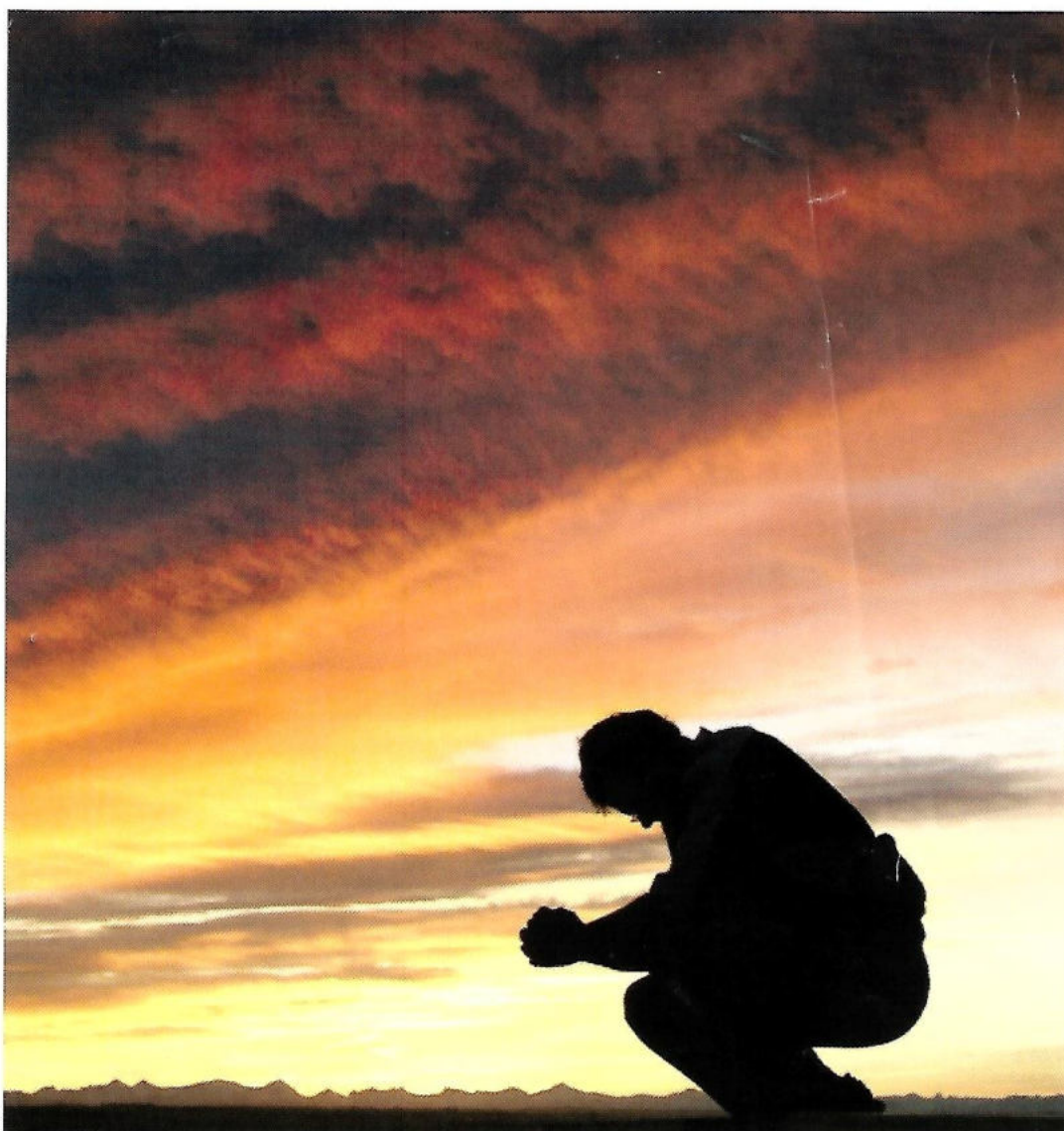

PARAPSYCHOLOGIE

LES 21 T/M 24

471

PARAPSYCHOLOGIE

LES 21

Aura's

- 21.1 Inleiding
- 21.2 Spontane waarnemingen
- 21.3 Paragnosten en aura-readings
- 21.4 Kirlian-fotografie
- 21.5 Aura's en parapsychologisch onderzoek
- 21.6 Aura's, biologie en parapsychologie
- 21.7 Samenvatting
- 21.8 Volgende les
- 21.9 Huiswerkopgaven
- 21.10 Oefenopgave
- 21.11 Literatuurlijst

21.1 Inleiding

Fijnstoffelijk

Levenskracht

Prana

Aura's zijn volgens velen een soort tweede, ijler lichaam om ons gewone fysieke lichaam heen. Het zou bestaan uit een "fijnstoffelijke" stof die vaak met "energie" wordt aangeduid. Dit woord heeft overigens niets te maken met het natuurkundige begrip energie te maken, en lijkt qua betekenis meer op "levenskracht" en vergelijkbare concepten uit de school van Mesmer. Deze energie wordt ook wel aangeduid met Oosterse termen zoals "prana" en "chi". De pranayama-yoga, vooral bekend vanwege haar ademhalingsoefeningen, draait om de beheersing van deze prana. Ook staat de levensenergie centraal in de acupunctuur, Qi-Gong en tai chi.

Zoals ik heb aangegeven in les 1, hebben alle parapsychologische verschijnselen te maken met fenomenen die niet langs normale weg waarneembaar zijn en tegelijkertijd gekoppeld zijn aan een geest of bewustzijn. Aura's kunnen maar liefst op drie manieren onder de parapsychologische verschijnselen worden ondergebracht:

- Ze worden gezien door mensen die paragnostisch begaafd zouden zijn.
- Ze spelen mogelijk een rol bij paranormale diagnoses en paranormaal genezen.
- Ze zijn mogelijk betrokken bij uitredingen, waar we in de volgende les 22 op in zullen gaan.

21.2 Spontane waarnemingen

Negatieve hallucinaties	Sommigen gaan er vanuit dat aura's op een zelfde manier waargenomen kunnen worden als gewone fysieke objecten. Dat de meesten van ons dit verleerd zijn, zou komen door de cultuur. Er zou sprake zijn van een soort negatieve hallucinaties, dat wil zeggen dat we onbewust visuele indrukken zouden negeren of zelfs niet registreren. Enkel en alleen omdat we in een cultuur leven waarvan de leden op grote schaal niet in aura's geloven. Dit is hoogstwaarschijnlijk onjuist want ook in landen als India waarin de meeste mensen wel degelijk in een ijler of "fijnstoffelijk" lichaam geloven, beweert slechts een kleine minderheid dat ze aura's kan zien. Bovendien zijn de meeste spontane waarnemingen afkomstig van mensen die ook andere paranormale waarnemingen melden. Zoals bij alle parapsychologische verschijnselen, zijn we ook bij aura's aangewezen op spontane waarnemingen om er vanuit te mogen gaan van dat ze bestaan. Zonder spontane gevallen heeft het immers weinig zin om experimenteel onderzoek te doen.
Kleine minderheid	Een specifiek probleem waar we in het geval van aura's mee te maken hebben, is dat ze vaak waargenomen worden door mensen die er van tevoren al in geloven. Bijvoorbeeld omdat aura's en een of meer fijnstoffelijk lichaam onderdeel uitmaken van verschillende leren zoals de theorie van het dierlijk magnetisme van Mesmer, het wereldbeeld van Paracelsus, de theosofie, de antroposofie, de yoga, de acupunctuur en reiki. Vooral in alternatieve kringen en dan met name die van de paranormale genezers zijn aura's en "energie"-lichamen volkomen normale begrippen zodat het moeilijk wordt wat men zelf waarneemt en wat in feite (onbewust) beïnvloed wordt door de theorieën die men aanhangt. Er bestaat een omvangrijke literatuur over het fijnstoffelijk lichaam, waaronder in Nederland het uitstekende boek "Het voertuig van de ziel", van Hein van Dongen en Hans Gerding dat voortbouwt op "Ochêma" van J.J. Poortman. Uit hun boek wordt duidelijk dat er veel vermenging plaatsvindt tussen esoterische doctrines, natuurkundige experimenten, en authentieke waarnemingen van helderzienden. Deze vermenging leidt bijna automatisch tot een soort dogmatiek in plaats van tot interessante wetenschappelijke theorievorming.
Doctrines	Er is gelukkig wel een uitweg uit dit probleem. Aura's worden namelijk niet alleen door bevooroordeelde mensen waargenomen die een theorie aanhangen waarbinnen zij een belangrijke rol spelen, maar ook door mensen die daar nog nooit van gehoord hadden. Zo zegt W.H.C. Tenhaeff over de beroemde "Seherin von Prévost" (een vroege paragnoste die wetenschappelijk werd onderzocht): "Haar paranormale waarnemingen, door haar in somnambule toestand [d.w.z. terwijl ze slaapwandelde] gedaan, deden haar onderscheid maken tussen lichaam en ziel. De verbinding tussen beide beginselen komt, volgens haar, tot stand door de "Nervengeist", een ijlstoffelijk beginsel, waarvan we reeds in de oude Indiase psychosofie melding gemaakt vinden en dat wij o.m. in de hedendaagse theosofie terugvinden"(blz.36). Tenhaeff vervolgt even verder op: "dat onderscheidene somnambules uit het mesmerische tijdperk onderling met elkaar in overeenstemming zijnde waarnemingen hebben gedaan, die een merkwaardige
"Het voertuig van de ziel"	overeenkomst vertonen met de waarnemingen der Brahmaanse zieners en voorts met gegevens, welke wij in de geschriften van Leadbeater, Steiner, Hodson en anderen vermeld vinden. De somnambules verstrekten deze gegevens in een tijd, toen in Europa nog vrijwel niemand zich met Oriëntalisme bezighield." (blz. 37). Tegenwoordig zullen echter steeds meer mensen in ieder geval oppervlakkig kennis hebben gemaakt met "esoterische" ideeën rond aura en astraal lichaam, zodat het zeer moeilijk zal worden om wat dit betreft nog een moderne Seherin von Prévost te vinden. Toch herinnert de bekende Gerard Croiset zich nog in zijn autobiografie: "Terwijl ik naar de geestdriftige redenaar op het podium keek, zag ik plotseling een sterke, gekleurde lichtstraal van hem uit op mij toeschieten. Was het er eerst één, daarna werden het er steeds meer. Ik keek om mij heen of er misschien een voorwerp in mijn omgeving was, dat zonnestrallen
Onbevooroordeelde waarnemingen	
Merkwaardige overeenkomsten	
Gerard Croiset	

weerkaatste. Maar dit was niet het geval. Ineens begreep ik, dat zich weer een nieuw paranormaal fenomeen bij mij voordeed.

Had ik tot dan toe altijd zwart-beelden waargenomen in het Waas (sic), nu zag ik gekleurde lichtstralen, die lengte, breedte en diepte hadden! Scherper richtte ik mijn blik op de spreker. Deze stond op dat moment volkomen stil. Hij sprak niet, bewoog niet en stond daar alleen maar. Zijn aanwezigheid bleek voldoende te zijn om de aandacht van al die duizenden mensen op hem gericht te houden. (...) Na deze landdag ging ik erop letten of zich meer van zulke gekleurde lichtverschijnselen zouden voordoen. Dit gebeurde inderdaad enige tijd later. Toen ik bij een patiënt in Almelo was, kwam er een heer binnen, die zich onduidelijk voorstelde. Direct toen hij ging zitten, nam ik bij hem dezelfde lichtverschijnselen in kleur waar. Ik keek weer in het rond of zij misschien door glas-in-lood raampjes of iets dergelijks veroorzaakt werden. Maar dit bleek niet het geval te

zijn; er was zelfs geen zon. Ik concludeerde dat het dus een invloed moest zijn, die mij door hem werd toegezonden. (...) Doordat ik bij verschillende emoties van gelijke oorsprong steeds dezelfde kleuren waarnam, ging ik aan deze kleuren waarden toekennen. Langzamerhand bouwde ik een heel kleurenschema voor mijzelf op. Bij het samenstellen van de schema's moest ik nadenken, ik moest gebruik maken van mijn verstandelijke vermogens. (...) Zo ging ik conclusies trekken uit de waargenomen kleurencombinaties en aan de hand daarvan karakterbeschrijvingen geven van personen, die mij volledig vreemd waren." Later komt Croiset er pas achter dat de soort waarnemingen die hij had gedaan al beschreven waren door anderen: "Eindelijk stond mevrouw Weischede op, ging naar de boekenkast, haalde er een boek uit en gaf het mij ter inzage. Wat bleek? Al de kleurverschijnselen, waarmee ik zo origineel dacht te zijn, stonden erin beschreven. Daar stond het zwart op wit, reeds omschreven lang voor ik geboren werd." Hoe dan ook, tegenwoordig kunnen we niet zo maar meer aannemen dat een volwassene nooit iets gelezen zou hebben over deze onderwerpen en daardoor dus ook niet door beïnvloed kan zijn. Wat we ook nu echter nog steeds hebben, zijn de waarnemingen van jonge kinderen, zeker wanneer ze in een omgeving opgroeien waarin het "paranormale" taboe of in elk geval onbekend is. Allereerst hebben we wat dat aangaat de beschikking over de jeugdherinneringen van bepaalde paragnosten. Zo zegt Joop van Limbeek over de aura: "Die kleuren bij mens en dier heb ik altijd al waargenomen. Ik leefde als kind in de veronderstelling dat iedereen ze zag. Pas jaren later ontdekte ik dat dat niet het geval was. In de loop der jaren heb ik ervaren dat het kleurenspeel bij ieder mens weer anders is, dat het geen moment hetzelfde blijft en dat het mij iets kan vertellen over de karakterstructuur van die mens". Ook de bekende paragnoste Eileen Garrett kon volgens Martine Busch als kind al informatie over iemand aan diens aura aflezen. Volgens Busch schrijft zij in haar autobiografie: "Ik zag mensen niet alleen als lichaam, maar met een nevelachtig, eivormig omhulsel om ze heen. Deze rand, zoals ik het bij gebrek aan een beter begrip noemde, bestond uit transparante, veranderende kleuren en kon soms heel dicht en zwaar zijn. Want deze randen veranderden naar gelang de stemming van de mensen. Als ik het over deze mistige randen had, wist niemand wat ik bedoelde, hoewel het voor mij heel moeilijk te geloven was dat anderen niet zagen hoe elk organisme erdoor omgeven was. Aan de hand van de tint en de kleur kon ik zeggen of de persoon ziek of gezond was en dat gold ook voor dieren en planten. Ik zag hoe dieren reageerden op de verandering van seizoenen en ik wist wanneer planten vitaal waren en wanneer niet.

Tienermeisje "Een tienermeisje, Linda, dat de terminologie op dit gebied blijkbaar al beheerste, vertelde Samuel H. Young: "Zolang als ik me kan herinneren, kon ik aura's zien. Ik herinner me dat ik allerlei dingen om mensen heen zag en niet wist wat ze betekenden omdat ik de betekenis van de kleuren en vormen niet had bestudeerd."

Jonge kinderen

Joop van Limbeek

Eileen Garrett

Meisje zegt verontwaardigd: "Ja maar mamma waarom lieg je nou? Ik zie toch aan je aura dat de koekjes helemaal niet op zijn!"

Nederlandse kinderen

Martine Busch noemt in haar boek 'Waar haalt hij het vandaan?' enkele Nederlandse gevallen van kinderen die aura's zien. Zo ziet ene Bart al van jongsaf aan kransen om mensen heen en soms ook om dieren, zoals bij zijn hond Kiki. Op een dag zei hij tegen zijn moeder: 'Mam, Kiki wordt ziek, ik zie allemaal oranje om haar heen.' (blz. 93). Ene Lilian vermeldt: 'Toen ik klein was, dacht ik dat iedereen getekend was. Bij een tekening heb je er altijd een rand omheen en dat hebben mensen ook!' (blz. 155). Zelf heb ik een meisje van zeven gekend, Katerina, dat mij vertelde dat ze met haar ogen gewoon open soms "lelijke kleuren" bij mensen ziet die ze nog niet zo goed kent, als die op bezoek zijn of als zij en haar ouders zelf bij die mensen op visite zijn. De anonieme dagboekschrijver van 'The boy who saw true' schreef reeds op 1 maart 1885: "Nadat Mama aan Papa had verteld van die zielige Mevrouw Aldridge vroeg ik aan Mama waarom haar licht in de kerk vaak blauwer was dan anders. En weet je wat ze zei? Ze zei tegen Papa: 'Ik vraag me langzamerhand af of er niet iets aan de hand is met zijn ogen.' 'Kans is groter dat het aan zijn lever ligt', zei Papa. Waarom vertelt Mama me niks wanneer ik haar iets vraag? Ik zou willen weten waarom er om Papa zijn hoofd een hoop geel is, als van boterbloemen, en alleen maar blauw om moeder haar hoofd, al wordt het soms roze wanneer ze me heel stevig knuffelt. En ik zou willen weten waarom Mildreds licht altijd zoon rommel is, net het dooier van een bedorven ei. Ik zei dat tegen haar, maar toen zei zij: 'O hou toch je kop, je bent niet helemaal goed snik.' Maar natuurlijk zegt ze dat alleen maar voor de grap." (blz.24-25) En op 8 mei dat jaar: "Ik ben vriendjes geworden met een klein meisje dat even oud is als ik en Marjorie heet, maar ik geloof dat ze heel ondeugend is en haar licht ziet eruit als een soort vies bloed en dat maakt me misselijk." (blz. 32) De

Joanne Klink

Nederlandse theologe Joanne Klink tenslotte haalt een jongetje aan dat zei: "Toen mijn vriendje mij plaagde, zag ik veel rood en zwart om hem heen.' en 'Meneer in de klas maakte zich kwaad, maar hij wilde het niet laten merken, maar ik zag allemaal rood en 'Hoe beter je van binnen bent, hoe lichter het om je heen is.' Een ander

jongetje kwam volgens Klink bij zijn oma die opgebaard lag en zei toen: "Bij mij komt licht uit mijn vingers, maar oma heeft geen kleurtjes meer."

**Paranormaal
begaafd**

Kinderen die aura's waarnemen ontwikkelen zich soms tot paragnosten of paranormale genezers. In feite kan het waarnemen van aura's door jonge kinderen zo een indicatie zijn dat ze "paranormaal begaafd" zijn.

21.3 Paragnosten en aura-readings

Aureool

Echte paragnosten, d.w.z. mensen die daadwerkelijk meer dan gemiddeld in staat zijn tot het doen van paranormale waarnemingen, hebben vaak reeds als kind aura's gezien. De spontane perceptie van aura's komt bij volwassenen bijna alleen voor onder paragnosten of mensen die zichzelf zo ervaren. Een uitzondering daarop zou optreden in het geval van speciale mensen, zoals "heiligen". Een onderdeel van hun aura zou voor het blote oog zichtbaar zijn in de vorm van een aureool of stralenkrans om het hoofd.

Aurareading

Niet alle paragnosten beweren trouwens voortdurend waarnemingen van aura's te krijgen.

Verbanden

Bij sommigen van hen speelt de aura nauwelijks een rol. Bij veel anderen wordt de aura echter opgevat als een middel om paranormale informatie mee op te doen. Door in iemands aura te kijken zou de paragnost aan de hand van kleuren of patronen informatie krijgen over iemands geestelijke en lichamelijke gesteldheid. Er zou een vast verband bestaan tussen verschillende kleuren en emoties en stemmingen, de gezondheid van afzonderlijke organen, maar ook het geestelijke ontwikkelingspeil van iemand. Bepaalde kleuren zouden bijvoorbeeld samenhangen met een grote intellectuele activiteit, andere weer met gevoelens van liefde, weer andere met wellust, weer andere met creativiteit en dergelijke.

Symbolen

Sommige paragnosten beweren bovendien dat ze symbolen kunnen waarnemen in iemands aura zoals duiveltjes die wijzen op bepaalde negatieve gedachten of stemmingen. Die symbolen zouden daarbij samen kunnen hangen met de symboliek die bij die persoon zelf past, maar ook met de symboliek van de paragnost.

Paragnost zegt: "Ik zie allemaal kleuren!" Cliënt: "Klopt, ik ben schilder!!"

Hallucinatie	Dit roept meteen de vraag op in hoeverre de aura die een paragnost waarneemt werkelijk bestaat om iemands fysieke lichaam heen, en in hoeverre juist gaat om een projectie van onbewuste paranormale kennis in de vorm van een soort hallucinatie. In dat tweede geval zou de aura deels kunnen worden vergeleken met een kristallen bol. In een kristallen bol zouden sommige paragnosten paranormale visioenen te zien krijgen. Waarschijnlijk bevinden die visioenen zich niet echt "in" die kristallen bol, maar wordt de bol onbewust gebruikt als een soort leeg projectiescherm om onbewuste indrukken tegen te projecteren. Het lijkt dan alsof die indrukken zich "buiten" de paragnost bevinden, terwijl dit feitelijk niet het geval is. Waarnemingen die paragnosten doen in iemands aura zouden daar soms aan verwant kunnen zijn. De beelden zouden zich dan niet echt in de aura bevinden, maar de aura of de voorstellingen die een paragnost die daarvan heeft zouden als het ware gebruikt worden als projectiescherm.
Aura als projectiescherm	Daarmee is zeker niet gezegd dat je aura's zo maar kunt afdoen als onbewuste hulpmiddelen van paragnosten die in feite niet echt bestaan om de cliënt heen. Dit ligt vooral aan genoemde waarnemingen van jonge kinderen die waarschijnlijk niet beïnvloed zijn door vooroordelen. Er is bovendien een merkwaardige overeenstemming tussen de waarnemingen van verschillende paragnosten. Kleuren hebben volgens afzonderlijke paragnosten vaak een zelfde psychologische betekenis of duiden op vergelijkbare lichamelijke afwijkingen. Waarschijnlijk bestaat er dus wel degelijk zoets als een aura, hoewel dit verschijnsel ook gebruikt kan worden als projectiescherm voor paranormale indrukken die verder gaan dan de kleuren en "energie"-patronen van de aura zelf.
Overeenstemming tussen paragnosten	Je hebt op dit gebied tegenwoordig trouwens ook alternatieve hulpverleners die zich specialiseren in zogeheten "aura-readings". Hierbij worden mogelijke waarnemingen van de aura gebruikt als de voornaamste bron van informatie over iemands welbevinden. Natuurlijk is het zaak om hier net zo kritisch mee om te gaan als met elke vorm van geneeswijze, zowel regulier als alternatief. Zeker als er bij aura-readings sprake zou zijn van paragnostische waarnemingen is het zaak om er met voldoende voorzichtigheid kennis van te nemen. Sommige aura-readers maken gebruik van zogeheten aura-fotografie, een tamelijk onduidelijk verschijnsel, waar we hieronder nog op in zullen gaan. Als therapievorm kent men bij de aura-readings niet alleen het consult maar ook de "aura-healing" of chakrathapie waarbij de hulpverlener eventuele beschadigingen of gebrek aan harmonie of energie probeert recht te zetten in iemands aura. Dit proces lijkt doorgaans sterk op paranormale genezing, hoewel men ook specifieke technieken gebruikt zoals het werken met kleuren of tonen die in zouden werken op de aura. Paranormale genezers beweren vaak ook zelf dat ze werken met de energie die verbonden zou zijn aan de aura. Hun eigen energie zou als het ware worden overgedragen op de aura van de patiënt en van daaruit zijn heilzame werk doen.
Kritisch	
Aura-healing	

21.4 Kirlian-fotografie

Yoga	Al tientallen jaren lang probeert men om de aura toegankelijk te maken voor een groter publiek. Er zijn wat dat betreft twee hoofdbewegingen. De eerste tracht mensen te bewegen zich geestelijk te ontwikkelen door bijvoorbeeld bepaalde yoga-technieken en dergelijke. Door de technieken in kwestie toe te passen zou een natuurlijk, algemeen menselijk vermogen om aura's waar te nemen worden gereactiveerd. Yoga-beoefenaars melden inderdaad van oudsher dat ze na jarenlange oefening paranormale vermogens ontwikkelen, waaronder het kunnen zien van aura's.
Semyon Kirlian	elektrotechnicus Semyon Kirlian de ontdekking dat er licht vrijkwam wanneer patiënten

in een ziekenhuis behandeld werden met een apparaat voor elektrotherapie. Hij probeerde dit licht te fotograferen. Hij merkte dat er merkwaardige afbeeldingen ontstonden wanneer hij een onbelicht fotopapier direct tussen het apparaat en het lichaamsdeel dat ermee werd behandeld plaatste. Zo verkreeg hij foto's waarop duidelijk een soort uitstraling te zien is. Pas in de jaren '60 werd Kirlian in staat gesteld dit procédé nader te ontwikkelen. Toen bleek ook dat anderen zoals Nikolai Tesla, en de Tsjechen Prat, Schlemmer en Navratil, vergelijkbare bevindingen hadden gedaan.

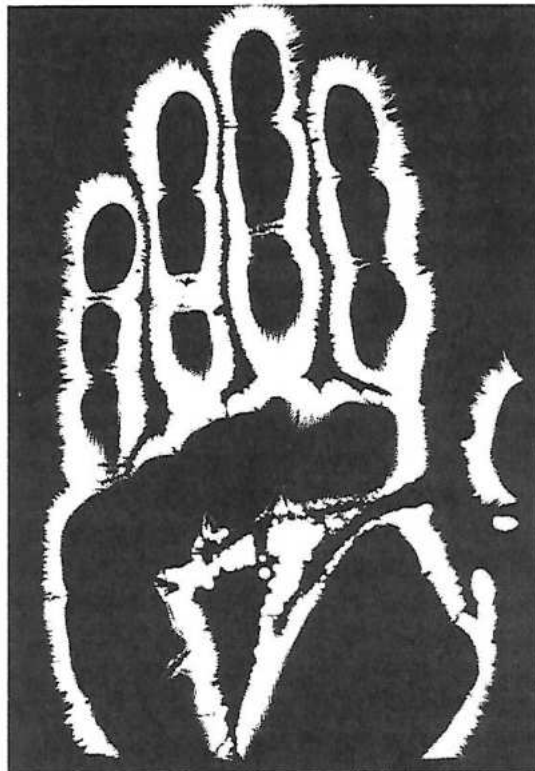
Vergelijkbare bevindingen

De Amerikaanse onderzoekster dr. Thelma Moss slaagde erin om de resultaten van Kirlian te reproduceren. Er zijn inmiddels kirlian-foto's gemaakt van vingers, voeten, dieren en planten

**Aanwijzingen voor gezondheid en gemoedsrust
Natuurlijke verklaringen**

Volgens sommigen zou men uit deze foto's allerlei dingen kunnen afleiden zoals gezondheidstoestand en gemoedstoestand.

Hein van Dongen en Hans Gerding wijzen er echter terecht op dat er voor bepaalde resultaten van de Kirlianfotografie inmiddels doorgewone natuurkundige verklaringen zijn. Desondanks heeft de Amerikaan Konikiewicz volgens hen wel aangetoond dat men het verloop van bepaalde lichamelijke processen kan afleiden uit kirlianfoto's. Daarmee kunnen kirlianfoto's dus wel aanwijzingen geven over iemands fysieke toestand, maar zonder dat dit vooralsnog impliceert dat we hierbij echt te maken hebben met foto's van de aura in plaats van met foto's van normale, "grofstoffelijke", lichamelijke processen.

Kirlian-foto

21.5 Aura's en parapsychologisch onderzoek

- Aura's horen zeker niet tot de fenomenen waar men het meeste parapsychologische onderzoek naar heeft gedaan. Toch hadden ze al in de tijd van Mesmer de belangstelling van onderzoekers. De beroemdste naam in dit verband is die van de genoemde Seherin von Prévost.
- Seherin von Prévost**
Von Reichenbach
- Freiherr dr. Carl Ludwig von Reichenbach onderzocht in de 19e eeuw "sensitieven" die in staat waren de polen van een magneet en de assen van een kristal te zien. Daarbij bracht hij zijn proefpersonen bijvoorbeeld in een volkomen donkere ruimte waarin zich planten en dieren bevonden. Na verloop van tijd konden sensitieven hierbij lichtverschijnselen zien. Eerst zagen ze een onduidelijke grijsachtige wolk. Daarna werden de beelden duidelijker en zag de sensitieve steeds beter de afzonderlijke bloemen. Volgens Von Reichenbach was het licht daarbij afkomstig uit de bloemen zelf. Ook de mens zou volgens deze onderzoeker polen bezitten die straling afgeven. Hij noemde dit fenomeen "Od-stralen" en stelde dat ze de hele natuur doordrongen.
- "Od-stralen"**
Albert de Rochas
Fluidum
Exteriorisation
- De legerofficier Albert de Rochas bevestigde de resultaten van Von Reichenbach door middel van hypnotische experimenten. Proefpersonen namen een fluidum waar dat uit de vingers, de oren en de neusgaten van de magnetiseur stroomt. Die uitstraling werd ook waargenomen bij magneten en kristallen. De Rochas introduceerde een nieuw concept: veruiterlijking van de gevoeligheid (exteriorisation de la sensibilité). Tijdens een hypnotische toestand verplaatste de gevoeligheid voor prikkels zich volgens hem van de huid naar een punt buiten het lichaam, variërend van 2 cm tot 50 cm van de huid vandaan, afhankelijk van iemands mentale en lichamelijke toestand.
- Albert L.**
- De Rochas deed belangrijke onderzoeken met een bijzonder sensitieve jongeman, een voornaamgenoot, Albert L. genaamd, die een blauwe gloed zag aan de linkerkant van de mens, en een rode gloed aan de rechterkant. Daaruit bleek ondermeer dat hoe sterker de persoonlijkheid was, des te sterker de kleuruitstraling bij de ogen, de neusvleugels en oren. Hij testte uiteindelijk het vermogen van Albert om de polen van een elektromagneet te onderscheiden.
- In een ruimte bevond zich een elektromagneet waarvan in een ander vertrek de stroom willekeurig veranderd werd door een natuurkundige. Achtereenvolgens werd de stroomrichting gewijzigd dan wel stopgezet. Elke verandering werd door de fysicus genoteerd. In de andere kamer hadden De Rochas en Albert L. totaal geen normale informatie over de volgorde van de wijzigingen. Albert L. kreeg de opdracht elke verandering op te tekeningen van de elektromagneet aan te geven met een blauw en rood kleurpotlood. Hij bleek het in alle gevallen goed te hebben waargenomen. Overigens deden De Rochas en na hem Dr. Rudolf Tischner ook nog proeven met "exteriorisation" waarbij proefpersonen reageerden op prikkels op enige afstand van de huid.
- Shafica Karagulla**
- De Turkse parapsychologe Shafica Karagulla heeft gekeken naar de prestaties van paragnosten die diagnoses stelden aan de hand van de informatie die ze in aura's "lazen". Zij constateerde dat hun uitspraken vaak raak waren en dat sommigen van hen ook in staat waren de ontwikkeling van een ziekte te voorspellen aan de hand van hun waarnemingen. Ook bevestigde ze dat "sensitieven" (zoals ook zij ze nog steeds noemt) in staat zijn om polen van magneten waar te nemen.
- Hiroshi Motoyama**
- De Japanse parapsycholoog Hiroshi Motoyama ontwikkelde onder meer een apparaat waarmee hij naar eigen zeggen meten of de energiehuishouding in balans was, waarbij hij voortbouwde op systemen als acupunctuur en yoga. Hij legde daarbij ook verbanden tussen chakra's en geestelijk ontwikkelingsniveau. Van Dongen en Gerding oefenen hier terecht kritiek op uit: "De bewering dat iemands spirituele staat gemeten kan worden met een 'grofstoffelijk' toestel gaat wel ver. Het is zelfs de vraag of dat in principe wel mogelijk is. Want hoe kan men zo'n meetapparaat ijken? Als het gaat om iemands

**Kinderen
ondervragen**

spirituele geestestoestand, lijkt het er eerder op dat het apparaat iets definieert dan meet (net zoals de 'intelligentietest' meer definieert dan meet). In hoeverre die 'metingen' kloppen met de in de literatuur beschreven bewustzijnstoestanden en menselijke ervaring, is een vraag die nog zeer veel onderzoek zal vergen." (blz. 196).

Een nieuwe, vruchtbare insteek zou volgens mij moeten zijn dat men kinderen die aura's waarnemen zo jong mogelijk ondervraagt over hun indrukken. En vervolgens kijkt in hoeverre die waarnemingen overeenkomen met die van andere kinderen en volwassenen. Op die manier kun je in ieder geval zien welke aspecten universeel lijken en welke aspecten waarschijnlijk afkomstig zijn van projecties van symboliek of vooroordelen van de paragnost zelf.

Shafica Karagulla

21.6 Aura's, biologie en parapsychologie

**Systeem van
levensenergie
Hoofdchakra's**

Zoals Tenhaeff aangeeft zijn er talrijke stromingen die uitgaan van het bestaan van aura's. De aura zou zorgen voor een energietoevoer naar het lichaam en zo ook een belangrijke rol spelen bij het paranormale genezen. Aan de andere kant zouden aura's een soort brug slaan tussen iemands geest en zijn of haar lichaam. De geest zou primair via de aura het lichaam beïnvloeden. De aura zou in feite het buitenste deel van een systeem van levensenergie dat het lichaam doorstroomt. Daarbij zouden er talloze knooppunten van levensenergie bestaan, die in het sanskriet "chakra's" heten. De zeven hoofdchakra's zouden zich in de aura bevinden ter hoogte van fysieke klieren of vitale organen, zoals de schildklier, schildklier of het hart. Ze zorgen voor bepaalde specifieke lichamelijke functies maar spelen ook een rol in de wisselwerking tussen geest en lichaam. Dit zou verklaren waarom er in de aura zowel aanwijzingen te vinden zouden zijn voor iemands lichamelijke gezondheid als voor iemands geestelijke gesteldheid.

Blokkeren

De levensenergie die door de aura en de chakra's heen zou stromen zou geblokkeerd of juist extra gestimuleerd kunnen worden en er zou een tekort maar ook een surplus kunnen ontstaan. Veranderingen in iemands leefpatronen maar ook speciale technieken zoals yoga, paranormaal genezen, acupunctuur en reiki zouden de balans kunnen herstellen.

Balans

- In feite zouden alle levende wezens, inclusief planten, een aura bezitten. Zelfs anorganische bouwsels zoals kristallen zouden al door een soort aura omgeven zijn. In het algemeen neemt men zo aan dat natuurlijke organisatievormen van materie -of wij ze nu als levend ervaren of niet- mede in stand worden gedaan door een aura. In de biologie vertrekt men doorgaans niet van de gedachte dat levende wezens omgeven zijn door een energielichaam. Er zijn echter wel enkele biologen die menen dat er een soort natuurkundige "velden" moeten bestaan die het biologische lichaam in stand houden. Deze "levensvelden" (life fields) zouden net als de aura belangrijk zijn voor de gezondheid en vitaliteit van het lichaam en gevoelig zijn voor invloeden van de geest.
- Kristallen**
- "Velden"**
- Rupert Sheldrake**
- Volgens een van de voorstanders van deze theorie, bioloog Rupert Sheldrake, zou er sprake zijn van zogeheten morfogenetische velden die ook belangrijk zijn bij de vorming van een lichaam tijdens de zwangerschap en daarna. Bovendien zouden deze velden volgens Sheldrake een rol spelen bij ESP omdat ze buiten tijd en ruimte verbonden zouden zijn aan andere morfogenetische velden. Hij heeft enkele zeer interessante experimenten bedacht die zijn theorie zouden kunnen toetsen. Een voorbeeld daarvan is het aanleren van een nonsensrijmpje. Zijn voorspelling daarbij zou zijn dat hoe meer mensen het rijmpje aanleren des te gemakkelijker het wordt voor volgende proefpersonen doordat de informatie onbewust wordt doorgegeven via de morfogenetische velden.
- Morfogenetische velden Experimenten**
- "Morfische resonantie"**
- Hij noemt dit proces "morfische resonantie" en het zou een rol spelen bij allerlei spontane paranormale ervaringen. Vreemd genoeg had wijlen Piet Vroon die over het algemeen zeer sceptisch stond tegenover parapsychologie, een zwak voor de theorieën van Rupert Sheldrake. Van Dongen en Gerding geven aan dat Mesmer reeds een theorie over ESP had opgesteld waarin het energielichaam (door hem aangeduid als "fluidum") een prominente rol speelt.
- Psychokinese**
- Ook bij psychokinese zou het energielichaam volgens sommigen, waaronder Hein van Dongen en Hans Gerding, een rol kunnen spelen, zowel in het geval van poltergeistfenomenen als bij materialisaties vanuit ectoplasma, waar we nog in een volgende les nader op in zullen gaan.

Hein van Dongen en Hans Gerding

- Retrocognitie**
- Zelfs bij retrocognitie zou er volgens sommigen sprake kunnen zijn van een soort aura van plaatsen waarin indrukken worden vastgelegd die door sensitieve personen en paragnosten opgevangen zouden kunnen worden.

- Psycho-kinetische kracht**
- Tot slot zouden in de visie van sommige schrijvers ook voorwerpen een soort aura bezitten die men een soort psychokinetische kracht mee zou kunnen geven. Wat dit betreft zijn met name de Indonesische krissen wereldberoemd. Het zou daarbij gaan om rituele wapens die als het ware een eigen leven gaan leiden doordat men er magische kracht aan toe zou kennen.

**Diverse
energielichamen**

Overigens gaan verscheidene stromingen er vanuit dat er niet slechts één levensenergiesysteem bestaat, maar in feite meerdere. Het aantal hiervan kan verschillen al naar gelang de specifieke stroming die men aanhangt. Zo gaat men wel uit van een "etherisch lichaam" dat puur te maken zou hebben met ondersteuning van fysieke processen, een "astraal lichaam" waarmee men het fysieke lichaam kan verlaten, etc. De aura zoals die wordt waargenomen door paragnosten zou het eindresultaat zijn van de wisselwerking tussen de verschillende "energie"-lichamen. Sommige energielichamen zouden zo alleen bij hogere levende wezens voorkomen en ontbreken bij bijvoorbeeld kristallen.

**Overleven
na de dood**

Men neemt over het algemeen aan dat tenminste een van de veronderstelde energielichamen waar de aura de weerslag van zou zijn het lichaam kan verlaten tijdens zogeheten uittredingen. Hier zullen in de volgende les nader op ingaan. Dit heeft overigens ook relevantie voor het vraagstuk van het geestelijk overleven na de dood, omdat verschillende stromingen stellen dat de ziel ook na de dood gehuld blijft in een soort energielichaam.

21.7 Samenvatting

De opvatting dat er aura's bestaan, d.w.z. systemen om het menselijke en dierlijke fysieke lichaam heen die het lichaam van levenskracht voorzien en een rol spelen bij de wisselwerking van lichaam en geest, is wijd verbreid.

Er is in meerdere opzichten een verband tussen aura's en paranormale verschijnselen: ze worden bijna alleen waargenomen door paranormaal begaafde mensen, ze spelen een rol bij paranormale diagnoses en paranormaal genezen en mogelijk ook bij uittredingen. Het sterkste bewijsmateriaal voor de stelling dat er werkelijk aura's bestaan wordt gevormd door spontane waarnemingen van jonge kinderen.

Het komt geregeld voor dat paragnosten en paranormale genezers gebruik maken van "aura-reading" en "aura-healing".

Hun waarnemingen kunnen daarbij gedeeltelijk berusten op een reëel bestaande aura, maar deels ook op onbewuste symboliek die geprojecteerd wordt op de aura. Kleuren kunnen duiden op organische aandoeningen, maar ook op de psychische gesteldheid van een cliënt. Men heeft geprobeerd om aura's zichtbaar te maken voor een groter publiek, zowel door geestelijke technieken als door zogeheten Kirlian-fotografie. Bekende namen van kwalitatief parapsychologisch onderzoek rond aura's en fijnstoffelijke lichamen zijn Von Reichenbach, De Rochas, Shafica Karagulla en Hiroshi Motoyama. Dit type onderzoek zou nog versterkt kunnen worden door systematisch onderzoek naar aurawaarneming bij jonge kinderen.

Er zijn talrijke stromingen die uitgaan van het bestaan van een of meer energielichamen waarvan de aura de weerslag zou zijn. Dit lichaam of deze lichamen zouden het fysieke lichaam van de benodigde energie voorzien en een rol spelen bij de wisselwerking van lichaam en geest. In dit verband past ook het begrip "chakra", een knooppunt van energie binnen de aura dat paranormaal waargenomen zou worden als een soort draaikolk.

Alternatieve biologen, waaronder met name Rupert Sheldrake, gaan uit van een speciale soort levensvelden die lijken op het concept van de aura. Volgens Sheldrake zouden deze velden een rol spelen bij ESP. Overigens zou de aura volgens sommigen betrokken zijn bij uiteenlopende verschijnselen als poltergeist, materialisaties, retrocognitie en magische beïnvloeding van voorwerpen. Tenminste een van de veronderstelde energielichamen zou volgens velen ook van belang zijn bij uittredingen en de ziel begeleiden na de dood.

21.8 Volgende les

De volgende keer zullen we stilstaan bij uittrekkingen, waarbij iemand het gevoel heeft zijn of haar lichaam te verlaten en daarbij toch dingen te blijven waarnemen.

Succes met de vragen!

21.9 Huiswerkopgaven

1. Wat is Kirlian-fotografie?
2. Wat wordt bedoeld met de uitspraak dat aura's voor een deel de projectie kunnen zijn van onbewuste processen van de paragnost die ze waarneemt?
3. Welke gevallen vormen het beste bewijs voor het bestaan van aura's?
4. Wie is Rupert Sheldrake?
5. Hebben aura-readers altijd gelijk?

21.10 Oefenopgave

Ga na of je zelf of iemand in je naaste omgeving wel eens spontane waarnemingen heeft gehad die iets te maken zou kunnen hebben met aura's. Beschrijf deze waarnemingen zo nauwkeurig mogelijk.

21.11 Literatuurlijst

- Burr, H.S. (1972). *Blueprint for immortality: The Electric Patterns of Life*. Londen: Neville Spearman.
- Busch, M. (1992). *Waar haalt hij het vandaan?* Rotterdam: Lemniscaat.
- Dongen, H van, & Gerding, H. (1993). *Het voertuig van de ziel: Het fijnstoffelijk lichaam; beleving, geschiedenis, onderzoek*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Karagulla, S. (1978). *Breakthrough to Creativity: Your Higher Sense Position* (tiende druk). Marina del Rey: DeVorss & Co., Inc.
- Meek, G.W. (1982). *The Magic of Living Forever*. Franklin: Metascience Foundation.
- Poortman, J.J. (1967). *Ochêma: De zin van het hylisch pluralisme*. Assen: Van Gorcum, Hak & Prakke.
- Russell, E.W. (1972). *Plan van bestemming: Magnetische velden bepalen leven en denken*.
- Sheldrake, R. (1982). *A New Science for Life: The Hypothesis of Formative Causation*. Londen: Blond & Briggs.
- Tenhaeff, W.H.C. (1980). *Magnetiseurs, somnambules en gebedsgenezers*. Den Haag: Leopold.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 22

Uittredingen of Buitenlichamelijke Ervaringen

- 22.1 Inleiding
- 22.2 Spontane ervaringen met uittredingen
- 22.3 Paranormale elementen in spontane BLE's
- 22.4 Bilocaties
- 22.5 Experimenteel onderzoek naar uittredingen
- 22.6 Wensdromen en uittredingen
- 22.7 Ludide dromen en uittredingen
- 22.8 Onderzoek naar lucide dromen
- 22.9 Overzicht
- 22.10 Samenvatting
- 22.11 Volgende les
- 22.12 Huiswerkopgaven
- 22.13 Oefenopgaven
- 22.14 Literatuurlijst

22.1 Inleiding

Vliegen

Jaren geleden had ik tijdens mijn slaap het gevoel dat ik geestelijk uit mijn lichaam was 'gestapt' en in het donker kon vliegen over straten en daarbij allerlei huizen en bomen passeerde. Ik had het gevoel echt te vliegen of zweven en genoot enorm van alles wat ik zag. Het was alsof ik een soort vertrouwde vrijheid herwon die ik overdag miste.

Buitenlichamelijke ervaring (BLE)

Sommige mensen zouden deze ervaring interpreteren als een uittreding of buitenlichamelijke ervaring, afgekort als BLE (in het Engels: Out of the Body Experience, OBE of OOB). Ze gaan er daarbij vanuit dat ik niet alleen droomde dat ik mijn lijf had verlaten, maar dat dat ook echt zo was. Mijn geest zou gedeeltelijk los zijn gekomen van mijn lichaam en daar na een tijdje weer 'ingedaald' zijn. Deze interpretatie stuit op veel weerstand van sceptici. Maar ook los van de sceptische kritiek, is het thema van de BLE's heel complex omdat er raakvlakken lijken te bestaan met verschillende andere verschijnselen.

Erg complex

22.2 Spontane ervaringen met uittradingen

- Uittradingen zijn gemeld door allerlei mensen uit talloze culturen. Bij natuurvolkeren is het de specialiteit van sjamanen (medicijnmannen of -vrouwen) die een zielenreis ondernemen naar een andere wereld. Ze zouden daarbij dus hun lichaam verlaten en in contact treden met bovenmenselijke wezens, zoals totemdieren, of zielen van overledenen. Van oorsprong sjamanistische opvattingen over uittradingen die in dit verband ook vaak worden aangeduid als 'astrale projectie' (d.w.z. projectie van het
- Sjamanen** 'astrale' [letterlijk sterren-], fijnstoffelijke lichaam) komen in zekere zin terug in de mystieke en magische tradities van de grote beschavingen. Zo kennen de chassidische joden een soort profeten die erin gespecialiseerd zouden zijn met hun ziel naar een hogere wereld op te stijgen en daar met de engelen te communiceren. Opvallend bij deze tradities is dat de sjamaan of priester(es) in kwestie vaak nog het woord tot omstanders kan richten met zijn aardse mond. Hij of zij zou dus geestelijk uit het lichaam zijn getreden en toch nog zijn lichaam kunnen gebruiken als instrument om dingen te kennen te geven. Dit soort opvattingen zie je ook in het mediumschap en channeling waarbij mediums beweren uit hun lichaam te treden zodat andere geesten door hen heen kunnen spreken maar zonder dat het medium zelf het eigen lichaam helemaal niet zou kunnen gebruiken. Overigens blijkt het geloof in BLE's of 'psychische excursies' zeer
- Astrale projectie** **Chassidische joden** **Psychische excursies** **Gewone mensen** **Parapsychologisch onderzoek**
- wijdverbreid te zijn en het lijkt er erop dat er veel meer culturen zijn die wel in vormen van uittradingen geloven dan culturen die daar niet van uitgaan.
- Ook geheel los van de sjamanistische, magische en mystieke praktijken waarin astrale projectie een rol speelt, melden gewone mensen die vaak niet eens in de mogelijkheid van BLE's geloofden dat ze een uittrading hebben gehad. Dit zou zelfs betrekkelijk gewoon zijn, volgens sommige schattingen zou zo'n 10% van alle mensen minstens een keer in zijn of haar leven een uittrading meemaken en daarbij soms ook de indruk hebben een soort fijnstoffelijk lichaam of 'dubbel' te bezitten waarmee ze zich geestelijk kunnen verplaatsen. Meestal zou dat gebeuren als ze uitrusten of ziek zijn, maar soms ook in crisis- of stresssituaties, tijdens intense activiteiten zoals motorrijden en tijdens een toestand van klinische dood (waar we in de volgende lessen op in zullen gaan).
- Bekende parapsychologen die onderzoek deden naar spontane buitenlichamelijke ervaringen zijn onder meer F.W.H. Myers, G.N.M. Tyrrell, Mrs. Sidgwick, Robert Crookall, Muldoon en Carrington, Celia Green, John Palmer en Susan Blackmore. Deze laatste staat overigens bekend om haar sceptische opvattingen. Ze ziet BLE's als uitsluitend psychologische verschijnselen die voortkomen uit elementen uit iemands geheugen.

Foto uit 1927 van een Siberische sjamaan

Kenmerken

Veel mensen met een spontane uittrekking zien geen fijnstoffelijk lichaam, maar voelen zich een geest zonder lichaam gedurende hun ervaring. Er zijn overigens verschillende kenmerken die vaak terugkomen bij spontane BLE's zoals een gevoel van energie, merkwaardige trillingen en geluiden voorafgaand aan de uittrekking, een gevoel van vrijheid en de mogelijkheid om enkel met je wil ergens heen te reizen, het vermogen om door muren heen te kijken en dwars door muren heen te gaan, het zien van een mysterieuze verlichting van de omgeving, realistische beelden en geluiden van de fysieke wereld en de waarneming van een fijnstoffelijk lichaam, soms bevestigd met een 'zilveren koord' van energie aan het stoffelijk lichaam.

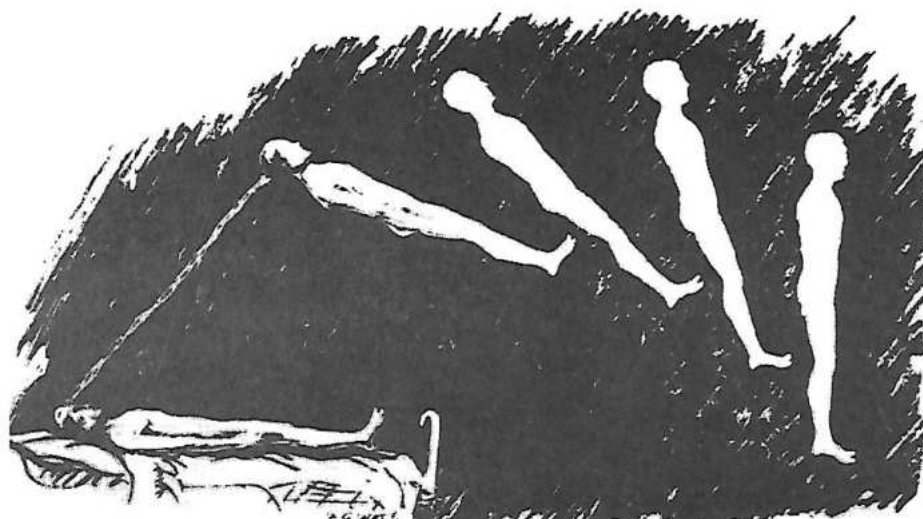
Verslagen van uittrekkingen

Sommigen van hen schrijven hier hele boeken over. Vaak begint hun verhaal daarbij met een aantal spontane, volledig ongeplande uittrekkingen die de persoon in kwestie als het ware 'overkomen'. De spontane uittrekkingen maken vervolgens plaats voor geplande avonturen waarin men de mogelijkheden van BLE's en de aard van de werelden waarin men belandt nader verkent. Sommigen van deze avonturen hebben veel weg van wetenschappelijke experimenten, hoewel ze natuurlijk alleen door de persoon in kwestie gecontroleerd worden zonder dat neutrale derden daar invloed op hebben. Er zijn heel veel technieken ontwikkeld om uittrekkingen op te wekken, variërend van magische rituelen en visualisatieoefeningen tot hypnose en het gebruik van psychedelische drugs.

Technieken

Een voorbeeld van zo'n techniek wordt beschreven door Robert Monroe:
 "De eenvoudigste methode die je kunt gebruiken om los te komen van het lichaam, is het eruit 'tillen'. (...) Om de gewenste staat te verkrijgen, moet je eerst de trillingstoestand bereiken en je gedachten volledig blijven beheersen. Je zult slechts binnen de begrenzingen van je eigen, vertrouwde kamer blijven. Denk aan lichter worden, aan omhoog zweven, aan hoe prettig het zou zijn omhoog te zweven. Wees er vooral zeker

van ook te denken hoe prettig het zou zijn, want de subjectieve gedachte die ermee geassocieerd wordt is van de grootste betekenis. Je wilt het omdat het iets is dat je emotioneel iets doet; je reageert al voor de handeling zelf, vol verwachting. Als je doorgaat met slechts hieraan te denken, zul je loskomen van je lichaam en zachtjes omhoog zweven.”

Uittreding

Net als bij aura's zijn er ook kinderen die beweren een BLE te hebben ondergaan. Dit is extra interessant wanneer hun ervaringen in grote lijnen overeenkomen met die van volwassenen. Hoewel hier minder over te vinden lijkt in de huidige literatuur, is het waarschijnlijk dat ook kinderen uittredingservaringen kennen waarbij ze een 'astraal lichaam' waarnemen. Als we theologe Joanne Klink mogen geloven zijn er wel degelijk kinderen die dit ook melden. Zij schrijft hierover in haar boek (blz. 21): "Vroeger toen ik groot was": "(Kinderen vertellen) over het zich zwevend voortbewegen, het kunnen zien in twee verschillende dimensies, zowel wat met het lichaam gebeurt en in de omgeving daarvan, als het zien van overledenen, een ander landschap, andere kleuren. Ze vertellen ook dat je spiralend uit en weer in het lichaam komt en dat je zien kunt dat je via het zilveren koord met je aardse lichaam verbonden bent."

22.3 Paranormale elementen in spontane BLE's

BLE

Spontane uittredingen kunnen op drie manieren paranormale elementen bevatten. Tijdens de BLE kan iemand dingen waarnemen die hij of zij niet langs normale weg te weten kan komen. Men kan bijvoorbeeld zien wat er in een andere plaats gebeurt of de gedachten lezen van andere mensen. Een voorbeeld hiervan betreft een Chileense kennis van mij, Patricio Espinoza. Hij had kort voor zijn uittreding een ontmoeting gehad met een knap meisje waar hij nogal verkikkerd op was geraakt. Hij 'droomde' daarop dat hij uit zijn lichaam was getreden en een voor hem totaal onbekende kamer te zien kreeg, compleet met allerlei specifieke details. Slechts enkele dagen later had hij voor het eerst een afspraakje met zijn nieuwe vriendin en tot zijn grote verbazing vond dit plaats in precies dezelfde kamer als hij had gezien in zijn droom. Patricio verklaarde tegenover mij dat hij vanuit typisch Latijns-Amerikaanse bijgelovige angsten afwijzend stond tegenover paranormale ervaringen en ze daarom zoveel mogelijk probeerde te negeren, maar dat hij dat in dit geval nu eenmaal echt niet kon.

Psychokinetische beïnvloeding

Een ander paranormaal verschijnsel dat bij BLE's gemeld wordt en tamelijk zeldzaam lijkt, is de psychokinetische beïnvloeding van de stoffelijke wereld. Een vrouw meldde wat dit betreft aan onderzoekster Celia Green dat ze op zekere dag toen ze bijna in slaap viel, voelde hoe ze haar lichaam verliet en door de lucht zweefde als een soort verschijning. Ze zweefde de trap af waarbij ze het verlangen kreeg om de objectiviteit van haar ervaring te testen. Ze zag daarbij een vaas met anemonen erin op een zijkastje dat hoger was dan de tafel en daardoor gemakkelijker om erbij te komen en ze kon haar voet uitstrekken terwijl ze er 'langsvloog' en een blauwe anemoon tussen haar fijnstoffelijke tenen beetpakken, maar terwijl ze boog viel de anemoon op de grond, en ze kon er niet bijkomen. Ze prentte zich de kleur van de anemoon in, en ze merkte ook een groen licht op dat van een spiegel aan de wand afkomstig was, en dat ze niet kon thuisbrengen. Enkele ogenblikken later keerde de vrouw weer terug in haar lichaam en werd wakker. Ze spoedde zich naar beneden en zag onmiddellijk hetzelfde merkwaardige groene licht als ze tijdens de BLE gezien had. Toen ze de aangrenzende kamer in was gelopen, zag ze een blauwe anemoon op de grond liggen die op de een of andere manier uit de vaas was gehaald.

Verschijningen Een derde fenomeen behelst tot slot de mogelijkheid om te 'verschijnen' tijdens de BLE. Anderen nemen daarbij beelden waar van de persoon in kwestie terwijl deze het gevoel heeft zich in hun buurt te bevinden. Deze gevallen heten in de Engelstalige literatuur 'reciprocal cases' (reciprocal = wederkerig).

Een van de beste gevallen op dit gebied werd vastgelegd door Dr. Gardner Murphy die ervan vernam van iemand die een lezing van hem bijwoonde over parapsychologie: Op 13 november 1938 besloot Mr. Lawrence S. Apsey in New York City dat hij zou proberen om psychisch te verschijnen aan zijn moeder zonder enige waarschuwing vooraf en zonder dat ze het zou verwachten. Nadat hij zich geestelijk vijf of tien minuten op haar geconcentreerd had om kwart over elf 's avonds, besloot hij dat hij aan haar zou verschijnen om half een 's nachts. Hij meldt dat zijn fysieke lichaam zich op dat moment nog in bed bevond: "Ik zag vervolgens mijn moeder in een vleeskleurige nachtpon terwijl ze op de rand van haar bed zat. Een merkwaardig detail dat me hierbij vooral opviel was dat de nachtpon gescheurd was of zo uitzonderlijk laag in de rug was uitgesneden dat de huid van mijn moeder bijna vanaf haar middel te zien was. Daarna beëindigde hij de uittreding en maakte aantekeningen van zijn indrukken.

De volgende morgen bij het ontbijt vertelde hij dit alles aan zijn vader, en hij liet haar de aantekeningen zien die hij 's nachts gemaakt had. Hij ging naar zijn werk zonder zijn moeder te hebben gesproken. Die ochtend vertelde zijn moeder zijn vrouw (zonder dat het onderwerp tegenover haar gevallen was) dat ze de afgelopen nacht om half een gewekt was door een verschijning. Die avond kwam zijn moeder naar zijn flat toe en vertelde hem onmiddellijk over de verschijning. Ze zei dat ze een vleeskleurige nachtpon had gedragen die ze cadeau had gekregen en die haar niet zo goed paste, omdat hij erg laag was uitgesneden in de rug zodat hij naar beneden hing en haar huid liet zien vanaf haar middel. Ze werd gewekt, vertelde ze, doordat iemand zich over haar heen boog en zijn gezicht dicht bij het hare hield. Ze vertelde dat het leek op een blonde jongeman die niet op haar zoon leek (wiens haar namelijk donker is). Ze schreeuwde en opende haar ogen, waarna de verschijning nog enkele momenten aanhield en vervolgens vervaagde.

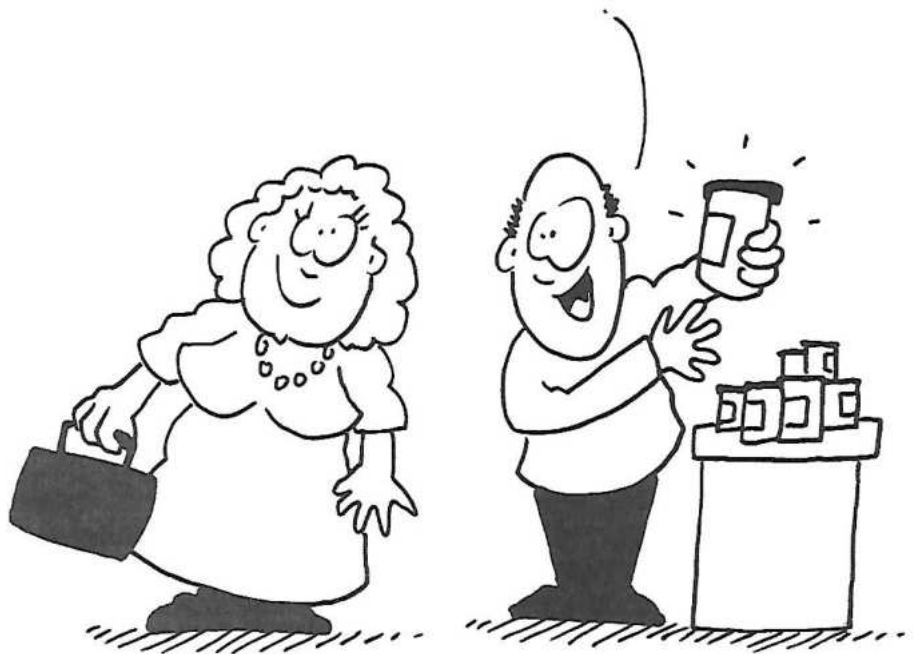
22.4 Bilocaties

Lichamelijke vorm

Er is zowel in het rooms-katholicisme als in oosterse tradities sprake van speciale mensen, die worden aangeduid als 'heiligen' of yogi's, die in staat zouden zijn om in uitgetreden toestand te verschijnen aan derden. Maar dan niet zozeer als (geest)verschijning maar in een normale lichamelijke vorm. Er zijn bijvoorbeeld verhalen bekend over katholieke heiligen die in extase geknield voor een altaar lagen en vervolgens in uitgetreden toestand materialiseerden, d.w.z. hun gewone fysieke gedaante aannamen, op een totaal andere locatie (vandaar de term bilocatie, dus op twee locaties tegelijk aanwezig zijn.) Daarbij werden ze naar verluide gezien door veel onafhankelijke getuigen. Het is gemakkelijk om dit soort verhalen af te doen als niet meer dan legendes.

Indiase swami's

Maar veel recenter nog hebben de gerenommeerde parapsychologen Karlis Osis en Erlendur Haraldsson vergelijkbare verhalen opgetekend over Indiase swami's. Opvallend aan deze verhalen is dat de lichamen van de swami's volgens talrijke afzonderlijke getuigen tot dezelfde soort dingen in staat geweest zouden zijn als normale fysieke lichamen, zoals thee drinken, eten en roken. Karlis Osis benadrukt dat het bewijsmateriaal hiervoor nog beter kan worden en dat dit soort gevallen dan enorm belangrijk kunnen worden.

*Kwakzalver prijst nieuwe methode aan tegenover verbaasde huisvrouw met overgewicht:
"Leer bilocatie in drie dagen en eet alleen nog teveel met uw dubbel! U zult gegarandeerd afslanken!"*

22.5 Experimenteel onderzoek naar uittredingen

Naast het kwalitatieve onderzoek naar spontane BLE's hebben parapsychologen zich ook beziggehouden met experimenten waarin proefpersonen moesten proberen doelbewust uit hun lichaam te treden.

Het experimentele onderzoek naar uittredingen gaat in feite heel ver terug. Reeds in 1860 probeerde men experimenteel aan te tonen dat er bij uittredingen echt iets was wat het lichaam verliet. Voorafgaand aan deze testen hadden aanhangers van Mesmer reeds in de achttiende eeuw proeven gedaan met zogeheten 'traveling clairvoyance'. Hierbij magnetiseerde men een sensitieve proefpersoon die vervolgens met haar of zijn bewustzijn het lichaam leek te verlaten en naar andere plaatsen leek te reizen (traveling) en daar juiste indrukken van opdeed. Rond de 19e eeuwse Fin-de-Siècle deed men nog steeds experimenten, maar nu binnen een parapsychologische context, met traveling clairvoyance. Merkwaardig genoeg trad er bij een van de geslaagde experimenten, door de Zweedse onderzoeker Backmann met zijn proefpersoon Alma L. een verschijning van de proefpersoon aan een vriend van de onderzoeker op. De Engelse journalist W.T. Stead probeerde overigens tevergeefs verschijningen van een BLE-er te fotograferen door met hem af te spreken wanneer hij een bepaalde kamer zou bezoeken tijdens de uittreding.

Traveling clairvoyance

Verschijning

Fotografie

De experimenten met traveling clairvoyance werden ook in de twintigste eeuw voortgezet, onder meer met de bekende proefpersoon Eileen A. Garrett. Ze zegt onder meer het volgende over de experimenten waaraan zij zelf deelnam: "in deze experimenten projecteerde ik mijn 'dubbel' bewust, (...) terwijl ik dit doe, is mijn dubbel kennelijk in staat de normale activiteit te benutten van alle vijf de zintuigen die werkzaam zijn in mijn fysieke lichaam. Ik kan bijvoorbeeld in een kamer zitten op een winterdag en toch door middel van uittreding een plaats bereiken waarop het op dat moment volop zomer is; op dat moment kan ik met al mijn vijf zintuigen registreren hoe de bloemen eruit zien en de zee, ik kan de geuren van bloesem ruiken (...), de vogels horen zingen en de golven horen beuken tegen de kust."

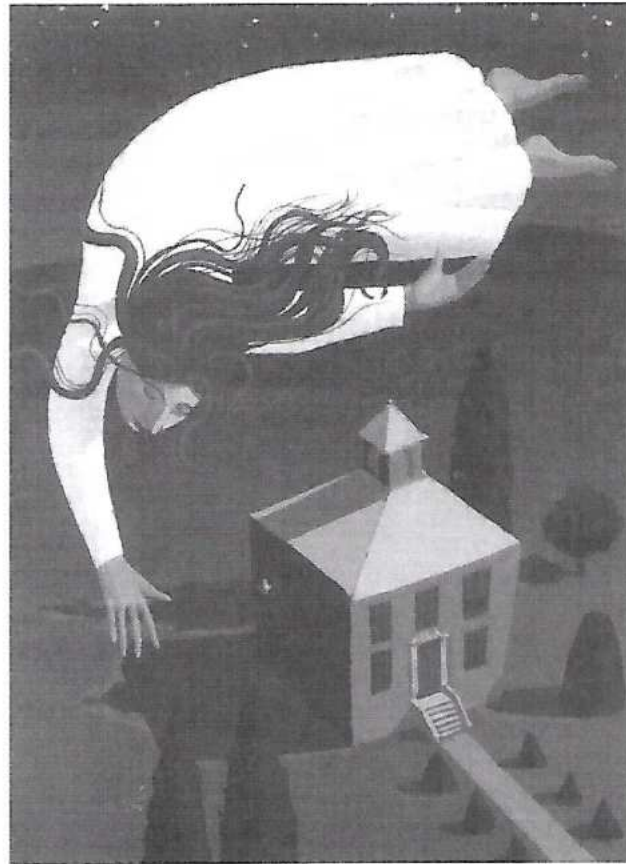
Remote viewing De reeds in vorige lessen behandelde experimenten van Russel en Targ met 'remote viewing' zijn eigenlijk vervolgen op de oudere proeven met traveling clairvoyance. Hun experimenten draaiden echter helemaal om ESP en niet om uittredingen als zodanig.

Charles Tart In de jaren '60 deed Dr. Charles Tart, achtereenvolgens werkzaam bij de Universiteit van Virginia en van California weer specifiek onderzoek naar echte BLE's en dan met name naar de psychofysiologische kenmerken daarvan, zoals met name de EEG die bij een uittreding zou optreden. Hij verkreeg echter geen eenduidige gegevens, hoewel er wel aanwijzingen leken te zijn dat de BLE's niet zomaar terug te voeren zijn op bekende bewustzijnstoestanden. Hij deed ook onderzoek naar de waarneming tijdens een uittreding, maar opnieuw zonder dat hij daar bevredigende resultaten in behaalde.

ESP vs. uittredingen

Karlis Osis deed, onder meer samen met Janet Mitchell onderzoek om ESP te kunnen onderscheiden van echte buitenlichamelijke ervaringen. Zijn theorie daarbij was, dat als er werkelijk lichamelijke ervaringen bestaan, de waarneming die daarbij hoort verschilt van ESP. Bij helderziendheid zou men volgens Osis een voorwerp, mens of dier zo waarnemen als het is, d.w.z. dat men er een soort totaalbeeld van zou krijgen. Het zou daarbij niet uitmaken of de 'target' daarbij bijvoorbeeld versluierd zou zijn of in een doos gestopt zou zijn. Dit zou echter wel gelden voor waarneming bij een buitenlichamelijke ervaring. Die waarneming zou veel meer lijken op de gewone waarneming met de fysieke zintuigen. Daarom ontwikkelde Osis een speciale

- Vlieg-in opstelling** proefopstelling, de zogeheten fly-in of vlieg-in opstelling waarbij een voorwerp vervormd te zien was door toedoen van bepaalde optische apparaten als men ze vanuit een bepaald punt waarnam. De proefpersonen moesten in uitgetreden toestand proberen om het voorwerp waar te nemen vanuit precies dat punt, ze moesten er als het ware vanuit een bepaalde hoek naar toe vliegen. De voorspelling die Osis daarbij maakte vanuit zijn theorie was dat de waarneming van BLE-ers duidelijk zou verschillen van de waarneming door middel van gewone ESP. Hij maakte vooral gebruik van de diensten van twee ster-uittredders, Alex Tannous en Ingo Swann. Hij beweert dat zijn verwachtingen gedeeltelijk bevestigd werden, maar het blijft de vraag of hij daarmee ook echt heeft aangetoond dat een buitenlichamelijke ervaring iets anders is dan een vorm van ESP. D. Scott Rogo merkt daarover op dat de geest misschien onbewust het normale zien gebruikt als model voor de ordening van paranormale informatie. Als dat zo is, kunnen we geen principieel onderscheid meer maken tussen gewone ESP en waarneming tijdens een BLE.
- Het normale zien als model**
- Blue Harary** De bekendste BLE-proefpersoon naast Swann en Tanous is Stewart 'Blue' Harary. Hij deed onder meer mee aan onderzoeken naar andere zintuigen dan het gezichtsvermogen tijdens een uittreding. Zo toonde hij onder meer aan dat mensen tijdens uittredingen ook correcte paranormale auditieve indrukken van de omgeving kunnen krijgen. Maar Rogo merkt terecht op dat we dit verschijnsel ook als onderdeel van ESP kennen, namelijk als de zogeheten helderhorendheid. Onderzoeker Robert Morris deed belangrijke experimenten met dezelfde Stewart 'Blue' Harary. Hij testte of mensen of dieren hem konden waarnemen als hij op onaangekondigde momenten uittrad. Het bleek onder andere dat knaagdieren niet op Blue's BLE's reageerden, maar zijn eigen kat Spirit wel.
- Auditieve indrukken**
- Reacties van dieren of mensen**
- Hij werd steeds rustig op het onvoorspelbare moment dat Blue uitgetreden was. Mensen reageren soms ook op experimentele uittredingen van anderen, dit kan variëren van het gevoel dat de uittreder aanwezig is, tot vage indrukken tot het zien van een hele verschijning.
- Psychokinetische beïnvloeding** Een ander soort onderzoek keek naar mogelijke psychokinetische beïnvloeding van de omgeving tijdens een BLE. Daarbij gebruikte men een gesloten elektrisch geïsoleerde ruimte waarin een object aan een dun draadje hing. Het ging dus om een erg gevoelig instrument dat de kleinste bewegingen registreerde. Een proefpersoon genaamd Pat Price scoorde hier hoog mee.
- Pat Price**
- Waldo Vieira** Buiten de Angelsaksische wereld is voornamelijk de Braziliaan Waldo Vieira erg actief met zijn studies van de astrale projectie, door hem aangeduid als 'projeciologia'. Vieira heeft een soort encyclopedie samengesteld van BLE's en is naar eigen zeggen betrokken bij belangwekkend onderzoek. Hij heeft met name veel nieuwe termen geïntroduceerd, maar zijn werk wordt buiten zijn eigen kringen vooralsnog nauwelijks opgemerkt.

Voorbeeld astrale projectie

Psychologische theorieën	Er zijn in de loop der tijd zowel psychologische als parapsychologische verklaringen voor uittredingen geformuleerd. Psychologische theorieën gaan er daarbij vanuit dat de BLE's niet meer zijn dan dromen of hallucinaties. Mensen hebben in dat geval dus alleen maar het gevoel dat ze het lichaam verlaten maar dat is helemaal niet zo. In feite gaat het dan om projecties uit iemands onbewuste, bijvoorbeeld omdat men bang is voor de dood en zichzelf wil geruststellen door de theorie dat er nog een tweede lichaam bestaat, of omdat men gewoon zin heeft om het lichaam een keertje te verlaten. Overigens zijn er enkele psychologische theorieën die hoe dan ook geen steekhouden zoals de theorie dat uittreders narcistisch zijn en daarom graag hun eigen lichaam bewonderen of dat er sprake is van depersonalisatie waarbij men het zicht verliest op de eigen persoonlijkheid.
Projecties	
Narcisme	
Depersonalisatie	
Autscopie	Ook het verschijnsel autscopie waarbij men beelden van het eigen lichaam ziet maar zonder dat men daarbij het gevoel heeft zelf uit het lichaam te zijn getreden lijkt weinig tot niets te maken te hebben met BLE's.
Psychologische verklaringen + psychokinese	Parapsychologische theorieën kunnen voortborduren op de psychologische verklaringen maar dan zo dat ze wel erkennen dat er ESP en PK plaats kan vinden tijdens zo'n droom of waan over een buitenlichamelijke ervaring. Ze kunnen echter ook nauwer aansluiten bij de beleving van de BLE-ers zelf. Uitgaande van de op zichzelf aannemelijke gedachte van een soort fijnstoffelijk lichaam (waar we in de vorige les bij stilstonden), kunnen sommige parapsychologen zich goed voorstellen dat we al tijdens het leven het stoffelijke lichaam kunnen verlaten.
Het lichaam verlaten	

22.6 Wensdromen en uittredingen

Sigmund Freud De meeste mensen hebben wel eens een droom gehad waarin het leek alsof ze konden vliegen of zweven. Dit type droom was daarom zelfs Sigmund Freud, de vader van de psychoanalyse, bekend die er onder andere een seksuele betekenis aan toekende: het vliegen zou kunnen staan voor de extase die men ervaart tijdens een orgasme. Dit type droom zou daarmee seksuele frustratie kunnen laten afvloeien. Tegenwoordig zullen psychologen niet meer zo snel naar een seksuele interpretatie van een droom grijpen waarin helemaal geen seksuele elementen voor lijken te komen. Zo'n interpretatie komt nu over als te vergezocht en daarom onaannemelijk.

**Seksuele
frustratie**

Sigmund Freud

Natuurlijk is er nog wel een andere psychologische verklaring mogelijk van dit soort dromen. Het is niet zo dat met deze Freudiaanse verklaring ook meteen alle psychologische (waaronder ook andere Freudiaanse) verklaringen ondenkbaar zijn geworden.

**Vliegen als
vogels**

Mensen hebben bijvoorbeeld altijd willen vliegen als vogels. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een verschijnsel dat ons inmiddels allemaal vertrouwd is, de luchtvaart. Vliegen staat voor ruimtelijke vrijheid en dit is waarschijnlijk een algemeen menselijk motief waarvan we mogen verwachten dat het kan leiden tot wensdromen.

**Wens om
lichaam te
verlaten**

Ook de wens om uit je lichaam te kunnen treden is waarschijnlijk wijdverbreid. Het komt bijvoorbeeld voor bij de medicijnmannen oftewel 'sjamanen' van allerlei natuervolkeren. Mensen hebben overal en in alle tijden terecht de overtuiging gehad dat zij als zielen niet samenvallen met hun lichaam. De stap naar de wens om het lichaam al tijdens je leven te kunnen verlaten is daarmee kleiner dan je zou denken.

Mijn eigen ervaring was hoogstwaarschijnlijk verklaarbaar door een wensdroom om mijn lichaam een keer te kunnen verlaten. De huizen en bomen die ik heb gezien kwamen namelijk niet helemaal overeen met wat er echt te zien was met de fysieke ogen. Je kunt dat gooien op een gebrekkig werken van helderziendheid maar het is waarschijnlijk veel eenvoudiger om uit te gaan van een wensdroom.

22.7 Lucide dromen en uittredingen

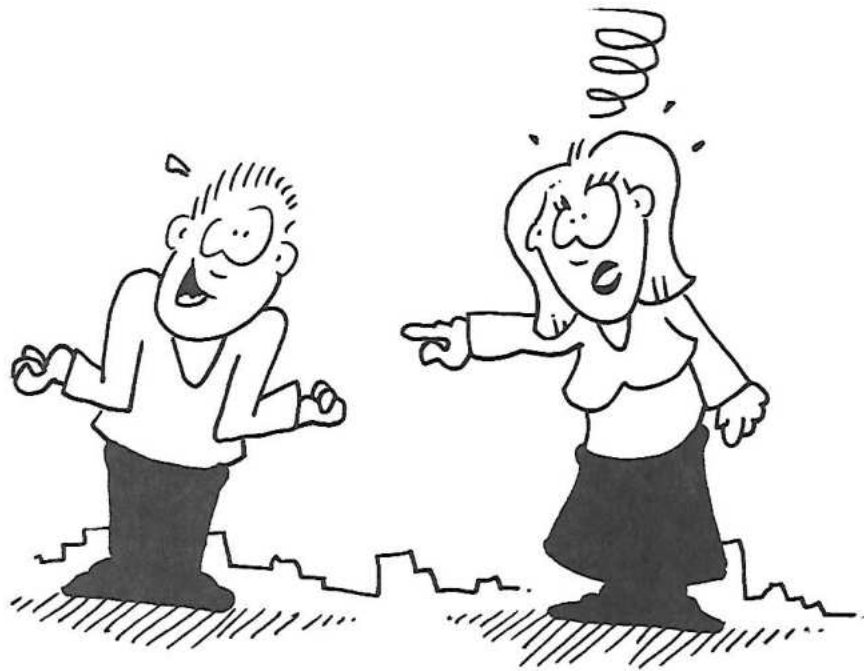
Richting geven Sommigen zullen tegen de wensdroomtheorie aanvoeren dat mensen bij uittredingen in staat zijn zelf richting te geven aan de ervaring. Maar dit is geen steekhoudend argument aangezien er een speciaal soort dromen bestaan dat we kennen als lucide dromen. In dergelijke dromen weet je opeens dat je aan het dromen bent en kun je vervolgens actief leiding geven aan het verloop van de droom. Daarom dat we spreken van 'lucide' (=helder) omdat mensen beseffen dat ze dromen. De term is overigens van de bekende schrijver Frederik van Eeden en stamt uit 1913.

Een voorbeeld van een lucide droom van Ouspensky:

"Ik herinner me dat ik dat ik mezelf een keer in een grote lege kamer zonder ramen zag staan. Behalve ikzelf bevond zich in de kamer alleen een klein zwart katje. "Ik droom", zei ik tot mezelf. "Hoe kom ik aan de weet of ik nu eigenlijk slaap of niet? Als ik het nu eens zo probeer. Laat dat zwarte katje eens veranderen in een grote witte hond. In waaktoestand is dat onmogelijk, en als het lukt, dan betekent dit dat ik slaap." Op het ogenblik dat ik dit tot mezelf zeg, ondergaat het zwarte katje een gedaanteverwisseling en wordt het een grote witte hond. Tegelijkertijd verdwijnt de muur tegenover me, waardoor een berglandschap zichtbaar wordt met een rivier die zich als een lint naar de horizon kronkelt.

'Dat is vreemd', zeg ik tot mezelf, 'dat landschap heb ik niet besteld. Waar zou dat vandaan gekomen zijn?' Er komt me een vage herinnering voor de geest, het idee dat ik dit landschap al ergens gezien heb en dat het op de een of andere manier verband houdt met die witte hond. Maar ik voel wel dat ik, als ik daarop verder inga, het belangrijkste wat ik moet onthouden, zal vergeten, nl. dat ik slaap en me van mezelf bewust ben, d.w.z. dat ik in de toestand verkeer waarnaar ik al lang heb uitgezien en die ik steeds heb proberen te bereiken. Ik span me in om niet aan het landschap te denken, maar op dat ogenblik is het alsof de een of andere kracht me achteruit sleurt. Ik vlieg met grote snelheid door de achterwand van de kamer en blijf rechtdoor vliegen, maar steeds achteruit en met een verschrikkelijk lawaai in mijn oren. Dan kom ik plotseling tot stilstand en word ik wakker."

Telepathische ontmoeting Een zeldzaam maar extra interessant verschijnsel is een (telepathische) ontmoeting van twee lucide dromers in een droomwereld. Twee mensen die allebei beseffen dat ze dromen creëren daarbij dan een gedeelde ervaring in een droomwereld.

Susan Blackmore, boos: Uittredingen zijn gewoon psychologische verschijnselen, daar is niets paranormals aan! Uittreder, guitig: Misschien is het wel andersom! Misschien is de ware hallucinatie wel dat u een fysiek lichaam heeft!

Onderscheid

Het is soms moeilijk om een scherp onderscheid te maken tussen lucide dromen en uittredingen. Toch noemt Celia Green veelvoorkomende verschillen. Zo begint een uittreding meestal wanneer iemand wakker is en niet tijdens een droom, terwijl een lucide droom natuurlijk meestal begint als je slaapt. De waarneming binnen een uittreding lijkt ook normaler dan bij een lucide droom en houdt vaker verband met de normale ervaringswereld, terwijl een lucide droom meestal symbolische of fantastische elementen bevat. Bovendien voelt iemand zich tijdens een BLE vaak vrijer dan tijdens een lucide droom het geval is. Ook kan men tijdens een uittreding de indruk hebben helemaal geen lichaam te hebben, terwijl dit meestal juist wel zo is tijdens een lucide droom.

22.8 Onderzoek naar lucide dromen

Er is al vroeg onderzoek gedaan naar lucide dromen, onder meer door de reeds genoemde Frederik van Eeden. Diverse onderzoekers op dit gebied zijn ook werkzaam op het terrein van de BLE's, zoals Susan Blackmore en Celia Green. Een bekende Nederlander die zich de laatste jaren met lucide dromen heeft beziggehouden is Frans Maissan.

Het verschijnsel zou betrekkelijk gewoon zijn, zeker meer dan 50% van de mensen zou tenminste een keer in zijn leven een lucide droom hebben meegemaakt. Lucide dromen zouden dus veel vaker voorkomen dan uittredingen.

Vroeg experimenteel werk wees reeds uit dat lucide dromen meestal volgen op hoge niveaus van fysieke inspanningen overdag. Ook 's nachts de wekker zetten en dan een bepaalde activiteit verrichten voor men weer gaat slapen kan leiden tot een lucide droom.

Technieken	Globaal genomen zijn er drie soorten technieken ontwikkeld om lucide dromen op te wekken. Een daarvan is de MILD-methode van Stephen LaBerge, een afkorting die staat voor 'Menomic Induction of Lucid Dreaming'.
MILD-methode	Hierbij doe je de volgende oefening wanneer je 's ochtends een keer wakker wordt uit een droom. Je zorgt eerst dat je helemaal wakker wordt, door bijvoorbeeld te lezen of rond te lopen en gaat vervolgens weer liggen om opnieuw in slaap te vallen. Het is de bedoeling dat je je voorstelt dat je slaapt en droomt dat je je de droom waaruit je ontwaakt bent nog eens voor de geest haalt, en dat je jezelf dan voorhoudt: 'De volgende keer dat ik hierover droom, wil ik me realiseren dat ik droom.'
Paul Tholey	Een volgende techniek van Paul Tholey houdt in dat je tracht steeds weer heel bewust te zijn tijdens je normale waakbewustzijn door je af te vragen: "Droom ik of ben ik wakker?" Dit blijkt een stuk moeilijker dan je zou denken, zodat de Franse onderzoeker Clerc ons aanraadt een letter op je hand te schrijven die je moet herinneren aan je waakbewustzijn, bijvoorbeeld W of B.
REM-slaap	De derde methode behelst het geven van signalen aan dromers dat ze in de REM-slaap verkeren. Onderzoeker Hearne diende proefpersonen een lichte elektrische schok toe op hun pols door middel van een zogeheten 'droommachine' die veranderingen in ademhaling (die samengaan met het begin van de REM-slaap) registreert. LaBerge werkte met flitslampen die bevestigd zijn aan een soort zwembrillettje. Een pc registreert hierbij de snelle oogbewegingen die kenmerkend zijn voor de REM-slaap en zorgt vervolgens voor flitsen.
Verwant aan BLE's	Onderzoek naar lucide dromen wijst uit dat ze zeker ten dele verwant zijn aan BLE's. Ten eerste omdat het vaak dezelfde mensen zijn die lucide dromen en uittredingen ervaren. Ten tweede ook omdat het zoals Celia Green aangeeft moeilijk is om een scherpe scheidslijn te trekken tussen een BLE en een lucide droom. In beide gevallen heeft de persoon in kwestie door dat zij een veranderde bewustzijnstoestand doormaakt en is ze in staat de ervaring te sturen. De werelden waarin men kan belanden lijken ook op elkaar in beide gevallen. Toch is er een belangrijk verschil. Bij uittredingen heeft men de indruk echt het lichaam te hebben verlaten, terwijl men bij lucide dromen juist beseft dat de ervaring niet echt is, maar een droom. Ook lijken de waarnemingen bij een BLE soms preciezer en correcter dan bij lucide dromen.
Belangrijk verschil	

22.9 Overzicht

Ingewikkeld	Er zijn zoals we hebben gezien heel verschillende invalshoeken bij de studie van BLE's. Sommige onderzoekers beschouwen ze als een variant op lucide dromen, anderen weer als een zuiver psychologisch verklaarbare fantasie, weer anderen als een vorm van helderziendheid (traveling clairvoyance) en nog weer anderen als echte uittredingen waarbij een astraal lichaam of dubbel het fysieke lichaam verlaat. Dit alles maakt BLE's tot een van de ingewikkeldste deelgebieden van de parapsychologie. Het staat in ieder geval wel vast dat er paranormale verschijnselen plaatsvinden bij BLE's, zowel in de vorm van ESP als PK. Ook kunnen uittreders zich kenbaar maken aan anderen door aan hen te 'verschijnen'. Daarmee weten we echter nog niet of er bij uittredingen ook echt een fijnstoffelijk dubbel het fysieke lichaam verlaat. De gevallen waar Joanne Klink op wijst van jonge kinderen die spontaan over uittredingen praten zouden deze hypothese een stuk sterker kunnen maken. Dit geldt ook voor de bilocatiegevallen in India en elders.
Kinderen en bilocatiegevallen	

**Geest in het
lichaam?**

**Opdoemend
besef**

Maar ook als er echt een dubbel het lichaam verlaat is het de vraag of dit dubbel meer is dan een soort psychokinetische projectie van iemands uitgetreden geest waarin hij als het ware zijn fysieke uiterlijk projecteert. Deze vraag wordt vooral opgeroepen doordat mensen kennelijk kunnen verschijnen tijdens een uittreding en mogelijk zelfs helemaal een tweede fysiek lichaam kunnen materialiseren. In ieder geval weten we door de parapsychologie dat de geest niet kan samenvallen met de hersenen of het lichaam. De geest heeft namelijk vermogens die boven het lichamelijke uitgaan. Het is daarom ook maar zeer de vraag of de geest zich wel ooit 'in' het lichaam bevindt. Het zou best kunnen dat we alleen maar die indruk hebben door de zintuiglijke indrukken die we hebben. In feite zou er wel een soort 'incarnatie' kunnen bestaan in de zin van een koppeling aan een specifiek fysiek lichaam, maar zonder dat we als geest ook echt in ons lichaam zitten. Een uittreding zou in ieder opgevat kunnen worden als het opdoemen van een besef dat we hoe dan ook los bestaan van ons fysieke lichaam.

22.10 Samenvatting

Uittredingen of buitenlichamelijke ervaringen (BLE's) komen betrekkelijk veel voor en vormen een onderdeel van veel religieuze, magische en mystieke tradities. Er is parapsychologisch onderzoek gedaan naar spontane uittredingen en men heeft ook proeven gedaan met begaafde proefpersonen. Daarbij is in ieder geval vast komen te staan dat BLE's gepaard kunnen gaan met ESP en PK en dat BLE-ers waargenomen kunnen worden door derden. Dit laatste kan onder andere in de vorm van een verschijning van de uitgetreden persoon geschieden. Volgens Joanne Klink komen er ook spontane uittredingen voor bij jonge kinderen. Dit zijn ervaringen die theoretisch van het grootste belang zouden zijn.

Uittredingen zijn door onderzoekers vergeleken met wensdromen, lucide dromen en traveling clairvoyance of remote viewing experimenten. BLE's zijn ten dele zeker parapsychologische verschijnselen, maar het lijkt nog onduidelijk of er daarbij altijd sprake is van een echte uittreding van een dubbel of fijnstoffelijk of 'astraal' lichaam. Mogelijk is het waargenomen 'astrale lichaam' in feite een psychokinetische projectie van een uitgetreden geest. In ieder geval vallen geest en fysiek lichaam niet samen en uittredingen weerspiegelen hoe dan ook het besef dat dit zo is.

22.11 Volgende les

In de volgende les staan we stil bij bijna-doodervaringen
Succes met de vragen!

22.12 Huiswerkopgaven

1. Wat betekent de afkorting BLE en waarom wordt deze term gebruikt?
2. Kunnen uittredingen opgevat worden als zuiver psychologische verschijnselen?
3. In de vorige les hebben we gekeken naar aura's. Welk verband bestaat er tussen die les en deze les?
4. Wat zijn 'reciprocal cases' in het BLE-onderzoek?

22.13 Oefenopgave

Probeer vast te stellen of u zelf wel eens spontane BLE heeft gehad. Ging het volgens u om een echte uittreding of eerder om een soort lucide droom? Vond u de ervaring plezierig en zou u hem nog eens willen meemaken?

22.14 Literatuurlijst

- Blackmore, S. (1982). *Beyond the body: An investigation of Out-of-the-Body Experiences*. London: Heinemann.
- Broughton, R.S. (1991). *Parapsychologie: Een wetenschap in beweging*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Crookall, R. (1968). *The mechanisms of Astral Projection: Denouement after seventy years*. Moradabad: Darshana International.
- Dongen, H. van, & Gerding, H. (1993). *Het voertuig van de ziel: Het fijnstoffelijk lichaam; beleving, geschiedenis, onderzoek*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Green, L. (1970). *Lucide dromen*. Meppel: Boom.
- Klink, J. (1994). *Vroeger toen ik groot was: Vergaande herinneringen van kinderen*. Baarn: Ten Have.
- Monroe, R.A. (1977). *Uittredingen: Experimenten buiten het lichaam*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rogo, D. S. (1978). *Mind beyond the body: The mystery of ESP Projection*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Steiger, B. (1982). *Astral Projection*. Rockport: Para Research, Inc.
- Vieira, W. (1986). *Projeciologia*. Rio de Janeiro: Eigen beheer.

22.12 Huiswerkopgaven

1. Wat betekent de afkorting BLE en waarom wordt deze term gebruikt?
2. Kunnen uittredingen opgevat worden als zuiver psychologische verschijnselen?
3. In de vorige les hebben we gekeken naar aura's. Welk verband bestaat er tussen die les en deze les?
4. Wat zijn 'reciprocal cases' in het BLE-onderzoek?

22.13 Oefenopgave

Probeer vast te stellen of u zelf wel eens spontane BLE heeft gehad. Ging het volgens u om een echte uittreding of eerder om een soort lucide droom? Vond u de ervaring plezierig en zou u hem nog eens willen meemaken?

22.14 Literatuurlijst

- Blackmore, S. (1982). *Beyond the body: An investigation of Out-of-the-Body Experiences*. London: Heinemann.
- Broughton, R.S. (1991). *Parapsychologie: Een wetenschap in beweging*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Crookall, R. (1968). *The mechanisms of Astral Projection: Denouement after seventy years*. Moradabad: Darshana International.
- Dongen, H. van, & Gerding, H. (1993). *Het voertuig van de ziel: Het fijnstoffelijk lichaam; beleving, geschiedenis, onderzoek*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Green, L. (1970). *Lucide dromen*. Meppel: Boom.
- Klink, J. (1994). *Vroeger toen ik groot was: Vergaande herinneringen van kinderen*. Baarn: Ten Have.
- Monroe, R.A. (1977). *Uittredingen: Experimenten buiten het lichaam*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rogo, D. S. (1978). *Mind beyond the body: The mystery of ESP Projection*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Steiger, B. (1982). *Astral Projection*. Rockport: Para Research, Inc.
- Vieira, W. (1986). *Projeciologia*. Rio de Janeiro: Eigen beheer.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 23

Bijna-doodervaringen

- 23.1 Inleiding
- 23.2 Sterfbedvisioenen
- 23.3 De tunnel en het licht
- 23.4 Een andere wereld
- 23.5 Inzichten tijdens een bijna-doodervaring
- 23.6 De barrière en terugkeer
- 23.7 Paranormale verschijnselen tijdens sterfbedvisioenen
- 23.8 Paranormale verschijnselen tijdens bijna-doodervaringen
- 23.9 Kinderen
- 23.10 Normale en parapsychologische verklaringen
- 23.11 Samenvatting
- 23.12 Volgende les
- 23.13 Huiswerkopgaven
- 23.14 Oefening
- 23.15 Literatuurlijst

23.1 Inleiding

BDE's In de vorige les hebben we stilgestaan bij buitenlichamelijke ervaringen (BLE's) oftewel uittredingen. Dit onderwerp sluit mooi aan bij het thema van deze les, de zogeheten bijna-doodervaringen (BDE's). Dat komt doordat veel mensen bij zo'n ervaring de indruk zich buiten hun lichaam te bevinden. Een bijna-doodervaring is een ervaring van iemand die op anderen de indruk maakte dood te zijn. In veel gevallen gaat het daarbij om

Klinisch dood mensen die klinisch dood zijn verklaard. Dat wil zeggen dat allerlei medische meetapparatuur geen tekenen van leven meer kon registreren. Door de moderne reanimatietechnieken kunnen mensen die in feite klinisch gezien al dood lijken soms weer tot het leven worden teruggeroepen. Soms gebeurt dit trouwens ook spontaan. Kenmerkend voor een bijna-doodervaring is dus dat de doodverklearde beweert tijdens de toestand van schijndood of klinische dood van alles meegemaakt te hebben. Terwijl

Materialistische opvattingen hij volgens de gangbare materialistische opvattingen eigenlijk helemaal niets meer mee zou kunnen maken maar helemaal bewusteloos zou moeten zijn.

**Raymond
Moody**

Een voorbeeld van een bijna-doodervaring of BDE (Engels: Near-Death Experience, NDE) met een uittreding wordt gegeven door de arts Dr. Raymond Moody. Het komt voor in zijn klassieker "Leven na dit leven" (blz. 36):

"Het is ongeveer twee jaar geleden gebeurd; ik was pas negentien geworden. Ik bracht een vriend van mij naar huis met de auto. Bij een bepaald kruispunt in de binnenstad hield ik in en keek naar beide richtingen, maar ik zag geen verkeer aankomen. Ik reed het kruispunt op en op hetzelfde ogenblik hoorde ik mijn vriend luidkeels schreeuwen. Toen zag ik de verblindende koplampen van een razendsnel op ons afkomende auto. Ik hoorde een afgrijselijk geluid -de zijkant van onze auto werd aan flarden gereten- en even scheen ik door een duisternis te gaan, door een omsloten ruimte. Het ging allemaal heel snel. En het leek of ik zweefde, zowat anderhalve meter boven het straatoppervlak, een meter of vijftig van de auto vandaan en ik hoorde de echo van de botsing wegsterven. Ik zag mensen toesnellen en zich om de auto verdringen en ik zag mijn vriend, kennelijk met een shock, uit de auto klauteren. Ik zag mijn eigen lichaam in het wrak, te midden van hopen mensen, en ik kon zien hoe ze probeerden het eruit te krijgen. Mijn benen waren helemaal verwrongen en ik zag overal bloed."

Eerste fase

Overigens is de uittreding of het gevoel het lichaam te hebben verlaten pas de eerste fase van een gemiddelde bijna-doodervaring. Dr. Raymond Moody heeft op basis van verschillende rapporten over BDE's kunnen vaststellen dat er gemakkelijk vijftien afzonderlijke elementen in onderscheiden kunnen worden die telkens weer opduiken. Hij heeft zelf een 'volledige ervaring' of ideaal geval gereconstrueerd waarin al die elementen voorkomen (blz. 25):

Ideaal geval

"Een man ligt op sterven en als zijn lichamelijke pijnen een hoogtepunt bereiken hoort hij hoe zijn dokter hem dood verklaart. Dan verneemt hij een onaangenaam geluid, een luid gerinkel of gezoem, en tegelijkertijd voelt hij dat hij met grote snelheid door een lange, donkere tunnel gaat. Daarna bevindt hij zich plotseling buiten zijn stoffelijk lichaam, maar nog steeds in de onmiddellijke omgeving ervan, en hij ziet zijn lichaam van een afstand, alsof hij een toeschouwer is. Vanuit deze ongewone positie slaat hij de pogingen hem weer tot leven te wekken gade, en hij verkeert in een staat van emotionele beroering.

Na een poosje herkrijgt hij zijn zelfbeheersing en raakt hij iets meer aan zijn vreemde toestand gewend. Hij merkt dat hij nog steeds een 'lichaam' heeft, maar dat heeft een heel andere aard en andere vermogens dan het stoffelijke lichaam dat hij verlaten heeft. Nieuwe gebeurtenissen volgen weldra. Er komen anderen naar hem toe om hem te helpen. Hij ziet vluchtig de geesten van verwanten en vrienden die reeds dood zijn en een liefde en warmte uitstralende geest van een hem volkomen vreemde aard -een wezen van licht- verschijnt aan hem. Dit wezen stelt hem een woordeloze vraag, om hem zijn leven te laten evalueren en helpt hem daarbij door hem een panoramische terugblik te tonen op de voornaamste gebeurtenissen uit dat leven. Op een zeker ogenblik merkt hij dat een soort grens of barrière nadert, die kennelijk de scheiding tussen het aardse leven en het hiernamaals voorstelt. Toch merkt hij dat hij terugmoet naar de aarde, dat zijn stervensuur nog niet geslagen heeft. Op dat moment verzet hij zich, want hij wordt zo in beslag genomen door zijn ervaringen in het hiernamaals dat hij niet terug wil keren. Hij wordt overweldigd door intense gevoelens van vreugde, liefde en vrede. Ondanks zijn houding echter, wordt hij toch op een of andere manier met zijn stoffelijke lichaam verenigd en hij leeft voort.

Later tracht hij anderen van zijn ervaring te vertellen, maar hij ondervindt moeilijkheden bij die poging. In de eerste plaats kan hij geen woorden vinden die toereikend zijn om deze onaardse episodes te beschrijven. Ook ondervindt hij dat anderen er de spot mee

drijven en daarom doet hij er verder het zwijgen toe. Doch de ervaring heeft grote invloed op zijn verdere leven, vooral wat betreft zijn gedachten over de relatie tussen dood en leven.”

Moody tekent hier uitdrukkelijk bij aan dat er geen enkel verslag van een BDE volkomen identiek is aan een ander verslag. Bovendien kent hij geen enkel concreet geval waarin alle bovengenoemde elementen voorkomen. De meeste elementen komen er wel steeds in terug, maar er is geen enkel kenmerk dat door alle mensen met een BDE naar voren is gebracht. Aan de andere kant is er ook geen enkel kenmerk slechts door één persoon genoemd.

In het algemeen schijnen mensen die officieel klinisch dood zijn geweest levendigere ervaringen te hebben gehad dan mensen die slechts heel even in contact kwamen met de dood. Overigens kunnen niet alle mensen die klinisch dood zijn geweest zich een bijna-doodervaring herinneren.

Niet alle mensen

BDE's wel para-psychologisch! Sommige sceptici stellen dat bijna-doodervaringen niets met parapsychologie te maken hebben. Zoals je weet ben ik het daar niet mee eens. Bij BDE's hebben we namelijk te maken met verschijnselen die met de geest of ziel van mensen samenhangen en mogelijk niet passen in het materialistische mensbeeld. Dat komt dus overeen met mijn definitie van parapsychologische verschijnselen uit les 1.

Overigens werd het Amerikaanse onderzoek naar bijna-doodervaringen geïnspireerd door een boek van een BDE-er zelf, George G. Ritchie. Dit boek wekte de belangstelling van Raymond Moody in het onderwerp. In Europa was de Zwitserse pionier van de stervensbegeleiding, Elisabeth Kübler-Ross inmiddels ook al met het onderwerp bezig.

Elisabeth-Kübler-Ross

In de decennia daarop inspireerden beiden andere onderzoekers zoals Michael B. Sabom, Melvin Morse, Kenneth Ring en Margot Grey. Uiteindelijk werd er een internationale organisatie opgericht voor de bestudering van bijna-doodervaringen, de IANDS. In

IANDS

Merkawah Nederland kennen we wat dit betreft Stichting Merkawah, met klinkende namen als Pim van Lommel, Ruud van Wees en Bert van Schuijlenburg. Merkawah richt zich daarbij zowel op onderzoek als met name ook op hulpverlening rond bijna-doodervaringen. In Spanje is Dr. Enrique Vila verbonden aan een ziekenhuis in Sevilla bekend geworden door zijn onderzoek op dit gebied. Los daarvan hebben diverse parapsychologen, waaronder Dr. Ian Stevenson, zich in afzonderlijke BDE's verdiept.

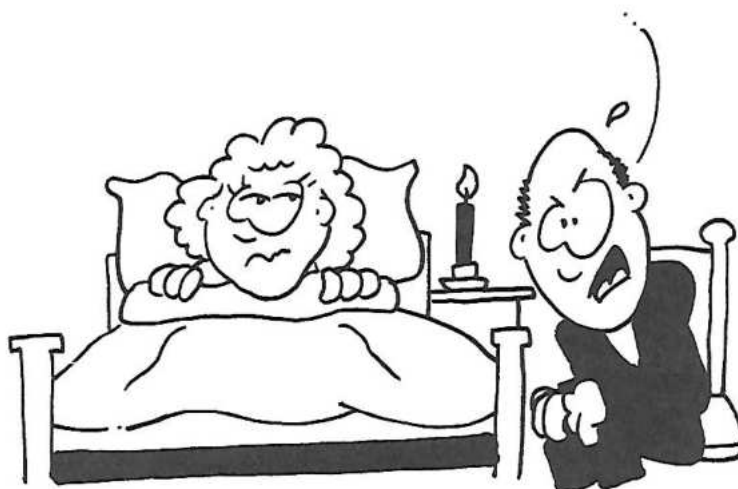
23.2 Sterfbedvisioenen

Het parapsychologisch onderzoek naar bijna-doodervaringen is voorafgegaan door studies van zogeheten sterfbedvisioenen. Dit zijn visioenen van mensen die op sterven liggen. Twee vroege onderzoekers op dit gebied zijn William Barrett en Ernesto Bozzano geweest. Maar ook de reeds genoemde Karlis Osis heeft zich er samen met Marian L. Nester in verdiept.

Bovenaardse werkelijkheid Het was al eerder opgevallen dat mensen op hun sterfbed soms beelden zeiden te zien of geluiden leken te horen die grote indruk op hen maakten. Omdat ze met een bovenaardse werkelijkheid te maken hadden. Of omdat ze overledenen zagen die hen 'kwamen halen'. Dr. J. Paterson Smyth schrijft volgens Tenhaeff dat een tamelijk onverschillige jonge student hem vertelde over een ervaring die hij in een onzer stadsziekenhuizen had

Tweejarig kind opgedaan. Een kindje van nog geen twee jaar oud was uit een brand gered, maar nu stervend aan hevige brandwonden. Hij zei: "Ik nam het kereltje in een kussen in mijn armen, om hem gemakkelijker te laten sterven. Plotseling richtte hij zich op en strekte zijn handjes uit, waarbij zijn gezicht straalde van een soort blijdschap, die kinderen hebben wanneer zij iets heel prettigs binnen hun bereik zien. Vlak daarop stierf hij." Mijn verslaggever, die allesbehalve een sentimenteel jongmens is, was erg getroffen door dit voorval."

Osis en Nester Karlis Osis en Marian Nester verzonden vragenlijsten aan 5000 artsen en evenveel verpleegsters met vragen over mogelijke sterfbedvisioenen bij hun patiënten. Slechts 355 verpleegsters en 285 artsen gaven antwoord. Samen meldden dat ze samen ongeveer 35.000 patiënten hadden zien sterven, maar dat slechts ongeveer 10% tijdens de laatste uren bij bewustzijn was geweest. In 884 gevallen werden daarbij visioenen of hallucinaties van 'niet-menselijke' aard beschreven. Het ging daarbij om visioenen van een 'hemelse' werkelijkheid en van wonderschone muziek maar ook van overledenen. In slechts twee gevallen leek er sprake van visioenen van een helse werkelijkheid. De onderzoekers ontvingen in totaal 1370 gevallen waarin stervenden personen zagen. In verreweg de meeste gevallen waren dit overledenen. De verschijningen leken voor de stervenden zo levensecht dat ze hen even reëel aanwezig achtten als de levende aanwezigen. Daarnaast waren er waarnemingen van religieuze figuren.

Man zit tandenknarsend aan het sterfbed van zijn oudtante. "Ja, tante, je hebt het maar steeds maar over mooie engelen en prachtige muziek, allemaal heel mooi! Maar waar heb je verdorie je testament verstopt?"

**Alle normale
hypoteses
uitgesloten**

Karlis Osis slaagde erin om alle normale medische en psychologische hypothesen systematisch uit te sluiten als waarschijnlijke verklaring voor sterfbedvisioenen. Zoals zuurstofgebrek, verdovende middelen, koorts, hersenletsel, spanning, verlangens en angsten. Wat ik zelf erg opmerkelijk vind is dat zowel stervenden die verwachtten te sterven, als stervenden die verwachtten te blijven leven in gelijke mate visioenen van een wereld na de dood te zien kregen. Bovendien zagen beide soorten patiënten in gelijke mate verschijningen die waren gekomen om hen naar de dood te geleiden. Dikwijls waren die verschijningen daarom in tegenspraak met verwachtingen van de patiënt maar ook met die van de artsen. Dit maakt dat het echt uitgesloten is dat sterfbedvisioenen voortkomen uit een angst voor een naderende dood. Terwijl dit in feite de plausibelste 'normale' hypothese zou zijn als er wel een verschil was gevonden tussen beiden groepen stervenden.

**Verschijningen
in tegenspraak
met verwach-
tingen**

In veel gevallen van sterfbedvisioenen is het de stervende wel bekend dat de persoon die hij of zij zag overleden was. Maar in sommige gevallen ook niet. Een voorbeeld uit Het Spiritisme van Tenhaeff:

**Verschijningen
van overledenen**

C.J. Taylor meldt over een geval van twee kinderen die 24 uur na elkaar op twee verschillende plaatsen, zo'n 25 km van elkaar verwijderd, overleden aan roodvonk. Het kind dat het laatste stierf (de vierjarige David) ging ongeveer een uur voor zijn dood rechtop in bed zitten, wees naar het voeteneinde van zijn bed om vervolgens aan zijn ouders te vertellen, dat hij daar zijn broertje Harry (wiens overlijden men voor hem geheim had weten te houden) zag staan en dat deze gekomen was om hem te halen.

**Helderziendheid
Telepathie**

Volgens Tenhaeff kunnen er tijdens sterfbedvisioenen overigens ook juiste uitspraken gedaan worden over aardse gebeurtenissen. We hebben dan hoe dan ook te maken met helderziendheid of telepathie.

Haraldsson

Erlendur Haraldsson herhaalde de onderzoeken van Karlis Osis in een ander land, namelijk India. Hij constateerde daarbij dat de sterfbedvisioenen van Indiërs in grote trekken gelijk zijn aan die van westerlingen. Heel recent heeft de Amerikaanse psychologe Carla Wills-Brandon weer aandacht gevraagd voor het fenomeen sterfbedvisioenen.

23.3 De tunnel en het licht

- Buiten bewustzijn** Meldingen over sterfbedvisioenen zijn in principe beperkter dan bijna-doodervaringen, omdat ze alleen gaan over de ervaringen die voorafgaan aan het verliezen van het normale dagbewustzijn van de stervende. En dan nog om de ervaringen zoals een ander die van buitenaf heeft gadeslagen zolang de stervende nog bij bewustzijn bleef. Het gaat namelijk om de waarnemingen van andere mensen aan het sterfbed van de manier waarop de stervende zich gedroeg en wat hij zei, en niet om herinneringen van die persoon zelf aan zijn eigen ervaringen aan de rand van de dood. Bij een bijna-doodervaring gaat het juist om wat iemand heeft meegemaakt nadat hij tenminste vanuit het perspectief van de hem omringende mensen buiten bewustzijn is geraakt.
- Naast de genoemde uittredingservaring spelen meldingen over een tunnel met aan het eind daarvan een onaards licht een grote rol binnen veel bijna-doodervaringen. Het is alsof de tunnel staat voor een doorgang tussen de fysieke wereld en een hogere wereld oftewel het hiernamaals.
- Het Licht** Het licht, dat vaak met een hoofdletter wordt geschreven (Licht) om aan te geven wat voor een indruk het op de BDE-er heeft gemaakt, zou heel anders zijn dan het aardse zon- of kunstlicht. Het zou als het ware bezielde zijn en een enorme wijsheid en vooral ook liefde en mededogen uitstralen.
- Wezen van licht** Vaak zou er ook een wezen van licht (geregeld aangeduid als Wezen van Licht, om dezelfde reden dus) te zien zijn geweest dat vergelijkbaar zou zijn met een beschermengel uit de katholieke traditie. Het zou om een hoger wezen gaan dat een bijzondere band met de BDE-er zou hebben en hem of haar zou begeleiden of gidsen op het levenspad. Het wezen wordt geregeld opgevat als een bekende figuur binnen de eigen religieuze traditie zoals Jezus, een islamitische Engel of Hindoe-godheid. Daarbij zou het vooral bewogen worden door begrip en liefde voor de persoon in kwestie.
- Begrip en liefde**
- Negatieve ervaringen** Niet iedereen die een BDE heeft meegemaakt meldt trouwens een positieve ervaring. In een klein percentage van de gevallen, vooral bij BDE's van mensen die een poging tot zelfdoding deden komen ook negatieve ervaringen ervoor. BDE-ers melden in zulke gevallen zelfs een soort angstaanjagende helse of tenminste deprimerende en grauwe ervaringen. Dit zou volgens verschillende schrijvers kunnen samenhangen met de poging tot zelfdoding die doorgaans haaks zou staan op de zin van het aardse leven.
- Opvallend is echter dat dit slechts in een zeer klein aantal gevallen gemeld wordt, iets wat haaks staat op de verwachtingen die mensen kunnen hebben over een hiernamaals, vanuit hun verschillende geloofssystemen. In het katholicisme verwacht men bijvoorbeeld dat de meeste en niet slechts een klein aantal zielen eerst een tijd in het 'vagevuur' (een plaats van loutering en boetedoening) moeten verblijven alvorens ze door de hemelpoort mogen gaan.

23.4 Een andere wereld

Prachtig en wonderbaarlijk

De zojuist genoemde zeldzame nare ervaringen daargelaten, draaien BDE's in feite altijd om uiterst positieve ervaringen en inzichten. Men belandt in een prachtige en wonderbaarlijke wereld waarin liefde en wijsheid centraal staan. De wereld kenmerkt zich ook door prachtige geluiden of muziek en kleuren en alle wezens die men erin aantreft, waaronder ook de overledenen van wie men heeft gehouden, zijn doordrongen van deze positieve geest.

Tuin van Maria, de volmaakte tussenpersoon tussen hemel en aarde. (Stefano Da Zevio)

Woorden schieten tekort

Overigens zouden volgens veel BDE-ers aardse woorden tekort schieten om de waarnemingen, gevoelens en gedachten in die andere wereld adequaat te beschrijven. Het lijkt er bovendien op dat de beleefde andere wereld veel sterker reageert op gevoelens en gedachten dan deze fysieke wereld en dat men aangetrokken wordt door gelijkgestemde zielen of plaatsen.

Gelijkgestemde zielen

Een voorbeeld uit *Reflections on Life after Life* van Raymond Moody van een vrouw (blz. 16-17):

“Er was een soort trilling. De trilling omgaf me helemaal. Het leek alsof mijn lichaam trilde en ik weet niet waar die trilling vandaan kwam. Maar toen het trilde, werd ik ervan gescheiden. Ik kon toen mijn lichaam zien... Ik bleef een tijdje hangen en keek toe hoe de arts en verpleegsters bezig waren met mijn lichaam, en ik vroeg me af wat er zou gebeuren... (...) Ik ging de zwarte tunnel in en kwam uit bij een schitterend licht... Wat later was ik er bij mijn grootouders en mijn vader en mijn broer die overleden waren... Er was overal om ons heen het prachtigste, schitterendste licht. En dit was echt een mooie plaats. Er waren kleuren -heldere kleuren- niet zoals hier op aarde, maar gewoon onbeschrijflijk. Er waren daar mensen, gelukkige mensen... Er waren mensen aanwezig,

sommigen van hen stonden bij elkaar in groepjes. Sommigen van hen waren iets aan het leren...

In de verte... kon ik een stad zien. Er waren gebouwen - losse gebouwen. Ze zagen er glinsterend en licht uit. De mensen die er waren zagen er gelukkig uit. Er was klaterend water, fontein... een 'stad van licht' zou wel een goede benaming zijn... Het was geweldig. Er was mooie muziek. Iedereen zag er gewoon gloeiend uit, geweldig..."

23.5 Inzichten tijdens de bijna-doodervaring

Liefde en wijsheid

Mensen die een BDE hebben gehad, beweren vaak dat ze er veel van hebben geleerd. Dat kan draaien om algemene levensbeschouwelijke inzichten. Zoals dat het in het leven op de eerste plaats zou moeten draaien om Liefde en Wijsheid. Twee centrale geestelijke waarden die niet afhankelijk zijn van de materiële wereld. Die in feite het gehalte van je ziel zouden bepalen. Dit soort inzichten zijn vaak gekoppeld aan een ontmoeting met het 'Licht' of met een 'Wezen van Licht'. Soms heeft men het ook over een soort scholen of bibliotheken waar je wijsheid op kunt doen. Een jongeman vertelde Moody bijvoorbeeld: "Ik bevond me in een school... (...) Kennis en informatie zijn gemakkelijk verkrijgbaar - alle kennis... Je neemt kennis in je op... Opeens weet je de antwoorden... Het is alsof je je op een bepaalde plaats in die school concentreert en -zoem- kennis vloeit automatisch van die plaats naar je toe.

Inzicht in de zin van het lijden

Heel interessant is wat dit betreft ook de bewering van sommigen dat ze inzicht kregen in de zin van negatieve ervaringen tijdens het aardse leven. Lijden dat vaak volstrekt zinloos lijkt in onze aardse ogen, zou er in het licht van bijna-doodervaringen opeens heel anders uitzien. Het zou altijd een onverwachte functie vervullen in het eigen leven en dat van anderen. We kunnen wat dat betreft denken aan een uitdrukking als 'Gods wegen zijn ondoorgroendelijk'. Of aan een theologische leer die stelt dat God de duivel gebruikt als instrument, als onderdeel van zijn heilsplan. Het is echter gemakkelijk om hierin te verdoor te schieten op een manier die weinig meer van doen lijkt te hebben met de geest van bijna-doodervaringen.

Te ver doorschieten

Levenspanorama

Maar het kan ook gaan om specifiekere inzichten, die toegespitst zijn op je eigen aardse leven. Zoals ik boven al zei krijgen mensen vaak een overzicht van hun leven te zien tijdens een BDE, een zogeheten levenspanorama. Sceptici beweren dat het daarbij nooit kan gaan om herbeleving van alle ervaringen die je tijdens dat leven hebt doorgemaakt.

Levenslessen

Hoe hoog je tempo ook zou zijn, je kunt dat nooit allemaal doornemen in de beperkte tijd dat iemand klinisch dood is. Maar dit is op zich niet van belang, als je bedenkt dat het bij het levenspanorama volgens BDE-ers zelf gaat om levenslessen, om een evaluatie van belangrijke ervaringen. Een voorbeeld uit een boek van Moody, "Reflections on Life after Life" (blz. 34-35):

"Ik bevond me eerst buiten mijn lichaam, boven het gebouw en ik kon mijn lichaam daar zien liggen. Daarna werd ik me bewust van het licht -gewoon licht- dat zich overal om me heen bevond. Vervolgens leek het alsof er een overzicht was overal om me heen, en alles in leven passeerde de revue, zou je kunnen zeggen. Ik voelde me echt heel erg beschaamd over veel dingen die ik ervoer omdat het leek alsof ik een ander soort kennis bezat, alsof het licht me liet zien wat fout was, wat ik fout deed. En het was erg werkelijk.

Het leek alsof deze flashback, of herinnering of wat het ook was op de eerste plaats gericht was om mijn leven te beoordelen. Het was alsof er een oordeel werd gevormd en toen werd het licht opeens vager, en er vond een gesprek plaats, niet in woorden, maar in gedachten. Steeds als ik iets zag, als ik een gebeurtenis uit het verleden herbeleefde, was het net alsof ik naar een filmprojector keek, omdat ik deze dingen kon voelen; er was gevoel bij betrokken, en vooral omdat ik omdat ik deze kennis bezat... ik merkte dat niet eens je gedachten verloren gaan. Iedere gedachte was er... Je gedachten gaan niet verloren..."

Sommige BDE-ers, waaronder Dannion Brinkley, melden trouwens ook nog dat ze tijdens de ervaring visioenen kregen van hun eigen toekomst na de reanimatie en zelfs van de ontwikkelingen in de toestand van de wereld. Deze visioenen zouden volgens hem tenminste gedeeltelijk zijn geverifieerd.

23.6 De barrière en terugkeer

Moody geeft een paar voorbeelden van ervaringen met een grens die je niet moet overschrijden omdat je anders niet meer terug kunt keren in het lichaam. Een daarvan betreft een moeder die een hartaanval had gekregen (blz. 64):

"Toen ik vlakbij de mist gekomen was, voelde ik me er zeker van dat ik er doorheen zou gaan. Dat was een heerlijk, verblijdend gevoel; er zijn gewoon geen aardse woorden die het kunnen beschrijven. Toch was mijn tijd om door de mist te gaan nog niet gekomen, want van de andere kant verscheen eensklaps mijn oom Carl, die jaren tevoren overleden was. Hij versperde mij de weg en sprak: "Ga terug. Je hebt je werk op aarde nog niet voltooid. Ga nu terug." Ik wilde niet teruggaan, maar ik had geen keus, en onmiddellijk daarop bevond ik me weer in mijn lichaam. Ik voelde die afschuwelijke pijn in mijn borst en ik hoorde mijn zoontje huilend zeggen: "O God, geeft u me toch eindelijk mijn mammie terug."

Teruggaan

Twee gevleugelde figuren proberen een zware jongen terug te duwen naar de aarde. Zware jongen: "Hoezo teruggaan?? Mijn lichaam zit op de elektrische stoel! Moeten ze me nog een keer elektrocuteren dan?"

23.7 Paranormale verschijnselen tijdens sterfbedvisioenen

Zowel van sterfbedvisioenen als bij bijna-doodervaringen weten we inmiddels dat er paranormale waarnemingen kunnen plaatsvinden. Het heeft denk ik geen zin meer om daaraan te twifelen.

In het geval van de sterfbedvisioenen kent men wat dit betreft een speciale term: **Peak in Darien** 'Peak in Darien'-gevallen. Dit verwijst naar een vers van John Keats dat vertaald als volgt luidt:

Toen voelde ik mij als een beschouwer van de hemel
 Wanneer een nieuwe planeet zijn gezichtsveld binnenzweeft;
 Of als de stoutmoedige Cortez wanneer hij met zijn arendsogen
 Naar de Stille Zuidzee keek -en al zijn mannen
 Keken elkaar met een milde blik van onderwerping aan
 Zwijgend op een bergtop in Darien

In dit gedicht komen de verbijstering en de eerbied tot uitdrukking van iemand die net een belangrijke ontdekking heeft gedaan. De gevallen vernoemd naar dit gedicht, de Darien-gevallen zijn belangrijk omdat ze niet weggeredeneerd kunnen worden als een wensdroom van de kant van de stervende, omdat deze toen hij of zij een verschijning van een bepaalde persoon zag nog niet wist dat die was overleden. Een van de bekendste Darien-gevallen betreft twee zusters tijdens de jaren '20 van de afgelopen eeuw. Ian Currie beschrijft het als volgt (blz. 108):

Doris en Vida B. "Op 12 januari 1924 kreeg Doris B., nadat ze in het Mothers Home in Clapton, Engeland, een baby had gekregen, een hartverlamming. Haar zuster Vida was twee weken eerder, op Kerstdag, overleden. Omdat Doris ten tijde van Vida's dood ernstig ziek was geweest, had de hoofdverpleegster van het ziekenhuis, Miriam Castle, haar familie aangeraden Doris niet te vertellen dat haar zuster dood was. Wat Doris vlak voor haar overlijden overkwam, werd meegemaakt door haar man, haar moeder en Miriam Castle. Op het moment dat Doris in de dood wegzonk, riep ze plotseling uit: "Ik zie vader; hij wil dat ik kom."

[Citaat uit de verklaring van haar moeder:] Ze zei tegen haar vader: "Ik kom," en tegelijkertijd wendde ze zich tot mij (haar moeder) en zei: "Oh, hij is zo dichtbij." Ze keek weer naar dezelfde plek en zei met een verbaasde uitdrukking op haar gezicht: "Hij heeft Vida bij zich." Opnieuw wendde ze zich tot mij en zei: "Vida is bij hem." Geen wonder dat het Doris verbaasde haar zuster Vida bij haar overleden vader te zien - ze dacht dat Vida nog in leven was!"

Verschijning Er is nog een andere soort paranormale waarneming rond sterfbedvisioenen die waarschijnlijk betrekkelijk zeldzaam zal zijn. Hierbij beweren omstanders zelf een verschijning te zien van de overledene die de stervende komt 'ophalen'. Dit lijkt sterk op de verschijningen die sommigen waarnemen van iemand die een BLE beleeft, zoals we in de vorige les hebben gezien.

Margaret Moser Een verpleegster uit Jamaica, Long Island, Margaret Moser zag in 1949 diverse keren dezelfde verschijning als haar stervende patiënt en ze zag die verschijning zó duidelijk dat ze later in staat was de zoon van de verschijning te herkennen omdat zijn gezicht zo erg op dat van zijn moeder leek. In haar verslag van deze gebeurtenis schrijft Mrs. Moser (volgens Currie, blz. 106):

“In de winter 1948-1949 verpleegde ik een heel erg zieke oude dame, Mrs. Rose B. Ze was erg intelligent, had een goede opleiding gehad en was zeer cultureel ingesteld... ze woonde al vele jaren in New York City. Op dat moment verbleef ze in het Savoy Hotel of Fifth Avenue en tot op het allerlaatste moment bleef ze geestelijk actief.

Op een middag had ik mijn patiënt vroeg naar bed gebracht voor een middagdutje en ik zat aan het tafeltje naast het raam haar kaart bij te werken. Ik zat met mijn gezicht naar het bed, de deur was achter me. Mrs. B. lag te slapen, maar plotseling zag ik haar rechtop zitten en wuiven. Ze zag er gelukkig uit, haar gezicht één en al glimlach. Ik keek naar de deur omdat ik dacht dat één van haar dochters was binnengekomen; maar tot mijn grote verbazing zag ik een oude dame die ik nog nooit eerder had gezien. Ze leek sprekend op mijn patiënte -dezelfde lichtblauwe ogen, maar een langere neus en een zwaardere kin. Ik zag haar heel duidelijk, want het was klaarlichte dag; de luiken waren maar een heel klein beetje dicht. De bezoeker liep naar mijn patiënte toe, bukte zich en toen gaven ze elkaar, voor zover ik het me kan herinneren, een kus. Maar toen ik opstond en naar het bed liep, was ze weg.

Mrs. B. zag er erg gelukkig uit. Ze pakte mijn hand vast en zei: 'Dat was mijn zuster.' Toen viel ze weer vredig in slaap. Later zag ik dezelfde verschijning nog twee keer, maar niet meer zo duidelijk en vanuit een andere kamer. Maar iedere keer als ze kwam, was mijn patiënte altijd opgetogen.

Een paar weken later stierf Mrs. B. en Margaret Moser was heel verbaasd toen ze op haar begrafenis een man zag die sprekend op de verschijning leek. Ze vroeg aan één van Mrs. B.'s dochters wie hij was. Hij was de zoon van de overleden zus van Mrs. B.”

Verschijning stervende

Ook op iemands sterfbed kan een persoon die zelf het gevoel heeft zijn of haar lichaam te hebben verlaten, net als in andere BLE's waargenomen worden door derden. Volgens Susy Smith documenteerde Robert Dale Owen wat dat betreft een bijzonder geval uit de 19e eeuw. Een vrouw die op haar sterfbed lag had kort voordat zij stierf kennelijk een poosje in zwijm gelegen. Toen ze weer bijkwam, vroeg ze haar man waarom hij haar niet had verteld dat haar baby in de hemel was. Hij gaf een ontwijkend antwoord, omdat hij bang was dat de waarheid over het overlijden van de baby haar eigen dood zou versnellen; maar ze zei: “Geef het maar rustig toe, Samuel, want ik ben net thuis geweest en heb haar in haar kistje zien liggen. Niet voor jou, maar voor mezelf ben ik blij, dat ze naar een betere wereld is gegaan, want daar zal ik haar al gauw ontmoeten.” Nu moeten we weten dat een jongedame genaamd H. de dag tevoren een verschijning had gezien die ze herkende als die van de vrouw die op haar sterfbed lag. De verschijning sprak niet, maar deed een arm omhoog. Daarmee wees zij eerst naar de dode baby en daarna naar boven.

Engeltje kijkt bedremmeld naar een senior die buldert: "Is het nou echt zo moeilijk om een keertje de juiste ziel op de halen? Ik heb er door jou al vier terug moeten sturen vandaag!"

Opheffen van belemmering

Een heel ander verschijnsel dat men zeker paranormaal zou moeten noemen, maar dat tot op heden nauwelijks gedocumenteerd blijkt te zijn, betreft handicaps en neurologische ziektes bij stervenden. Zo zouden schizofrene patiënten maar ook demente bejaarden tijdens hun sterfbedvisioen geestelijk gezond lijken. Dit wijst op een invloed van een geestelijke ervaring op neurologische belemmeringen of op de bevrijding van de ziel van de beperkingen van het lichamelijke leven.

23.8 Paranormale verschijnselen tijdens bijna-doodervaringen

ESP

Verschillende onderzoekers van bijna-doodervaringen wijzen erop dat mensen tijdens zo'n ervaring dingen correct kunnen zien die ze zelfs als ze gewoon bij bewustzijn waren nooit zouden kunnen waarnemen. Kenneth Ring heeft hier extra veel aandacht aan besteed. Zo heeft hij het over waarneming van voorwerpen die zich ver buiten het normale gezichtsveld van het lichaam bevonden en waarvoor bevestiging werd gegeven door derden.

Cathy Milne

Een voorbeeld daarvan betreft de ervaring van een verpleegster genaamd Cathy Milne in het Hartfordshire-ziekenhuis in Connecticut: "Mevrouw Milne was al geïnteresseerd geraakt in bijna-doodervaringen, en op een dag sprak ze met een vrouw die onlangs was gereanimeerd en een bijna-doodervaring had beleefd. Na eerst telefonisch door mij over dit voorval te zijn geïnterviewd, beschreef ze de details in een brief aan mij. Ze zei me hoe ze over haar lichaam heen vloog, de reanimatiepogingen kort bezag, waarna ze zich naar boven voelde getrokken door verscheidene verdiepingsvloeren van het ziekenhuis heen. Toen merkte ze dat ze zich boven het dak bevond en naar de skyline van Hartford keek. Ze verwonderde zich over het prachtige uitzicht. Uit een ooghoek zag ze een rood object. Het bleek een schoen te zijn... Ze dacht na over de schoen... en plotseling voelde

ze zich 'opgezogen' door een zwart gat. De rest van haar bijna-doodervaring was tamelijk gewoon, naar wat ik me ervan herinner. Ik vertelde dit aan een patiënt, die spottend wegliep. Blijkbaar had hij daarna een conciërge zover gekregen hem op het dak te laten, want toen ik hem later op die dag tegenkwam, had hij een rode schoen bij zich en was hij volledig bekeerd.”

Opheffing van normale belemmeringen Net zoals bij sterfbedvisioenen handicaps opgeheven lijken te worden, merken ook BDE-ers dat normale belemmeringen opgeheven lijken te worden tijdens de ervaring. Zo heeft Kenneth Ring ervaringen verzameld van visueel gehandicapten, waaronder blinden, die er sterk op lijken te wijzen dat ze tijdens de BDE op de een of andere manier weer konden zien. Ring relativeert dit zelf trouwens door het zien niet al te letterlijk op te vatten. Hij zoekt het meer in de richting van een soort algemeen waarnemingsvermogen. Dat doet echter op zichzelf weer sterk denken aan ESP.

Geen hersenactiviteit Ook het gegeven dat mensen überhaupt geestelijk helder zijn terwijl hun hersenen niet of nauwelijks actief zijn, is natuurlijk al niet of nauwelijks in het materialistische wereldbeeld in te passen. Naarmate de apparatuur waarmee de hersenactiviteit kan worden gemeten nog nauwkeuriger wordt, zouden we steeds meer te maken kunnen krijgen met bijna-doodervaringen die op zichzelf al (los van hun inhoud) materialistisch gezien onverklaarbaar zijn. Een Engelse onderzoeker, Sam Parnia van de Southampton General Hospital in Engeland zegt wat dit betreft:

“Bij een hartstilstand is het herseninsult zo ernstig dat het brein volledig ophoudt te functioneren. Daarom zou ik eerst een ernstig geheugenverlies voorafgaand aan en daarna een hartstilstand verwachten”. Hij constateert dus dat een bijna-doodervaring volledig in strijd is met wat je vanuit het materialistische mensbeeld zou verwachten.

Pim van Lommel Eind 2001 publiceerde een team van de Nederlandse cardioloog Dr. Pim van Lommel van het Rijnstate Ziekenhuis te Arnhem een artikel over hun onderzoek naar bijna-doodervaringen onder mensen die een hartstilstand hadden gehad. Ook Van Lommel kwam tot de conclusie dat bijna-doodervaringen niet verklaard kunnen worden door normale fysiologische of psychologische factoren en dat er nog steeds sprake is van bewustzijn als de hersenen stil liggen.

Pam Reynolds Ongeveer in dezelfde periode kwam de Amerikaanse cardioloog Michael B. Sabom met het geval Pam Reynolds, een vrouw die een hersenoperatie onderging waarbij haar brein kunstmatig stil werd gelegd. Tijdens de operatie nam ze onder andere de gebruikte medische instrumenten waar en terwijl haar hersenen eenmaal klinisch dood waren kreeg ze een klassieke bijna-doodervaring. Haar neurochirurg, Dr. Spetzler, verklaarde dat hij de ervaringen van Pam niet kon verklaren.

Er worden steeds meer van dit soort gevallen verzameld van mensen die tijdens een zogeheten vlak EEG, d.w.z. terwijl er geen meetbare hersenactiviteit in de cortex is, een klassieke bijna-doodervaring ondergaan en daarbij hun omgeving correct kunnen waarnemen.

23.9 Kinderen

Bijna-doodervaringen en sterfbedvisioenen zijn (op zichzelf aangrijpend genoeg) niet voorbehouden aan volwassenen, maar komen ook bij kinderen voor. Hierboven hebben we dit al gezien voor sterfbedvisioenen.

- Melving Morse** Dr. Melvin Morse deed specifiek onderzoek naar de bijna-doodervaringen van kinderen in een ziekenhuis in Seattle. Een voorbeeld uit dit onderzoek (blz. 48):
De zesjarige Daniël was door een auto gegrepen terwijl hij op zijn fietsje reed. Als gevolg van een ernstige hoofdwond lag hij ongeveer twee weken in coma. Van het ongeluk of wat ervoor was gebeurd kon hij zich vrijwel niets meer herinneren. Hij wist nog wel dat hij de fiets uit de garage had gepakt en naar de weg was gereden. Wat er gebeurde nadat hij door de auto was gegrepen, kon hij zich het beste herinneren: “Ik stond daar en keek hoe de artsen me in de ambulance brachten. Ik ontdekte dat ik buiten mijn lichaam was. Mijn moeder hilde en iedereen had haast. Toen ik naar het ziekenhuis ging, zag ik dat de artsen slangetjes in mijn stopten. Ik zag er vies uit omdat ik bloedde en bont en blauw was. Toen ging ik door een donkere tunnel. Aan het einde van de tunnel was een helder licht. Toen ik er aankwam ontmoette ik drie mensen. Eén van hen was erg groot, de andere twee waren kleiner. Ze leken me aardig, maar tegelijkertijd was ik bang voor ze. Achter hen was een regenboogbrug die zich door de lucht uitstrekte. Plotseling was ik weer terug in mijn lichaam. Ik keek naar beneden en zag mijn voeten en de mannen waren daar. Toen zij waren verdwenen was ik weer helemaal terug.”
- Niet wezenlijk verschillend** Bijna-doodervaringen van kinderen verschillen (net als sterfbedvisioenen) niet wezenlijk van die van volwassenen. Alleen het levenspanorama schijnt zelden bij hen voor te komen, wat niet zo verwonderlijk is gezien de korte tijd dat hun leven pas duurt.

23.10 Normale en parapsychologische verklaringen

Sceptici proberen bijna-doodervaringen en sterfbedvisioenen allemaal af te doen als doodgewone verschijnselen die berusten op hallucinaties. Die hallucinaties zouden dan zowel veroorzaakt kunnen worden door medische factoren, zoals hersenletsel, als door psychologische factoren zoals angsten of wensdenken of allerlei religieuze overtuigingen.

- Normale verklaringen niet afdoende** Het is duidelijk dat dit soort sceptische, normale verklaringen zeker niet afdoende zijn voor deze verschijnselen. We moeten er hoe dan ook vanuit gaan dat er paranormale aspecten zitten aan beide fenomenen. De vraag is dan echter of dit ook betekent dat deze ervaringen echt iets te maken hebben met wat stervenden vlak NA hun fysieke dood beleven. Dat kunnen we volgens velen alleen aan de hand van deze ervaringen niet zeker weten. Op zich wijst volgens mij de grote eenvormigheid van al die ervaringen sowieso al in die richting. Ook het feit dat mensen met een sterfbedvisioen soms overledenen waarnemen van wie ze nog niet wisten dat ze gestorven waren duidt erop dat dit echt ervaringen zijn die te maken hebben met het hiernamaals. Maar er is nog een overtuigendere uitweg uit deze schijnbare impasse, waar we in een latere les op in zullen gaan. Er zijn namelijk jonge kinderen die zich een vorig leven herinneren en daarbij ook herinneringen hebben aan een tussenperiode tussen het vorige leven op aarde en het huidige leven. Herinneringen die opmerkelijk goed overeenkomen met bijna-

- perioden** doodervaringen en sterfbedvisioenen.
Daarbij past hier zeker een algemenere opmerking. We hebben al in de eerste lessen over ESP gezien dat de menselijke en dierlijke geest of ziel aspecten bezit die niet gereduceerd kunnen worden tot functies van het brein maar de hersenprocessen overstijgen.
- Overleven na de dood** We hebben alleen al daarom alle redenen om aan te nemen dat er een bepaalde vorm van overleven na de dood bestaat. Het gaat in het onderzoek naar leven na de dood dan ook niet langer primair om het *aantonen* van het overleven na de dood als zodanig, omdat dit
- Invullen van leven na de dood** hoe dan ook al voorondersteld moet worden. Het gaat om het (binnen de grenzen van de menselijke kennis) *invullen* van ons beeld van dat leven na de dood.

23.11 Samenvatting

Het gebied binnen het parapsychologisch onsterfelijkheidsonderzoek van waarnemingen van een hiernamaals bij gewone mensen omvat twee deelgebieden: sterfbedvisioenen en bijna-doodervaringen (BDE's). Onderzoekers hebben vastgesteld dat er bij beide categorieën waarnemingen van een andere wereld en overledenen of hogere wezens plaats kunnen vinden. Bij beide kunnen er ook paranormale waarnemingen plaatsvinden en stervenden kunnen tijdens een uittreding soms waargenomen worden als verschijningen.

Bijna-doodervaringen omvatten, doordat ze ervaringen van de persoon zelf betreffen, (terwijl het bij sterfbedvisioenen om rapportages van omstanders gaat totdat de stervende buiten bewustzijn raakt) meer fases dan sterfbedvisioenen, zoals het zien van een tunnel en met name ook een hemels Licht dat liefde en wijsheid zou uitstralen.

Ook zou men inzichten krijgen in zowel algemene kwesties als in het eigen leven en daarbij een evaluatie van de eigen handelingen ondergaan. Slechts in uitzonderingsgevallen worden er negatieve BDE's gemeld.

Er komen ook bijna-doodervaringen en sterfbedvisioenen bij kinderen voor die opmerkelijk sterk overeenkomen met die van volwassenen. Normale (medische of psychologische) hypothesen zijn hoe dan ook ontoereikend om sterfbedvisioenen en BDE's te verklaren. Herinneringen aan een tussenperiode tussen twee levens bij jonge kinderen die zich een vorig leven kunnen herinneren, kunnen aantonen in hoeverre BDE's ook aansluiten op ervaringen NA de dood.

23.12 Volgende les

De volgende keer gaan we in op de gevolgen die een bijna-doodervaring kan hebben voor de persoon zelf en diens omgeving.
Succes met de vragen!

23.13 Huiswerkopgaven

1. Wat verstaan we onder Peak of Darien-gevallen oftewel Darien-gevallen?
2. Wat voor een BDE-ers onderzocht Melvin Morse in zijn Seattle-onderzoek?
3. Is Raymond Moody:
 - (a) een Amerikaanse arts die zich verzette tegen het BDE-onderzoek?
 - (b) een pionier in het onderzoek van bijna-doodervaringen?
 - (c) de echtgenoot van Elisabeth Kübler-Ross?
 - (d) een van de beroemdste stervenden die een sterfbedvisioen doormaakten?
4. Voor wat voor een organisatie staat de naam Merkawah?
5. Waarom kunnen bijna-doodervaringen vanuit een materialistisch wereldbeeld op zichzelf al paranormaal zijn?

23.14 Oefening

Vertel aan mensen van wie je weet of vermoedt dat ze iemand kennen die bijna dood is geweest dat je een cursus parapsychologie aan het volgen bent. Vertel hen ook dat het deze keer over bijna-doodervaringen ging en vraag nonchalant of zij misschien iemand kennen die zoiets heeft meegemaakt. Als dat het geval is, probeer dan op een respectvolle manier aan meer details te komen.

23.15 Literatuurlijst

- Barrett, W. (1926). *Death-bed visions*. Londen.
- Bozzano, E. (1929). *Psychische verschijnselen in het stervensuur*. Baarn.
- Brinkley, D., & Perry, P. (1995). *Gered door het Licht: Het ware verhaal van een man die stierf en 117 openbaringen ontving*. Den Haag: BZZTôH.
- Currie, I. (1981). *De dood is niet het einde*. Baarn: De Kern.
- Gray, M. (1985). *Return from Death: An exploration of the Near-Death Experience*. Londen: Boston and Henley.
- Kübler-Ross, E. (1970). *Lessen voor levenden*. Baarn: Ambo.
- Lommel, P. van e.a. (1996). *Bijna-doodervaringen*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Lommer, P van, Wees, R. van, Meyers, V., & Elfferich, I. (2001). Near-death Experience in survivors of cardiac arrest: a prospective study in the Netherlands. *The Lancet*, 358, 9298, 2039-2044.
- Moody, R.A. Jr. (1977). *Reflections on Life after Life*. Covington: Mockingbird Books.
- Moody, R.A. Jr. (1982). *Leven na dit leven: Het onderzoek van een verschijnsel: voortbestaan na lichamelijke dood*. Naarden: Strengholt.
- Morse, M. (1991). *Nader tot het licht: Bijna-doodervaringen van kinderen*. Rijswijk: Elmar.

- Osis, K. (1961). *Deathbed Observations by Physicians and Nurses*. New York: Parapsychological Foundation.
- Osis, K., & Haraldsson, E. (1979). *Op de drempel: Visioenen van stervenden*. Amsterdam: Meulenhoff.
- Ring, K., & Valarino, E.E. (1999). *Het licht gezien: bijna-doodervaringen*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Ring, K., & Cooper, S. (2001). *Blind ziende: Bijna-doodervaringen van blinden*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Ritchie, G.G. (1985). *Terugkeer uit de dood*. Haarlem: Gottmer.
- Rivas, T. (2000). Herinneringen aan een periode tussen twee levens.
- Rivas, T. (2003). The survivalist interpretation of recent studies into the Near-Death Experience. *The Journal of Religion and Psychical Research*, 26, 1, 27-31.
- Rivas, T. (2004). Het geval Al Sullivan: Een bijnadoodervaring met paranormale indrukken. *Terugkeer*, 15 (4), 19-21.
Prana, 120, 33-38.
- Sabom, M.B. (1982). *Erinnerung an den Tod: eine medizinische Untersuchung*. München: Wilhelm Goldmann Verlag.
- Sabom, M.B. (1998). *Light and Death. Light and Death: one doctors fascinating account of Near-Death Experiences*. Grand Rapids: Zondervan Publishing House.
- Schuijlenburg, B. van (1994). *Waar was de patiënt: Omgang met mensen met een bijna-doodervaring in de hulpverlening*. Assen: Van Gorcum.
- Smit, R.H. (2003). *De unieke BDE van Pamela Reynolds (Uit de BBC-documentaire The Day I Died)*. *Terugkeer*, 14 (2).
- Tenhaeff, W.H.C. (1965). *Het spiritisme*. Den Haag: Leopold.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 24

Gevolgen van bijna-doodervaringen

- 24.1 Inleiding
- 24.2 De terugkeer
- 24.3 Een ander mens
- 24.4 Isolement
- 24.5 Paranormale gaven
- 24.6 Hulpverlening aan BDE-ers
- 24.7 Gevolgen voor anderen
- 24.8 Samenvatting
- 24.9 Volgende les
- 24.10 Huiswerkopgaven
- 24.11 Oefening
- 24.12 Literatuurlijst

24.1 Inleiding

- Sterfbedvisioen** Zowel sterfbedvisioenen als bijna-doodervaringen zijn meestal erg indrukwekkend. De visioenen die mensen op hun sterfbed kunnen krijgen maken hen meestal erg blij en verzoenen hen met hun lot. Wat er daarna psychologisch gebeurt met de stervenden, d.w.z. nadat ze overleden zijn, kunnen we echter helaas niet direct afleiden uit de sterfbedvisioenen zelf. We kunnen natuurlijk wel verwachten dat de positieve instelling die bij de stervenden geconstateerd kon worden, ook na hun dood behouden zal blijven. Maar we kunnen dat normaliter niet meer onderzoeken bij hen.
- BDE's** Dit ligt anders bij BDE-ers, die immers per definitie weer terugkeren tot het aardse leven. Bijna-doodervaringen laten niemand onberoerd en ze hebben in diverse opzichten grote gevolgen voor de persoon zelf en voor diens omgeving.

24.2 De terugkeer

In veel bijna-doodervaringen krijgt de persoon in kwestie te horen dat hij of zij terug zal moeten keren naar het aardse lichaam. Vaak zal dit met instemming gepaard gaan, omdat men wel inziet dat er nog allerlei taken onaf zijn en omdat er sprake is van banden van

Moeite liefde met levenden. Maar in ieder geval heeft men bijna altijd moeite om de schitterende en liefdevolle wereld die mensen standaard ervaren tijdens een BDE weer voor onbepaalde tijd te verlaten.

Depressie Dit kan nog lang na de BDE leiden tot een onbestemd verlangen of zelfs depressie omdat deze werkelijkheid zich niet kan meten met die andere realiteit. Deze wereld lijkt opeens veel kouder, lelijker en leger dan wat men tijdens de BDE heeft mogen ervaren. Een BDE-er formuleert dit zo:

“Na mijn terugkeer had ik nog een week lang geregeld huilbuien, omdat ik in deze wereld moest leven nadat ik die andere gezien had. Ik wilde helemaal niet terug.”

24.3 Een ander mens

Spirituele waarden en waardevolle contacten

Transformatie

Ook als de BDE-er niet al te zeer gekweld wordt door verlangens naar een andere werkelijkheid, mogen we er in ieder geval vanuit gaan dat hij of zij fundamenteel veranderd is door de bijna-doodervaring. Allerlei dingen die tot dan toe heel belangrijk leken zoals veel geld verdienen, status en macht, lijken opeens nietig in het Licht van de BDE. In plaats daarvan is men veeleer op zoek naar spirituele waarden en waardevolle contacten met anderen. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat mensen stoppen met hun baan, dat ze helemaal veranderd lijken bij sociale contacten, of dat ze heel andere interesses ontwikkelen. Vanuit een ‘spiritueel’ perspectief bezien zijn dit allemaal zeer positieve veranderingen, zozeer zelfs dat men wel eens spreekt van een ‘transformatie’ van iemands persoonlijkheid. Ook de BDE-er zelf ziet dit terecht zo. Margot Grey heeft het in dit verband over een spirituele wedergeboorte die een gevoel van persoonlijke vernieuwing omvat en een zoektocht naar zin en betekenis van het leven. Ze citeert een man die een BDE doormaakte terwijl hij longontsteking had (blz. 97):

“Ik denk dat ik nog steeds aan het verwerken ben wat er gebeurd is, maar ik weet gewoon zeker dat ik een ander soort mens moet worden; mijn kijk op andere mensen is veranderd. Ik ben altijd een erg gesloten en teruggetrokken iemand geweest, maar deze ervaring heeft me behoorlijk geopend. Ik voel me liefdevoller en meer betrokken bij mensen.”

Twee opgeschoten jongeren in gesprek met elkaar: “Ik heb geld nodig voor een sportwagen!” “Oh, dan moet je naar Pieter gaan, die heeft een bijna-doodervaring gehad en heeft echt hart voor de medemens gekregen!”

Lijst Kenneth Ring geeft een hele lijst met psychische en gedragsmatige veranderingen na bijna-doodervaringen:

- waardering voor het leven
- zelfaanvaarding
- medeleven met anderen
- eerbied voor het leven
- tegen materialisme
- tegen competitiezucht
- spiritualiteit
- dorst naar kennis
- besef van zinvolheid
- geen angst meer voor de dood
- overtuigd dat er een leven na de dood is
- geloof in (een) God, die vereenzelvigd wordt met het Licht
- toegenomen mentale bewustheid

We lichten hier enkele opvallende kenmerken uit:

Eerbied

Eerbied voor het leven

Dit kan bijvoorbeeld neerkomen op een keuze voor een vegetarische voeding, zoals in het volgende geval van Ring (blz. 108):

“Ik eet strikt vegetarisch, maak mijn eigen sojamelk. Ik maak mijn vrienden hier graag deelgenoot van, maar maak er geen klasje van...”

**Zelf-
aanvaarding**

Zelfaanvaarding

Volgens Kenneth Ring is een toename in zelfrespect en eigenwaarde zeer kenmerkend voor BDE-ers. Een voorbeeld van dit proces bij ene Moira (blz. 165):

“In de tijd vóór mijn ervaring geloofde ik dat ik niets voorstelde, dat iedereen veel beter opgeleid was dan ik. Ik was toen heel verlegen. Moeilijk om nu te geloven! [lacht] Ik was heel verlegen, heel onzeker over mijn eigen capaciteiten. Ik had geen capaciteiten, echt... Ik voelde me destijds alsof ik een platgetrapt en minderwaardig soort persoon was... Maar sindsdien is mijn hele leven absoluut veranderd. Ik ben opener geworden, assertiever en bewuster van wie ik ben. Ik besef nu dat ik op mijn manier volmaakt ben en voor niemand en niets bang hoeft te zijn. Ik ben nog steeds de oude Moira met dezelfde fouten, maar ik ben me veel bewuster van wat er gaande is. Ik bezit nu veel meer zelfvertrouwen.”

Een ander verhaal is dat van Nancy Clark (blz. 161):

“Vóór mijn ervaring worstelde ik, evenals de meesten denk ik, met mijn zelfbeeld. Maar ik heb ervaren hoe kostbaar ik ben en hoe geliefd door God -het licht- en ik word daar in mijn dagelijks leven voortdurend aan herinnerd. Ik denk vaak: Als hij me zozeer waardeert (zoals ik die dag in januari ervoer), dan maakt het niet uit hoe slecht ik over mezelf denk - ik MOET wel een waardevol mens zijn. Weet je, ondanks al mijn fouten - en die heb ik zeker- gaf Hij me toch deze levensveranderende ervaring. Niet omdat ik het verdiende of zelf de eerste stap had gezet. Maar om een voor mij duistere reden ben ik in zijn ogen waardevol. Dat gelovend, heb ook ik mezelf leren waarderen!”

Ring merkt op dat deze zelfliefde (niet te verwarren met egoïsme) niet meer aan het wankelen gebracht wordt door kritiek van anderen.

Medeleven

Medeleven met anderen

De vergrote zelfaanvaarding die ik zojuist noemde, leidt helemaal niet tot een groter egoïsme ten koste van anderen. Integendeel, BDE-ers hebben een drang om ook iets te betekenen voor anderen, en in de regel meer dan voorafgaand aan hun BDE.

Iemand formuleerde dit als volgt tegenover Margot Grey (blz. 100):

“Sinds mijn ervaring ben ik niet meer tevreden met het alleen voor mezelf leven. Mijn gevoel van vervulling komt voort uit het ontwikkelen van mijn potentieel om anderen te dienen en op die manier heb ik ook het gevoel dat ik God dien. Materiële bezittingen zijn niet langer belangrijk. De echte rijkdom bevindt zich in je innerlijk.”

Kennisdorst

Dorst naar kennis

Een BDE-er zegt daarover: :

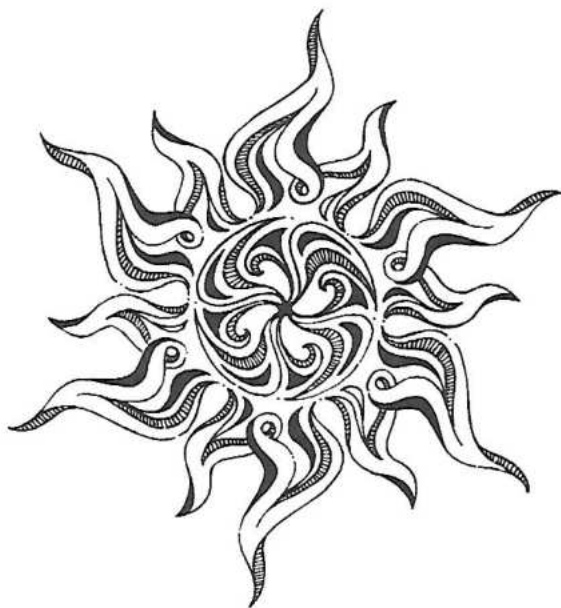
“Hoe oud je ook bent, houd nooit op met leren. Want dat is een proces, zo heb ik begrepen, dat eeuwig doorgaat.”

Een voorbeeld uit de collectie van Kenneth Ring betreft een internationaal vermaarde wetenschapper, genaamd Tom, die op vijfjarige leeftijd bijna verdronk. Hij gelooft dat deze ervaring een keerpunt in zijn leven is geweest. Vanaf dat moment voelde hij zich gedreven tot kennis. Hij besloot om natuurwetenschappen en techniek te gaan studeren, onderzoeken te doen die hem zouden kunnen helpen om de ‘natuurlijke loop van de dingen’ te ontdekken. Zijn reputatie toont volgens Ring aan dat hij daar volledig in geslaagd is.

Besef van zinvolheid

Besef van zinvolheid

BDE's maken het voor veel mensen gemakkelijker om het leven te aanvaarden zoals het is. Ze hebben het idee gekregen dat er geen toeval bestaat, maar dat alles past binnen een positief plan. Zelfs voor ziekten, verdriet en tegenslagen zou dus een goede reden bestaan, niets gebeurt zomaar. Dit biedt ook troost in moeilijke tijden.

Geen angst voor de dood

Geen angst meer voor de dood

Sommige mensen denken dat een BDE het gevaarlijke effect kan hebben dat mensen zo sterk terugverlangen naar het hiernamaals dat ze geneigd zijn tot zelfmoord. Dit is echter niet het geval. Ook al wordt de wereld van Licht als positiever ervaren dan deze wereld, BDE-ers zijn het er toch over eens dat we hier niet voor niets zijn.

Een vrouw die bijna overleed aan de gevolgen van een nierinfectie (Grey, blz. 102) formuleert dat zo:

“Ik ben mijn hele angst voor de dood kwijt, ik verwelkom de dood bijna, maar tegelijkertijd zou ik nooit iets doen om mijn dood te versnellen. Ik heb het gevoel dat we hier met een doel zijn en dat we datgene waarvoor we naar deze wereld toe gekomen zijn niet kunnen vermijden.”

- Geen engel** Overigens betekent het doormaken van een BDE en de gevolgen daarvan nog niet dat iemand opeens een volmaakte engel is geworden. Iedere BDE-er is op zoek naar een nieuw evenwicht.
- Lichamelijke veranderingen** Daarnaast noemt Kenneth Ring, net als Margot Grey ook nog lichamelijke veranderingen bij BDE-ers. Dit zou gaan om 'hyperesthesie', dat wil zeggen een ongebruikelijke gevoeligheid voor omgevingsprikkels, maar ook om een verlaagde lichaamstemperatuur en zelfs fysiologische veranderingen in de hersenen.
- Spiritualiteit** De spiritualiteit van veel BDE-ers is niet traditioneel en concentreert zich veel meer op waarden als Liefde, Kennis en vooral ook Wijsheid, en de onderlinge Verbondenheid van alle zielen.
- Grey schrijft hierover (blz. 108):
 "De belangrijkste verandering op dit punt lijkt erin te bestaan dat men zich afkeert van theologische doctrines en zich meer richt op een spirituelere ideologie. Ze neigen ertoe minder afhankelijk te zijn van de religieuze interpretaties van de kerk, en zijn vaak beschouwelijker en eigenzinniger in hun geloofsovertuigingen."

24.4 Isolement

- Rare verhalen** In sommige gevallen kunnen BDE-ers het vaak aangrijpende verhaal over hun bijna-doodervaring bij niemand anders kwijt. Dit komt dan omdat de omgeving niet openstaat voor zulke 'rare' verhalen en de BDE afdoet als wensdroom of hallucinatie. Naarmate de BDE-er er meer op aandringt dat anderen naar hem luisteren, kan de verwijdering tot de omgeving juist groter worden. Daardoor houden veel BDE-ers hun ervaringen doorgaans voor zich. Ik heb zelf diverse BDE-ers gesproken die nog nooit zo uitgebreid op hun ervaring waren ingegaan als met mij als onderzoeker. Mensen zijn vaak (doorgaans ook nog eens terecht!) bang voor 'gek' of 'zweverig' uitgemaakt te worden. Maar doordat de ervaring zoveel indruk heeft gemaakt en de persoon zo sterk heeft beïnvloed kan het taboe zwaar op hen drukken. Ze hebben het gevoel een wezenlijk onderdeel van hun persoonlijkheid altijd voor zich te moeten houden.
- Taboe** Zo vertelt iemand:
 "Het was heel interessant, ik vind het alleen niet prettig om er met anderen over te praten. De mensen kijken je aan alsof je getikt bent."
- Hulpverleners** Het taboe op BDE's geldt vaak niet alleen voor de naaste omgeving maar ook voor bijvoorbeeld predikanten, artsen en andere hulpverleners. Overigens gaat het zwiigen over een bijna-doodervaring ook wel eens uit van de BDE'er zelf. Een voorbeeld van dit verschijnsel betreft de van oorsprong katholieke politiman Joe Geraci. Zijn ervaring was zo ingrijpend dat hij er zes maanden lang met niemand over kon praten. Zelfs niet met zijn eigen vrouw. Hij verklaart:
 "Het was zo'n emotioneel, mooi, aangrijpend gevoel binnen in mij dat ik, denk ik, iedere keer dat ik er uitdrukking aan zou proberen geven, zou ontploffen, weet je; ik zou in elkaar storten en in huilen uitbarsten. En mijn vrouw heeft er heel lang niet achter kunnen komen wat er mis met me was."
- Joe Geraci**

Vrouw zegt woedend: "Mijn man is volgens iedereen veel aardiger geworden nadat hij dat ongeluk overleefde. Maar ik verlang terug naar de ruige bink die hij vroeger was!"

24.5 Paranormale gaven

Zoals bekend kunnen BDE's net als sterfbedvisioenen gepaard gaan met helderziende waarnemingen en verschijningen. Merkwaardig genoeg blijken BDE-ers echter ook na hun ervaring vaker dan gemiddeld paranormale ervaringen te krijgen. In sommige gevallen gebeurt dat zelfs zo vaak dat we moeten denken aan paranormale gaven als gevolg van de bijna-doodervaring.

ESP Aura's

Naast ervaringen met ESP is er tenminste ook een geval van iemand die beweerde aura's te kunnen zien ten gevolge van zijn BDE. Margot Grey citeert deze joodse man die een bijna-doodervaring kreeg na een hartaanval:

"Sindsdien is alles zo anders geweest. Ik loop het zonlicht tegemoet en ik kan de lucht proeven; de lucht is zo blauw en de bomen zijn veel groener; alles ziet er zoveel mooier uit. Mijn zintuigen zijn zoveel scherper. Ik kan zelfs aura's om bomen heen zien."

Paranormaal Genezen

Maar er wordt ook melding gemaakt van mensen die na hun bijna-doodervaring in staat waren om ziektes paranormaal te genezen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de genezers Barbara Harris Whitfield en Helen Nelson.

Ontwaken van levensenergie

BDE-ers zouden in sommige gevallen ook geregeld lichamelijke gewaarwordingen hebben die lijken op die van het ontwaken van levensenergie bij vormen van yoga. Soms zou dit ook gepaard gaan met extrasomatische poltergeistachtige verschijnselen zoals het onverklaarbaar uitvallen van elektrische apparaten en zelfs straatlantaarns.

Margot Grey beschouwt de paranormale gaven van BDE-ers als een bijverschijnsel van een verhoogde toestand van spiritueel bewustzijn dat normaliter gepaard gaat met een morele verheffing en een onbaatzuchtige wens om die nieuwe gaven te gebruiken voor het heil van anderen.

24.6 Hulpverlening aan BDE-ers

Teleurstelling Mensen die een bijna-doodervaring achter de rug hebben worden vaak niet begrepen in de reguliere hulpverlening. Na hun terugkeer uit een mooiere wereld zijn ze aanvankelijk vaak teleurgesteld weer in deze wereld te moeten doorleven. Dit kan leiden tot uitspraken als “Waarom heeft u me nu weer teruggehaald! Het was daar veel mooier!” Uitspraken die vaak moeilijk passen in het referentiekader van artsen en verpleging en daarom kunnen leiden tot verwijdering tussen de patiënt en de hulpverlening. Dat geldt al helemaal voor het taboe op het delen van de BDE zelf.

Heilzaam proces Het is dan ook zaak dat hulpverleners beter op de hoogte worden gesteld van BDE's en hun betekenis voor de patiënt. Ze moeten leren dat BDE's geen hallucinaties of andere stoornissen zijn, maar een volstrekt gezond en zelfs heilzaam proces dat bij talloze mensen voorkomt en hen volkomen kan veranderen.

Dit geldt nog sterker wanneer de BDE-er een kind is. Bert van Schuijlenburg benadrukt hierover onder meer (blz. 28-29):

Kinderen “Het bevestigen van het kind in zijn realiteitsbeleving van de BDE is dan ook van het hoogste pedagogische belang. Iedere poging, deze ervaring te relativiseren, zal het kind schaden. Voor zichzelf wéét het dat wat het heeft meegemaakt écht was. Dat praat niemand uit zijn hoofd. Maar het ziet ook in, dat het onbegonnen werk is, tegenover volwassenen die kennelijk niet begrijpen willen wat het kind wil overbrengen, in de verdediging te gaan.

In plaats van onbevagen te vertellen en te tekenen, zal het op een of andere manier afweergedrag gaan vertonen op basis van onmachtgevoelens tegenover de onwetende maar o zo indringende volwassene.

En dan is er een probleem geschapen: het kind is moeilijk opvoedbaar geworden en moet in behandeling. Psychologen, kinderpsychiaters en orthopedagogen kunnen worden ingeschakeld, maar of deze achter de werkelijke oorzaak van het probleemgedrag komen, is in hoge mate afhankelijk van de vraag of er iemand bij is die de BDE als uitgangspunt neemt en de hier geschetste weg tot het probleem herkent.”

en:

“Het is (...) van groot belang dat naast de gebruikelijke deskundigen ook de speltherapeuten, die op kinderafdelingen toch vaak het dichtst bij het kind staan, enig inzicht hebben in de aard van wat we een bijna-doodervaring noemen en dat juist zij niet over allerlei uitingen van het kind heenlopen, of uit onbekendheid met het fenomeen, of uit angst voor het onbekende.”

Merkawah De op bijna-doodervaring toegesneden hulpverlening aan BDE-ers wordt in Nederland vooral verzorgd door de stichting Merkawah. Je kunt informatie over deze stichting vinden op internet: <http://www.merkawah.nl/>.

24.7 Gevolgen voor anderen

- Onbegrip** Als iemand grondig verandert en een andere houding aanneemt tegenover zichzelf, anderen of het leven wil dat nog niet direct zeggen dat de sociale omgeving daar ook in mee kan gaan. Vaak worden de veranderingen NIET of tenminste niet alleen maar als positief ervaren. Dat kan onbegrip en irritaties opleveren. Het kan uiteindelijk zelfs leiden tot verbroken vriendschappen en liefdesrelaties. Het is een wrang gegeven dat BDE-ers ondanks hun prachtige ervaring soms geconfronteerd worden met een scheiding ten gevolge van de veranderingen die men heeft ondergaan onder invloed van diezelfde ervaring. Gelukkig is dit geen wet van Meden en Perzen. Anderen kunnen wel degelijk bereid zijn om zich in te leven in de BDE-er zodat er geen sprake hoeft te zijn van een breuk maar er juist een verdieping van de relatie optreedt.
- Verdieping**
- Bibliotherapie** Een heel ander sociaal gevolg bestaat uit de beïnvloeding van derden door bijna-doodervaringen. Uit onderzoek blijkt dat horen of lezen over BDE's al bijna net zo'n positieve uitwerking kan hebben op mensen als het zelf ondergaan ervan. Van daaruit heeft Johan Mc Donagh zelfs een bibliotherapie ontwikkeld, dat wil zeggen een therapie waarbij mensen boeken over BDE's moeten lezen om hen te helpen tijdens een rouwproces. De Australische onderzoekster Cherie Sutherland schreef "Children of the Light" om ouders te helpen bij het overlijden van een kind en ook de Zwitserse Elisabeth Kübler-Ross besteedt aandacht aan BDE's in haar "Kinder und Tod".
- 'Omega Project'** Kenneth Ring voerde het zogeheten 'Omega Project' uit waarbij BDE-ers optraden als therapeut die het Licht verspreiden en de angst voor de dood wegnemen. Hij maakte daarbij gebruik van 74 BDE-ers en een controlegroep van 54 mensen die zelf geen BDE hadden gehad maar er wel in geïnteresseerd waren. De controlegroep vertoonde vaak dezelfde effecten als de onderzoeksgroep, door hun interesse in bijna-doodervaringen.
- Goedaardig virus** Ring spreekt daarom graag van een 'goedaardig virus', in die zin dat mensen aangestoken worden door de positieve geest van de bijna-doodervaringen puur door daarover geïnformeerd te worden. Het betekent dat men de angst voor de dood verliest, zich in het algemeen beter voelt, een overtuiging ontwikkelt dat er echt een leven na de dood is, in het algemeen een positieve, spirituele visie op het leven ontwikkelt en meer eigenwaarde krijgt.
- Project 'Love'** Ook indirecter hebben bijna-doodervaringen reeds invloed gehad. Charles Flynn schreef in dit verband het boek "After the Beyond: Project Love". Het ging hierbij om een project dat niet primair gericht was op BDE's zelf, maar er wel door geïnspireerd was. Deelnemers kregen daarbij de opdracht bevriend te worden met iemand die ze normaal gesproken niet zouden kiezen als vriend. Bij de meer dan 400 deelnemers resulteerde dit in een toegenomen bewogenheid jegens anderen en ook in een groter gevoel van eigenwaarde.
- Misbruik** Overigens kan zoals praktisch alles in het leven ook de boodschap van BDE's misbruikt worden door conservatieve of reactionaire lieden die onrecht en leed in het leven willen vergoelijken vanuit een gedachte dat alles goed is zoals het is en vooral niet moet veranderen. Ik heb zelf een dame gekend die geen BDE had gehad maar mij wel heel stellig terechtwees omdat ik moeite had met sociale misstanden en dierenleed. Ik had geen benul van de 'spirituele wetten' zoals die in de BDE tot uiting zouden komen. Dit was voor haar meer dan voldoende reden om met me te breken. Het moge duidelijk zijn dat deze regelrecht liefdeloze houding juist helemaal haaks staat op de geest van de bijna-doodervaringen.

24.8 Samenvatting

Bijna-doodervaringen zijn meestal erg positief. Daarom kunnen mensen in het begin moeite kunnen hebben om weer te aarden in deze wereld. Al snel blijkt vervolgens dat ze doorgaans innerlijk sterk veranderd zijn: ze hebben onder andere meer eigenwaarde, zijn betrokkener bij anderen, geloven sterker in een leven na de dood en hebben een spiritueler wereldbeeld. Soms kunnen deze veranderingen helaas leiden tot een verwijdering van naasten en zo zelfs tot een echtscheiding. Ook kunnen BDE-ers paranormale gaven ontwikkelen.

Als de omgeving niet adequaat reageert op verhalen over BDE's kan dit leiden tot isolement. Het is daarom ook van groot belang dat hulpverleners goed op de hoogte zijn van de literatuur over BDE's en daar goed mee om kunnen gaan.

Anderen kunnen veel baat hebben bij het luisteren naar en lezen over BDE's. Ze kunnen er op een vergelijkbare manier door geraakt en getransformeerd worden als de BDE-ers zelf. Er zijn zelfs therapievormen ontwikkeld waarbij verslagen van BDE een bijdrage leveren tot rouwverwerking.

Zoals praktisch alles in het leven kan ook de boodschap van BDE's misbruikt worden, namelijk voor het goedpraten van onrecht. Dit staat haaks op de geest van de bijna-doodervaringen.

24.9 Volgende les

Bij bijna-doodervaringen worden onder meer ontmoetingen met Wezens van Licht gemeld. In de volgende les kijken we in hoeverre we er vanuit mogen gaan dat deze wezens ook los van iemands subjectieve beleving bestaan. Succes met de vragen!

24.10 Huiswerkopgaven

1. Noem een aantal psychologische effecten die een bijna-doodervaring kan hebben op de persoon zelf.
2. Op welke manier kunnen bijna-doodervaringen van belang zijn voor anderen?
3. Waarom leiden de gevolgen van een BDE soms tot een echtscheiding?
4. Waar kan het toe leiden als BDE-ers in de hulpverlening niet goed begrepen worden?

24.11 Oefening

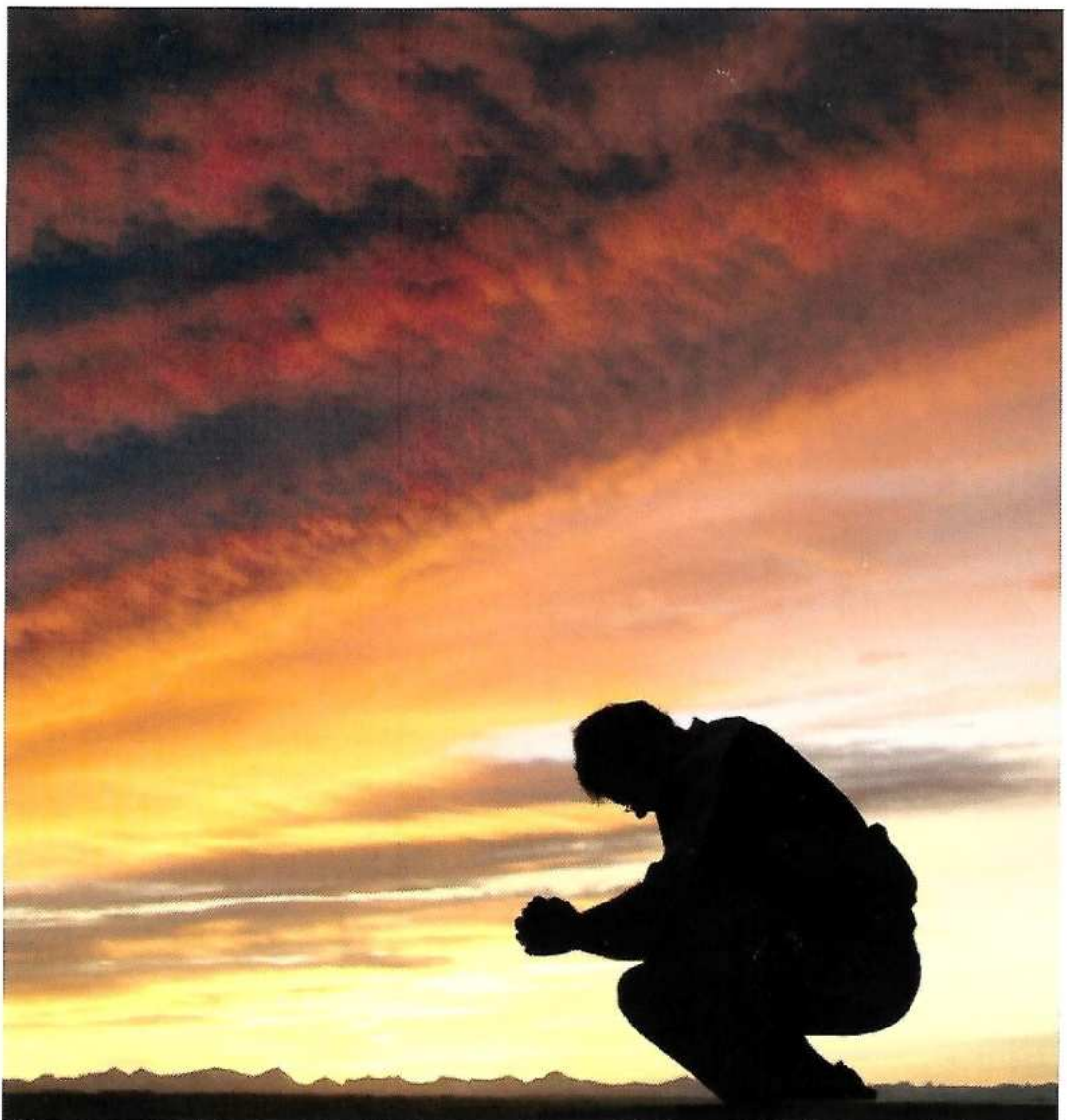
Koop of leen een boek over bijna-doodervaringen. Stel enkele dagen nadat u het boek heeft gelezen vast wat dit met u gedaan heeft.

24.12 Literatuurlijst

- Flynn, Ch. (1986). *After the beyond: Human transformation and the near-death experience*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Grey, M. (1985). *Return from Death: An Exploration of the Near-Death Experience*. Londen: Arkana
- Kübler-Ross, E. (1983). *Kinder und Tod*. Zürich: Kreuz Verlag.
- McDonagh, J. (1979). *Bibliotherapy with suicidal patients*. New York: American Psychological Association.
- Moody, R.A. (1982). *Leven na dit leven* (10^e druk). Naarden: Strengholt.
- Morse, M. (1991). *Nader tot het Licht*. Rijswijk: Elmar.
- Neiman, C., & Goldman, E. (1995). Rijswijk: Elmar.
- Ring, K., & Elsaesser Valarino, E. (1999). *Het licht gezien: bijna-doodervaringen*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Sabom, M. (1982). *Recollections of Death*. New York: Harper & Row.
- Schuijlenburg, B. v. (1994). *Waar was de patiënt? Omgang met mensen met een bijna-doodervaring in de hulpverlening*. Assen: Van Gorcum.
- Sutherland, Ch. (1995). *Children of the light*. New York: Bantam Books.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 25 T/M 28

471

PARAPSYCHOLOGIE

LES 25

Engelen

- 25.1 Inleiding
- 25.2 Misvattingen rond parapsychologisch onderzoek naar leven na de dood
- 25.3 Hogere wezens
- 25.4 Ervaringen die mogelijk wijzen op contacten met engelen
- 25.5 Beschermengelen
- 25.6 Hemelse soldaten
- 25.7 Engelen als boodschappers en inspiratiebron
- 25.8 Verklaringen van ervaringen met engelen
- 25.9 Samenvatting
- 25.10 Volgende les
- 25.11 Huiswerkopgaven
- 25.12 Oefening
- 25.13 Literatuurlijst

25.1 Inleiding

"Eerst wist ik niet wat me overkwam toen het licht verscheen, maar toen vroeg het me zo ongeveer of ik gereed was om te sterven. Het was alsof ik met iemand sprak, maar er was niemand. Het was het licht dat tegen me sprak, met een soort *stem*.

Ik geloof wel dat het licht wist dat ik nog niet gereed was om te sterven; het wilde me gewoon op de proef stellen. Toch voelde ik me, vanaf het moment dat het me toesprak, reuze prettig -veilig, en bemind. De liefde die er van uitging is gewoon onvoorstelbaar, onbeschrijflijk. Het was prettig gezelschap! En het had beslist gevoel voor humor!"
(Respondent tegenover Raymond Moody).

**Geest
niet reduceer-
baar tot
hersenen**

In voorgaande lessen hebben we al vastgesteld dat de ziel van mens of dier niet zomaar gereduceerd kan worden tot hersenfuncties. Zodat we er alleen al daardoor vanuit mogen gaan dat we op de een of andere manier de dood van ons lichaam geestelijk overleven. Bovendien hebben we al gezien dat bijna-doodervaringen en sterfbedvisioenen niet zomaar verklaard kunnen worden als medische of psychologische afwijkingen. Waardoor we in ieder geval een parapsychologische hypothese nodig hebben om deze verschijnselen te verklaren.

**Naturalistisch
onderzoek**

Bijna-doodervaringen en sterfbedvisioenen laten zien wat voor een ervaringen mensen die stervend of schijn dood zijn kunnen ondergaan die lijken te wijzen op wat we ook NA de dood zullen ervaren. Of dat ook echt kan zijn wat we dan mee zullen maken, kunnen we toetsen aan uitspraken van jonge kinderen over een geestelijke wereld waaruit ze voor hun geboorte afkomstig zouden zijn. Dat zullen we in een volgende les dan ook doen. Vanaf deze les gaan we in ieder geval al een stap verder dan in de vorige paar lessen. We vragen ons daarbij steeds af hoe het zielen of geesten vergaat na de dood. Het gaat dan om dingen die we als wetenschappers steeds alleen indirect kunnen vaststellen. Het gaat met andere woorden steeds om naturalistisch onderzoek. Er is immers geen experimenteel onderzoek mogelijk op dit gebied waarbij we alles onder controle houden. Daartoe zouden we immers zelf helemaal in die andere wereld na de dood moeten kunnen vertoeven als wetenschappers en tegelijk nog helemaal hier blijven. Dat is onmogelijk, omdat je nou eenmaal niet helemaal losgekoppeld kunt zijn van je lichaam en er tegelijkertijd nog helemaal aan gekoppeld. Dat betekent echter *niet* dat we helemaal *niets* te weten kunnen komen van een leven na de dood.

25.2 Misvattingen rond parapsychologisch onderzoek naar leven na de dood

Zeker als het gaat om onderzoek naar leven na de dood, scheppen sceptici veel verwarring.

Ze zijn in feite verantwoordelijk voor misvattingen die veel mensen in hun greep houden, zodat er veel minder onderzoek plaatsvindt dan het geval zou zijn zonder die misvattingen.

Hier zijn de voornaamste:

Geen wetenschap

- *Naturalistisch onderzoek zou altijd waardeloos zijn. Het zou neerkomen op niet meer dan het verzamelen van onbetrouwbare anecdotes. Dat is geen wetenschap.*
Als dit echt waar was, dan zou er nooit gedegen wetenschappelijk onderzoek gedaan kunnen worden op gebieden als geschiedenis, antropologie, ethologie of archeologie. In feite geeft deze misvatting weer dat sceptici niet weten wat wetenschap allemaal kan omvatten. Ze staren zich blind op eenzijdig experimenteel onderzoek. Deze houding heeft zelf juist niets met wetenschap te maken.

Geen geest mogelijk zonder brein

- *Een leven na de dood kan niet bestaan want de geest wordt volledig bepaald door de hersenen. Dat kun je zien aan dingen als hersenziektes, dronkenschap en dementie. Er is geen geest mogelijk zonder een brein.*
Dit is weer een uiterst absurde misvatting. Ik ken niemand op het gebied van parapsychologisch onderzoek naar leven na de dood die zou denken dat het brein geen invloed zou kunnen hebben op de geest. Maar dat erkennen is nog iets heel anders dan te beweren dat er daarom geen leven na de dood mogelijk is. Dat komt neer op de stelling dat iets wat beïnvloed wordt door iets anders niet zonder dat andere zou kunnen bestaan. Bijvoorbeeld dat een kind niet kan bestaan zonder zijn ouders.

Skepticus aan de hemelpoort tegen verbaasde engel: "Hou alsjeblieft eens op met al deze flauwekul! Het is toch evident dat dit allemaal niet kan bestaan!"

ESP in plaats van leven na de dood

- *Als er echt iets paranormals aan de hand is, dan nog moeten we kiezen voor een hypothese zonder leven na de dood, dat wil zeggen een hypothese op basis van ESP.*
Dit is een van de bizarste standpunten die je onder sceptici en ook sommige parapsychologen kunt tegenkomen. Er zouden volgens deze opvatting wel paranormale verschijnselen plaatsvinden, maar dat zou niet betekenen dat een overleven na de dood aannemelijk is. We hebben al gezien dat ESP op zich al aangeeft dat de geest de fysieke beperkingen van het brein te boven gaat. Alleen al daarom, dus juist door ESP, is het heel aannemelijk dat er een of andere vorm van leven na de dood is. Er is daarmee meteen geen enkele zinnige reden meer om te stellen dat een hypothese die NIET uitgaat van een leven na de dood altijd beter zou

Ondergeschoven kindje

zijn dan een hypothese die er WEL vanuit gaat.

Dit soort misvattingen maken dat er veel minder positieve aandacht bestaat voor het onderzoek naar leven na de dood oftewel *onsterfelijkheidsonderzoek* dan terecht is.

Het is nog steeds, ondanks alle successen die er in feite geboekt zijn, een beetje een ondergeschoven kindje. Laten we hopen dat dat snel zal veranderen!

Zoals we al zo vaak hebben kunnen constateren, spelen sceptici vals. Keer op keer leggen ze de nadruk op negatieve resultaten en verdoezelen de successen. Ze creëren weerstand en ze doen vervolgens of die weerstand aangeeft dat iemand onbetrouwbaar is. Ook rukken ze uitspraken van parapsychologen uit hun verband en tonen daarmee vervolgens aan dat parapsychologen er een rare manier van denken op na houden.

25.3 Hogere wezens

Dr. H.C. Moolenburgh vermeldt het volgende geval:

"De Duitsers trekken Nederland binnen in lange rijen vrachtwagens. In Limburg rijdt een aardig jong meisje op een fiets. Een vrachtwagen rijdt haar achterop en de soldaten beginnen te fluiten en te wuiven. Ze draait woedend haar hoofd af. De vrachtwagen die volgt wijkt van zijn route af, de chauffeur tracht het hooghartige meisje in volle vaart te overrijden. Dan, vlak voor dat de wagen haar raakt, wordt ze met fiets en al opgenomen en enkele meters opzij gezet. De wagen stuift langs haar. Een fietser die twintig meter achter het meisje reed heeft het geheel zien gebeuren. Hij rijdt haar achterop en vraagt verbaasd hoe hij heeft kunnen zien wat hij eigenlijk niet kon zien. Het geheel staat in haar geheugen gegrift, tot en met de jurk die ze aan had.

Een dergelijk verhaal werd me verteld door een man die net niet kon weggkomen voor een aanstormende auto en die keurig van zijn fiets werd geplukt en in de berm gezet. De fiets werd een seconde later total loss gereden, de man had niets." (blz. 20-21).

We moeten er rationeel gezien vanuit gaan dat we de dood zullen overleven in de vorm van geestelijke wezens die geen aards lichaam meer hebben.

Geestelijke wezens

We hebben al eens, in de les over planten, gezien dat mensen kunnen geloven in natuurgeesten. Dat zou één categorie kunnen zijn van wezens zonder fysiek lichaam. Maar sommigen geloven dus ook in "hogere wezens" oftewel engelen. Dit zouden wezens zijn zonder aards lijf die ons psychologisch en moreel gezien te boven gaan.

Manifestaties

Soms wordt daarbij een link gelegd met een religieus systeem dat men aanhangt, zoals christendom, jodendom of islam. Zo'n religie kan van invloed zijn op de ideeën die men heeft over de manier waarop een hoger wezen zich zou manifesteren. Zo kunnen katholieken geloven dat ze zich kunnen laten zien als imposante gevleugelde wezens en Alevitische moslims zullen eerder verwachten dat ze uiterlijk op gewone mensen lijken. Tibetaanse boeddhisten beweren dat er zogeheten boddhisattva's bestaan, d.w.z. zielen die in feite al volmaakt zijn maar terugkeren op aarde om anderen bij te staan. Hindoes geloven onder andere in "godmensen", zielen die zich verenigd zouden hebben met god maar net als de boddhisattva's naar de aarde terugkeren om mensen er van te overtuigen dat ze hun leven moeten beteren. Er bestaat volgens mij geen enkele godsdienst die op geen enkele manier uitgaat van het bestaan van hogere wezens naast een godheid. Zelfs de soberste en nuchterste calvinist moet volgens zijn eigen catechismus erkennen dat er engelen bestaan.

Angelologie

Een leer over engelen wordt met een geleerd woord ook wel "angelologie" genoemd.

Zo'n angelologie staat eigenlijk nooit los van doctrines van allerlei godsdiensten of zieners. Ook buiten de wereldgodsdiensten hebben zieners angelologische systemen opgebouwd, zoals Rudolf Steiner, de grondlegger van de antroposofie, of de reeds in de

eerste les genoemde Swedenborg. Opvallend bij al die systemen is dat men uitgaat van verschillende soorten engelen en vaak ook van een onderlinge hiërarchie ertussen. De vraag is alleen of dit alles wel iets met parapsychologie te maken heeft. Voor zover het gaat om religieuze leerstellingen op zich niet. Toch wil ik in deze les laten zien wat we parapsychologisch zouden mogen concluderen rond hogere wezens.

25.4 Ervaringen die mogelijk wijzen op contacten met engelen

Engelen bij BDES

We hebben in vorige lessen al gezien dat velen in contact te zijn gekomen met Wezens van Licht tijdens een bijna-doodervaring. Ook bij sterfbedvisioenen treden er visioenen op van engelachtige wezens die dan soms ook nog worden waargenomen door derden! Maar ook daarbuiten bestaan er ervaringen die volgens de betrokkenen verband houden met een invloed van hogere wezens. De literatuur daarover kun je grofweg indelen in drie typen:

Angelologie

- Angelologische literatuur die ernaar streeft haar eigen leerstellingen te onderbouwen aan de hand van persoonlijke ervaringen. Er bestaan onder meer antroposofische boeken die ervaringen interpreteren aan de hand van de inzichten van Rudolf Steiner en anderen.

Evangelisch christendom

- Boeken geschreven door evangelische christenen van het type van Billy Graham. Hoewel dit soort boeken ervaringen van mensen documenteren gaat het uiteindelijk toch altijd om een evangelische boodschap. De ervaringen rond engelen worden dus niet gemeld als doel op zich, maar in feite om mensen te bewegen zich te bekeren tot het christendom of zich te sterken in hun geloof. Naast boeken op dit gebied bestaat er ook een bandopname van stemmen van

engelen die onhoorbaar hemels zouden hebben gezongen tijdens een protestantse kerkdienst. De zingende engelen zouden dus gedurende de dienst zelf niet te horen zijn geweest, maar pas ontdekt zijn na het afspelen van de bandopname ervan. Men kon de opname op een cassettebandje toegezonden krijgen, wat ik me geen twee keer liet zeggen. Het gaat echter om een bijna griezelig geval van zelfbedrog. Er is namelijk bijna niets opvallends te horen op het bandje en wat er nog wel gehoord kan worden lijkt eerder op het lelijke geluid van een defecte recorder of tape dan op het hemelse geluid van engelen! Engelen worden door evangelische christenen echt gebruikt als boodschappers van hun vaak benepen en benauwende levensvisie. Ironisch daarbij is dat het woord engel oorspronkelijk afgeleid is van het Griekse "angelos" wat "boodschapper" betekent.

Katholieke literatuur

Ook in de katholieke literatuur komen verschijningen van engelen voor, maar door de kritischere geest van de katholieke traditie op dit punt, zijn de verslagen daarvan veel interessanter dan die van evangelische christenen. Ze grenzen soms echt aan parapsychologische verslagen.

Para-psychologische literatuur

- Parapsychologische literatuur. Naast parapsychologische vermeldingen van engelen of ruimer hogere wezens in verslagen van bijna-doodervaringen, sterfbedvisioenen en herinneringen aan een tussenperiode tussen twee levens bij jonge kinderen, zijn er ook een aantal ten minste gedeeltelijk parapsychologisch georiënteerde werken bekend die toegespitst zijn op engelen. De beroemdste daarvan zijn waarschijnlijk de boeken van de arts Dr. H.C. Moolenburgh. Een (gedeeltelijk) parapsychologische invalshoek op dit gebied wil overigens niet automatisch zeggen dat men angelologische interpretaties vanuit esoterische of religieuze traditie pertinent uitsluit. Het geeft wel aan dat men gericht is op authentieke ervaringen en een zo rationeel en onbevooroordeeld mogelijke interpretatie daarvan. Overigens is het onderzoek naar engelen een onderwerp dat vrijwel geen aandacht krijgt van serieuze parapsychologen.

Moolenburgh

25.5 Beschermengelen

In allerlei tradities kennen we beschermengelen of engelbewaarders, oftewel wezens die zich persoonlijk zouden inzetten voor het lot van mensen (of dieren) op aarde. In feite kunnen we de Wezens van Licht als we willen ook in deze categorie onderbrengen.

Interventie

Er zijn gevallen die sterk lijken te duiden op interventie door "engelen". Zoals het door Moolenburgh op blz. 47 en 48 geciteerde geval van ene William T. Porter uit Englewoods, Colorado:

"We stonden in de voortuin van mijn ouders toen we plotseling een schreeuw hoorden. Het was ons kleine dochtertje van tweeënehalf.

We renden naar de achtertuin en vonden Helen daar huilend en druipnat midden op het tegelpad staan. Het was duidelijk dat ze in de kleine maar diepe visvijver van mijn ouders was gevallen. Ze was, God zij dank, in veiligheid.

Toen, terwijl mijn vrouw toesnelde om Helen op te pakken, was het alsof ik een dreun op mijn hoofd kreeg: ik kon nergens om de vijver heen natte voetstappen zien en toch stond ons kind ruim zes meter van het water af. Het enige water dat ik kon zien was de plas waar ze in stond. En er was geen enkele manier waarop een peuter op eigen kracht uit de vijver geklommen kon zijn. Hij was ongeveer twee meter in doorsnede en 1.20 meter diep.

Duivel briest woedend: "Hoezo alleen maar engelen die mensen redden! En wij dan? Hebben we Hitler niet zolang mogelijk behoed soms?"

Toen Helen opgroeide braken we onszelf vaak het hoofd over deze vreemde omstandigheden. Zij zelf had geen herinnering aan de gebeurtenis bewaard, ze werd echter achtervolgd door een intense angst voor water.

Vele jaren later, toen Helen en haar man, die militair is, in San Antonio woonden, begon ze aan die angst te sleutelen met behulp van de legerpredikant, dominee Claude Ingram. Na haar geestelijk raad te hebben gegeven en een aantal keren met haar gebeden te hebben, vroeg hij haar in haar herinnering terug te gaan en de angstaanjagende visvijvergebeurtenis opnieuw te beleven.

Ze plaatste zichzelf terug in die scene en begon de vijver en vissen tot in details te beschrijven. Ze gaf een kreet toen ze het moment van het in het water vallen opnieuw beleefde. Plotseling hapte Helen naar adem: "Nu herinner ik het me!" zei ze. "Hij greep me bij de schouders en tilde me eruit." "Wie deed dit?" vroeg dominee Ingram. "Iemand in het wit", antwoordde ze, "Iemand trok me eruit en verdween toen."

25.6 Hem

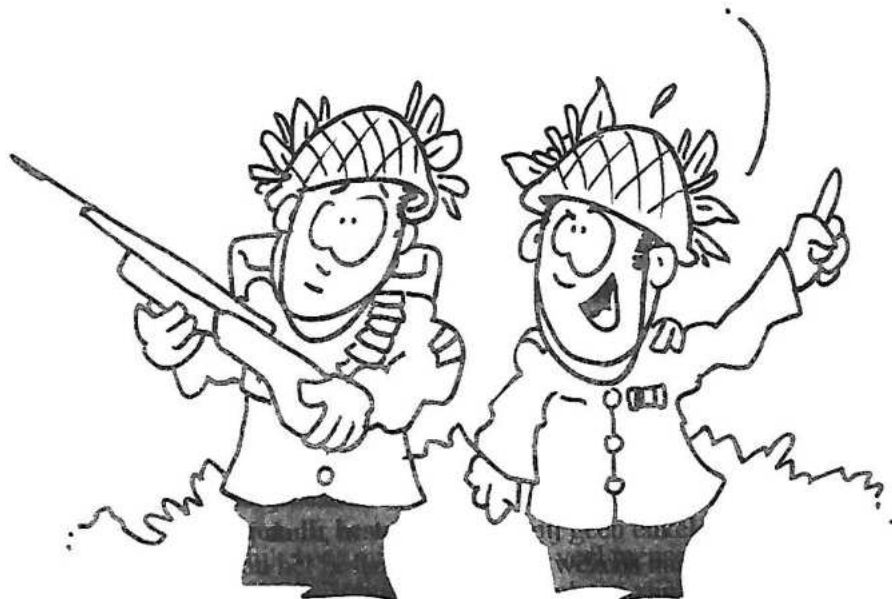
Engelen zouden volgens Moolenburgh ook een rol hebben gespeeld in oorlogen. Ze zouden daarbij vanzelfsprekend de goede kant hebben gekozen en de vijand soms schrik hebben aangejaagd door overweldigende visioenen.

Air Chief Marshall Lord Dowding vertelde bijvoorbeeld over vliegtuigen waarvan de bemanning gedood was, maar die gewoon doorvochten waarbij andere piloten daar figuren op de plaats van de piloot zagen zitten.

Moolenburgh vermeldt een volgens hem authentiek verhaal (blz.97) "van de Viêtcong die een dorp aan wilde vallen om alle christenen uit te roeien. De christenen vluchtten in de kerk en begonnen te bidden. Er gebeurde twee dagen lang niets. Toen droop de Viêtcong af. Later vertelde een gevangen genomen Viêtcong-strijder dat men niet had durven aanvallen met dat hele leger van in het wit geklede soldaten die in een kring om het dorp lagen."

De Italiaanse parapsychologe Paola Giovetti vermeldt in haar "Hemelse boodschappers van licht: beschermers van de mens" op blz. 109 het geval van een zendeling op de Nieuwe Hebriden, de eerwaarde John G. Patton: "Op een nacht, zo luidt het verhaal van de geestelijke, werd de missie door vijandige autochtonen omringd, die duidelijk de bedoeling hadden de missiegebouwen in brand te steken en de zendeling en zijn vrouw te vermoorden. Niet in staat zich te verdedigen, baden de twee echtgenoten God om hulp en tot hun grote verbazing merkten zij bij het eerste ochtendgloren dat de aanvallers zich terugtrokken zonder gedaan te hebben wat zij van plan geweest waren te doen.

Een jaar later bekeerde het hoofd van die autochtonen zich tot het christendom en de eerwaarde Patton, die zich de gebeurtenissen van die nacht herinnerde, vroeg hem wat hem had tegengehouden hen te vermoorden en de missie te vernielen. Tot zijn opperste verbazing vertelde de man dat, terwijl zijn mensen zich klaarmaakten voor de aanval, zij talrijke grote mannen hadden gezien, die bij de missie de wacht hielden. Het waren lange en sterke mannen, gekleed in glanzende kleren met een zwaard in de hand. Toen waren zij bang geworden en weggegaan en niet meer teruggekomen uit angst dat zij daar weer die krijgs mannen zouden aantreffen die de missie verdedigden."

Twee soldaten in gesprek. "Wat loop je nou te bazelen over engelen? Ik vertel je toch dat het 8e regiment een wit uniform draagt, sufferd!"

25.7 Engelen als boodschappers en inspiratiebron

Wezens van Licht bij sterfbedvisioenen en bijna-doodervaringen vervullen in zekere zin een beschermende functie, maar ze zijn ook echte boodschappers (de oorspronkelijke betekenis van "engel" zoals gezegd). Ze brengen de persoon in kwestie op de hoogte van zijn of haar toestand en helpen om het aardse leven te evalueren. Tot slot stellen ze de persoon ook op de hoogte van een keuze om terug te keren naar de aarde of in het hiernamaals te blijven.

Opmerkelijk genoeg wordt dit alles ook gemeld door "engelen" in gevallen van kinderen die zich een vorig leven herinneren. In mijn geval van de Nederlandse jongen Kees (pseudoniem) bijvoorbeeld die zich een vorig leven herinnerde als de gesneuvelde soldaat Armand was er sprake van engelen die hem overhaalden om tegen zijn zin terug te keren naar de aarde om te reïncarneren. En in het geval van Christina (eveneens een pseudoniem) die zich herinnerde hoe ze omgekomen was in een brandend huis in het Spijkerkwartier te Arnhem, zag ze na haar bewustzijn te hebben verloren een vrouw in het wit die haar vertelde dat ze overleden was en drie mogelijke nieuwe moeders liet zien waar ze zelf uit mocht kiezen.

Wezens van licht treden vaak als boodschapper op, maar volgens sommigen zouden ze ook inzichten en andere vormen van inspiratie hebben meegekregen van engelen. Dat gaat soms zo ver dat een componist, zoals Johann Sebastian Bach, er enigszins van "verdacht" wordt zijn of haar composities domweg door te hebben gekregen van engelen.

25.8 Verklaring van ervaringen met engelen

Ook in een veel strikter religieuze context komen engelen als boodschappers voor. Bijvoorbeeld bij de Maria-verschijningen te Fatima waarbij een engel van Portugal verschenen zou zijn die dus gespecialiseerd zou zijn in het heil van dit land. Het opvallende aan dit soort verschijningen is dat ze altijd weer naadloos passen in het religieuze wereldbeeld van degenen die ze waarnemen.

Projectief

Het is dus veel gemakkelijker om ze af te doen als niet meer dan onbewuste projecties van religieuze voorstellingen. Dit geldt echter niet voor de spontane ervaringen van mensen met een BDE, kinderen die zich een tussenperiode tussen een vorig leven en het huidige herinneringen, of ervaringen van kinderen die op een paranormale manier gered werden door een man of vrouw in het wit. Deze ervaringen zijn heel moeilijk weg te verklaren als projectie. Als we dat wel doen moeten we er in feite van uitgaan dat alle liefde, wijsheid en kracht die mensen bij dit soort ervaringen buiten een gangbare religieuze context melden, in feite afkomstig zouden zijn van die mensen zelf. Maar zelfs dat zou de overeenkomsten tussen al die spontane ervaringen, inclusief van kinderen, nog niet verklaard hebben. Het lijkt mij dan ook veel eenvoudiger om er vanuit te gaan dat dit soort ervaringen met engelen echt duiden op wezens van een hogere orde.

Overeenkomsten

Swedenborg

Volgens Swedenborg zijn engelen overigens vroeger allemaal mensen geweest die inmiddels overleden zijn en zich verder ontwikkeld hebben tot zeer liefdevolle, wijze en behulpzame wezens die vergeleken kunnen worden met de bodhisattva's uit het boeddhisme. Dit is op zijn minst een hoopgevende gedachte, waar vooralsnog niets tegen pleit.

25.9 Samenvatting

Parapsychologisch onderzoek wijst uit dat de ziel niet reduceerbaar is tot het brein, waardoor we er bij voorbaat vanuit mogen gaan dat er een of andere vorm van overleven na de dood zal bestaan. Er is wel degelijk onderzoek naar leven na de dood mogelijk. Sceptici scheppen hier ten onrechte verwarring over.

Er bestaan dus zielen die de dood overleven, met andere woorden geestelijke wezens zonder lichaam. Het is denkbaar dat daar ook hogere wezens tussen zitten zoals de Wezens van Licht of "engelen". Allerlei godsdiensten kennen hier tradities over. Parapsychologisch onderzoek onderscheidt zich daarvan door het zoeken naar authentieke gevallen en onbevooroordeelde interpretaties.

De bekendste Nederlandse onderzoeker van ervaringen met engelen is

Dr. H.C. Moolenburgh. Er zijn verschillende soorten ervaringen bekend. Een deel daarvan zou men eventueel kunnen verklaren als het gevolg van projecties van religieuze leerstellingen. Maar een ander deel lijkt echt te duiden op het bestaan van een soort engelen.

25.10 Volgende les

De volgende keer staan we voor het eerst stil bij parapsychologisch reïncarnatieonderzoek.

25.11 Huiswerkopgaven

1. Wat verstaan we onder angelologie en wat is het verschil met parapsychologisch onderzoek naar engelen?
2. Waarom is het vreemd als sommige parapsychologen die wel van het bestaan van ESP uitgaan stellen dat er geen leven na de dood zou bestaan?
3. Wat zou het verband kunnen zijn tussen zielen van overledenen en engelen?
4. Waarom denken sommigen dat er een verband bestaat tussen engelen en composities?

25.12 Oefenopgave

Zoek in een tijdschrift een artikel of ingezonden brief van iemand die een engel gezien zou hebben. Wat denk je daar zelf van?

25.13 Literatuurverwijzingen

- Leijenaar, E. (1994). Engelen onder ons: Hedendaagse ontmoetingen met hemelse

wezens. Culemborg: Callenbach.

- Moody jr., R.A. (1982). Leven na dit leven: Het onderzoek van een verschijnsel: voortbestaan na lichamelijke dood. Naarden: Strengholt.
- Moolenburgh, H.C. (1983). Engelen als beschermers en helpers der mensheid. Deventer: Ankh-Hermes.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 26

Reïncarnatieonderzoek: Hypnosegevallen

- 26.1 Inleiding
- 26.2 Hypnotisch onderzoek naar reïncarnatie
- 26.3 Statistisch onderzoek
- 26.4 De houding van hypnotherapeuten
- 26.5 Hypnosegevallen in Nederland
- 26.6 Paranormale hypnosegevallen
- 26.7 Verklaring van paranormale hypnosegevallen
- 26.8 Risico's van hypnose
- 26.9 Samenvatting

26.1 Inleiding

Reïncarnatie

Parapsychologische onderzoekers van een overleven na de dood stellen zich niet alleen de vraag of er een leven na de dood bestaat, maar ook of een ziel misschien al voor het huidige leven een eerder leven op aarde heeft geleefd. Deze vraag staat centraal in het zogeheten reïncarnatieonderzoek. Reïncarnatie betekent letterlijk weer vlees worden of weer tot het vlees wederkeren. Soms gebruikt men ook wel het woord wedergeboorte, dat aangeeft dat een ziel opnieuw geboren wordt met een stoffelijk lichaam.

Het reïncarnatieonderzoek omvat verschillende takken. Het type onderzoek dat het bekendst geworden is bij een groter publiek is het hypnoseonderzoek. Hierbij voert men door middel van hypnose een proefpersoon eerst terug tot de kindertijd, vervolgens naar de geboorte en uiteindelijk naar een periode voor de geboorte, waarbij proefpersonen vaak beginnen over een mogelijk vorig leven.

26.2 Hypnotisch onderzoek naar reïncarnatie

Het onderzoek naar herinneringen aan mogelijke vorige levens gaat betrekkelijk ver terug. Reeds in 19e eeuw werden er wat dat betreft onderzoeken uitgevoerd door de Fransman Albert de Rochas. Sindsdien hebben allerlei mensen zich ermee beziggehouden, zowel professionele hypnotherapeuten als leken. De bekendste namen zijn wel die van Morey Bernstein, Arnall Bloxham, John Björkhem, Helen Wambach, Linda Tarazi en Peter Ramster. De bekende reïncarnatieonderzoeker Ian Stevenson hield ook bezig met enkele opmerkelijke hypnosegevallen. Ook in Nederland zijn enkelen bekend geworden met hun hypnosegevallen zoals Pieter Langendijk en Pieter Barten. In Duitsland kennen we vooral Thorwald Dethlefsen.

Verzonken beschavingen

Lang niet alle boeken over reïncarnatieonderzoek via hypnose zijn overigens parapsychologisch interessant omdat ze bijvoorbeeld kunnen gaan over verzonken beschavingen, waar geen resten meer van te vinden zouden zijn. Met andere woorden, nogal wat boeken op dit gebied vallen grotendeels buiten de parapsychologische literatuur. Overigens is dit niet bezwaarlijk voor sommige schrijvers ervan omdat ze zelf niet geloven in de kritische parapsychologische methode.

Birdey Murphy

Een van de eerste ook in parapsychologische zin interessante hypnosegevallen is dat van ene Virginia Tigh, een Amerikaanse huisvrouw bestudeerd door Morey Bernstein. Zij zou allerlei paranormale details hebben verstrekt van een leven als Bridey Murphy, een Ierse vrouw uit de 19e eeuw. Sceptici hebben geprobeerd om deze details toe te schrijven aan boeken en dergelijke die Virginia Tigh gelezen zou hebben maar volgens Bernstein zouden ze daar niet in zijn geslaagd.

Dit patroon zie je in feite door de hele serieuze hypnoseliteratuur heen:

- 1) Er zijn beweringen over paranormale details die iemand zou hebben verstrekt over een mogelijk vorig leven.
- 2) Die beweringen worden aangevallen door sceptici die stellen dat de details of heel vaag zijn of dat de proefpersoon ze gemakkelijk kan hebben opgepikt uit boeken of films.
- 3) De hypnotiseur probeert aan te tonen dat het wel degelijk gaat om paranormale details.

Ian Wilson

Een van de bekendste tegenstanders van de reïncarnatiehypothese is de historicus Ian Wilson. Hij is overigens geen doorsnee scepticus, maar een gelovig rooms katholiek die gelooft dat de lijkwade van Turijn een bewijs zou kunnen vormen voor de opstanding van Jezus van Nazareth. Wilson heeft een boek geschreven "Reincarnation? The claims investigated" waarin hij probeert aan te tonen dat alle schijnbare paranormale hypnosegevallen verklaard moeten worden door "cryptomnesie", hetgeen letterlijk "verborgen geheugen" betekent (een term van Theodore Flournoy in zijn boek "Van India naar de planeet Mars"). Dit is een proces waarbij je eerst een heleboel informatie over iets opslaat. Bijvoorbeeld door iets te lezen of een documentaire te zien. Vervolgens zou je deze informatie als het ware weer vergeten (op bewust niveau). En uiteindelijk kan de informatie als het ware verweven worden in een fantasie. Zo kan iemand die fantaseert dat hij een vorig leven heeft gehad tijdens de Franse Revolutie tijdens een hypnosessie allerlei onbewuste informatie mobiliseren om daar een aannemelijk beeld van te geven. Hij kan zich de op bewust niveau alleen weggezakte gegevens opeens weer "uit het niets" herinneren, zodat het lijkt alsof die gegevens echt uit een vorig leven stammen. Terwijl ze dus domweg uit zijn geheugen van dit leven stammen en daarbij voortkomen uit dingen die hij gelezen of gezien heeft.

Cryptomnesie

Verwarde jonge vrouw ligt op divan en zegt tegen verbaasde hypnotiseur: "Ik heette William Shakespeare en ik heb Pietje Bel geschreven tijdens de aanval op Pearl Harbour."

Blanche Poynings

Een van de bekendste gevallen van dit door Wilson en anderen gesignaleerde verschijnsel is dat van Blanche Poynings. Dit betreft ene Miss C. uit 1906 die voor experimentele doeleinden gehypnotiseerd werd en daarbij veel gegevens leek te verstrekken over de tijd van koning Richard de Tweede, die Engeland regeerde aan het einde van de veertiende eeuw. Terwijl ze terugging in de tijd, praatte ze met een zekere Blanche Poynings, een goede vriendin van Maud, de gravin van Salisbury. Blanche verstreekte een aanzienlijke hoeveelheid informatie over haar eigen leven en dat van de gravin, die na verificatie juist bleek te zijn. Miss C. kon zich daarbij niet herinneren ooit iets gelezen te hebben over de gravin van Salisbury. Enkele details kon de onderzoeker, G. Lowes Dickinson, schijnbaar alleen vinden in oude kronieken, waarvan hij zeker dacht te kunnen zijn dat Miss C. ze niet onder ogen kon hebben gekregen. Later kwam er echter toch een boek aan het licht, Countess Maud van Emily Holt, waar het leven van de gravin en van haarzelf in beschreven stonden. De naam van dit boek zorgde ervoor dat Miss C. zich toch nog een roman kon herinneren die zij twaalf jaar daarvoor had gelezen, Countess Maud or The Changes of the world: A tale of the Fourteenth Century geheten. Alle details die Miss C. had genoemd bleken terug te vinden in dit boek.

Veel hypnosegeval- gevallen gebaseerd op cryptomnesie

Andere bekende onderzoekers die een studie hebben gemaakt van cryptomnesie bij hypnosegevallen zijn dr. Reima Kampman en Melvin Harris.

Overigens erkennen de betere onderzoekers op dit gebied zelf volmondig het bestaan van cryptomnesie en fantasie als bouwstenen van veel hypnosegevallen. Zo zegt Linda Tarazi in dit verband dat het "meeste van wat bovenkomt gedurende dergelijke experimenten niet te verifiëren is en waarschijnlijk afkomstig is van informatie die de proefpersoon heeft opgedaan door lezen of het zien van films of televisie. De verbeeldingskracht construeert dan een aannemelijke "vroegere persoonlijkheid". In enkele gevallen was het mogelijk om treffende overeenkomsten aan te wijzen tussen een boek dat de proefpersoon gelezen zou kunnen hebben of een aspect van zijn/haar leven, en het verhaal, opgeroepen gedurende hypnotische regressie, dat door de "vroegere persoonlijkheid" uit de doeken is gedaan." en "Het is mijn ervaring dat bijna alle "vroegere persoonlijkheden" die tijdens deze sessies opgeroepen worden, niet te verifiëren zijn en bijna zeker ontspruiten aan de fantasie van de patiënt.

26.3 Statistisch onderzoek

Helen Wambach De Amerikaanse onderzoekster Dr. Helen Wambach hanteerde een unieke aanpak in haar hypnoseonderzoek naar mogelijke herinneringen aan vorige levens. Ze werkte niet met afzonderlijke proefpersonen maar met hele groepen tegelijk. Deze moesten na afloop allemaal hun indrukken weergeven en daaruit destilleerde Wambach patronen. Ze vergeleek vervolgens deze patronen met wat er bekend was over een bepaalde historische periode. Bijvoorbeeld gegevens over schoeisel en kleding. Tot haar verbazing bleken de uitspraken van haar proefpersonen overeen te komen met de historische gegevens. Waarmee nog niet gezegd is dat deze uitspraken ook absoluut niet uit cryptomnesie zouden kunnen voortkomen.

Individuele gevallen

Het punt is dat veel kwalitatief onderzoek zich niet zomaar direct leent voor statistische analyse. Dat komt doordat we daartoe eerst precies moeten zien uit te vinden met wat voor een proefpersoon we te doen hebben. Daarna kunnen we er eventueel nog de statistiek loslaten op hun uitspraken. Maar eerst moeten we individueel, van geval tot geval kijken of er cryptomnesie in het spel kan zien. In feite wordt deze vraag niet gemakkelijker te beantwoorden door onderzoek als dat van Wambach, maar juist moeilijker. Wat niet wegneemt dat haar aanpak zeker origineel genoemd mag worden.

*Twee vrouwen babbelen over hun regressies: Wie was jij in een vorig leven?
Marie Antoinette! Nee, joh, dat was ik toch!!*

26.4 De houding van hypnotherapeuten

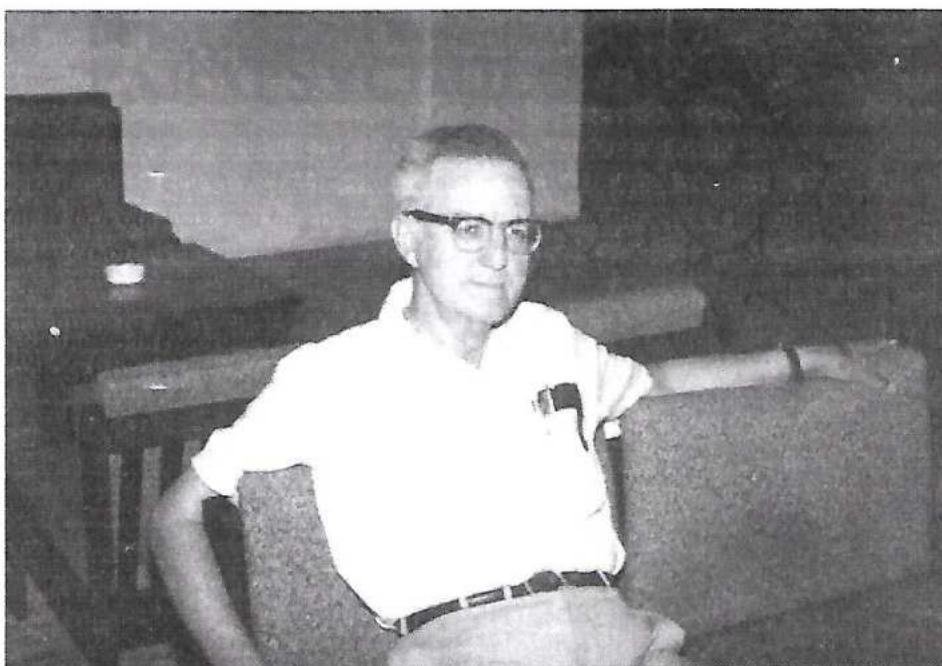
Regressie-therapie	In Nederland is de zogeheten reïncarnatie-regressietherapie inmiddels zo ingeburgerd geraakt dat iedereen er wel eens van gehoord heeft. Bij deze vorm van psychotherapie wordt er een oorzaak van een psychologisch of psychosomatisch probleem gezocht in een vorig leven oftewel "incarnatie".
Traumatische ervaring	Dit gaat dan meestal om traumatische ervaringen zoals een gewelddadige dood, een verkrachting of het verlies van een geliefde in een vorig bestaan. Therapeuten nemen daarbij doorgaans een pragmatische houding aan, dat wil zeggen dat ze niet erg geïnteresseerd zijn in de vraag of het om echte vorige levens gaat of niet. Het gaat er hen eerder om dat hun cliënten hun problemen voortaan beter kunnen plaatsen en daardoor ook beter kunnen verwerken. Ze zijn dus eigenlijk alleen bezig met de vraag of hun therapie werkt of niet. In dit verband heeft Hans Cladder een onderzoek verricht dat zeker een therapeutisch effect vaststelde.
Hans Cladder	Op zich hebben dit soort hypnotherapeuten psychologisch gezien gelijk. Ze hoeven niet te geloven in de juistheid van de uitspraken van hun cliënten om toch te vinden dat reïncarnatie-regressietherapie zinvol is. Maar parapsychologisch kunnen we daar nog niets mee. Dat komt doordat allerlei fantasievoorstellingen ook heel therapeutisch kunnen zijn, zelfs wanneer de cliënten nota bene zelf weten dat het om fantasieën gaat. Veel hypnotherapeuten houden zich dus niet bezig met de mogelijke parapsychologische kant van regressiehypnose. Maar sommigen gaan daarin nog een stap verder. Ze vinden bijvoorbeeld dat reïncarnatie allang bewezen is of dat het nooit parapsychologisch bewezen kan worden. Zodat parapsychologisch onderzoek op dit terrein volkomen onzinnig en overbodig zou zijn.

26.5 Hypnosegevallen in Nederland

Fantasie	Ik heb zelf een aantal gevallen van mogelijke herinneringen aan een vorig leven onder hypnose bestudeerd in Nederland. Ze waren zonder uitzondering verklaarbaar door fantasie, al dan niet gepaard aan cryptomnesie. De fantasie vertoont daarbij bepaalde patronen die samenhangen met romantische voorstellingen. Het ging om levens als koloniaal in Indonesië, als priesteres in het Oude Egypte, als tovenaars op Atlantis, als hofdame aan het Franse hof, en dergelijke. Er zijn trouwens wel een paar vage berichten geweest over Nederlandse hypnosegevallen die geverifieerd zouden zijn, maar tot nu toe heeft niemand dat hard kunnen maken. Natuurlijk betekent dit niet dat er nog nooit paranormale herinneringen aan vorige levens naar boven zijn gehaald door Nederlandse hypnotherapeuten, maar alleen dat dat soort herinneringen nog niet gedocumenteerd zijn voor zover ik weet. Natuurlijk hangt dit ook weer samen met de genoemde opstelling van hypnotherapeuten. Tijdens een zogeheten parabeurs sprak ik hier een bezoekende hypnotherapeut over aan. Hij bleek parapsychologisch reïncarnatieonderzoek nutteloos te vinden, omdat je niemand zou kunnen overtuigen van de realiteit van reïncarnatie door zulk onderzoek: In plaats daarvan pleitte hij voor de "eigen ervaring". Bovendien vond ook hij weer dat er genoeg mediums en dergelijke bestonden die reïncarnatie verkondigden en dat was immers voldoende.

26.6 Paranormale hypnosegevallen

- Wegverklaren** Sceptici beschouwen het hypnoseonderzoek naar reïncarnatie als iets wat je helemaal kunt wegverklaren door middel van fantasie en cryptomnesie. Dit is echter niet correct. Er zijn zeker enkele gevallen bekend, waaronder het genoemde geval van Bridey Murphy, die niet te reduceren zijn tot normale bronnen van informatie. Deze gevallen zijn zeker zeldzaam, maar daarmee nog niet afwezig.
- Laurel Dilmen** De recentste wetenschappelijk verantwoord onderzochte aanwijzing voor mogelijk paranormale herinneringen aan een vorig leven die vrijkwamen tijdens hypnose is het geval Laurel Dilmen uit Chicago, bestudeerd door Linda Tarazi. Laurel had reeds sessies ondergaan waarin ze schijnbaar terugging naar allerlei vorige levens, toen één 'heftig en avontuurlijk leven' haar bleef trekken. Namelijk een leven als ene Antonia Ruiz Prado die geboren werd op het 16e-eeuwse Hispaniola, waarin ze onder meer een tijdje de gevangene was van de Spaanse Inquisitie. Ze zou door verdrinking om het leven zijn gekomen.
- Laurel sprak trouwens geen Spaans tijdens de regressies naar dit leven, maar wist wel allerlei correcte details te noemen die ze waarschijnlijk niet langs normale wegen te weten kon zijn gekomen, omdat die (anders dan in het genoemde geval Blanche Poynings) alleen in plaatselijke archieven te vinden waren, die ze nog nooit had bezocht. Tarazi vond bepaalde gegevens ook alleen terug in een oud Spaanstalig boek uit 1881. Laurel Dilmen was nog nooit in Spanje geweest, sprak geen Spaans en had zelfs geen katholieke achtergrond. Linda Tarazi heeft alle mogelijke normale bronnen onderzocht en komt tot de conclusie dat in dit zeldzame geval echt een parapsychologische theorie nodig is, waarvan reïncarnatie haar de eenvoudigste lijkt. Daarbij geeft ze trouwens wel toe dat er vermenging van echte herinneringen aan een vorige incarnatie met gangbare hypnotische fantasieën kan hebben plaatsgevonden.
- Ian Stevenson** Ook Dr. Ian Stevenson, wiens naam we nog tegen zullen komen in de volgende les, heeft paranormale hypnosegevallen onderzocht waarbij de proefpersonen een taal zouden hebben gesproken die zij nooit in dit leven zelf hadden geleerd. Een verschijnsel dat bekend staat als xenoglossie.
- Peter Ramster** Tot slot is er nog de Australiër Peter Ramster die in de jaren '80 een opmerkelijke documentaire maakte over vier vrouwen die hij terugvoerde naar vorige levens. In alle gevallen zou er sprake zijn van paranormale details. Jammer genoeg is Ramster nauwelijks bekend geworden in parapsychologische kringen zodat zijn gevallen nooit goed geëvalueerd zijn.

Dr. Ian Stevenson

26.7 Verklaring van paranormale hypnosegevallen

Innening	Met alleen de constatering dat er paranormale hypnosegevallen bestaan, zijn we er nog niet parapsychologisch gezien. De paranormale gegevens kunnen namelijk liggen aan twee totaal verschillende bronnen: namelijk innening uit andermans geheugen (wat dus zoals al weten neer zou komen uit het telepathisch tot zich nemen van herinneringen van een ander alsof het je eigen herinneringen zijn) en herinnering uit het eigen geheugen. De vraag die je daarbij moet stellen is wat het aannemelijkste is. In het algemeen geldt volgens mij dat we als iemand geen aanleiding heeft om zich op een willekeurig leven van iemand anders te richten met behulp van ESP, dat ook niet aannemelijk moeten vinden. Het is dan aannemelijker dat het echt om herinneringen aan een eigen vorig leven gaat. Het probleem bij experimenteel hypnoseonderzoek is echter dat proefpersonen nou juist wel gemotiveerd kunnen zijn om onbewust via ESP op het geheugen van iemand anders in te zoomen.
Herinnering	
Motivatie	
Spontane herinnering tijdens hypnotische sessie	Dat maakt experimenteel hypnoseonderzoek eigenlijk niet zo erg geschikt omdat het niet duidelijk is wat voor een gegevens we ermee naar boven halen. Dat geldt niet voor spontane herinneringen waar men niet op uit is tijdens een hypnotische sessie. Zulke herinneringen zijn moeilijk af te doen als het gevolg van ESP.
Xenoglossie	Dat geldt al helemaal voor paranormale vaardigheden zoals het spreken van een vreemde taal, zogeheten xenoglossie. Er is namelijk geen bewijs dat zulke vaardigheden door middel van ESP verworven kunnen worden.

26.8 Risico's van hypnose

**Nauwelijks
risico
Waarschuwing**

Sommigen associëren elke vorm van hypnose met dubieuze en gevaarlijke praktijken. Dit geldt zeker voor de sensationele demonstraties van amusementshypnotiseurs. Maar het beeld klopt niet als het om serieuze hypnotherapeuten gaat. Normaal gesproken is er nauwelijks risico verbonden aan hun praktijken.

Toch wil ik een waarschuwing uitspreken over het zelf experimenteren met hypnose. Ik ken een geval waarin zo'n experiment leidde tot een angstaanjagende hoestbui bij de proefpersoon waar hij met moeite uit te halen was. Zelfs cliënten van serieuze hypnotiseurs kunnen onbedoeld in de psychologische problemen komen, zoals gold voor de reeds genoemde Laurel Dilmen.

Hypnotherapeut prijst zijn behandeling aan: Risicoloos terug naar een oorlogstijd.

26.9 Samenvatting

Laurel Dilmen

Het meeste hypnoseonderzoek naar mogelijke herinneringen aan vorige levens heeft parapsychologisch gezien niets opgeleverd. Veruit de meeste gevallen op dit gebied zijn verklaarbaar door cryptomnesie en fantasie. Er zijn slechts een paar uitzonderingen bekend, waarvan het geval van Laurel Dilmen het bekendste is geworden. In dit soort gevallen komen uitspraken voor die men niet kan toeschrijven aan kennis die men langs normale weg heeft opgedaan.

Het is trouwens de vraag of paranormale hypnosegevallen verklaard moeten worden door echte herinneringen aan vorige levens of aan ESP. Bij experimentele hypnosegevallen kan men zich voorstellen dat ESP onbewust een rol speelt. Alleen bij spontane herinneringen tijdens hypnose is dit onaannemelijk.

Professionele hypnotische sessies zijn meestal niet riskant. Dit ligt anders voor sensationele hypnosedemonstraties en roekeloze privé-experimenten.

26.10 Volgende les

De volgende keer gaan we in op onderzoek naar spontane herinneringen aan vorige levens bij jonge kinderen. Succes met de vragen!

26.11 Huiswerkopgaven

1. Wat verstaan we onder cryptomnesie?
2. Zijn alle hypnosegevallen terug te voeren tot fantasie en cryptomnesie?
3. Wie is Peter Ramster?
4. Zou het goed zijn als mensen vaker experimenteerden met regressiehypnose?

26.12 Oefening

Probeer vast te stellen of er onlangs nog beweringen over paranormale hypnosegevallen in het nieuws zijn geweest. Wat leid je daaruit af?

26.13 Literatuurlijst

- Dam, H. ten (1983). Een ring van licht. Amsterdam: Bressothek.
- Langedijk, P. & Enkhuizen, A. van (1998). Concentratiekamp- en oorlogservaringen in vorige levens in relatie met problemen nu. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rivas, T. (1992). Reïncarnatieonderzoek in Nederland: geïnduceerde gevallen. Spiegel der Parapsychologie, 31 (1), 39-45.
- Rivas, T. (2000). Parapsychologisch onderzoek naar reïncarnatie en leven na de dood. Deventer: Ankh-Hermes.
- Tarazi, L. (1996). Reïncarnatieherinneringen uit de zestiende eeuw; hypnotische regressie. Prana, 97, 29-53.
- Wilson, I. (1982). Reincarnation? The claims investigated. Harmondsworth: Penguin Books.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 27

Inhoud

- 27.1 Inleiding
- 27.2 Geschiedenis van het naturalistische reïncarnatieonderzoek
- 27.3 Een westers geval van Ian Stevenson
- 27.4 Patronen in de gevallen van Ian Stevenson
- 27.5 Sceptische aanvallen op Stevenson en zijn collega's
- 27.6 Europees onderzoek
- 27.7 Een geval van Athanasia
- 27.8 Interpretatie van spontane reïncarnatiegevallen
- 27.9 Samenvatting
- 27.10 Volgende les
- 27.11 Huiswerkopgaven
- 27.12 Oefenopgave
- 27.13 Literatuurlijst

27.1 Parapsychologie

Shanti Devi

Shanti Devi was een Indiaas meisje dat vanaf haar derde jaar beweerde dat ze zich details kon herinneren van een leven in de stad Mathura, ongeveer 130 km verwijderd van haar geboorteplaats. Ze beweerde dat ze Lugdi heette, dat ze geboren was in 1902, dat ze bij de Chobar-kaste hoorde en dat ze getrouwd was met een textielhandelaar, Kedarnath Chauby genaamd. Ook vertelde ze dat ze tien dagen na de bevalling van haar zoon overleden was. Een onderzoeksc commissie stelde vast dat haar herinneringen voor het grootste deel overeenkwamen met het leven van een historische Lugdi. Dit ging om een vrouw geboren op 18 januari 1902 in de familie van ene Chaturbhuj, een ingezetene van Mathura die Lugdi werd genoemd. Reeds op tienjarige leeftijd werd Lugdi uitgehuwelijkt aan Kedarnath Chauby, een winkelier uit Mathura. Kedarnath Chauby bezat een kledingzaak in Mathura en nog zo'n winkel in Hardwar. Nadat Lugdi voor het eerst zwanger raakte, kwam haar kind doodgeboren ter wereld na een keizersnede. Tegen het einde van haar tweede zwangerschap bracht haar bezorgde echtgenoot haar naar het staatsziekenhuis te Agra, waar ze op 25 september 1925 beviel van een zoon, wederom door middel van een keizersnede. Negen dagen later, op 4 oktober, ging haar conditie echter zienderogen achteruit en ze overleed om tien uur 's ochtends.

Op 11 december 1926 werd Shanti Devi geboren, de dochter van Babu Rang Bahadur Mathur van Chirawala Mohulla (een klein dorpje bij Delhi) en zijn vrouw. Tot haar vierde levensjaar gedroeg Shanti zich heel gewoon, hoewel ze misschien wat minder sprak dan andere meisjes van haar leeftijd. Toen ze wat meer begon te praten, leek het alsof ze opeens een ander meisje was geworden, en ze had het steeds over haar 'echtgenoot' en haar 'kinderen'. Ze zei dat haar man in Mathura woonde en daar een kledingwinkel bezat en ook dat ze samen een zoon hadden gehad. Ze noemde zichzelf 'Chaubine', dat wil zeggen de echtgenote van Chaubey. Haar ouders zagen het aanvankelijk gewoon als kinderlijke fantasie en ze besteedden er daarom verder geen aandacht aan. Ze begonnen zich echter zorgen te maken toen Shanti er steeds weer op terugkwam en een paar gebeurtenissen beschreef die te maken hadden met haar leven met haar man in Mathura. Soms zei Shanti tijdens het eten: 'In mijn huis in Mathura at ik verschillende soorten snoep.' Als haar moeder haar aankleedde, vertelde ze af en toe wat voor een soort jurken ze vroeger droeg. Ze noemde drie specifieke kenmerken van haar echtgenoot: hij had een lichte huidskleur, bezat een grote wrat op zijn linkerwang en droeg een leesbril. Ze zei ook dat de winkel van haar echtgenoot zich tegenover de zogeheten Dwarkadhish-tempel bevond.

Tegen deze tijd was Shanti Devi zes jaar geworden en haar ouders maakten zich echt zorgen over haar uitspraken. Het meisje had inmiddels zelfs uitgebreid verteld over hoe ze gestorven zou zijn na een bevalling. Haar ouders raadpleegden hun huisarts, die zich erover verbaasde dat een klein meisje zoveel details wist te vertellen over ingewikkelde chirurgische procedures. Daarom namen haar ouders vanaf dat moment de mogelijkheid dat deze herinneringen echt uit een vorig leven stamden serieus.

Toen het meisje ouder werd, vroeg ze haar ouders nog steeds om haar naar Mathura te brengen. Tot ze acht of negen was, noemde ze echter nooit de naam van haar echtgenoot, Pandit Kedarnath Chaubey. Een ver familielid van Shanti, Babu Bishanchand, schreef toen een brief aan deze man, waarin hij alle uitspraken van Shanti Devi uitvoerig beschreef en hem verzocht naar Delhi te komen. Kedarnath stuurde hem een brief terug, waarbij hij de meeste uitspraken van het meisje bevestigde. Er werd een ontmoeting geregeld, waarbij Shanti zowel de weg naar het huis van Lugdi herkende als haar familieleden. Na het avondeten vroeg Shanti aan Kedarnath: "Waarom ben je met haar getrouwd?", waarbij ze doelde op zijn huidige vrouw, "Hadden we soms niet afgesproken dat je niet zou hertrouwen?" Shanti vertelde Kedarnath ook nog intieme details over het huwelijksleven dat hij met Lugdi had gehad, die hem er echt van overtuigde dat ze de reïncarnatie van zijn overleden vrouw was.

Lönnerstrand

Tallose onderzoekers met allerlei achtergronden verdiepten zich in het geval. Daaronder ook een kritische Zweedse auteur, Sture Lönnerstrand die verwacht had dat hij het geval kon ontmaskeren als boerenbedrog. Na zijn onderzoek schreef hij: "Dit is het enige volledig verklaarde en bewezen geval van reïncarnatie dat er ooit geweest is."

In de vorige les hebben we gekeken naar het bewijsmateriaal voor herinneringen aan vorige levens via regressiehypnose. Anders dan veel mensen denken, vormt dit bewijsmateriaal niet de kern van het parapsychologisch reïncarnatieonderzoek. Het volstaat dan ook helemaal niet om alleen boeken over hypnosegevallen te lezen als je een degelijke mening wil hebben over bewijzen voor reïncarnatie.

Het reïncarnatieonderzoek naar uitspraken van jonge kinderen is een van de meest succesrijke parapsychologische deelgebieden die er zijn. Er bestaat een lange en degelijke traditie op dit terrein die zelfs bepaalde sceptici tot zekere hoogte imponeert.

27.2 Geschiedenis van het naturalistische reïncarnatieonderzoek

- Mits we het begrip reïncarnatieonderzoek ruim opvatten gaat het zeker terug tot de 17e eeuw. Tijdens de regeringsperiode van keizer Aurangzeb uit India deed er zich een merkwaardig incident voor. Ene Rawat Sukka Ram werd vermoord en naar verluidt wedergeboren als zoon van ene Ram Das. Volgens de kronieken kon deze zich allerlei details herinneren uit het leven van Rawat Sukka Ram.
- De uitspraken waren zo correct dat keizer Aurangzeb hem bij zich liet komen en hem ondervroeg over zijn herinneringen aan zijn vorige leven.
- Aurangzeb**
- In 1897 publiceerde Lafcadio Hearn een boek over enkele gevallen van kinderen met mogelijke herinneringen aan vorige levens in Japan. Een van deze gevallen was dat van Katsugoro, een jongen die rond 1820 had beweerd dat hij al eens eerder had geleefd, en naar aanleiding daarvan bestudeerd werd door een speciale Japanse commissie. Hij zou de zoon van ene Kyubei San uit het dorp Hodokono zijn geweest en Tozo hebben geheten. Zijn vader heette Hausuro San en zijn moeder O-Sizu San. Toen hij vijf jaar oud was stierf zijn vader en zijn moeder hertrouwde. Haar tweede man heette ook Hausuro en hij was bijzonder aardig voor de jongen. Toen Tozo zeven was, kreeg hij de pokken en stierf.
- Japan**
- De bevindingen van de commissie werden bewaard in het Japanse staatsarchief en kwamen erop neer dat Katsugoro inderdaad dingen wist over het leven van iemand die overleden was die hij niet langs normale weg te weten had kunnen komen.
- In 1898 publiceerde Fielding Hall een boek met de titel "The soul of a people." In dit boek waarin hij het leven beschrijft van de mensen in Birma (d.w.z. Myanmar), heeft hij ook korte samenvattingen van enkele Birmese reïncarnatiegevallen opgenomen. Interessant genoeg vertonen deze gevallen bepaalde kenmerken die lijken op die van vergelijkbare gevallen die bestudeerd zijn door latere onderzoekers.
- Myanmar**
- In 1924 kwam Gabriel Delanne met een opmerkelijke compilatie die grotendeels bestond uit een bloemlezing van verslagen van gevallen die hij uit diverse bronnen verzameld had en waar hij zelf commentaar op leverde.
- Gabriel Delanne**
- De eer voor de vroegste volledig wetenschappelijke bestudering van spontane gevallen van mogelijke reïncarnatie gaat ongetwijfeld naar dr. R.B. Shyam Sunder Lal uit Kisangarh (Rajasthan, India). Er is een rapport van hem bekend dat vier gevallen behandelt, waarvan het geval van de jongen Prabhu het bekendst is gebleven.
- Sunder Lal**
- Enkele jaren later publiceerde de Indiase advocaat K.K.N. Sahay een boekje met vier verantwoord onderzochte gevallen van kinderen die spontaan over een vorig leven begonnen. Een van hen betrof zijn eigen zoon Jagdish Chandra. Hij zorgde ervoor dat alle uitspraken van Jagdish over een vorig leven werden vastgelegd voordat ze werden geverifieerd.
- K.K.N. Sahay**
- Het reeds genoemde geval Shanti Devi kwam weer enkele jaren later in de belangstelling.
- H.N. Banerjee**
- In de jaren '50 en '60 nam vooral de Indiase onderzoeker Hemendra Nath Banerjee het voortouw. Hij bestudeerde naast gevallen in India ook Amerikaanse gevallen en het Turkse geval van Ismail uit Istanboel.
- Het jaartal 1960 is van groot belang voor het parapsychologische reïncarnatieonderzoek omdat de Amerikaanse onderzoeker prof. dr. Ian Stevenson toen een overzicht publiceerde van het reïncarnatieonderzoek en eigen projecten aankondigde. Stevenson is sindsdien de grote naam gebleven op dit gebied. Hij heeft tussen de 2000 en 3000 gevallen gedocumenteerd en daar een groot aantal zelf van onderzocht. Zijn bevindingen zijn gepubliceerd in een groot aantal boeken. Het is daarbij opmerkelijk dat hij bij vriend en vijand bekend staat als betrouwbaar en integer en ook voor Oosterse onderzoekers een grote autoriteit is.
- Dr. Ian Stevenson**

Boeken

Naast zijn standaardwerk "Twenty Cases Suggestive of Reincarnation", publiceerde Ian Stevenson een serie boeken over gevallen uit verschillende landen, namelijk India, Sri Lanka, Thailand en Birma, en Turkije en Libanon. Hij onderzocht echter ook gevallen in westerse landen, zowel in Amerika als Europa. Een van de volgende boeken van Stevenson, die inmiddels al over de 80 is, zal gewijd zijn aan Europese gevallen. Bovendien wijdde hij twee boeken aan zaken waarin de persoon in kwestie in ieder geval gedeeltelijk een vreemde taal beheerste die niet in dit leven was geleerd. In 1987 vatte de Amerikaanse onderzoeker veel van zijn bevindingen samen in *Children who Remember Previous Lives: A question of Reincarnation*. In de lente van 1997 verscheen zijn *Reincarnation and Biology*, een lijvig werk dat moedervlekken en aangeboren afwijkingen in verband met vorige levens behandelt en dat wordt samengevat in het tegelijkertijd verschenen *Where Reincarnation and Biology Intersect*. Het wordt nu al gezien als misschien de belangrijkste bijdrage tot de parapsychologie uit de jaren '90. Er vindt op dit moment eigenlijk geen serieus reïncarnatieonderzoek plaats dat helemaal geen verband zou houden met het werk van Ian Stevenson. De voornaamste namen binnen het moderne reïncarnatieonderzoek naast Stevenson zijn die van Erlendur Haraldsson, Godwin Samararatne, Hernani Guimaraes Andrade, Antonia Mills, Jürgen Keil, Dr. K.S. Rawat, Resat Bayer, Jamuna Prasad, Peter en Mary Harrison, Mary Rose Barrington, Carol Bowman en Titus Rivas. Aan de Universiteit van Virginia is kinderpsychiater Jim Tucker inmiddels in de voetsporen van Ian Stevenson getreden.

Reincarnation and Biology

27.3 Een westers geval van Ian Stevenson

Roberta Morgan

Een voorbeeld van een door Stevenson onderzocht westers geval is dat van het Amerikaans meisje Roberta Morgan dat geboren werd op 28 augustus 1961 in Minnesota. Toen ze twee en tweeënhalve was, had ze voor het eerst over een vorig leven gesproken. Haar moeder probeerde haar trouwens vergeefs te laten ophouden over dit onderwerp te spreken.

Roberta gedroeg zich soms als een geadopteerd kind dat zich haar vorige ouders en woning nog perfect herinnert. Ze vertelde haar moeder dat haar vorige huis aan het einde van een lange weg lag. Het stond op een heuvel zonder andere huizen in de buurt. Ze beschreef haar huis en het land dat erbij hoorde en zei ondermeer dat er paarden en honden waren. Toen ze ongeveer vier jaar oud was, werd ze meegenomen naar een manege en ze liep daarbij meteen op de paarden af en aaide zij. Nadat iemand haar gevraagd had of ze niet bang was voor de paarden, antwoordde ze: 'Nee, ik heb al zo vaak op een paard gezeten.' Ook had Roberta het over een auto die haar vader had bezeten.

Bovendien vertelde het meisje dat haar vorige familie in dezelfde stad had gewoond als haar huidige. Ze wees op een dag ook een ongeplaveide weg aan die naar haar huis zou voeren, maar haar moeder weigerde het huis te gaan zoeken. Roberta nam haar moeder dit zo kwalijk, dat ze er nog dagen later op terugkwam.

Over haar vorige moeder zei ze dat deze zich gedroeg als haar huidige moeder, maar fysiek niet op haar leek. Wel vond ze dat haar vorige moeder beter kon koken. Overigens beweerde ze van bepaalde gerechten die haar huidige moeder voor het eerst voor haar klaarmaakte, dat ze die al vaak had gegeten. Verder klaagde Roberta erover dat ze nu een meisje was en ze had de neiging om jongenskleren te dragen.

Twee jonge meisjes bekvechten met elkaar: "Ik was Marilyn Monroe en ik was knap en kon goed acteren!" "Nou, ik was Dracula en ik kon mensen goed doodbijten!"

27.4 Patronen in de gevallen van Ian Stevenson

In zijn grote collectie van meer dan 2000 spontane gevallen op dit gebied heeft Stevenson een flink aantal patronen aangetroffen die in vele ervan voorkomen. Dat zijn onder meer de volgende patronen:

- De meeste onderzochte kinderen die spontaan blijken te geven van mogelijke herinneringen aan vorige levens zijn tussen de twee en de vier jaar oud als ze hun eerste uitspraken over de vroegere incarnatie doen.
- Ze hebben vaak kennis van intieme of zelfs geheim gebleven privé-gebeurtenissen uit het vorige leven.
- Ze vertonen merkwaardige persoonlijkheidstrekken en emoties die overeenkomen met die van de persoon die ze geweest zeggen te zijn.
- Ze vertonen ook emoties die van toepassing zouden zijn op die persoon die ze beweren te zijn geweest als deze werkelijk teruggekeerd is in een nieuw fysiek lichaam, zoals een sterk verlangen naar de vorige familie.
- Er is sprake van fobieën die te maken blijken te hebben met bijvoorbeeld de dood uit het vorige leven.
- De moeders van zulke kinderen kunnen tijdens hun zwangerschap een merkwaardig verlangen hebben naar bepaalde etenswaren, hetgeen overeenkomt met de voedselvoorkeuren van de persoon die het kind later zegt te zijn geweest.
- Er is sprake van vaardigheden die nooit in dit leven aangeleerd zijn.
- Er is sprake van nooit in dit leven geleerde woorden en soms zelfs hele talen die verband houden met de vorige incarnatie (xenoglossie).
- Er kan sprake zijn van moedervlekken of aangeboren afwijkingen die overeenkomen met de doodsoorzaak uit het vorige leven.

27.5 Sceptische aanvallen op Stevenson en zijn collega's

Onredelijkheid van sceptici

Reïncarnatieonderzoek lijkt een deelgebied binnen de parapsychologie waar sceptici extra veel moeite mee hebben. Hun aanvallen op reïncarnatieonderzoekers zijn doorgaans ongemeen hard en onredelijk. Het lijkt erop alsof ze "bang" zijn voor de indrukwekkende resultaten die juist door onderzoekers van spontane herinneringen aan vorige levens geboekt zijn. Ze maken daarbij gretig gebruik van het feit dat het om kinderen gaat, alsof dat direct zou impliceren dat alle gevallen "dus" moeten berusten op fantasie.

Blanke kleuter probeert zijn verbijsterde blanke moeder, lid van de Ku Klux Klan met puntmuts, ervan te overtuigen dat hij zich een vorig leven kan herinneren: "Ja maar ik was echt Jimmy, en ik had een zwarte huid en pappa heeft me toen echt helpen lynchen, geloof me nou toch!"

Krankzinnig

Ook maken ze onderzoekers waaronder mijzelf belachelijk, indien deze de reïncarnatiehypothese als werkhypothese aanvaarden in hun onderzoek. Dat zou volstrekt irrationeel en zelfs krankzinnig zijn. Terwijl het in het algemeen zelfs ondoenlijk is om gericht onderzoek te doen zonder zo'n werkhypothese! Ingenieuze interpretaties door onderzoekers van bepaalde vreemde uitspraken van bepaalde kinderen in termen van reïncarnatie worden daarbij gezien als teken dat het niet meer om parapsychologie zou gaan maar uitsluitend nog om krankzinnige, wilde speculatie.

Skepsis

Nederlandse sceptici aangesloten bij de stichting Skepsis zijn echt berucht als het gaat om loze kritiek op reïncarnatieonderzoek. Een van hen beweerde telefonisch tegenover mij zonder nadere toelichting dat het werk van Ian Stevenson aan alle kanten zou rammelen, dat hijzelf dementerend zou zijn, dat hij zich door iedereen zou laten bedriegen, e.d. De te vroeg overleden sceptische psycholoog Piet Vroon ging nog een

Piet Vroon

stap verder door in de tweede helft van de jaren '80 te beweren in een Volkskrant-column getiteld 'Obscurantisme' dat Stevenson zou hebben toegegeven dat hij door alle betrokkenen in zijn onderzoekingen bedrogen was. Hij noemt daarin een artikel dat helemaal niet gaat over "alle" gevallen, maar slechts over een zeer klein aantal onderzoeken waarin Stevenson steeds zelf bijtijds achter het bedrog kwam. Ik heb daar toen een beleefde ingezonden brief over geschreven, die de Volkskrant echter niet

Op de man spelen

geplaatst heeft! Sceptici zijn over het algemeen al niet zulke redelijke mensen, maar in het geval van het reïncarnatieonderzoek lijkt het wel alsof ze erg bang zijn voor de bewijskracht van spontane gevallen. Alsof reïncarnatie zo'n compleet gestoord begrip zou zijn dat men desnoods zijn toevlucht mag nemen tot het zwartmaken van reïncarnatieonderzoekers, een techniek die bekend staat als "op de man spelen".

27.6 Europees onderzoek**Revue
Métapsychique**

Het serieuze Europese onderzoek naar spontane gevallen van mogelijke reïncarnatieherinneringen begon in feite in de jaren vijftig toen de Zweedse schrijver S. Lönnerstrand het geval Shanti Devi bestudeerde.

Een interessant voorbeeld van een vroeg geval dat zich in Europa zelf voordeed geeft de volgende ingezonden brief gedateerd 26 maart 1956 van ene Madame C. in de Revue Métapsychique:

"Ik heb met grote interesse uw artikel gelezen over reïncarnatie. En ik denk dat ik er verkeerd aan doe als ik zou weigeren de wetenschap kennis te laten nemen van een buitengewoon geval dat ik heb mogen waarnemen binnen mijn eigen familie. Het gaat om het volgende. Mijn zoon was een erg levendig jongetje, maar in geen enkel opzicht "voorlijk". Hij begon pas te praten rond zijn tweede jaar. Maar daarna verbaasde hij ons, stukje bij beetje, door een onthulling in het bijzijn van talrijke vrienden die ons verbijsterde. Het begon met het verzoek van het kind om zijn opa te mogen zien. We besteedden daar weinig aandacht aan, totdat tijdens een logeerpartij bij mijn vrienden La Rochefoucauld te Barbizon het kind, dat toen tweeënhalve jaar oud was en een grote genegenheid had opgevat voor de heer des huizes, door deze mee uit wandelen werd genomen in het bos van Fontainebleau, dat grenst aan zijn villa. Hij duwde de wandelwagen met een ontroerende zorg voort en hij werd getroffen door bepaalde uitspraken van het kleine kind. Na twee weken met hem te zijn opgetrokken, zei hij tegen mij: "Weet u dat uw zoon mij vreemde vragen stelt?" Dit is wat het kind zei. Terwijl hij nog steeds verzocht om zijn opa te mogen zien - let wel, al zijn grootouders waren reeds overleden - zei hij vervolgens dat deze zoveel had gehuild, omdat hij (dat wil zeggen het kind) was gestorven op het slagveld en daarbij al zijn bloed was verloren. En dat zijn grootvader blij zou zijn om te horen dat hij zo gelukkig was bij zijn nieuwe moeder. Op dat moment was ik in het gezelschap van een aardige vriendin, mevrouw... die zich met liefde om mijn zoon bekommerde, en zij herhaalde later dezelfde dingen tegenover mij, zodat we besloten om over dit zekere geval van reïncarnatie te schrijven aan de SPR te Londen. Maar we kregen geen antwoord, ongetwijfeld omdat dit soort feiten al geconstateerd was door de Engelsen in India, waar het sinds lang bekend en geobserveerd is."

**Peter en Mary
Harrison
Carl Edon**

Het Engelse echtpaar Peter en Mary Harrison hebben in 1983 een boek gepubliceerd genaamd "The Children that time forgot" dat zich geheel richt op Britse gevallen. Een voorbeeld daarvan is Carl Edon uit Middlesbrough, een jongen die vanaf het moment dat hij kon praten zijn ouders regelmatig vertelde dat hij op een keer was neergestort met zijn vliegtuig tegen de ramen van een gebouw. Naarmate hij ouder werd, werd dit verhaal gedetailleerder. In een tekening die hij in die tijd maakte komen voorts vreemdsoortige insignes en motieven voor die verspreid staan over het hele blad. Het ging volgens zijn moeder om duidelijke, exacte voorbeelden van verschillende insignes en onderscheidingstekens die zijn ouders later terugvonden aan de hand van een oud boek over Duitse vliegtuigen. In de bovenhoek stond een perfect Duits hakenkruis binnen een cirkel. Toen zijn moeder Carl hiernaar vroeg, antwoordde hij: 'Zo waren de insignes op mijn uniform, dat ik aanhad wanneer ik mijn vliegtuig vloog.' Kort na zijn vijfde

verjaardag tekende Carl de cockpit van zijn vliegtuig. Hij wist daarbij precies waar zich alle verschillende bedieningspanelen bevonden en legde zijn ouders de functie van iedere hendel, wijzer en meetinstrument uit. Hij wist zelfs nog het knopje te lokaliseren dat hij gebruikte om bommen af te werpen.

Voorts wist Carl te melden dat hij zich op zijn negentiende bij de Duitse Luftwaffe aanmeldde en dat hij gelegerd was op een uitgestrekte luchtmachtbasis, met een groot aantal barakken in lange rijen. Er waren waterbakken en het water kwam uit een pomp. Hij en zijn kameraden kregen allemaal een eerste-hulpopleiding en iedereen die gewond was werd door de mannen zelf behandeld.

Hij vertelde ook dat hij had moeten salueren voor een ingelijst portret van Hitler. Hij kon stampen en salueren demonstreren en vertelde daarbij dat hij een grijze broek, leren laarzen en een zwart jasje droeg.

Verder herinnerde hij zich zijn vriendin, zijn dominante moeder, en zijn vader Fritz en de tochten door de bossen die hij altijd met hem maakte. Ook wist hij nog dat hij hout moest sprokkelen voor de grote open haarden in het huis, dat overigens in een dorpje zou hebben gelegen.

Jenny Cockell Nog korter geleden publiceerde een andere Engelse, Jenny Cockell, een boek over haar spontane herinneringen aan een leven in Ierland, die leidden tot een succesvolle speurtocht naar de kinderen uit dat leven.

Sinterklaas in nood bij de psychiater: Wat moet ik nou als ik een keer van het dak val, wedergeboren word en me mijn vorige leven kan herinneren? Wie zal me dan geloven?

W. Tenhaeff
H. van Praag

In Nederland besteedde de bekende parapsycholoog W.H.C. Tenhaeff net als de Zweed Lönnerstrand aandacht aan het geval Shanti Devi. Zijn opvolger Henri van Praag schreef het algemene boek "Reïncarnatie". In een ruimere context schreef hypnotherapeut Hans ten Dam in de jaren tachtig een gedegen overzichtswerk over opvattingen rond reïncarnatie, Een Ring van Licht.

H. ten Dam

In 1990 kwam er een doorbraak in het empirische reïncarnatieonderzoek in Nederland.

Joanne Klink De van huis uit protestants-christelijke theologe Joanne Klink publiceerde toen haar "Vroeger toen ik groot was: Vergaande herinneringen van kinderen", dat inmiddels al vaker herdrukt is. Dit boek bevat veel empirisch materiaal afkomstig uit brieven die ouders aan Klink hadden geschreven. Een voorbeeld van zo'n brief van een ouder: "J. was bijna drie jaar en vertelde tijdens het eten -we aten vlees- dat hij vroeger nooit vlees kocht, maar het zelf moest halen. Hij had zwarte haren, droeg schoenen zonder zolen, had geen broek aan, maar een lap. Hij woonde in een huis van stokken en lappen. Hij had een paard zonder zadel en kon goed rijden. Hij moest met een stok met een pijl eraan op grote koeien schieten die een baard hadden. Tijdens de jacht was hij gestorven, want ineens was hij er niet meer. Nu is hij bang voor paarden en heeft moeite met het doden van dieren om aan vlees te komen. Toen hij jonger was, was sterven geen probleem voor hem, want "je kwam toch terug".

SWR Stichting Athanasia Vanaf halverwege de jaren '80 hebben mijn broer Esteban Rivas en ikzelf ons ook bezig gehouden met spontane gevallen op dit gebied onder de naam Stichting voor Wetenschappelijk Reïncarnatieonderzoek (SWR). Sinds 1996 zet ik dit onderzoek zelf voort voor de Stichting Athanasia voor onderzoek naar leven na de dood en de evolutie van de persoonlijke ziel.

27.7 Een geval van Athanasia

Structuur Als reïncarnatieonderzoeker ben ik gevallen tegengekomen die qua structuur zo sterk lijken op die van Ian Stevenson dat het ongefundeerd lijkt om te stellen dat het toch om iets heel anders gaat.

"Kees" Een voorbeeld dat ik als onderzoeker verbonden aan Athanasia bestudeerde, betreft een Nederlandse jongen die ik in verslagen over dit geval op eigen verzoek "Kees" heb genoemd.

Kees werd geboren op vrijdag 13 juni 1986 rond 17:00 uur in het Diaconessenhuis te Utrecht.

Vanaf het moment dat hij kon praten, rond zijn tweede jaar, kraaide hij voortdurend uit: "Mijn hartje deed het niet meer, toen ging ik groeien in de buik en toen deed het hartje het weer!" Daarbij straalde hij helemaal en hij gooide zijn handjes in de lucht, zo blij was hij. Hij deed dan zijn ene handje naar links en zijn andere naar rechts en maakte een typisch gebaar, net alsof zijn handen iets ontvingen. Het leek net alsof hij zo wilde benadrukken dat het een geweldige "truc" was om zijn hartje weer te laten kloppen. Maanden achter elkaar gebeurde dit zo'n twee tot drie keer per week.

Het was een raadsel voor zijn moeder waar haar zoon het toch steeds over had, omdat er in de familie voor zover bekend geen hartklachten voorkwamen. Toen hij rond de drieëneenhalf á vier jaar oud was, kon hij beter verwoorden wat hij toch met die uitspraak bedoelde. Moeder en zoon zaten samen op bed terwijl er een vertrouwelijke sfeer tussen hen heerste. Volgens Kees had hij al eens eerder geleefd. Hij heette daarbij Armand. Hij was niet heel jong toen hij stierf, maar ook niet oud. Hij zei dat hij wel een vriendin had gehad, maar niet getrouwd was geweest. Dit stond trouwens wel te gebeuren voor hij stierf. Vervolgens beschreef hij een slagveld, waarbij hij bedreigd werd. Er waren "he-mannen" en die hadden al zijn vrienden doodgeschoten. Hij had op zijn buik gelegen en Kees deed dat voor door de houding van een militair in sluipschutterspositie aan te nemen. Hij strekte zijn linkerbeen naar achteren, trok het rechterbeen wat op en zei dat hij zijn vinger om de 'ring' had, waarmee hij de trekker van een geweer bedoelde. Daarna werd hij plots in zijn rug geschoten met een kogel en dat luidde zijn dood in. Hij was helemaal alleen overgebleven, want al zijn vrienden waren zoals gezegd al gesneuveld. Zijn hart ging onregelmatig kloppen, en angst gierde door zijn keel.

Bewogen zei hij over de man die zijn leven zou beëindigen: "Ik had nog steeds de vinger om de ring, maar die man kwam naar me toe. Ik wilde wat met mijn vinger, maar er was zoveel pijn. Toen schoot die man en toen was ik dood."

Toen ik Kees in 1997 op 11-jarige leeftijd interviewde had hij nog steeds actieve levendige herinneringen aan de beschreven dood.

Kees

27.8 Interpretatie van spontane reïncarnatiegevallen

Fantasie	Sceptici lijken volkomen ten onrechte zekerder dan ooit van hun zaak als ze het reïncarnatieonderzoek onder de loep nemen. Ze beweren dat onderzoekers op dit gebied naïef of zelfs gestoord zijn. Het zou overduidelijk zijn dat de gevallen allemaal berusten op kinderlijke fantasie en (zelf)bedrog. Nu zijn er inderdaad wel een aantal gevallen ontdekt die je zo moet interpreteren.
Harde kern	Maar dit betreft slechts een heel klein aantal. Voor veruit de meeste gevallen is deze interpretatie helemaal niet afdoende en sceptici zijn te kwader trouw als ze dat wel zo voorstellen. Er is bovendien een harde kern gevallen waarbij onderzoekers voordat er enige vorm van verificatie plaatsvond de uitspraken van de kinderen vastlegden op schrift of op de band. Dit aantal neemt gestaag toe en is absoluut niet af te doen als alleen maar gebaseerd op fantasie.
Esp	Een interessantere vraagstelling dan of spontane gevallen van mogelijke herinneringen aan vorige levens allemaal verklaarbaar zijn door fantasie of (zelf)bedrog, is of ze misschien verklaard kunnen worden door ESP. Er zijn parapsychologen zoals de Nederlander Peter van der Sijde die dat namelijk stellen. Ze vergeten echter dat de gevallen op dit gebied niet alleen paranormale informatie bevatten maar ook een vergaande identificatie van een kind met het verhaal. Deze identificatie moet net zo goed verklaard worden als de paranormale gegevens.
Identificatie	Die identificatie gaat verder dan de identificatie die een paragnost kan vertonen in het geval van innering en duurt vooral ook veel langer. Het punt is dat er geen plausibele verklaring gevonden kan worden voor de sterke emotionele betrokkenheid bij de herinneringen, terwijl als het gaat om inneren in plaats van herinneren de identificatie binnen afzienbare tijd verdwijnt en meestal ook niet leidt tot een waan over de eigen identiteit. Een paragnost gaat doorgaans niet zover dat hij zichzelf verwart met degene op wie hij zich concentreert via ESP. Als de reïncarnatiegevallen alsnog verklaard zouden worden door ESP, dan zou dit in ieder geval geen normale ESP zijn, maar een vorm die veel verder gaat dan gewoonlijk.
Geen paragnosten	Terwijl de kinderen in deze gevallen geen paragnosten zijn, en er bij dit soort paranormale gevallen helemaal geen aanleiding is voor deze kinderen om zich met de
Geen aanleiding	voor zijn of haar omgeving onbekende overledene te identificeren. Dus noch de beleving, noch het grote aantal paranormale uitspraken noch de identificatie met een onbekende

**ESP niet
bevredigend**

kunnen door de ESP-theorie bevredigend worden verklaard. Alleen als je ten onrechte meent dat paranormale gevallen binnen het naturalistische reïncarnatieonderzoek alleen maar paranormale uitspraken bevatten en verder heel eenvoudig langs normale psychologische weg verklaard kunnen worden, kun je menen dat de ESP-verklaring daarvoor plausibel is.

**Reïncarnatie
is heel
aannemelijk**

Dit alles maakt dat het veel aannemelijker is om er inderdaad vanuit te gaan dat er reïncarnatie bestaat en dat er mensen zoals deze kinderen zijn die zich een vorig leven kunnen herinneren. Het is niet direct krankzinnig om dit te ontkennen (parapsychologen kaatsen de bal doorgaans niet zo hard terug), maar het is wel uiterst moeilijk te verdedigen dat er toch nog iets anders aan de hand zou zijn.

27.9 Samenvatting

Het onderzoek naar spontane gevallen van mogelijke herinneringen aan vorige levens is parapsychologisch van groter belang dan het hypnoseonderzoek. Dit onderzoek bestaat al eeuwenlang. De eerste helemaal wetenschappelijke verantwoorde onderzoeken vonden in India in de jaren '20 plaats. Maar ook in allerlei andere landen werden dergelijke gevallen al vroeg vastgelegd. Vanaf 1960 komt het zwaartepunt van het onderzoek op dit gebied bij de Amerikaan Dr. Ian Stevenson te liggen. Hij verzamelde meer dan 2000 gevallen en publiceerde hierover in talloze artikelen en boeken. Zijn onderzoek zette de toon voor onderzoek door andere wetenschappers.

Het spontane onderzoek op dit gebied concentreert zich op jonge kinderen die gemiddeld tussen hun tweede en vierde levensjaar spontaan over een vorig leven beginnen. De gevallen vertonen veelal paranormale informatie plus een sterke identificatie met het vorige leven. Ook kunnen er allerlei vaardigheden, fobieën en moedervlekken voorkomen die samenhangen met de herinneringen.

Deze patronen komen overal terug, inclusief in Nederland.

De resultaten van het onderzoek naar spontane reïncarnatiegevallen kunnen niet afgedaan worden door fantasie of zelfbedrog. Ook ESP volstaat niet om de gevallen te verklaren, door de sterke identificatie van kinderen met een in hun omgeving volstrekt onbekende overledene. Daarom is de reïncarnatiehypothese echt de aannemelijkste verklaring voor deze gevallen.

27.10 Volgende les

De volgende keer staan we stil bij dromen en déjà-vu-ervaringen in verband met mogelijke vorige levens.

27.11 Huiswerkopgaven

1. Wie is dr. Ian Stevenson?
2. Waarom kunnen paranormale gevallen van kinderen die spontane herinneringen aan een vorig leven vertonen niet verklaard worden door ESP?
3. Hoe gaan sceptici doorgaans om met het reïncarnatieonderzoek?
4. Wat voor een patronen zijn er zoal wereldwijd geconstateerd bij spontane reïncarnatiegevallen?
5. Was Shanti Devi:
 - a) Een sceptische Indiër die zich verzette tegen het reïncarnatieonderzoek?
 - b) Een Indiaas meisje met herinneringen aan een vorig leven?
 - c) Een Thais jongetje met herinneringen aan een vorig leven?
 - d) Het oudste bekende geval van spontane reïncarnatieherinneringen?

27.12 Oefenopgave

Vraag in uw familie en vrienden- en kenniskring na of er gevallen bekend zijn van kinderen die spontaan begonnen over een leven voor hun huidige leven. Documenteer deze gevallen zo goed mogelijk.

27.13 Literatuurlijst

- Harrison, P., & Harrison, M. (1983). The children that time forgot. Emsworth: Mason Publications. In 1995 vertaald door Ankh-Hermes te Deventer als Reïncarnatieverhalen van kinderen.
- Kappers, J. (1993). De hypothese van een voortbestaan. Spiegel der Parapsychologie, 32 (2), 131-140.
- Praag, H. van (1972). Reïncarnatie in het licht van wetenschap en bijgeloof. Bussum: Teleboek.
- Prasad, J. (1993). New dimensions in reincarnation research. Allahabad: Arvind Printers.
- Rawat, K.S. (1997). Shanti Devi's Past. Venture Inward, March/April, 18-21.
- Rivas, T. (1991). Alfred Peacock? Reincarnation fantasies about the Titanic. JSPR, 58, 10-15.
- Rivas, T. (2000). Parapsychologisch onderzoek naar reïncarnatie en leven na de dood. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rivas, T. (2003). Uit het leven gegrepen: beschouwingen over een leven na de dood. Delft: Koopman & Kraaijenbrink.
- Stevenson, I. (1960). The evidence for survival from claimed memories of former incarnations. JASPR, 54, 51-71.

- Stevenson, I. (1974). *Twenty Cases Suggestive of Reincarnation*. Charlottesville: University Press of Virginia.
- Stevenson, I. (1975). *Cases of the reincarnation type: Vol. I. Ten cases in India*. Charlottesville: University Press of Virginia.
- Stevenson, I. (1980). *Cases of the reincarnation type: Vol. III. Lebanon and Turkey*. Charlottesville: University Press of Virginia.
- Stevenson, I. (1987). *Children who remember previous lives*. Charlottesville: University Press of Virginia.
- Stevenson, I., Pasricha, S., & Samararatne, G. (1988). Deception and self-deception in cases of the reincarnation type: Seven illustrative cases in Asia. *JASPR*, 82, 1-33.
- Stevenson, I., & Samararatne, G. (1988a). Three new cases of the reincarnation type in Sri Lanka with written records made before verification. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 176, 12, 1741.
- Tenhaeff, W.H.C. (1958). *Telepathie en helderziendheid: Beschouwingen over nog weinig doorvorste vermogens van de mens* (2e druk). Zeist: De Haan.
- Van der Sijde, P.C. (1992). Reïncarnatie en parapsychologie. *Spiegel der Parapsychologie*, 31 (1), 23-39.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 28

Reïncarnatieonderzoek: Dromen en déjà-vu-ervaringen

- 28.1 Inleiding
- 28.2 Dromen over vorige levens
- 28.3 De droom van Christina uit Malden
- 28.4 Déjà-vu-gevallen
- 28.5 Alternatieve verklaringen voor déjà-vu-gevallen
- 28.6 Samenvatting
- 28.7 Volgende les
- 28.8 Huiswerkopgaven
- 28.9 Oefenopgave
- 28.10 Literatuurlijst

28.1 Inleiding

Binnen het naturalistische reïncarnatieonderzoek bestaan er nog twee aparte categorieën waar we bij stil moeten staan. Het gaat om droomgevallen, waarin een droom zou wijzen op herinneringen aan een vorig leven en déjà-vu-ervaringen waarbij iemand zich fragmenten uit een vorig leven zou kunnen herinneren doordat hij of zij geconfronteerd wordt met plaatsen of voorwerpen uit dat leven.

28.2 Dromen over vorige levens

Mensen kunnen over allerlei onderwerpen dromen, maar in de meeste gevallen maken we daarbij gebruik van elementen uit ons geheugen. Uitgaande van de reïncarnatiehypothese kunnen we verwachten dat er ook dromen zijn waarin herinneringen aan vorige levens verwerkt worden.

Dit blijkt inderdaad het geval te zijn. Het schoolvoorbeeld hiervan is het geval M.G. Wijanama Kithsiri uit Sri Lanka. Wijanama werd geboren in 1959 in het boeddhistische dorp Wehigala. Vanaf zijn derde tot zijn dertiende jaar ging hij steeds midden in de nacht in kleermakerszit op zijn bed zitten en uitte daarbij woorden die zijn ouders niet verstonden.

Dit gedragspatroon duurde steeds tussen de drie minuten en een kwartier, waarna Wijanama weer ging liggen en insliep. Zijn ogen bleven gesloten zolang hij op zijn bed bleef liggen. Er werden bandopnamen gemaakt van de woorden die de jongen voortdurend herhaalde. Drie van de woorden werden geïdentificeerd als 'Allaha' (God), 'umma' (een variant van het Tamil-woord voor 'moeder') en 'vappa' (een variant van het Tamil-woord voor 'vader'). 'Umma' en 'vappa' zijn beide de vormen van Tamil-woorden in het dialect dat gesproken wordt door moslims in de stad Kandy. Het vierde woord, 'thunga', werd niet getraceerd. Een Maleise moslim in Kandy stelde na de opnamen te hebben beluisterd dat alleen een moslimkind de drie geïdentificeerde woorden zo goed kon uitspreken. Rond zijn vierde jaar volgden op deze episodes waarin Wijanama praatte in zijn slaap, ook bewuste uitspraken over een vorig leven als moslim in de stad Kandy. Er woonden overigens geen moslims in het dorp Wehigala.

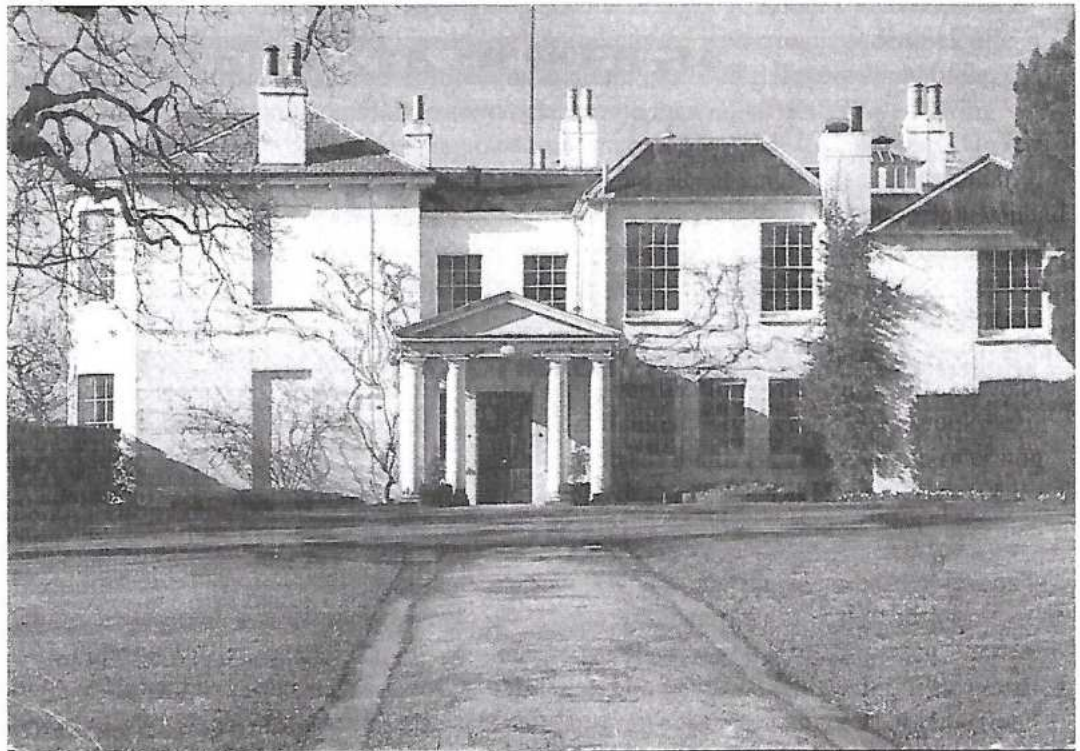
Ian Stevenson heeft zo diverse gevallen gevonden waarin repeteerdromen die verbonden lijken aan een vorig leven een belangrijke rol speelden.

Nederlands geval

Ook ikzelf ben een dergelijk geval tegengekomen in Nederland. Het betreft de bejaarde vrouw, mevr. De K.-V., die ongeveer vanaf 1923, toen ze rond de vijftien jaar oud was, gedurende 50 jaar dezelfde repeteerdroom had. Zij draagt daarin klederdracht met een kapje op haar hoofd. Ze voelt zich zo rond de achttien of twintig jaar. Ze bevindt zich in een soort 'keuken' van een groot huis en staat bij een heel brede trap die naar boven voert. Buiten zijn een heleboel bomen te zien. Ze is op een buitengoed of grote boerderij op een landgoed. De K.-V. heeft het idee tot een rijke familie te behoren die door hard werk veel geld heeft verdiend. Het is oorlog en het schijnt dat zij een soldaat die een bedreiging voor de familie vormde heeft gedood. De soldaat hoorde bij vijandelijke troepen, maar niet perse een buitenlandse macht. Zij doodde hem met een bijl of iets dergelijks, nadat hij zich had vergrepen aan een jonger meisje, wellicht haar zus. De familie schijnt het lijk van de soldaat te hebben begraven. Ze hoort of ziet een "militaire escorte" aankomen en wacht met kloppend hart af. Er komt één soldaat binnen. Haar gedachte is dan dat alles afgelopen zal zijn, als ze erachter komen. Op dit punt in de droom aanbeland, werd mevr. De K.-V. stevast wakker.

Lucide dromen

Overigens wil het gegeven dat het gaat om repeteerdromen niet meteen zeggen dat het ook authentieke vorige levens betreft. Dat is alleen mogelijk het geval als de droom historisch correct lijkt. Zo heb ik een man op leeftijd onderzocht die vaker droomde over een Engels kasteel te Mulhouse. Hij beseft daarbij dat hij droomt, d.w.z. dat hij er lucide dromen over heeft, en is daarmee in staat zijn dromen actief gestalte te geven. De details van deze dromen zijn zeer voor de hand liggend en maken niet de indruk bijzonder historisch correct te zijn. Overigens is de man zelf zeer enthousiast over deze lucide dromen.

28.3 De droom van Christina uit Malden

Eenmalige droom

Niet alle dromen die verband houden met een vorig leven hoeven trouwens repeteerdromen te zijn. Dit blijkt onder meer uit het door mijzelf onderzochte geval van Christina K. (pseudoniem) uit Malden. Christina werd geboren op 24 februari 1979. Toen ze rond de drieënhalf jaar oud was, kwam ze op een vrijdagochtend huilend en snikkend bij haar moeder op de slaapkamer. Ze vertelde haar dat ze een afschuwelijke droom had gehad. Haar moeder Hannie vertelde me:

"Het was een droom over een heel ander huis. Het was in een stad. Daar was een heel groot wit huis met hoge ramen. Dat huis stond ergens aan een bocht. Zij had een heel andere vader en moeder. "Zij waren heel anders dan jij". Ze had meer broertjes en zusjes. Ze was op een na de oudste. Het was Pasen. Het was een feestdag. Ze zaten aan tafel en de broertjes en zusjes hadden een beetje ruzie onderling. Haar vader en moeder waren vrij streng. Op een gegeven moment was die moeder zo boos geworden, dat zij had gezegd: "Nou gaan jullie voor straf allemaal naar boven!" Haar moeder zag eruit alsof ze constant voor het huishouden en de kinderen moest zorgen. Ze moesten allemaal naar hun eigen kamertje gaan. Ze was toen naar boven gegaan. Haar broertje was toen ook naar boven gegaan en haar zusjes ook. Ze sliep op de bovenste verdieping. Haar broertje sliep op een verdieping er vlak onder. Hij heeft lucifers gepakt en toen heeft hij met lucifers gespeeld. Toen heeft het matras vlam gevat. De brand heeft zo erg om zich heen gegrepen dat ze niet meer naar beneden konden. De ouders hebben geprobeerd zelf de brand te blussen, maar dat ging ook niet meer. Op een gegeven moment stond ze buiten op het balkon. Er was een hele massa mensen die onder het balkon stond te kijken en ook de brandweer stond er. Vader en moeder stonden aan de overkant van de weg. Die moeder probeerde nog naar binnen te gaan, maar de brandweer hield haar tegen. Er was te veel rook en te veel vuur. Zij heeft zelf ook nog geprobeerd om naar beneden te gaan, maar de hele trap stond al in brand. Toen durfde ze er niet meer af. Alles vatte vlam.

De brandweer had "zo'n ding" (Christina bedoelde daar een vangnet mee) en hij had een "toeter". Hij had heel hard door de toeter geschreeuwd: "Spring naar beneden". Eén zusje of twee zouden er zijn gesprongen, maar zichzelf durfde niet, en haar broertje ook niet en een zusje ook niet. Ze riepen steeds: "Spring dan toch! Kom dan toch!", maar ze ging iedere keer weer naar binnen en dan weer naar buiten.

Toen is ze uiteindelijk "niet goed geworden" en weer naar binnen gegaan en daar is ze gestikt. Er kwam een vrouw in een lang wit kleed aan. Ze is met die vrouw door de vlammen heen gegaan, door het huis heen. Ze zijn naar boven gegaan."

Overigens herinnerde Hannie zich zelf dat er een dergelijke brand was geweest in Arnhem die haar voor de geboorte van Christina erg had aangegrepen. Ik heb deze brand getraceerd; het ging om een brand van Pasen 1973 in het bekende Spijkerkwartier. De voorkennis van Hannie verklaart echter niet dat haar kind op een klassieke leeftijd gedroomd heeft over deze brand. Zelfs als we zoals scepticus Nanninga proberen om alle juiste details weg te verklaren vanuit de voorkennis, blijft toch nog steeds dit belangrijke gegeven over!

**Klassieke
leeftijd**

Jongetje "herkent" uitgelaten de weg naar de MacDonalds: "En dan gingen we altijd hier naar rechts, en dan een paar meter vooruit, en dan kregen we altijd Franse frietjes".

28.4 Déjà-vu-gevallen

**Meerduidige
term**

Déjà-vu betekent letterlijk "reeds gezien" en de term wordt dan ook vaak gebruikt in verband met reïncarnatie hoewel hij een veel ruimere betekenis kan hebben. We zijn de term al tegengekomen in paragraaf 6.4. van deze cursus, in verband met precognitie. Er bestaat meer bewijsmateriaal voor echte déjà-vu-ervaringen gerelateerd aan reïncarnatie dan men door een overkill aan informatie op dit gebied zou kunnen veronderstellen.

**Jagdish
Chandra**

Het beste argument hiervoor wordt gevormd door gevallen van kinderen die zich vorige levens herinneren en dan, nadat ze daar al in detail over verteld hebben, plaatsen herkennen en er bijvoorbeeld de weg weten. Zo'n geval is dat van Jagdish Chandra, de zoon van de Indiase advocaat K.K.N. Sahay. Jagdish Chandra kon zich veel paranormale details herinneren van zijn vorige incarnatie als ene Jai Gopal. Eenmaal naar de stad

gebracht van zijn vorige leven, wist hij vanaf de hoofdstraat de weg te vinden naar het huis van zijn verzorger Babu Pandey bij de rivier. De afstand bedraagt zo'n 400 meter, maar er zijn een heleboel steegjes en nauwe straatjes tussen de hoofdstraat en het genoemde huis. Dit zeer sterke geval geeft aan dat iemand echt herinneringen kan hebben aan een plek uit zijn of haar vorige leven.

**Mandy
Richards**

Een ander duidelijk geval van déjà-vu wordt beschreven door het echtpaar Harrison. Een zeker Mandy Richards uit Llandyfyl reed toen ze twee was met haar ouders naar een tante die pas verhuisd was. Vlak buiten Harleston, een plaatsje waar ze in dit leven nooit eerder geweest was, gilte ze: "O Mamma, kijk daar maakte de oude man al die ringen." Ze wees naar een bouwval met een zwart dak van teer. De Harrison's slaagden erin om van de afdeling Bevolking in de gemeente Norwich de bevestiging te krijgen dat er in 1868 inderdaad een zilversmid met een eigen bedrijfje in de buitenwijken woonde en werkte.

Ponte Vecchio te Florence

Fien K.

Een ander Nederlands geval van déjà-vu dat mijn team heeft onderzocht, is dat van ene Fien K. Al in haar jeugd had deze vrouw beelden gehad van een boerendorpje. Maar pas toen ze volwassen was geworden en haar vakantie in Frankrijk doorbracht, zag ze het bewuste dorpje terug. Er kwamen daarbij beelden bij haar boven van een dodelijk ongeluk dat zijzelf als jong meisje in een vorig leven had doorgemaakt en ze beweerde onder meer spontaan de weg te hebben gevonden naar gebouwen uit het vorige leven. Hoewel de herinneringen niet geïdentificeerd konden worden door mijn team, is het verhaal op zich goed te plaatsen als authentieke déjà-vu-ervaring. Ook omdat ze meende dat ze zich haar naam uit het vorige leven kon herinneren, namelijk "Bicette". Dit blijkt nagenoeg identiek aan het Franse koosnaampje "bichette", dat eigenlijk "jonge hinde" betekent, maar in de loop der tijd ook de betekenis van "schatje" heeft gekregen.

28.5 Alternatieve verklaringen voor déjà-vu-gevallen

Toevalstreffer	Lang niet alle ervaringen die mensen opvatten als déjà-vu zijn dat ook echt. Het gebeurt vaak genoeg dat mensen zich gewoon niet meer herinneren dat ze ergens al eens eerder geweest zijn. Ook kan het vinden van een weg in sommige gevallen een toevalstreffer zijn.
Illusie	Omdat het woord déjà-vu verschillende betekenissen heeft denken sommigen ten onrechte dat een theorie die bedacht is voor een ander fenomeen met dezelfde naam hier ook van toepassing. Het gaat daarbij puur om het reeds in les 6 behandelde verschijnsel dat je het gevoel kunt hebben iets al eerder te hebben meegemaakt. Dit fenomeen zou volgens sceptici verklaard moeten worden door een vertraging in de waarneming waarbij je de illusie zou krijgen iets al eerder te hebben meegemaakt terwijl dat niet waar is. Deze sceptische hypothese is overigens ook niet van toepassing op déjà-vu-ervaringen in die precognitieve betekenis waarbij men onverwachte gebeurtenissen voorspelt die inderdaad meteen daarop plaatsvinden, zoals ik heb aangegeven in paragraaf 6.4.
Voorspellende droom	Wel is er nog de hypothese dat men het type déjà-vu-ervaring (déjà-vu in verband met reïncarnatie) dat in deze les aan bod is gekomen (net als de precognitieve déjà-vu-ervaringen) in feite te danken heeft aan een vergeten voorspellende droom. Maar die hypothese is natuurlijk niet van toepassing als de ervaring optreedt in samenhang met verdieke herinneringen aan een vorig leven.
Retrocognitie	Ook kunnen we zoals in een eerdere les aan de orde is geweest indrukken krijgen van het verleden van een plaats door middel van retrocognitie. Toch zijn er gevallen zoals de zojuist genoemde die gemakkelijker vanuit de reïncarnatiehypothese verklaard kunnen worden dan door retrocognitie. We mogen er dus zeker vanuit gaan dat er authentieke
Reïncarnatie	déjà-vu-ervaringen in verband met reïncarnatie bestaan.

28.6 Samenvatting

Binnen het onderzoek naar spontane herinneringen aan vorige levens kennen we naast het onderzoek naar bewuste uitspraken, ook nog de studie van dromen over vorige levens en déjà-vu-ervaringen. Dromen over vorige incarnaties kunnen repeteerdromen betreffen maar ook eenmalige dromen. Niet alle dromen die mensen als dromen over vorige levens opvatten zijn dat ook, maar er bestaat wel degelijk bewijsmateriaal voor het verschijnsel. Iets dergelijks geldt voor déjà-vu-ervaringen. Lang niet alle déjà-vu-ervaringen in verband met reïncarnatie waarbij men het idee heeft een omgeving of voorwerp uit een vorig leven te herkennen zijn authentiek. Toch weten we alleen al uit paranormale gevallen van spontane herinneringen aan vorige levens dat kinderen werkelijk de omgeving uit een vorig leven kunnen herkennen.

28.7 Volgende les

De volgende keer gaan we in op allerlei vraagstukken die samenhangen met de reïncarnatiehypothese. Succes met de vragen!

28.8 Huiswerkopgaven

1. Waarom kunnen we de droom van Christina uit Malden niet zomaar wegverklaren vanuit de voorkennis van haar moeder?
2. Waar zullen veel schijnbare déjà-vu-ervaringen eerder mee te maken hebben dan met echte herkenningen van een omgeving uit een vorig leven?
3. Is het aannemelijk dat als er herinneringen aan vorige levens bestaan, er ook déjà-vu-ervaringen optreden? Licht je antwoord toe.
4. Wie is Wijanama Kithsiri?

28.9 Oefenenopgave

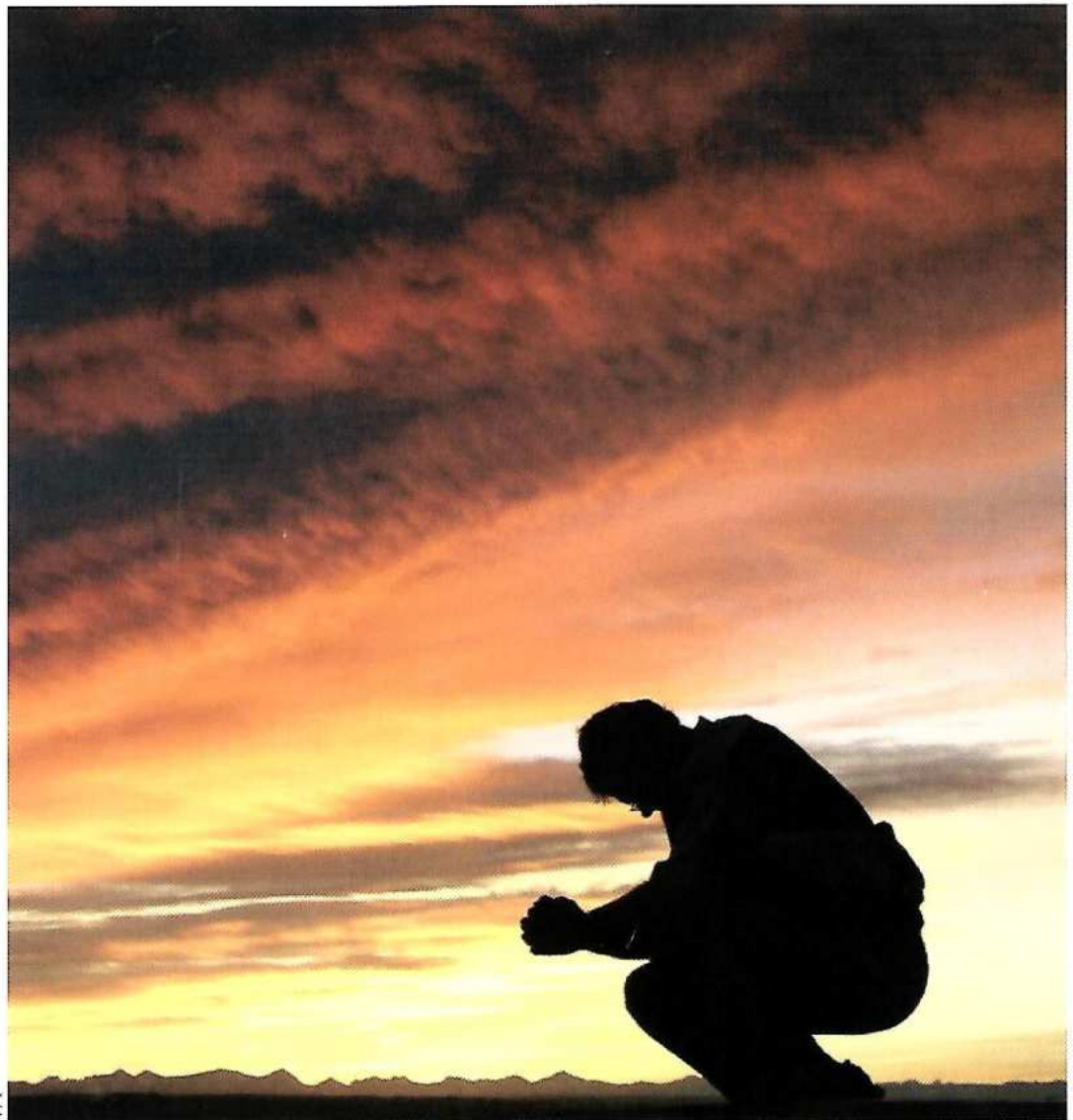
Ga na of er in je familie of vriendenkring mensen voorkomen die denken een déjà-vu-ervaring te hebben gehad.

28.10 Literatuurlijst

- Rivas, T. (1994). Dromen over vorige levens. Prana, 85, 43-46.
- Rivas, T. (1996). Reizen naar het verleden: terugschouw en reïncarnatieherinneringen. Prana, 93, 23-26.
- Rivas, T. (2000). Parapsychologisch onderzoek naar reïncarnatie en leven na de dood. Deventer: Ankh-Hermes.
- Stevenson, I. (1987). Children who remember previous lives: A question of reincarnation. Charlottesville: University Press of Virginia.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 29 T/M 32

471

PARAPSYCHOLOGIE

LES 29

Reïncarnatieonderzoek: Vraagstukken en implicaties

- 29.1 Inleiding
- 29.2 Wat reïncarneert er?
- 29.3 Vergetelheid en herinnering
- 29.4 Ontwikkeling en kindertijd
- 29.5 Psychologische en psychiatrische problemen
- 29.6 Karma
- 29.7 Xenoglossie
- 29.8 Biologische en psychologische drijfveren
- 29.9 Seksualiteit en sekse-identiteit
- 29.10 Moedervlekken en aangeboren afwijkingen
- 29.11 Wat heb je eraan om je vorige levens te herinneren?
- 29.12 Samenvatting
- 29.13 Volgende les
- 29.14 Huiswerkopgaven
- 29.15 Oefenopgave
- 29.16 Literatuurlijst

29.1 Inleiding

Bewijsmateriaal In de vorige les hebben we gezien dat er degelijk bewijsmateriaal bestaat voor reïncarnatie. Bewijsmateriaal dat zich niet beperkt tot Aziatische landen waarin mensen in reïncarnatie geloven, maar dat ook in westerse landen voorkomt en waarschijnlijk meer dan we tot nu toe hebben kunnen vaststellen vanwege de taboes op dit soort onderwerpen.

Consequenties In deze les gaan we eens kijken wat de reïncarnatiehypothese nou eigenlijk precies inhoudt en bovendien kijken we naar de consequenties van het reïncarnatieonderzoek voor onze kijk op allerlei dingen. Reïncarnatieonderzoek gaat verder dan alleen de constatering dat er waarschijnlijk reïncarnatie bestaat.

Twee sceptici olijk tegen elkaar, allebei met een bijbel onder de arm (een boek van Randi en van Nienhuys): "Wat zijn de consequenties van de reïncarnatiehypothese?", "Dat wij meer werk te verrichten hebben!"

29.2 Wat reïncarneert er?

Voordat we ingaan op de gevolgen die de reïncarnatiehypothese heeft op onze visie op een keur van onderwerpen, moeten we eerst weten waar die hypothese nou precies om draait. Christenen, moslims, Hindoes en jains gaan er vanuit dat we na onze dood als persoonlijke ziel voortleven ook al verschillen ze van mening over hoe het verder zal gaan met die ziel. Onder persoonlijke ziel verstaan we dus net zo'n persoonlijk wezen als mensen of dieren tijdens hun aardse leven zijn, maar dan zonder stoffelijk lichaam. Dat betekent natuurlijk niet dat zo'n ziel niet kan veranderen, want dat kan een mens tijdens een leven natuurlijk ook. Het betekent wel dat het steeds *dezelfde* ziel blijft, ook al blijft ze niet steeds precies *hetzelfde*. Het blijft dezelfde persoon of hetzelfde subject en wordt wel anders, maar niet iemand anders. Deze visie heet personalisme.

Bepaalde stromingen binnen het boeddhisme gaan er daarentegen vanuit dat er al tijdens het stoffelijk leven geen personen bestaan. Er bestaan volgens hen slechts allerlei steeds weer veranderende bewuste ervaringen, maar geen kern, geen zichzelf gelijk blijvend subject dat die ervaringen ondergaat. Dit standpunt noemen we impersonalisme.

De vraag wat of wie de dood overleeft en later weer reïncarneert hangt dus zowel in het geval van de personalistische als van de impersonalistische visie af van ons algemenere beeld op mensen. Personalisten en impersonalisten beweren allebei dat zij hun gelijk logisch kunnen bewijzen. Natuurlijk kan ik hier niet tot in de finesses ingaan op het debat tussen beide stromingen. Het enige wat ik hier wel kwijt wil, is dat volgens mij de argumenten voor het personalisme sterker staan dan die voor het impersonalisme. Het impersonalisme kan namelijk wel de steeds veranderende persoonlijkheid en de bewustzijnsstroom verklaren, maar niet het gegeven dat er een subject is van die persoonlijkheid en dat bewustzijn, iemand die alles ervaart en voortdurend verandert.

Dezelfde ziel

Personalisme

**Impersonalis-
tisch**

Subject

Een personalistische reïncarnatiehypothese gaat er vanuit dat er een persoonlijke ziel is die de dood overleeft, reïncarneert in een nieuw fysiek lichaam en zich zijn of haar vorige leven herinnert.

Onderzoekers

Overigens zijn de meeste reïncarnatieonderzoekers niet erg duidelijk over hun positie ten aanzien van het debat personalisme versus impersonalisme. De meesten lijken tenminste gedeeltelijk te kiezen voor een personalistische hypothese. Hoewel er wel enkele boeddhistische onderzoekers die zijn die impersonalistisch zijn.

In ieder geval moge het duidelijk zijn dat het reïncarnatieonderzoek zelf geen uitsluitel kan bieden over de juiste visie. Het gegeven dat kinderen zich in alle gevallen slechts een deel van hun herinneringen aan het vorige leven bewust kunnen maken, vormt bijvoorbeeld helemaal geen argument voor een impersonalistische hypothese. Een personalistische hypothese kan namelijk ook inhouden dat alleen het subject de dood overleeft en zijn geheugen helemaal verloren gaat of wegzakt naar een onbewust niveau.

Dr. K.S. Rawat

29.3 Vergetelheid en herinnering

Een van de voornaamste kwesties binnen het reïncarnatieonderzoek heeft betrekking op de vraag of kinderen die zich vorige levens herinneren de enigen zijn die vorige levens hebben gehad. Volgens mij is dat uiterst onwaarschijnlijk, omdat het ook al niet geldt voor een aards leven: er zijn allerlei dingen die we zeker hebben meegemaakt maar die we ons toch niet meer kunnen herinneren. Bovendien herinneren ook deze kinderen zich op bewust niveau veel minder dan ze tijdens hun vorige leven hebben meegemaakt. Het is dus te verwachten dat het aantal mensen dat al eerder heeft geleefd veel groter is dan het aantal mensen dat zich bewust een vorig leven kan herinneren. Hoeveel groter precies, hangt af van de theorie die we erop nahouden over de factoren die maken dat men zich een vorig leven herinnert of die incarnatie juist vergeten is. Mijn eigen theorie luidt dat ons geheugen uit het vorige leven tijdelijk geblokkeerd wordt door de incarnatie ("afdaling") in een babylichaam. Zo'n lichaam heeft namelijk minder ontwikkelde

Vergetelheid

Blokkade

- hersenen en die kunnen ervoor zorgen dat allerlei mentale functies geblokkeerd worden. Nadat de hersenen daartoe voldoende ontwikkeld zijn wordt het mogelijk om herinneringen bewust te herwinnen. Maar dat gebeurt in verschillende mate.
- Herwinnen** Het is interessant om je af te vragen welke factoren er precies voor zorgen dat sommige kinderen zich heel bewust een vorig leven herinneren en waarom veel andere kinderen dat niet doen. Voorbeelden van factoren die een rol lijken te spelen zijn:
- Factoren**
- Een traumatische of plotselinge dood.
 - Een sterke spiritualiteit in het vorig leven, d.w.z. interesse voor religieuze handelingen zoals godenverering, meditatie, gebed, etc.
 - Een sterke persoonlijkheid, in neutrale zin, waarbij ook over het algemeen als negatief gewaardeerde eigenschappen een rol kunnen spelen, zoals alcoholisme of drugsverslaving.

29.4 Ontwikkeling en kindertijd

- Impersonalis-** Binnen een impersonalistische reïncarnatiehypothese ga je er vanuit dat een kind niet
tische hypothese letterlijk dezelfde persoon is als de overledene waarvan het zich het leven herinnert. Alleen de herinneringen hebben diens dood overleefd en zijn verenigd met een nieuw lichaam. Daarbij moeten we beseffen dat er volgens impersonalisten ook tijdens het vorige leven zelf geen sprake was van persoonlijke continuïteit.
- Personalistische** Personalistische reïncarnatiehypothesen moeten uitgaan vertrekken van een beeld van de
hypothese kindertijd als een soort revalidatieperiode. De persoon is immers in zijn of haar vorige leven al in veruit de meeste gevallen qua mentale functies volwassen geweest en keert bij
- Revalidatie** een nieuwe incarnatie terug tot een functioneren op babyniveau. De kindertijd is nodig om het oude niveau te herwinnen.
- Persoonlijke** Desondanks is er wel degelijk sprake van ontwikkeling over levens heen, er is meer aan
evolutie de hand dan een soort -zinloze- cyclus. Veel of mogelijk zelfs alle eigenschappen die men tijdens een leven ontwikkelt zullen namelijk op onbewust niveau blijven bestaan en de basis vormen voor de ontwikkeling in het volgende leven. Dat geldt voor allerlei artistieke vaardigheden, voor intelligentie, voor morele integriteit, voor motorische vaardigheden, etc. Overigens is dit ook waar te nemen bij kinderen die zich een vorig leven herinneren. Ze vertonen bijna standaard speciale talenten op gebieden die ze zich in hun vorige leven eigen hadden gemaakt.
- Wijze** Vandaar dat Dr. Ian Stevenson en in navolging van hem ook anderen waaronder ikzelf
kinderen spreken van een proces van "persoonlijke evolutie". Hoe dan ook leidt dit alles tot een ander beeld van kinderen dan binnen het gangbare wereldbeeld. Kinderen kunnen in feite wijzer en verder gevorderd zijn op het pad van de persoonlijke evolutie dan de volwassenen in hun omgeving. Het zou mooi zijn als mensen daar meer rekening meer zouden houden en kinderen ook voldoende vrijheid zouden geven om door te gaan met hun persoonlijke ontwikkeling. Dit geldt ook voor de benadering van hoogbegaafde kinderen die in feite vaak zullen voortbouwen op vaardigheden uit hun vorige leven.
- Hoogbegaafd-**
heid

29.5 Psychologische en psychiatrische problemen

Verlichting van kwalen	Reïncarnatie-regressietherapie werkt met de gedachte dat het terugvoeren van mensen naar een ver verleden voor hun geboorte leidt tot verlichting van allerlei psychologische en psychiatrische kwalen. Parapsychologische reïncarnatieonderzoekers zijn het daar in feite over het algemeen mee eens, hoewel ze van mening kunnen verschillen over de frequentie waarin klachten echt hun oorsprong vinden in een vorig leven.
Consensus	Er is in ieder geval wel overeenstemming over het soort klachten dat kan wortelen in vroegere incarnaties:
Soorten klachten	- angsten en fobieën - nachtmerries en obsessieve gedachten - irrationele woede tegen bepaalde groepen mensen door nare ervaringen met vertegenwoordigers daarvan in een vorig leven. - verdriet en zelfs depressie door de scheiding van omstandigheden en mensen uit het vorig leven - verslavingen die samenhangen met verslavingen uit vorige levens
Geen biologische oorsprong	Een algemene stelling van bepaalde orthodoxe psychiaters, namelijk dat alle psychologische klachten een biologische oorsprong hebben, blijkt in ieder geval niet langer houdbaar. Dat heeft belangrijke gevolgen voor het standaard toedienen van medicatie.

29.6 Karma

Gevolgen van handelingen	Een van de populairste thema's uit de esoterische en New Age-literatuur over reïncarnatie is het begrip "karma" (of "karman"), een Sanskriet woord dat in feite handelen of werken betekent, maar in deze context wijst op de gevolgen van handelingen voor een toekomstig lot. De Indiase filosofie stelt dat we beloond worden voor al onze goede daden en bestraft voor onze slechte handelingen. Aangezien het er alle schijn van heeft dat dit niet binnen dit ene aardse leven gebeurt, plaatst men de beloning of bestraffing, het karma dus, in een volgend leven. In India zelf heeft dit geleid tot een vergoelijking van het kastensysteem, een maatschappelijke ordening waarbij de ene sociale groep boven een andere staat met als onderlaag de paria's of "outcasts".
Kastensysteem	Aangezien het je eigen schuld of verdienste is in welke kaste je belandt, is het niet de bedoeling dat het kastensysteem wordt afgeschaft, volgens conservatieve Hindoes. Buiten de parapsychologische literatuur over reïncarnatie wordt het vaak zo voorgesteld alsof reïncarnatieherinneringen direct bewijzen dat er ook zoiets als karma bestaat. Maar in feite zijn er betrekkelijk weinig duidelijke aanwijzingen voor gevonden. De
Weinig duidelijke aanwijzingen	aanwijzingen die er wel zijn lijken eerder te maken te hebben met een keuze van een overledene voor bepaalde ouders of een bepaalde omgeving dan met beloning of straf. Het kan echter best zo zijn dat karma een heel subtiel proces is zoals Dr. Jamuna Prasad gelooft en daarom alleen in uitzonderlijke gevallen kan worden getraceerd. Er zijn wel aanwijzingen voor de invloed van persoonlijke banden op volgende levens.
Subtiel proces	Veel gevallen vinden namelijk plaats in de eigen familie- of vriendenkring. We kunnen denken dat uitspraken van kinderen over overledenen die hun ouders goed gekend hebben voortkomen uit wensen van die ouders in plaats van uit herinneringen van die kinderen zelf. Maar dan is het wel heel vreemd als de kenmerken van gevallen waarbij de overledene behoorde tot dezelfde familie- of vriendenkring overeenkomen met kenmerken van gevallen waarbij dat niet het geval is.
Persoonlijke banden	Er bestaan ook paranormale gevallen van tweelingen die zich allebei een vorig leven herinneren en die daarbij in dat vorige leven ook een band met elkaar hadden. Ze waren bijvoorbeeld met elkaar getrouwd, hadden een relatie of waren hecht bevriend. In het geval van Ramoo en Rajoo Sharma was er zelfs sprake van een vorig leven waarin ze ook al een tweeling waren en Bhimsen en Bhism Pitamah heetten.
Tweelingen	

29.7 Xenoglossie

Chomsky	Taalkundigen beweren in navolging van de grote geleerde Noam Chomsky dat we allemaal een aangeboren taalvermogen hebben. We gebruiken dit om onze moedertaal te leren. Het reïncarnatieonderzoek impliceert echter dat we in de loop van verschillende levens ook verschillende moedertalen hebben. Het kernbegrip in dit verband is xenoglossie, het vermogen om een taal te verstaan of gebruiken die je nooit langs normale wegen in dit leven hebt geleerd en zonder dat dit verklaarbaar is door (normale)
Consequenties voor taalkunde	kennis van andere talen. Dit kan op den duur interessante consequenties hebben voor de taalkunde.
Uttara Huddar	Een van de beroemdste gevallen op dit gebied betreft een jonge vrouw, genaamd Uttara Huddar die op 14 maart 1944 geboren werd in Nagpur, India. Toen ze 32 was, kreeg ze last van een soort trances waarin ze opeens beweerde een Bengaalse te zijn geweest,
Sharada	genaamd Sharada, de dochter van Brajanath Chattopadhyaya uit Bansberia. Sharada was een verlegen gehuwde vrouw die vloeiend archaïsch Bengaals sprak, zoals dat werd

gesproken in de vorige eeuw. Uttara had in het huidige leven alleen een beetje Bengaals leren lezen maar nooit leren spreken. Tijdens haar trances als Sharada scheen ze geen begrip te hebben van voorwerpen die uitgevonden waren na de industriële revolutie. Zij gedroeg zich volkomen als een Bengaalse vrouw.

Uttara beweerde bewusteloos te zijn geraakt toen ze als 22-jarige door een slang in haar voet gebeten werd. Dat is haar laatste herinnering aan het leven als Sharada. De onderzoekers zochten naar een familie Chattopadhaya in Bansberia. Er bleek inderdaad zo'n familie te wonen en in haar mannelijke geslachtslijn komt zelfs een Brajanath voor en wel voor de periode 1820-1830. Er is helaas geen vrouwelijke geslachtslijn vastgelegd.

De onderzoekers vroegen aan de Sharada-persoonlijkheid of ze ook andere namen van deze lijst kon noemen. Ze wist er nog tien te noemen en gaf van enkelen de soort verwantschap aan die ze met hen beweerde te hebben. Door dit alles is het zeer aannemelijk dat Sharada werkelijk bestaan heeft.

Nanninga

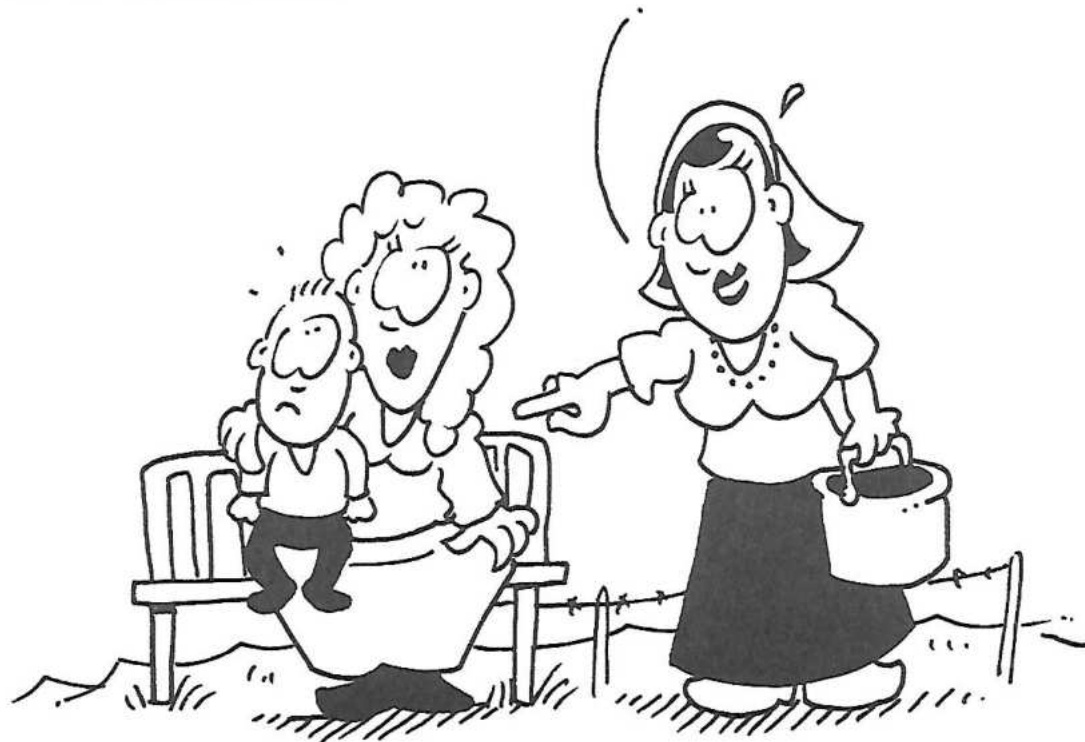
Scepticus Rob Nanninga doet het voorkomen alsof het vloeiende Bengaals van Uttara verklaard kan worden uit haar vermogen om een beetje Bengaals te lezen. Dat is hetzelfde als stellen dat je het vloeiende Duits van iemand die nooit Duits heeft leren spreken kunt verklaren uit zijn vermogen om een paar zinnen Max und Moritz te lezen.

Hongaars geval

Er wordt op dit moment nog een actueel Hongaars geval onderzocht van een vrouw die als jong meisje vloeiend Spaans zou hebben gesproken, zonder die taal ooit geleerd te hebben.

Zeldzaam Receptieve en passieve xenoglossie

Overigens zijn gevallen van xenoglossie naar alle waarschijnlijkheid betrekkelijk zeldzaam. We moeten daarbij onderscheid maken tussen enerzijds receptieve of passieve xenoglossie, waarbij iemand (in dit leven) ongeleerd woorden of zinnen uit een vreemde taal verstaat, en responsieve xenoglossie, waarbij men in staat is zelf correcte zinnen in een vreemde taal te vormen.

Friese boerin tegen wanhopige Hollandse moeder met peuter op schoot: "Hoezo taalachterstand? Uw kind spreekt vloeiend Frysk!"

29.8 Biologische en psychogene drijfveren

Drijfveren uit vorige levens

Het is een van de oudste vragen van de filosofie: waardoor wordt de mens gemotiveerd? Komen onze drijfveren allemaal voort uit de biologie of zijn er ook nog specifieke psychogene motieven die daar niet toe te reduceren zijn? Kinderen die zich vorige levens herinneren blijken in hun huidige leven altijd tenminste gedeeltelijk gemotiveerd te worden door drijfveren uit het vorige leven. Die drijfveren komen dus niet voort uit lichamelijke processen van het huidige lichaam, ze hebben dus hoe dan ook een psychologische oorsprong.

Psychologische oorsprong Waardeleer

Dit heeft belangrijke consequenties voor de filosofie van menselijke waarden, de zogeheten waardeleer oftewel "axiologie". We moeten er daarbij vanuit gaan dat sommige waarden, zoals persoonlijke liefde, mededogen en zelfverwerkelijking, voortkomen uit psychologische motieven die niet herleid kunnen worden tot biologische drijfveren. Het draait dan in het leven duidelijk niet alleen maar om biologische motieven zoals het lichamelijke overleven en de voortplanting.

29.9 Seksualiteit en sekse-identiteit

Geslachtsverandering Gnanatilleka

In een aantal gevallen van herinneringen aan vorige levens bij jonge kinderen komt een geslachtsverandering voor. Dat wil zeggen dat het geslacht tijdens het vorige leven verschilt van het huidige geslacht. Lang niet in alle gevallen leidt dit overigens tot problemen. Een voorbeeld van zo'n geval betreft het meisje Gnanatilleka uit Sri Lanka die zich een vorig leven als de jongen Tillekeratne herinnerde. Tillekeratne had overigens tegen het einde van zijn leven een neiging tot vrouwelijk gedrag ontwikkeld en vroeg zijn schoolmeester een keer of het mogelijk was om na de dood van geslacht te veranderen. Gnanatilleka vertoonde in het huidige leven juist weer een lichte neiging tot mannelijk gedrag. Over de sekseveranderingen zei ze trouwens eenvoudigweg tegen haar ouders: "Ik was een jongen. Nu ben ik een meisje." Toen Dr. Stevenson haar hierover ondervroeg, vertelde ze hem dat ze toen een jongen was geweest, ze een meisje wou worden.

Seksuele voorkeur Transseksuelen

Het is goed denkbaar dat bepaalde homo's en lesbiennes hun seksuele voorkeur over hebben gehouden aan vorige levens als leden van het andere geslacht. Ook de wens van sommige transseksuelen zou hier verband mee kunnen houden.

Androgyn

De sekse-identiteit is hoe dan ook veel minder vanzelfsprekend zodra je uitgaat van een reïncarnatiehypothese. In dit verband is dan ook wel eens gepleit voor een zogeheten androgyn ideaal, waarbij mensen trachten zoveel mogelijk "mannelijke" en "vrouwelijke" eigenschappen in hun persoonlijkheid te combineren.

29.10 Moedervlekken en aangeboren afwijkingen

Doodsoorzaak Moedervlekken en aangeboren afwijkingen zoals het ontbreken van een arm of been kunnen in sommige paranormale gevallen van reïncarnatieherinneringen gelieerd zijn aan de doodsoorzaak van het vorige leven. Ze vormen daar in dat geval een psychokinetische weerslag van.

Radha Een voorbeeld van zo'n geval, onderzocht door Dr. K.S. Rawat:
 "Sohani, een meisje van 15 uit het dorp Jhadali (in het Pali district van Rajasthan, India) was naar het dorp van haar tante van moederskant Saradhana gegaan tijdens een bezoekje ergens in december 1971. Op een kwade dag was ze bezig met het afsnijden van takken en bladeren als veevoer en werd daarbij dodelijk verwond aan haar hoofd door een scherpe steen, op enkele centimeters boven haar voorhoofd. Ze stierf binnen vijf minuten. Slechts enkele dagen later, droomde haar tante Phundi over Sohani die haar vertelde dat ze naar 'Juri' ging. Juri is een familielid van Phundi en woont in hetzelfde dorp Saradhana. Ongeveer 9 maanden later, d.w.z. in augustus 1972 kreeg Juri een kind dat ze Radha noemde. Toen Radha begon te praten beweerde ze dat ze Sohani was uit het dorp Jhadali. Op een dag vroeg ze om meer groente tijdens het eten en toen ze die niet kreeg zei ze dreigend tegen haar moeder Juri: "Geef me eens wat meer groenten, of ik ga terug naar mijn dorp Jhadali." Vervolgens deed ze diverse verifieerbare uitspraken die verband hielden met het leven van Sohani, waaronder over de manier waarop ze was gestorven. (...)

Ik ontmoette Radha en verschillende familieleden van haar in Saradhana en ook de familie van Sohani voor het eerst in 1981 en later nog in 1986.

In Jhadali verstreekte de moeder van Sohani, Hanja, details van de herinneringen van Radha aan haar vorige leven als Sohani en vertelde mij dat ze haar toesprak als "Ya" (moeder) toen ze haar voor het eerst zag. (...) Het belangrijkste kenmerk van dit geval is dat Radha een moedervlek bezit die zelfs in 1986 nog duidelijk te zien was toen ik haar fotografeerde. Hij bevindt zich op dezelfde plek waar Sohani volgens de rapporten een dodelijke verwonding opliepen, d.w.z. op enkele centimeters boven haar voorhoofd."

Radha

Ian Stevenson	Ian Stevenson heeft in 1997 een tweetal werken gepubliceerd over moedervlekken en aangeboren afwijkingen in verband met vorige levens, <i>Reincarnation and Biology</i> en het daarvan afgeleide <i>Where Reincarnation and Biology intersect</i> . Dit laatste boek is ook vertaald in het Nederlands, als <i>Bewijzen voor reïncarnatie</i> .
Bewijzen voor reïncarnatie	Een voorbeeld van een aangeboren lichamelijke afwijking in verband met een vorige incarnatie die bestudeerd is door Stevenson, is dat van Sukh Lal Sharma. Deze man werd geboren in 1908 in het dorpje Bisalpura in Madhya Pradesh, India. Bij zijn geboorte bleek Sukh Lal een misvormde rechterhand te hebben en ook een misvorming aan de rechterkant van zijn borst. Zodra hij in staat was te spreken, vertelde Sukh Lal dat hij Kashi Ram had geheten in zijn vorige leven en dat hij gedood was door ene Chhotey Lal, die de vingers van zijn hand had afgehakt. De bekende Indiase reïncarnatieonderzoeker Sunder Lal slaagde erin een Kashi Ram te traceren die in het geboortjaar van Sukh Lal vermoord was. Ian Stevenson stelde in zijn onafhankelijke onderzoek van dit geval vast dat de families van Sukh Lal en Kashi Ram elkaar niet gekend hadden voordat Sukh Lal uitspraken over een vorig leven had gedaan. De misvormingen kwamen overeen met de afgehakte vingers en de dodelijke verwonding van Kashi Ram.

29.11 Ervaringen van moeders tijdens de zwangerschap

Aankondiging dromen en voedsel-voorkeuren Kumkum Verma	Aanstaande moeders kunnen ervaringen tijdens of zelfs nog voor de zwangerschap hebben die later blijken samen te hangen met het vorige leven van het kind dat bij hun geboren wordt. Het gaat daarbij om zogeheten aankondigingdromen en voorkeuren voor bepaalde voedingsmiddelen waar de overledene dol op was. In het geval van Kumkum Verma had haar moeder tijdens de zwangerschap gedroomd over een meisje dat omringd was door de slangen, hetgeen later bleek samen te hangen met het feit dat ze in haar vorige leven slangen had gehouden als huisdieren. Dit soort merkwaardige ervaringen kunnen niet zomaar afgedaan worden als toeval en moeten waarschijnlijk verklaard worden door een vorm van telepathie met de gereïncarneerde geest.

29.12 Wat heb je er aan om je vorige levens te herinneren?

Sommige mensen vragen ze zich af wat je er aan hebt om je een vorig leven te herinneren. Mijns inziens heeft het antwoord op deze vraag te maken met tenminste de volgende gebieden.

Levensbeschouwing	- Levensbeschouwing: kinderen die zich een vorig leven herinneren lijken op BDE-ers. Ze hebben relatief gezien een groter vertrouwen in een leven na de dood en zijn spiritueler ingesteld. Hun perspectief is grootser en weidser dan van iemand die zich geen vorig leven kan herinneren.
Biografie	- Biografische gegevens. Als je je een vorig leven kunt herinneren, weet je meer van je persoonlijke geschiedenis af dan wanneer dat niet het geval is. Dat geeft ook meer inzicht en zelfacceptatie.
Psychologische consequenties	- Psychologische consequenties. Op de een of andere manier blijken veel kinderen die zich een vorig leven herinneren in verhouding bewuster in het leven te staan en begaafder te zijn dan andere kinderen.

29.13 Samenvatting

Het reïncarnatieonderzoek omvat meer dan alleen de constatering dat er waarschijnlijk reïncarnatie bestaat. We moeten eerst vaststellen wat of wie reïncarneert, waar we een impersonalistische of personalistische visie op kunnen hebben. Vervolgens komen vraagstukken aan bod als vergetelheid en herinneringen rond vorige levens, een ruimere kijk op psychologische ontwikkeling die zich als persoonlijke evolutie uitstrekt over meer dan een leven en het verband tussen psychologische problemen en vorige levens. Ook een traditioneel onderwerp als karma, de beloning of bestraffing van daden in volgende levens valt onder het reïncarnatieonderzoek. Het onderzoek naar herinneringen aan vorige levens heeft zelfs consequenties voor de taalkunde (in de vorm van xenoglossie), voor de filosofische waardeleer en voor de visie op sekse-identiteit. Moedervlekken en aangeboren afwijkingen kunnen net als psychologische problemen hun oorsprong vinden in de dood aan het eind van het vorige leven. Het biedt allerlei voordelen om je een vorig leven te kunnen herinneren.

29.14 Volgende les

De volgende keer gaan we in op het fenomeen bezetenheid.
Succes met de vragen!

29.15 Huiswerkopgaven

1. Wat verstaan we onder impersonalisme?
2. Noem twee mogelijke psychologische klachten die kunnen samenhangen met vorige levens.
3. Waarom is het onjuist te stellen dat reïncarnatieonderzoek de traditionele visies op karma bevestigt?
4. Wat verstaan we onder xenoglossie?
5. Hoe noemen we dromen waarin aanstaande moeders informatie lijken te krijgen over het kind dat ze later zullen krijgen?

29.16 Oefenopgave

Zoek wat populaire informatie over reïncarnatie in een bibliotheek of op internet en stel vast in hoeverre die afwijkt van de informatie in deze cursus.

29.17 Literatuurlijst

- Bowman, C. (2001). Kinderen uit de hemel. Utrecht: Bruna.
- Haraldsson, E. (1997). A psychological comparison between ordinary children and those who claim previous-life memories. *Journal of Scientific Exploration*, 11, 3, 323-335.
- Prasad, J. (1993). *New Dimensions in Reincarnation Researches*. Allahabad: Eigen beheer.
- Rawat, K.S. (1996). Drie gevallen van vermoedelijke wedergeboorte met moedervlekken. *Prana*, 97, 59-62.
- Rivas, T. (1999). Het geheugen en herinneringen aan vorige levens: neuro-psychologische en psychologische factoren. *Spiegel der Parapsychologie*, 37, 2-3, 81-104.
- Rivas, T. (2000). *Parapsychologisch onderzoek naar reïncarnatie en leven na de dood*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rivas, T. (2001). Tweelingen en reïncarnatie. *Prana*, 125, 58-63.
- Rivas, T. (2003). *Uit het leven gegrepen: beschouwingen over een leven na de dood*. Delft: Koopman & Kraaijenbrink.
- Rivas, T. (2005). Reïncarnatie, persoonlijke evolutie en bijzondere kinderen. *Prana*, 148, 47-53.
- Stemman, R. (1999). *Vorige levens: ware verhalen over reïncarnatie*. Rijswijk: Elmar.
- Stevenson, I. (1987). *Children who remember previous lives: A question of reincarnation*. Charlottesville: University Press of Virginia.
- Stevenson, I. (1997). *Reincarnation and Biology*. Londen/Westport: Praeger.
- Stevenson, I. (1997). *Where Reincarnation and Biology Intersect*. Londen/Westport: Praeger.
- Stevenson, I. (2000). *Bewijzen van reïncarnatie*. Deventer: Ankh-Hermes.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 30

Bezetenheid

- 30.1 Inleiding
- 30.2 Demonische bezetenheid
- 30.3 Bezetenheid door anonieme aardgebonden geesten
- 30.4 Bezetenheid door hogere wezens
- 30.5 Bezetenheid door traceerbare overledenen
- 30.6 Verklaring
- 30.7 Samenvatting
- 30.8 Volgende les
- 30.9 Huiswerkopgaven
- 30.10 Oefenopgave
- 30.11 Literatuurlijst

30.1 Inleiding

Maya

Een Hindoestaans meisje dat ik ooit bestudeerd heb, genaamd Maya, beweerde eind jaren '80 dat ze sinds enige tijd geregeld de verschijning van een blank meisje met blond haar en blote voeten zag. Het meisje beweerde volgens Maya dat ze Temmigje heette en op een Utrechts bolwerk gewoond had, de Manenburg, totdat ze als jonge tiener in een gracht verdronk. Temmigje was aanvankelijk aardig tegen Maya, maar gaandeweg veranderde dit. Ze werd steeds onvriendelijker en dwingender. Ook nam ze op een fataal moment de stem van Maya over zodat deze zichzelf tegen haar vriendje hoorde zeggen dat ze het uitmaakte, terwijl dat helemaal niet haar bedoeling was geweest. Maya ervoer Temmigje als een opdringerige plaaggeest die haar in haar macht had en haar leven verpestte.

Temmigje

In deze les gaan we in op dit soort inbreuken op het privéleven van mensen door fenomenen, die zich presenteren als zelfstandige geest, die bekend staan als bezetenheid. Dit woord geeft letterlijk aan dat de ene geest psychisch en/of fysiek in bezit wordt genomen door een andere geest.

Twee buitenaardse wezens bespreken op hilarische toon een geval van bezetenheid: "Sawuyaw beweert dat hij bezeten wordt door een wezen van een planeet die Aarde zou heten!" "Haha, alsof daar ooit leven zou kunnen voorkomen!"

30.2 Demonische bezetenheid

Christelijk natuurlvolkeren	Het concept bezetenheid is vooral bekend geworden in zijn christelijke en dan nog met name katholieke vormen. Het is in feite veel ouder en gaat terug tot de natuurlvolkeren. Allerlei natuurgeesten, goden, engelen en duivels zouden volgens veel tradities ooit bezit hebben genomen van het lichaam van een mens of dier. Volgens de antropologe
Algemeen menselijk Heilige Geest	Erika Bourignon is het een algemeen menselijke ervaring. Binnen het christendom kennen we eigenlijk alleen nog maar twee vormen van bezetenheid. Enerzijds de vervoering door de Heilige Geest binnen de charismatische beweging en de pinkstergemeenten. En anderzijds de demonische bezetenheid, d.w.z. bezetenheid door een onrein, duivels wezen oftewel demon. Modern georiënteerde, westerse gelovigen verwijzen het verschijnsel weliswaar inmiddels naar het rijk der fabelen, maar dat geldt zeker niet voor alle christenen. Ook nu nog bestaan er exorcisten, speciaal opgeleide priesters die gespecialiseerd zijn in het uitdrijven (exorcisme) van demonen met behulp van rituelen en gebeden. Het thema is bovendien een geliefd onderwerp voor horrorfilms zoals 'The Exorcist' of 'The Omen'.
Chemische bezetenheid Exorcisme	
Onplezierige verschijnselen	Demonische bezetenheid is waarschijnlijk het negatiefste onderwerp uit de literatuur over paranormale verschijnselen, misschien met uitzondering van zwarte magie. Dat komt omdat er allerlei onplezierige lichamelijke, psychologische en psychokinetische verschijnselen bij worden gemeld. In feite kennen we de paranormale verschijnselen bij bezetenheid al grotendeels van andere fenomenen, waarbij moet worden aangemerkt dat sommige gevallen van poltergeist en bezetenheid niet scherp van elkaar onderscheiden kunnen worden. De term poltergeist (klopgeest, een woord van de hervormer Maarten

- Psychokinese** Luther) stamt zelfs uit een demonologische context.
We moeten denken aan dingen als:
- intrasomatische parergie, in de vorm van bijvoorbeeld krabwonden of letters op de huid.
 - extrasomatische poltergeistverschijnselen zoals kloggeluiden, gesmijt met voorwerpen, levitatie van voorwerpen, spontane paranormale verbranding.
 - xenoglossie, dus het spreken in talen die de persoon wiens lichaam in bezit zou worden genomen niet kent.
 - paranormale uitspraken die lijken op ESP.

Niet al deze fenomenen komen even sterk voor bij gevallen van demonische bezetenheid, maar er zijn wel voorbeelden bekend van elk verschijnsel.

Typische geval

Een typisch geval van bezetenheid zou er zo uit kunnen zien. Een meisje of jonge vrouw meldt aanvankelijk dat ze het gevoel heeft dat ze belaagd wordt door een onreine geest. De geest neemt na verloop van tijd bezit van haar lichaam en beheerst haar handelen en geest. Haar lichaam kan allerlei vreemde veranderingen vertonen tijdens episodes waarin de demon door haar heen zou spreken. De demon lijkt doorgaans intelligenter en beter op de hoogte van traditionele religieuze zaken dan het meisje zelf. Er kunnen vervolgens ook paranormale verschijnselen optreden zoals xenoglossie en staaltjes van telepathie of helderziendheid. Uiteindelijk roept de omgeving van het meisje de hulp in van een exorcist die na een geestelijke strijd met de demon het wezen weet te verdrijven.

Moeder Teresa

Een recent voorbeeld van bezetenheid betreft niemand minder dan Moeder Teresa. Ik citeer uit een krantenbericht in Trouw:

"Moeder Teresa die in een ziekenhuis van Calcutta werd behandeld voor hartproblemen, kon op een avond de slaap niet vatten. Toen artsen zeiden dat ze geen medische reden voor de slapeloosheid konden vinden, dacht aartsbisschop Henry D'Souza van Calcutta dat ze misschien door de duivel was aangevallen. Hij vroeg een priester om een gebed voor duiveluitdrijvingen uit te spreken. De non stemde daar mee in. Na het exorcismeritueel sliep ze die nacht heel goed." Dit is overigens wel een zwak geval met weinig of geen klassieke kenmerken dat daarom meer zegt over de aartsbisschop dan over moeder Teresa zelf.

Anneliese Michel	Een veel bekender geval is dat van het Duitse tienermeisje Anneliese Michel dat bezeten zou zijn door een aantal demonen. Een van hen zou naar verluid naar iemand zijn geweest die ooit een mens zou zijn geweest. Anneliese leek helemaal overgenomen te worden door de duivels en vertoonde geheugenverlies voor de periodes waarin deze door hen zouden hebben gesproken. Helaas liep dit geval volledig fout af. Het meisje vermagerde sterk en men probeerde haar bezetenheid voornamelijk door middel van exorcistische rituelen te verhelpen. Uiteindelijk overleed het meisje wat haar ouders en de betrokken priesters uiterst kwalijk werd genomen door de media, omdat zij onvoldoende de hulp hadden ingeroepen van medici en psychiaters.
Overleden	Er is geen sprake van dat bezetenheidsgevallen niet echt zouden voorkomen, maar slechts verzonnen zijn door sensatiebeluste schrijvers. Demonische bezetenheid bestaat echt, dat wil zeggen dat er echt mensen zijn die denken in de greep van duivels te zijn en daarbij genoemde paranormale verschijnselen vertonen. Zoals zo vaak in de parapsychologie luidt de vraag dan ook niet: Bestaat het? maar: Hoe moeten we het verklaren?

30.3 Bezetenheid door anonieme aardgebonden geesten

Lagere geesten	In een spiritistische setting, dat wil zeggen in kringen waarin men actief contact zoekt met overledenen, kent men het begrip bezetenheid door lagere, aardgebonden geesten. Dat hoeven niet perse demonen te zijn zoals we die in het christendom kennen, maar kunnen ook gewoon wezens zijn die nog niet ver gevorderd zijn in hun geestelijke
Aardgebonden	ontwikkeling. Men noemt ze aardgebonden omdat ze met hun verlangens en streven na hun dood nog helemaal gebonden zouden zijn aan de aardse werkelijkheid. Om die reden zouden ze contact zoeken met levende mensen bij wie ze blijven als een soort parasiet.
Parasiet	Ze zouden de gastheer of gastvrouw daarbij belasten door veel lichamelijke en geestelijke energie aan hen te onttrekken. In ernstigere gevallen zouden ze diens gemoedstoestand of
Ontregeling	psychische gezondheid kunnen ontregelen of allerlei "lage gedachten" kunnen influisteren. Spiritisten kennen rituelen om dit soort wezens naar het Licht te voeren en zo zowel gastheer als gast te verlossen. Een bekende spiritistische vereniging die zich
Rituelen	hierin bekwaamd heeft is het College of Psychic Studies te Londen. Beroemde
College of Psychic Studies	onderzoekers van dit type bezetenheid zijn onder meer de arts dr. Carl Wickland, de psycholoog dr. Walter Franklin Prince, de filosoof Dr. James H. Hyslop en de psycholoog Dr. Wilson van Dusen. De gepensioneerde Engelse geestelijke John Pierce-Higgins heeft in de jaren '70 vele honderden gevallen van bezetenheid door
Ouija	aardgebonden geesten behandeld. Overigens zouden de parasieten aangetrokken kunnen worden door spiritistische technieken om in contact te komen met gene zijde, zoals het automatisch schrift en de planchette oftewel het ouija-bord, een houten bord met letters en cijfers dat bediend zou worden door overledenen.
Kenmerken	Ian Currie noemt de volgende kenmerken van aardgebonden geesten: - intense haat tegen bepaalde personen of situaties. - liefde voor een persoon, voorwerp of levenswijze. - aardse verlangens: voedsel, seks, drank, drugs, macht, geld, kleding, levenswijze, wraak, het lichamenlijk of geestelijk kwellen van anderen, enz. - alle negatieve algemene persoonlijke eigenschappen zoals hebzucht, (overmatige) wellust, egoïsme, godsdienstig fanatisme, overdreven egocentrisme zijn, enzovoort. - onbekendheid met het feit dat er leven na de dood is, of daar verkeerde ideeën over hebben.

Sadisme

En hij voegt daar nog aan toe: "In de allerkwaadaardigste gevallen bestaat er een sadistisch verlangen de oorspronkelijke eigenaar van het lichaam te kwellen, te overheersen en tot krankzinnigheid of zelfmoord te drijven, waarbij, als dat nodig is, een duivels vermogen tot bedriegen wordt aangewend."

Chuckie

Ook dit thema is trouwens dankbaar benut door de horrorfilmregisseurs. Ze maken er dan al gauw van dat de aardgebonden geest een moordenaar is geweest en zijn gastheer de opdracht geeft om iemand te vermoorden. Een uiterst navrante uitwerking hiervan is te zien in de op het eerste gezicht grappige serie Chuckie-films, waarbij het "lichaam" dat de overleden moordenaar gebruikte geen menselijk lichaam was, maar een sprekende pop.

Harming obsession

Uit de psychologie kennen we een verschijnsel dat volgens sommigen samen zou hangen met aardgebonden influisteringen en volgens anderen zelfs met demonische bezetenheid: de zogeheten "harming obsession". Dit is een sterke, bijna onbeheersbare fantasie waar patiënten onder kunnen lijden dat ze iemand (meestal een zwakker iemand of een zeer geliefd persoon) iets aan zullen doen of zelfs zullen doden. De irrationele gedachte in kwestie kan zo sterk worden dat de lijder eraan kan gaan denken dat zij afkomstig is uit is een bron buiten hemzelf. Psychiaters zien het echter als een uiting van onverwerkte psychologische problematiek die meestal wel tot veel onrust maar bijna nooit tot gewelddadige handelingen leidt.

Twee moeders druk in discussie met elkaar: "Ja maar, Ria, wees blij dat je dochter zo van poppen houdt!" "Nou, nee, Truus, want ze wil alleen maar van die Chuckie-poppen"

Overigens worden dit soort gevallen behalve door psychiaters en psychotherapeuten ook behandeld door traditionele exorcisten, variërend van rooms-katholieke priesters tot hindoe-pandits, en daarnaast ook door spiritisten (zoals aangesloten bij het College of Psychic Studies te Londen) en gebedsgroepen.

30.4 Bezetenheid door hogere wezens

Positieve bezetenheid	Zoals gezegd, geloven sommige christenen dat ze net als de volgelingen van Jezus bij het Pinksterfeest overspoeld kunnen worden door de geest van God, oftewel de Heilige Geest. Dit type "positieve bezetenheid" is waarschijnlijk al even lang bekend als demonische bezetenheid. In zekere zin hebben allerlei natuurluikers,
Extase	mysteriegodsdiensten en mystieke tradities concepten van een extase waarbij ze in bezit zouden worden genomen door de liefde en wijsheid van een godheid of halfgod of boodschapper (engel) daarvan. Ze streven daar actief naar door het uitvoeren van rituelen en geestelijke en lichamelijke oefeningen. Orakels en profeten werden zo ook vaak als
Mediums Djin	"mediums" (letterlijk middelen) van hogere wezens gezien. Het woord genie stamt af van genius, verwant aan het Arabische "djin" en geeft de oude theorie aan dat genieën beïnvloed en zelfs bezeten werden door hogere wezens die hen dwongen om bepaalde
Flamengo	prestaties te leveren. In de flamenco kent men nu nog het begrip "duende", een geestelijke entiteit of kracht die een zanger, gitarist of danser(es) in vervoering brengt en zo zorgt voor uitzonderlijke prestaties tijdens voorstellingen.
Kenmerken	Bij de extase die gepaard gaat met bezetenheid door hogere wezens zie je dingen optreden als het idee geestelijk veranderd oftewel getransformeerd te zijn; lichamelijke veranderingen die je kunt opvatten als intrasomatische psychokinese zoals stigmatisatie, allerlei fysieke "wonderen" en glossolalie, het bekende "spreken in tongen". Glossolalie
Glossolalie	kan overigens niet zomaar gelijk worden gesteld aan het parapsychologische fenomeen xenoglossie, omdat het volgens de sprekers zelf kan gaan om "engelentalen" waarvan wij hier op aarde natuurlijk niet kunnen vaststellen of ze echt bestaan. De oorspronkelijke glossolalie bij de oorspronkelijke Pinksterervaring betrof volgens de bijbel echter zeker wel xenoglossie, want de volgelingen van Jezus zouden in aardse talen hebben gepraat die ze nooit hadden geleerd.
Sjamanen	Bij natuurluikers streven sjamanen er bewust naar dat ze bezeten worden door de geesten van voorouders of totemdieren. In feite vormt dit de oorsprong voor het westerse spiritisme en channeling. Ook daarbij stelt men zich bewust open voor respectievelijk de geesten van overledenen en hogere geesten.

30.5 Bezetenheid door traceerbare overledenen

Bezetenheid en reïncarnatie	De meeste bezetenheidsgevallen betreffen bovennatuurlijke wezens of anonieme aardgebonden overledenen. Er is echter ook een kleine kern die sterk lijkt op gevallen van reïncarnatie bij jonge kinderen. Het gaat daarbij om twee categorieën:
Postnatale reïncarnatie	- Gevallen waarbij iemands lichaam permanent een andere eigenaar lijkt te hebben gekregen. De oorspronkelijke ziel keert hier niet meer bij terug, zodat je het echt kunt opvatten als een speciale vorm van reïncarnatie, zogeheten postnatale reïncarnatie. - Gevallen waarbij er slechts sprake lijkt van een tijdelijke overname van iemands lichaam door een overledene.

Permanente bezetenheid

China	Volgens wijlen Maria Penkala, zou er een vroege melding geweest zijn van een geval postnatale reïncarnatie in 1756, tijdens het Ch'ien Lung-regime in China. In die dagen, zou er een lelijke en blinde vrouw geleefd hebben, een boerin die in een dorpje woonde in het Ling-pi-district in Noordwest Anhui, dat viel onder een prefect die Wang Yen-

t'ung heette. Ze was in de dertig, erg dik en ze was al langer dan 10 jaar ziek. Toen ze overleed, liet haar man een doodskist halen, maar toen hij terugkwam, terwijl haar "lijk" erin werd gelegd, leek het alsof ze weer tot leven gewekt werd. Zij kon weer zien, en plotseling zag ze er ook jong en aantrekkelijk uit. Haar man wilde haar omhelzen, maar ze duwde hem weg en zei met tranen in haar ogen: "Ik ben Mejuffrouw Wang uit het dorp hier in de buurt. Ik ben ongehuwd. Waarom ben ik hier? Waar zijn mijn ouders en zusters?" De vreugde van de boer sloeg om in paniek. Hij stuurde iemand onmiddellijk naar de familie Wang toe. Toen bleek dat deze familie inderdaad treurde om het verlies van hun jongste dochter, die diezelfde ochtend begraven was. De familie Wang haastte zich naar het huis waar Mejuffrouw Wang zou zijn opgedoken. Zij omhelsde haar ouders onmiddellijk. De familie waarin ze uitgehuwelijkt zou worden, herkende haar ook. Men bracht de zaak voor de rechter, omdat beide families beweerden dat de vrouw bij hen hoorde.

Patroon De meeste meldingen van postnatale reïncarnatie, die trouwens zeer zeldzaam zijn, lijken een vergelijkbaar patroon te volgen.

Jasbir Het beroemdste en betrouwbaarste geval tot nu toe is wel dat van de jongen Jasbir. Toen deze Jasbir, de zoon van Sri Girdhari Lal Jat, slechts drie en een half jaar oud was, in de lente van 1954, stierf hij schijnbaar aan waterpokken. Zijn vader wilde hem nog diezelfde dag begraven, maar omdat het midden in de nacht was, stelde hij de begrafenis uit tot de volgende dag. Slechts enkele uren later, merkte de vader van Jasbir dat het lichaam van zijn zoon een beetje bewoog en vervolgens weer helemaal tot leven kwam. Het duurde nog enkele dagen voordat de jongen weer kon praten en nog een paar weken voordat hij zich duidelijk kon uitdrukken. Daarbij beweerde hij dat hij de zoon van Shankar uit Vehedi was en daarheen wilde gaan. Hij weigerde alle voedsel dat hij bij de Jats thuis aangeboden kreeg omdat hij bij een hogere kaste zou horen, namelijk de Brahmanen. Een vrouw uit die kaste moest zelfs ongeveer anderhalf jaar lang speciaal Brahmaans eten voor hem klaarmaken. Hij beschreef hoe hij was overleden, en dat dit gebeurd was bij een verkeersongeluk. Zijn herinneringen kwamen sterk overeen met het leven en de dood van een jongeman van 22, Sobha Ram, de zoon van Sri Shankar Lal Tyagi. Hij vertoonde bovendien een hele sterke identificatie met zijn leven als Sobha Ram. Bovendien herkende hij mensen uit dat leven.

Iris Farczady In de jaren '30 deed er zich een mogelijk vergelijkbaar geval voor in Hongarije. Het lichaam van het Hongaarse meisje Iris Farczady zou daarbij permanent in bezit zijn genomen door een overledene genaamd Lucía Altares uit Madrid. Deze zou vloeiend Spaans hebben gesproken en zich in allerlei opzichten zeer Spaans en zeer on-Hongaars hebben gedragen. Overigens zou Iris veel vaker in bezit genomen door allerlei geesten als spiritistisch medium. De meeste van die geesten leken afsplitsingen van haar eigen onbewuste ziel.

Xenoglossie Ik heb Iris die zichzelf nog steeds Lucía noemt, als lid van een internationaal parapsychologisch team gesproken en inderdaad met haar in het Spaans geconverseerd in 1998, hoewel zij dit mogelijk in de tussentijd langs normale weg kan hebben geleerd. Er lijkt vooralsnog echter wel degelijk sprake van paranormale aspecten aan dit geval, dat echte xenoglossie, verschillende vaardigheden en specifieke kennis van Spaanse gebruiken zou omvatten. Het laatste woord is overigens nog niet gezegd over dit geval. Indien men het historische bestaan van Lucia Altares zou kunnen vaststellen, zou het geval de status kunnen krijgen van de westerse parallel van het geval Jasbir.

Tijdelijke bezetenheid

Thomson Gifford Een bekend geval van mogelijke tijdelijke bezetenheid door een traceerbare overledene betreft Frederic L. Thompson, bestudeerd door dr. James Hyslop. Thompson was een goudsmid die twee keer de Amerikaanse schilder Robert Swain Gifford had ontmoet. Na diens dood werd Thompson gegrepen door een onbedwingbaar verlangen om een schilderij te gaan maken. Hij had zelf geen artistieke gaven of ervaring. Currie schrijft

hier onder meer over:

"Het leek wel of zijn wil niet meer helemaal van hemzelf was. Al gauw merkte hij dat hij niet langer als goudsmid kon werken, want als hij dat deed, werd hij misselijk. Maar zijn verlangen om te schilderen, was ook niet helemaal normaal: het werd hem ingegeven door een groot aantal levendige beelden van bomen en landschappen die hem bleven achtervolgen en waarvan hij het gevoel had dat hij ze op het doek *moest* vastleggen. (...) Wanneer hij aan het schilderen was -zijn schilderijen hadden ondanks zijn totaal gemis aan artistieke ervaring vanaf het begin een uiterst professioneel karakter- had hij vaak het 'gevoel' dat hij nu Gifford was." Hyslop ontdekte onder meer dat drie visioenen die Thompson had gehad overeenkwamen met drie schetsen voor olieverfschilderijen waaraan Gifford voor zijn dood was begonnen.

Mw. Wickland

Ian Currie noemt nog een tweetal andere opmerkelijk gevallen van tijdelijke bezetenheid. Een daarvan betrof een seance op 15 november 1906 te Chicago waarbij Mevrouw Wickland, de vrouw van een exorcist werd overmeesterd door een vreemde geest. Ze zei dat ze Mary Rose heette en op South Green Street 202 woonde, een straat die niet bekend was bij de aanwezigen. Ook noemde ze een zoon. Ze had voortdurend aan pijnen in haar onderbuik geleden en had zelfmoord gepleegd door middel van het innemen van vergif. De Wicklands informeerden naar het adres dat de geest had opgegeven en ontdekten dat daar een vrouw met die naam had gewoond, dat haar zoon er nog steeds woonde en dat ze naar het Cook County Hospital was gebracht waar ze de week daarvoor was overleden. Toen ze bij het ziekenhuis informeerden, bleek dat die gegevens klopten en kregen ze een kopie van het rapport dat van het geval was opgesteld:

Cook County Hospital, Chicago, Illinois

Mary Rose

Opgenomen 7 november 1906

Overleden 8 november 1906

Vergiftiging door carbolzuur

No. 341106

Zware jongen met littekens op zijn gezicht pleit tegenover verbaasde rechter:

"Edelachtbare, ik ben in feite een mak lammetje. Dat ik al die wandaden heb verricht lag dan ook niet aan mij. Ik lijd aan bezetenheid."

**Lurancy
Vennum**

Misschien wel het bekendste geval van tijdelijke bezetenheid is dat van het 13-jarige meisje (Mary) Lurancy Vennum die in 1878 herhaaldelijk in een soort trance raakte en daarbij in bezit werd genomen door een hele serie geesten, dus vergelijkbaar met Iris Farczady. Lurancy werd onderzocht door ene dr. E.W. Stevens die haar aanradde om een soort geleidegeest te kiezen uit al die "bezoekers" zodat er wat orde zou worden aangebracht in de chaos van geesten. Toen ze dat trachtte te doen, diende zich een geest aan genaamd Mary Roff die bereid was om deze functie te vervullen. Mary Roff was overleden in Watseka toen ze 18 jaar oud was, en Lurancy nog maar 15 maanden. Ze nam Lurancy in bezit en beheerste het kind gedurende drie maanden, waarin het lichaam van Lurancy de karakteristieke manier van praten en bewegen van Mary Roff vertoonde en bovendien haar geheugen. Lurancy ging zelfs tijdelijk bij de ouders van Mary wonen. In hun huis kwam alles haar bekend voor en ze ontmoette er de familieleden, vrienden en kennissen van Mary Roff. Ze was ook in staat om zich specifieke dingen te herinneren uit het leven van Mary.

Na de genoemde periode hield de bezetenheid door Mary Roff weer op.

30.6 Verklaring

Lachwekkend

Door de associatie tussen de woorden bezetenheid en demonen en dergelijke, is bezetenheid waarschijnlijk een van de concepten die het meest op de lachspieren werken van sceptici. Dat is dus niet terecht omdat niet alle bezetenheidsgevallen betrekking hebben op wezens van wie we niet kunnen vaststellen of ze ooit echt hebben geleefd. Er bestaan namelijk ook paranormale gevallen rond traceerbare overledenen die je niet zomaar kunt afdoen als onzin.

**Paranormale
gevallen****Psychiatrische
problematiek**

Natuurlijk kun je veel bezetenheidsgevallen wel zien als een soort psychiatrische problematiek. Dit bleek bijvoorbeeld ook te gelden voor het geval van Maya dat ik in de inleiding noemde. Maya beweerde namelijk dat Temmigje haar naam en die van enkele anderen had genoemd alvorens Maya ze verifieerde in het Utrechtse Gemeentearchief. Uit mijn onderzoek bleek echter dat ze die namen zelf slordig heeft overgeschreven in dat archief. Er is hoe dan ook sprake van een ernstige vorm van

**Zelfbedrog
Dissociatie**

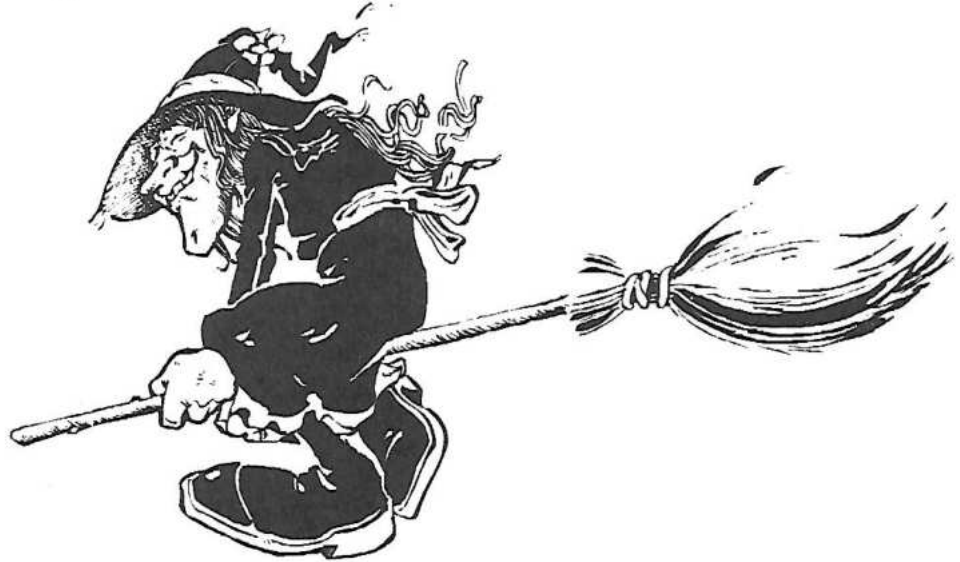
zelfbedrog in dit geval, van het soort waar sceptici van smullen. In de psychiatrie kent men in dit verband het begrip "dissociatie", splitsing van de persoonlijkheid. Dat houdt in dat iemand iets op onbewust niveau buiten zichzelf plaatst wat in feite gewoon onderdeel uitmaakt van die persoon zelf. De demonen, e.d. bij veel bezetenheidsgevallen zouden dus volgens deze verklaring niets meer zijn dan merkwaardige, ziekelijke afsplitsingen van de persoon zelf. De paranormale verschijnselen zouden daarbij net als bij veel poltergeistgevallen gezien moeten worden als onbewuste ESP en psychokinese die voorkomt uit de persoon zelf. Alleen gevallen van echte xenoglossie zouden niet verklaard kunnen worden door ESP en PK alleen. Daarbij zou je mogen denken aan eigen vorige levens of aan echte invloeden van overledenen of zelfs echte demonen als die tenminste in het aangehangen wereldbeeld passen. Maar dit soort gevallen zijn vooralsnog uiterst zeldzaam.

Afsplitsingen**Xenoglossie****Brandstapel**

Het is ironisch om vast te stellen dat mensen vroeger allerlei psychische, neurologische en psychosomatische ziekten zoals epilepsie en Gilles de la Tourette toeschreven aan demonische bezetenheid. Veel geesteszieken belandden zo dan ook op de brandstapel als heksen, die in veel gevallen werden beschouwd als mensen die beheerst worden door duivels.

Psychiatrie

De moderne psychiatrie doet doorgaans precies het tegenovergestelde. Alle gevallen van demonische bezetenheid zouden psychiatrische of neurologische aandoeningen zijn. Overigens verschijnen er zelfs nu nog boeken uit de evangelisch-christelijke koker die beweren dat geestesziekten allemaal voortkomen uit de kwade invloeden van demonen!

Psychose

Naast de doorsnee gevallen van demonische bezetenheid die duidelijk veroorzaakt lijken door een vorm van dissociatie, kunnen demonen en andere wezens ook nog onderdeel uitmaken van de wanen van mensen met een psychose. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om waarnemingen van kwelduivels, het aanzien van levende mensen voor satanische wezens, en het horen van demonische stemmen. Het verschil tussen beide psychologische kwalen is wellicht aan het licht te brengen door de effectiviteit van exorcistische rituelen. Als het gaat om dissociatie is de patiënt waarschijnlijk vaak te genezen door een exorcistisch ritueel, terwijl dit veel moeilijker zou kunnen als het gaat om wanen die deel uitmaken van een algemener psychiatrisch ziektebeeld zoals schizofrenie. In dat geval is er mogelijk ook een psychiatrische behandeling nodig.

Schizofrenie

De minst aannemelijke verklaring voor bezetenheidgevallen lijkt vooralsnog dat het alleen maar gaat om een vorm van aanstellerij om aandacht te trekken. In bepaalde gevallen kan dit misschien een rol spelen, maar in veruit de meeste lijkt er wel degelijk sprake van een vorm van dissociatie. Als er echt sprake is van aanstellerij is die meestal een uiting van een afsplitsing van de persoonlijkheid en dus geen kwestie van bewust bedrog.

Aanstellerij

De bezetenheidgevallen rond echte overledenen verschillen heel erg van demonische bezetenheidgevallen en lijken veel meer op reïncarnatiegevallen. We hebben dan ook alle reden om ze op te vatten als speciale uitingsvormen van reïncarnatie, namelijk als postnatale reïncarnatie (reïncarnatie in een lichaam nadat dat lichaam al geboren is) en tijdelijke reïncarnatie. In feite gaat het hierbij om bezetenheid in de strikt parapsychologische zin, dat wil zeggen gevallen waarbij overledenen werkelijk een levend lichaam van een ander in bezit nemen.

**Postnatale
reïncarnatie
Parapsychologische
bezetenheid**

30.7 Samenvatting

Het verschijnsel bezetenheid is al eeuwenlang bekend. In het algemeen bedoelen we er het in bezit nemen van iemands lichaam door een geestelijk wezen mee. Het kan daarbij gaan om zowel goede als kwade geesten en om anonieme en traceerbare overledenen. De paranormale fenomenen bij bezetenheid omvatten bijna het hele bekende scala: intrasomatische psychokinese, extrasomatische PK en xenoglossie. Bezetenheidsgevallen vallen qua verklaring uiteen in gevallen met dissociatie, waarbij de bron van de fenomenen een onbewuste afsplitsing van het eigen ik vormt, en tijdelijke of permanente reïncarnatie in andermans lichaam.

30.8 Volgende les

De volgende keer staan we stil bij aanwijzingen voor spontane contacten met overledenen.

Succes met de vragen!

30.9 Huiswerkopgaven

1. Wat houdt de dissociatiehypothese voor bezetenheidsgevallen in?
2. Voor welke gevallen van bezetenheid is de dissociatiehypothese waarschijnlijk niet toereikend?
3. Welke voor een parapsychologische fenomenen kunnen er voorkomen bij bezetenheidsgevallen?
4. Wat is de overeenkomst en wat het verschil tussen de begrippen xenoglossie en glossolalie?
5. Is een exorcist:
 - a) een demon?
 - b) een duiveluitdrijver?
 - c) een slachtoffer van demonische bezetenheid?
 - d) een aardgebonden overledene?

30.10 Oefenopgave

Probeer, als je zenuwen sterk genoeg zijn, naar een film te kijken over demonische bezetenheid. Vraag je af in hoeverre de film realistisch is. Als je dit echter te ver gaat, zoek dan een artikel over een recent geval van bezetenheid in kranten of tijdschriften.

30.11 Literatuurlijst

- Bosga, D.J. (1986). Een broertje dood aan spiritisme. Deventer: Ankh-Hermes.
- Currie, I. (1978). De dood is niet het einde. Baarn: De Kern.
- Oesterreich, T.K., (1930). Possession: Demoniacal and Other. Londen: Routledge & Kegan.
- Penkala, M. (1972). Reïncarnatie en preëxistentie. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rivas, T. (1998). Maya's kwelgeest: Temmigje Rijkse van de Manenburg. Spiegel der Parapsychologie, 36 (nieuwe editie), 1, 2-21.
- Rivas, T. (2000). Parapsychologisch onderzoek naar reïncarnatie en leven na de dood. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rivas, T. (2003). Uit het leven gegrepen: beschouwingen over een leven na de dood. Delft: Koopman & Kraaijenbrink.
- Roy, A. (1996). The Archives of the Mind. SNU Publications.
- Smith, S. (1975). Dood? Leven zonder lichaam: Bewijzen voor ons voortbestaan. Den Haag: Gradivus.
- Stevenson, I. (1974). Twenty Cases suggestive of Reincarnation. Charlottesville: University Press of Virginia.
- Zorab, G. (1986). Het Watseka wonder. Spiegel der Parapsychologie, 25 (3), 175-200.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 31

Spontane contacten na de dood

- 31.1 Inleiding
- 31.2 Dromen
- 31.3 Ingevingen
- 31.4 Verschijningen
- 31.5 Verklaring
- 31.6 Samenvatting
- 31.7 Volgende les
- 31.8 Huiswerkopgaven
- 31.9 Oefenopgave
- 31.10 Literatuurlijst

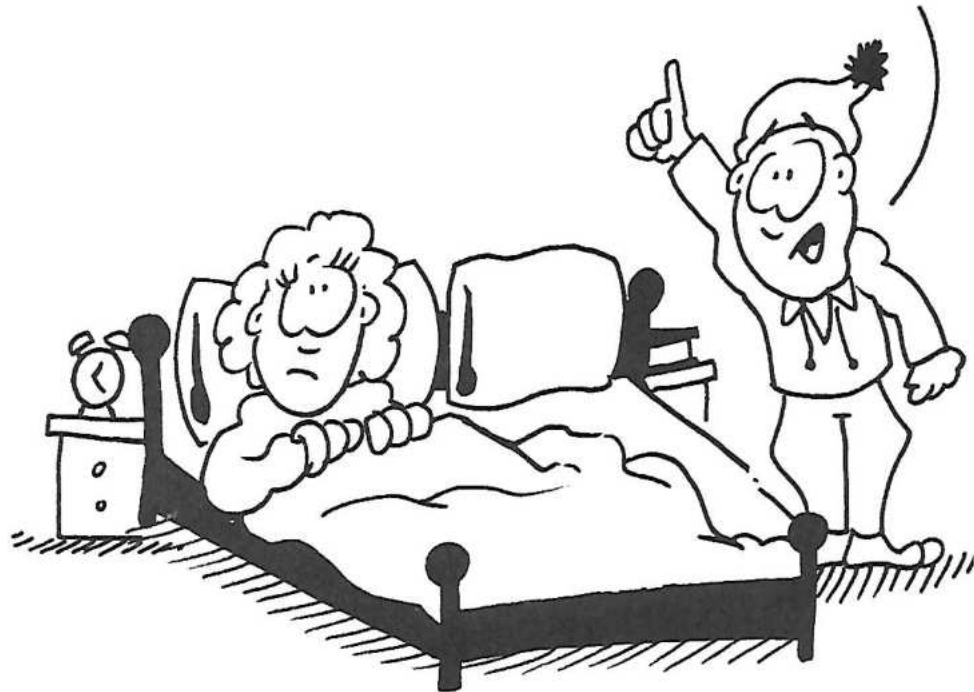
31.1 Inleiding

Bij bewustzijn en geestelijk actief

We weten al van BDE's dat stervenden soms contact lijken te hebben met overledenen die hen zijn voorgegaan. Diezelfde bijna-doodervaringen geven aan dat overledenen doorgaans niet (of niet constant) buiten bewustzijn zijn alvorens ze eventueel zouden reïncarneren. Bij BDE's is er namelijk sprake van een minimale of mogelijk zelfs helemaal gestopte hersenactiviteit die daarmee geen basis kan zijn van het verhoogde bewustzijn van de BDE-er. We mogen er dus vanuit gaan dat overledenen over het algemeen bij bewustzijn zijn en geestelijk actief. Dat maakt het denkbaar dat een overledene telepathisch contact krijgt met een levende of vice versa.

Bill en Judy Guggenheim

Onderzoekers Bill en Judy Guggenheim hebben onlangs een nieuw concept ingevoerd, de zogeheten *After-Death Communication* (ADC), in het Nederlands vertaald als *postuum* contact. Ze doelen hiermee op spontane contacten met overledenen, die zowel in dromen als door middel van ingevingen, visioenen en verschijningen kunnen optreden.

Scepticus in pyjama zegt in verwarring tegen zijn vrouw in bed: "Ik had toch zo'n rare droom vannacht. Mijn grote vriend Bert van Skepsis die onlangs overleden is verscheen aan me en zei: 'Je kunt de club maar beter opdoeken!'."

31.2 Dromen

Telepathie tussen levenden

Zoals we in de eerste lessen hebben gezien, worden er veel spontane gevallen gemeld van dromen waarin telepathische indrukken tussen levende mensen onderling tot uiting komen.

Telepatisch contact

Het is daarom te verwachten dat dit ook zal gelden voor telepathisch contact tussen levenden en overledenen. Er zijn inderdaad allerlei dromen bekend waarin overledenen telepathisch contact lijken te zoeken met de levenden.

Een voorbeeld daarvan betreft een droom die ik had over mijn eigen oma van moeders kant. Er was sprake van een bijeenkomst van familieleden bij ons thuis. We wilden samen op reis gaan. Nu wou het geval dat de koffers bij ons thuis normaal gesproken op dezelfde kamer werden gelegd als waar vroeger mijn overleden oma had geslapen. Ik liep dan ook naar die kamer toe om mijn koffer te halen. Toen ik de deur opendeed, zag ik niemand behalve mijn oma. Ze was helemaal ingepakt, in een warme jas met muts en hield een zware koffer in haar hand. Ik vroeg haar verbaasd: "Maar oma! U kunt echt niet mee met ons! U bent toch dood!" Mijn oma reageerde heel bedroefd met de woorden: "Nee, ik wil ook mee op vakantie gaan, laat me nou toch meegaan!"

Interpretaties Verdriet	Deze droom kunnen we in principe op twee heel verschillende manieren opvatten. Het zou domweg een uiting van mijn eigen verdriet kunnen zijn over het overlijden van mijn oma en het daarmee samenhangende gegeven dat ze niet meer met ons mee kon doen.
Telepathische indruk	Maar het zou net zogoed kunnen gaan om een telepathische indruk van de gemoedstoestand van mijn overleden oma, die heel goed sterk naar haar levende familie zou kunnen verlangen. Zulke verlangens kennen we namelijk niet alleen uit bepaalde bezetenheidsgevallen, maar ook uit reïncarnatiegevallen.
Interpretatieprobleem	Dit interpretatieprobleem, dat wil zeggen dat we twee kanten uit kunnen, zien we bij veel gevallen van mogelijke telepathische dromen over overledenen. Er is bijna altijd zowel een psychologische verklaring mogelijk die vertrekt van verdriet of gemis van de levende, als een parapsychologische verklaring waarbij er echt sprake is van telepathie met de overledene. Hoe redden we ons hieruit?
Waarschuwing	Zoals gezegd dienen we te beseffen dat er zeer veel bewijsmateriaal bestaat voor een persoonlijk overleven na de dood en voor een voortzetting van het bewustzijn tussen twee levens in. Daarmee denk ik dat we bepaalde dromen over overledenen wel degelijk moeten opvatten als telepathisch contact. Dat geldt helemaal voor dromen waarin overledenen niet klagen over gemis of juist beweren erg gelukkig te zijn, maar bijvoorbeeld de levende waarschuwen voor naderend gevaar, of hem of haar op dingen wijzen die men nog niet wist.

31.3 Ingevingen

Spontane ingevingen Inbeelding	Iets dergelijks geldt ook voor mogelijke ingevingen waarbij we het gevoel hebben dat die afkomstig zijn van een overledene. Vanzelfsprekend moet het dan wel gaan om spontane ingevingen die niet voortkomen uit de overspannen verwachtingen van de levende. Anders ligt het wel erg voor de hand dat de zogenaamde ingevingen gewoon inbeelding zijn.
Innerlijke stem Bezetenheid	Sommige mensen beweren dat ze spontane ingevingen hebben gekregen in de vorm van het horen van een innerlijke stem die overeenkwam met die van een overledene die ze hadden gekend. De stem waarschuwde hen en behoedde hen daarbij voor naderend onheil.

Bij sommige bezetenheidsgevallen zoals dat van Thompson-Gifford (behandeld in les 30) is er ook sprake van ingevingen van de kant van de overledene om bepaalde dingen te doen. In zulke gevallen is het niet meer redelijk om aan de oorsprong van de ingevingen te twifelen.

31.4 Verschijningen

Verschijningen van overledenen Het duidelijkste bewijsmateriaal voor spontaan contact met overledenen wordt gevormd door verschijningen van overledenen. Dit verschijnsel moet niet worden verward met verschijningen van allerlei bovenaardse wezens, natuurgeesten of demonen. In tegenstelling tot die fenomenen kan het namelijk gaan om manifestaties van gestorven mensen die de levende absoluut niet kent en die toch informatie verschaffen over hun identiteit toen ze nog mens waren.

Onbekend

We weten overigens al uit een vorige les dat mensen soms verschijningen zien van levenden die uittreden. Een dergelijk verschijnsel kent men ook vlak voor of rond iemands dood, en dan spreekt men van **crisisverschijning**. Bosga noemt een geval van ene Harriette Hull uit Jupiter te Florida:

Crisis-verschijning

Harriette Hull

"Als kind was ik op een nacht vast in slaap in ons huis in Frankfort, Mich., toen ik ergens wakker van werd. Ik zag het maanlicht door het raam schijnen en een pad vormen dat breed uitliep bij het voeteneind van mijn bed. Terwijl ik naar het licht keek, materialiseerde zich een figuur. Ik herkende onmiddellijk mijn grootvader Karl Wallin. Hij strekte zijn hand naar mij uit en zic: "Zeg August (mijn vader) vaarwel". Daarna verdween hij.

Ik was verschrikkelijk bang en mijn ouders werden wakker van mijn gegil. Mijn vader kwam mijn kamer binnen en ik vertelde hem wat er gebeurd was. "Opa is dood", zei ik huilend. "Onzin, schatje," zei hij, "je hebt alleen een nare droom gehad. Opa is zelfs niet ziek." Mijn vader bleef aan mijn bed zitten, totdat ik in slaap viel.

De volgende ochtend om 11 uur werd vader gebeld vanuit Cadillac, Mich., waar opa Wallin woonde. Hij was overleden op exact hetzelfde moment dat hij aan mij verscheen."

Hornell Hart Patronen

De onderzoeker Hornell Hart heeft verschijningen van levenden systematisch vergeleken met die van overledenen en is tot de conclusie gekomen dat er sprake is van dezelfde soort patronen zodat het voor de hand ligt dat het om eenzelfde soort verschijnsel gaat. Een voorbeeld van zo'n patroon is dat er bij beide soorten verschijningen normaliter gewone lichamen, gewoon gekleed lijken te worden gezien.

Verschillende typen verschijningen

Er bestaan verschillende typen verschijningen van overledenen. Zo zijn er verschijningen die nauw verbonden lijken aan een bepaalde plaats. Sommige verschijningen hebben te maken met een afspraak tussen levenden dat de eerste van hen die overlijdt zal verschijnen aan de ander. Weer andere verschijningen hebben betrekking op gevoelens van liefdevolle bezorgdheid of onzekerheid bij de overledene. Volgens verschillende schrijvers zijn daarbij lang niet alle gemelde verschijningen authentiek. Vooral plaatsgebonden verschijningen zouden bij een nader onderzoek voortkomen uit folklore en verbeelding.

Echte geest- verschijningen

Hoe dit ook zij, er zijn wel degelijk verschijningen bekend van overledenen van wie men later kon vaststellen dat deze echt op aarde hadden rondgelopen.

Een voorbeeld van zo'n verschijning lezen we bij Susy Smith, blz. 47-48

Elaine van Worrel

"Elaine V. Worrel uit Anaheim in Californië, schreef in Fate van april 1972, dat zij en haar echtgenoot Hal in het najaar van 1949 op de bovenste verdieping woonden van een honderd jaar oud huis in Oskaloosa in de staat Iowa. Een kleine kamer op dezelfde verdieping was gehuurd door een jong meisje, Patricia Burns, die kort geleden haar man had verloren.

"We groetten elkaar in het voorbijgaan, maar verder ontzag ik haar privéleven", schrijft Mrs. Worrel.

Op een zaterdag liep Elaine Worrel door de hal om een bad te gaan nemen. Terwijl zij in de donkere badkamer naar het lange koord tastte om het licht aan te doen, rook zij duidelijk de geur van brandende pijptabak. Daarop zag zij duidelijk de gestalte van een lange jongeman met zwart krullend haar en grijze ogen. In de holte van een hand hield hij zijn pijp, waarvan de geur nu heel sterk was.

Een drang om haast te maken overviel Elaine. Zij werd als het ware door de geestverschijning gedwongen hem door de hal naar de kamer van Patricia te volgen. Ze aarzelde om binnen te gaan, maar de schuifdeur was niet op slot. Ze deed deze open en tastte naar het licht. Zij schrijft: "Ik raakte bijna van de kaart. Patricia lag op bed en helder rood bloed drupte uit haar polsen!" Snel legde zij knevelverbanden en belde vervolgens haar man, die de wonden hechtte. Naderhand bedankte Patricia Elaine voor het redden van haar leven. Ze vertelde, dat ze had zitten drinken en, overmand door droefheid, besloten had zich bij haar man te voegen. "Ze liet me toen een portret van haar Raymond zien. Hij was de geest, die ik had gezien! Ik had nooit eerder een portret van hem gezien, of een beschrijving van hem gehoord."

Frederic H. Myers

W.H.C. Tenhaeff citeert op dit punt de beroemde onderzoeker Frederic H. Myers (blz.122): "Ik beweer, (...) dat er een samenhangende reeks van openbaringen van dit vermogen [telepatie] bestaat, welke begint met de experimenten op het gebied der telepatie en de verschijning van heftige geëmotioneerde en stervende afzenders en eindigt met de verschijningen van afzenders na hun dood." Hij voegt daar aan toe: "De mens bezit, volgens Myers, zowel voor als na zijn overlijden het vermogen om aan een ander mens te verschijnen."

Geest in sjofele kleding tegen zijn krenge (levende) vrouw: "Nou zie je me nog eens terug en dan begin je er weer over dat ik andere kleding moet aantrekken!"

31.5 Verklaring

Goede gevallen	Ik herhaal graag nog een keer dat er alle reden is om uit te gaan van het bestaan van spontane contacten met overledenen. Niet alleen is dat bij voorbaat al te verwachten, maar er bestaan ook goede gevallen die dit aantonen. Daarmee hebben we natuurlijk nog niet gezegd dat alle schijnbare contacten met overledenen ook echte contacten zijn. In veel gevallen zal het gaan om gewone psychologische mechanismen zoals zelfbedrog, inbeelding, en het aanzien van een levende voor een overledene. In sommige gevallen zal er zelfs regelrecht een psychiatrische aandoening in het spel zijn. In weer andere zou er volgens parapsychologen als Tenhaeff eerder sprake zijn van helderziendheid dan telepatie. Verschijningen zouden daarbij projecties zijn van het eigen onbewuste zielenleven en de paranormale informatie zou niet berusten op een boodschap van een overledene, maar op de eigen ESP van de levende. Deze hypothese is echter onaannemelijk als het gaat om spontane informatie rond een onbekende overledene. Het is hoe dan ook duidelijk dat we niet om het gegeven dat spontaan contact met overledenen daadwerkelijk kan voorkomen, heen kunnen.
Psychologische mechanismen	
Psychiatrische aandoening	
ESP	
Spontane informatie over onbekende overledenen	

31.6 Samenvatting

Bijna-doodervaringen wijzen uit dat overledenen naar alle waarschijnlijkheid bij bewustzijn blijven nadat ze gescheiden zijn van hun fysieke lichaam. Het is daarom bij voorbaat te verwachten dat er contacten met overledenen bestaan. In feite kennen we daar inderdaad twee hoofdvormen van: gevallen van telepathie die zich kunnen voordoen in dromen of als spontane ingevingen, en gevallen van verschijningen, die overeenkomen met verschijningen van levenden tijdens uittredingen.

In verschijningsgevallen worden soms onbekende overledenen gezien wier identiteit men later kan vaststellen. Dat vlakt overigens niet uit dat er ook gevallen bestaan die mogelijk berusten op inbeelding, vergissing, psychologische stoornissen of helderziendheid. Maar het lijkt al met al niet langer redelijk om aan het bestaan van spontane contacten met overledenen te twifelen.

31.7 Volgende les

De volgende keer staan we stil bij plaatsgebonden poltergeistverschijnselen. Succes met de vragen!

31.8 Huiswerkopgaven

1. Wat ontdekte Hornell Hart over verschijningen en waar wijst dat op?
2. Noem een alternatieve verklaring voor dromen over een overledene?
3. Wijst het feit dat men steeds weer verschijningen meldt op een bepaalde plek automatisch op de waarheid van het verhaal?
4. Waarom ligt het voor de hand dat er contact met overledenen mogelijk is?

31.9 Oefenopgave

Vraag in je directe omgeving of men wel eens droomt over een overledene heeft gehad of een verschijning heeft gezien. Stel vast hoe men daarmee omgaat. Wat leidt je daaruit af?

31.10 Literatuurlijst

- Bosga, D. (1986). Een broertje dood aan spiritisme. Deventer: Ankh-Hermes.
- Currie, I. (1981). De dood is niet het einde. Baarn: De Kern.
- Guggenheim, B. en J. (1997). Tekenen van geluk. Signalen uit de hemel. Utrecht: Het Spectrum.
- Rivas, T. (2003). Uit het leven gegrepen: beschouwingen over een leven na de dood. Delft: Koopman & Kraaijenbrink.
- Smith, S. (1977). Dood? Leven zonder lichaam. Den Haag: Gradivus.
- Tenhaeff, W.H.C. (1965). Het Spiritisme. Den Haag: Leopold.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 32

Spookhuizen en plaatsgebonden poltergeist

- 32.1 Inleiding
- 32.2 Spookhuizen en spookkastelen
- 32.3 Echte spookverschijnselen
- 32.4 Plaatsgebonden poltergeist
- 32.5 Verklaringen
- 32.6 Volgende les
- 32.7 Huiswerkopgaven
- 32.8 Oefenopgave
- 32.9 Literatuurlijst

32.1 Inleiding

Zwarte gat

Toen ik een jaar of 17 was luisterde ik trouw naar de uitzendingen van het Zwarte Gat van Veronica. Een favoriet thema daarbij waren de spookkastelen waarin paragnosten als André Groote hun indrukken van de geschiedenis van het kasteel weergaven onder begeleiding van spookachtige muziek. Naast uitzendingen over vermissingen vormden de kastelenuitzending in mijn herinnering de voornaamste programma's over paranormale waarnemingen bij deze serie. Het viel me toen al op dat het Zwarte Gat vooral uit was op het creëren van een mysterieuze sfeer. Er werd betrekkelijk weinig exact nagetrokken en de indruk van de betrokken paragnosten werd vaak tamelijk klakkeloos als correct beschouwd.

Mysterieuze sfeer

Toch is het niet zo dat spookhuizen alleen maar berusten op sensatie en bijgeloof.

spookkasteel

32.2 Spookhuizen en spookkastelen

Plinius

In een van zijn "Brieven", geschreven omstreeks het jaar 100 n.Chr., maakt Plinius de Jongere melding van een nuchtere filosoof, Athenodorus, die zijn intrek nam in een huis in Athene, waarvan men beweerde dat het er spookte. Tegen zijn verwachting in verscheen hem in dat huis het beeld van een geketende man. Toen hij op onderzoek uitging, stelde hij vast dat op het erf van dit huis het lijk van een geketende man begraven lag.

Ronddolende geesten

Reeds de oude Romeinen en Chinezen hadden een notie van het begrip spookhuizen. Dat is niet zo verwonderlijk want het concept "ronddolende geesten" bestond waarschijnlijk al bij de meeste natuervolkeren. Zeker als die natuervolkeren niet uitgingen van een hiernamaals in een andere wereld of dimensie, maar aannamen dat de zielen van hun voorouders zich na hun dood gewoon in deze wereld bevonden en gelokaliseerd waren. Als je hierin gelooft is het een kleine stap om te denken dat een geest zich in een bepaald huis, kerk of kasteel ophoudt en dat ook laat merken.

Psychologische redenen

Binnen het christendom en het spiritisme wordt een overledene die op een bepaalde aardse plek blijft in plaats van over te gaan naar de wereld van Licht echter gezien als iemand met een probleem. Er moet volgens deze theorie een psychologische reden zijn waarom een ziel gebonden blijft aan een bepaalde locatie. Dat kan gaan om motieven zoals een trauma (bijvoorbeeld na een moord) of schuldgevoelens, maar ook om een sterke hechting aan een plaats door mooie herinneringen.

Een verheugde Addams Family in een kerker. Morticia: "Oh wat heerlijk, Gomez, ik voel dat hier een gevangene in ronddooft die terechtgesteld is met de guillotine." Gomez: "Guillotine, dat is Frans, kom eens hier lieve schat!"

**Veel niet op
waarheid ge-
baseerd**

Anders dan voor veel andere paranormale fenomenen geldt, kunnen we er zeker van zijn dat veel meldingen rond kastelen, kerken, en in Engeland ook pubs (een soort cafés), niet op waarheid gebaseerd zijn. Meldingen van spookverschijnselen oftewel Spuk of Hauntings (Engels) lijken vaak op meldingen van andere mysterieuze verschijnselen zoals het monster van Loch Ness. Er zijn zoveel sterke verhalen dat het geen verbazing wekt als sceptici bij voorbaat alle meldingen van de hand wijzen als pure onzin.

Folklore

Spookverhalen zijn in die zin vaak niet meer dan folklore. Het is ook opvallend dat er veel meer meldingen op dit gebied voorkomen in landen als Groot-Brittannië en Ierland. Dit schijnt samen te hangen met een sterke voorliefde voor magie en mysteries die wortelt in oeroude Keltische tradities. Er zijn weliswaar veel oude kastelen in Schotland, maar dat wil niet zeggen dat er niet evenveel spookverschijnselen zouden moeten voorkomen in andere landen. Voor een deel zou je de verschillen weliswaar kunnen verklaren vanuit een verschil in ontvankelijkheid voor het paranormale van de lokale bevolking, maar voor een ander deel hangt het ongetwijfeld samen met verschillen in folklore. Wat dus wil zeggen dat een belangrijk deel van de spookverhalen waarschijnlijk niet op waarheid berust, maar op legendevorming.

**Legende-
vorming**

Daarnaast is er een aantal gevallen van zogenaamde hauntings bekend geworden dat de reputatie van deze verschijnselen geen goed heeft gedaan.

Borley Rectory

Een bekend Engels voorbeeld van bedrog is het geval van de Borley Rectory, een pastorie waarin het volgens onderzoeker Harry Price spookte. Hoewel er mogelijk inderdaad echte spookverschijnselen plaatsvonden, hebben anderen aangetoond dat Price geen betrouwbare onderzoeker was en hoogstwaarschijnlijk fenomenen als stenenregens zelf vervalste.

**Amityville
Horror**

Een bekend Amerikaans voorbeeld van fraude betreft de zogeheten Amityville Horror, waarin een gezin belaagd zou zijn door duivelse, sadistische geesten die dood en verderf zaaiden. Bij nader onderzoek bleek het verhaal te berusten op verzinsels.

In 2004 was er in Nederland maandenlang veel ophef in de media over een onderzoek van ene Jack Lomax in kasteel Doorwerth, waarbij hij een geestverschijning zou hebben gefilmd. Het bleek in werkelijkheid te gaan om een practical joke van het TV-programma *MTV Bloggers*.

Verkeerde waarnemingen

Tot slot moeten we niet vergeten dat veel verschijnselen die voor spokerijen worden aangezien dat waarschijnlijk niet zijn. Ze berusten op verkeerde waarnemingen van de betrokkenen. Zo zijn er gevallen bekend waarin normaal verklaarbare geluiden werden aangezien voor spookachtig geklop, of witte rook voor een heuse geestverschijning. Ook kan het nog voorkomen dat iemand psychotisch is en daardoor lijdt aan hallucinaties, of dronken, waardoor hij in plaats van roze olifantjes opeens allemaal spoken gaat zien.

Hallucinaties

Harry Price

32.3 Echte spookverschijnselen

We moeten parapsychologisch erg voorzichtig zijn als het om spookverschijnselen gaat. Dat wil echter niet zeggen dat er geen gedegen bewijsmateriaal bestaat voor echte "spokerijen".

Schots landhuis Een zo'n authentiek geval betreft nota bene een Schots landhuis, huize Fren draught. De meldingen over een "donkere vrouw in een witte jurk" dateren van de vroege 18e eeuw. De eerste getuige uit de 20e eeuw betreft William Thomas die als jonge tiener in 1938 iemand met een bleek gezicht en zwart haar naar hem zag kijken vanuit het huis. Hij riep de huisbewaarder erbij die de persoon in kwestie ook zag. Ze doorzochten het huis vervolgens van boven tot onder, maar troffen er niemand aan en vonden ook niets dat zou kunnen duiden op inbraak.

Ongeveer tien jaar later was er een waarneming door mevr. Yvonne Morison: "Het was 28 oktober. Dat herinner me goed omdat mijn man de dag daarvoor vertrokken was naar de reservetroepen van het Canadese leger. Ik was helemaal alleen in het souterrain, het oudste gedeelte. Plotseling hoorde ik in de stilte voetstappen de trap afkomen. Ik was doodsbang maar iets zei me beneden aan de trap te gaan staan om ze de keuken binnen te zien komen. Ik tuurde naar boven in het donker en dacht heel sterk -misschien heb ik zelfs wel hardop gezegd- "Kom op dan, als je bestaat, laat jezelf dan maar zien". Misschien gelukkig, maar de voetstappen hielden bovenaan de trap op. De voetstappen waren te zwaar voor muizengetrippel, zei ze en ze hadden nog nooit ratten gezien. "Ik kende elk normaal gekraak en gekreun van het huis. Daar leek het helemaal niet op."

Tijdens twee bezoeken van gasten aan het echtpaar Morison, hoorden die ook al vreemde geluiden. "Ze dachten dat mijn man en ik 's nachts vreselijke ruzie hadden gehad. Toen we uitlegden dat de muren van onze slaapkamer tweeënhalve meter dik waren en volledig geluiddicht, raakten ze in de war. Ze zeiden dat ze vreselijke uitroepen om hulp hadden gehoord, verpletterende geluiden alsof er werd gesmeten met zwaar meubilair, en geschreeuw. Ze waren te bang om het te onderzoeken." Een en ander bleek samen te hangen met gruwelijke gebeurtenissen in het huis, met name een brand waarbij 12 mensen het leven lieten. De vrouw die Thomas gezien had zou mogelijk overeenkomen met iemand die de brand zou hebben aangestoken.

Gruwelijke gebeurtenissen

Matthew Manning

De bekende genezer Matthew Manning die al eerder in de cursus ter sprake is gebracht, maakte begin jaren '70 een poltergeistgeval mee dat direct samenhang met historische personen. Tijdens een geschiedenisproject voor de middelbare school koos Manning voor de geschiedenis van de Webbe-familie uit zijn dorp, omdat er in een steen in de buitenmuur van zijn huis de naam "John Webbe 1731" gekrast was. Hij wist dat er Webbes in het huis gewoond hadden en daarom zocht hij naar meer inlichtingen over die Webbe-familie. Manning schrijft (blz. 90):

Webbe-familie

"Mijn aanwezigheid in het huis dat eens gedurende bijna driehonderd jaar in opeenvolgende generaties door de Webbes bewoond was, scheen de verschijning van een zekere Robert Webbe te veroorzaken, meteen toen ik de notities die ik over de familie had verzameld ging uitwerken." Hij had contact met Robert Webbe via automatisch schrift, dat wil zeggen dat hij zijn hand liet schrijven zonder zelf te kunnen lezen wat hij schreef. Webbe vertelde allerlei realistisch overkomende dingen over het leven in zijn tijd in de 18e eeuw.

Op een gegeven moment leek hij ook kaarsen aan te steken in huis en bepaalde voorwerpen in het huishouden bleken verdwenen te zijn. Manning (blz.92): "Ook vonden we vaak een ander voorwerp dat niemand ooit eerder gezien had, vlak nadat een van onze eigen dingen zoekgeraakt was. Zo kregen we gedurende enkele maanden verscheidene dingen, waaronder een laat achttiende-eeuws boek dat we bladzij na bladzij vonden in een periode van zes weken in de zomer van 1971; een oud broodje dat erg zwaar was voor zijn grootte en werkelijk steenhard; een fossiel met de naam van Robert Webbe erop gekrast; een oude kaars van bijenwas; een ruitvormig stuk glas en andere dingen. Niets daarvan hadden we eerder gezien, het "kwam" gewoon, maar we zagen het nooit verschijnen. Het leek alsof Webbe zelf onze eigen dingen wegnam en ons in plaats daarvan andere teruggaf, die hij misschien weer had weggenomen bij andere families die in het huis hadden gewoond. De voorwerpen kwamen namelijk haast nooit uit Webbes eigen tijd, hoewel vele ervan duidelijk oud waren. (...) Een paar dagen later schrokken we weer, toen op de muur van mijn slaapkamer op zaterdagmorgen in groot schrift de naam "Rob: Webbe" verscheen. Kort nadat we deze naam hadden ontdekt, verscheen er nog een, wat netter geschreven, maar er stond hetzelfde. Een uur later verscheen er nog een, maar nu stond er "Hannah Webbe 1652". (...) Binnen een kwartier verscheen er nog

Materialisaties

Schrift

een naam, "Thomas Webbe 1620". Die middag waren er ongeveer vijftien namen op de witgeverfde betimmerde muur geschreven, in verschillende handschriften."

Vervolgens legde Robert Webbe Manning uit dat hij had besloten namen door te geven uit tevredenheid over het werkstuk van de jongen. Uiteindelijk produceerde hij 503 namen en handtekeningen, waarvan er vele teruggevonden werden in de annalen van oude parochies.

Teruggevonden

Matthew Manning bij de handtekeningen

Moss en Schmeidler

In 1968 publiceerden T. Moss en G. Schmeidler een verslag van hun experiment in een spookhuis in Los Angeles. Daarover was door vier getuigen los van elkaar beweerd dat ze er een spook hadden gezien. De onderzoekers ondervroegen hen grondig, en gebruikten daarbij drie lijsten met woorden die verschillende activiteiten en fysieke eigenschappen aangaven. De getuigen moesten die woorden aankruisen, die het meest met hun indrukken overeenkwamen. Een testgroep van acht spiritistische mediums en een controlegroep van acht niet-mediumiek begaafde personen bezochten vervolgens het spookhuis.

Alle zestien beschreven ze hun indrukken volgens hetzelfde schema als de getuigen. De resultaten van dit experiment wezen er volgens de onderzoekers op dat er werkelijk iets "spookachtigs" in het huis aanwezig was.

32.4 Plaatsgebonden poltergeist

P.K.-fenomenen De fenomenen die men in spookhuizen en -kastelen kan waarnemen, zijn vergelijkbaar met de verschijnselen bij poltergeistgevallen die geconcentreerd zijn in een bepaalde persoon. Er kunnen allerlei dingen verschijnen en verdwijnen, vertrekken kunnen op onverklaarbare wijze warm of koud worden, er zijn vaak allerlei vreemde geluiden te horen, kaarsen of lampen gaan zo maar aan of uit, meubels worden verplaatst, etc. Er zijn echter twee fenomenen die meestal niet gemeld worden bij persoonsgebonden poltergeistgevallen, namelijk verschijningen van overledenen en, zoals in het geval van Manning, communicatie met die overledenen.

Verschijningen en communicatie met overledenen

Wanhopige geest klaagt ijselijk: "Nou probeer ik al jarenlang te bewijzen dat ik een echt spook ben, en dan proberen ze me nog weg te verklaren als scene uit een B-film".

32.5 Verklaringen

Harde kern Veel zogenaamde gevallen van spokerij zijn zoals gezegd normaal verklaarbaar. Er is echter, zoals zo vaak in de parapsychologie, een harde kern van gevallen die duidelijk paranormaal aandoen. Het wordt dan de vraag hoe we die fenomenen moeten inpassen in een theorie. Er zijn grofweg twee belangrijke parapsychologische theorieën voor echte gevallen van spookhuizen, inclusief de daarbij voorkomende plaatsgebonden poltergeistverschijnselen:

Plaatsgebonden "film"

- De levende waarnemers zijn getuige van een soort "film" die opgeslagen zou liggen in de aura van een plaats. Alle ervaringen die mensen (of dieren) ooit op een bepaalde plek hebben ondergaan, zouden opgeslagen liggen in die aura. Vooral paranormaal begaafde mensen, maar ook anderen, zouden gemakkelijker in contact kunnen komen met de film, naarmate de opgeslagen ervaringen heftiger geweest zijn. Dat zou verklaren waarom mensen steeds weer bepaalde geluiden horen en beelden zien, die doorgaans verband houden met indrukwekkende (vaak gruwelijke) gebeurtenissen.

Aardgebonden geesten - Er is wel degelijk sprake van dolende of aardgebonden geesten. Wat hiervoor pleit is dat sommige geesten zich zoals bij Matthew Manning tot de levenden richten en met hen communiceren. Bovendien lijken bepaalde geesten ontvankelijk voor rituelen die hen naar het Licht zouden moeten voeren.

Ik meen zelf dat we voor bepaalde gevallen de voorkeur moeten geven aan de tweede theorie omdat ze meer kan verklaren dan de eerste. Dat neemt niet weg dat er in andere gevallen wel sprake kan zijn van retrocognitie.

Posttraumatische verschijnselen Indien we de dolende geesttheorie serieus nemen, moeten we nog verklaren waarom de geesten in kwestie kennelijk gebonden blijven aan de aarde. Tenhaeff wijst er al op dat de gedragingen van geesten soms erg lijken op obsessies en rituelen die we aantreffen bij slachtoffers maar ook daders van gruwelijke misdrijven. De verklaring daarvan zou kunnen zijn dat we ook na de dood kunnen blijven lijden aan de posttraumatische gevolgen van nare ervaringen, net zoals dat tijdens het leven zelf het geval is. Dit sluit op zich mooi aan bij het verschijnsel van de moedervlekken die overeenkomen met dodelijke verwondingen in een vorig leven, uit het reïncarnatieonderzoek. Ook die wijzen op posttraumatische gevolgen van iemands dood. De rituelen die spiritisten en anderen uitvoeren bij spookhuizen lijken in dit verband opeens erg op hun plaats. Ze zijn vergelijkbaar met psychotherapeutische gesprekken die levende lijdens aan het posttraumatische stressyndroom verder moeten helpen.

Verder helpen

Postmortale psychologie De belangrijkste algemene conclusie die we uit deze voorstelling van zaken zouden kunnen trekken is dat onze psychologie niet noemenswaardig verandert na de dood. We blijven, zoals spiritisten al heel lang beweren, kennelijk nog steeds menselijke geesten en veranderen niet zo maar in hoge engelen puur doordat we sterven.

Andere motieven Overigens hoeven niet alle "spoken" psychologisch gezien getraumatiseerd te zijn. Het kan bijvoorbeeld ook gaan om nog in te lossen beloftes aan levenden, of om een grote gehechtheid aan een bepaalde woning of de omgeving daarvan.

32.6 Samenvatting

Veel spookverschijnselen hebben een slechte naam, omdat verhalen erover vaak berusten op legendevorming en folklore. Bovendien zijn sommige verschijnselen van spookkastelen en spookhuizen verklaarbaar door bedrog en normale natuurkundige of psychologische processen. Toch zijn er goede gevallen bekend die een parapsychologische verklaring behoeven. De retrocognitiehypothese waarbij mensen een soort film te zien krijgen van een emotionele gebeurtenis kan mogelijk bepaalde authentieke spokerijgevallen verklaren.

Maar andere gevallen lijken er wel degelijk op te wijzen dat geesten na hun dood gebonden kunnen blijven aan een bepaalde woning of de omgeving ervan. Een mogelijk motief daarbij kan zijn dat ze geplaagd worden door posttraumatische obsessies. Andere mogelijke motieven zijn b.v. een positieve gehechtheid aan de locatie of de noodzaak een belofte in te lossen. Hoe dan ook lijken authentieke gevallen van spookverschijnselen duidelijk te maken dat we na onze dood in psychologische zin in ieder geval aanvankelijk mensen zullen blijven.

32.7 Volgende les

De volgende keer gaan we in op herinneringen van jonge kinderen aan een tussenperiode tussen twee incarnaties en hun relevantie voor het onderzoek naar leven na de dood

Succes met de vragen!

32.8 Huiswerkopgaven

1. Welk effect zal de ontmaskering van Harry Price hebben gehad op de reputatie van het onderzoek naar spookhuizen?
2. Waarom spreekt men bij spookhuizen van plaatsgebonden poltergeist?
3. Waarom is het geval van Robert Webbe van Matthew Manning van groot belang?
4. In welke zin zouden sommige geesten in spookkastelen kunnen lijden aan een posttraumatisch stress-syndroom?
5. Wat voor andere motieven kan men noemen voor authentieke spookverschijnselen?

32.9 Oefenopgave

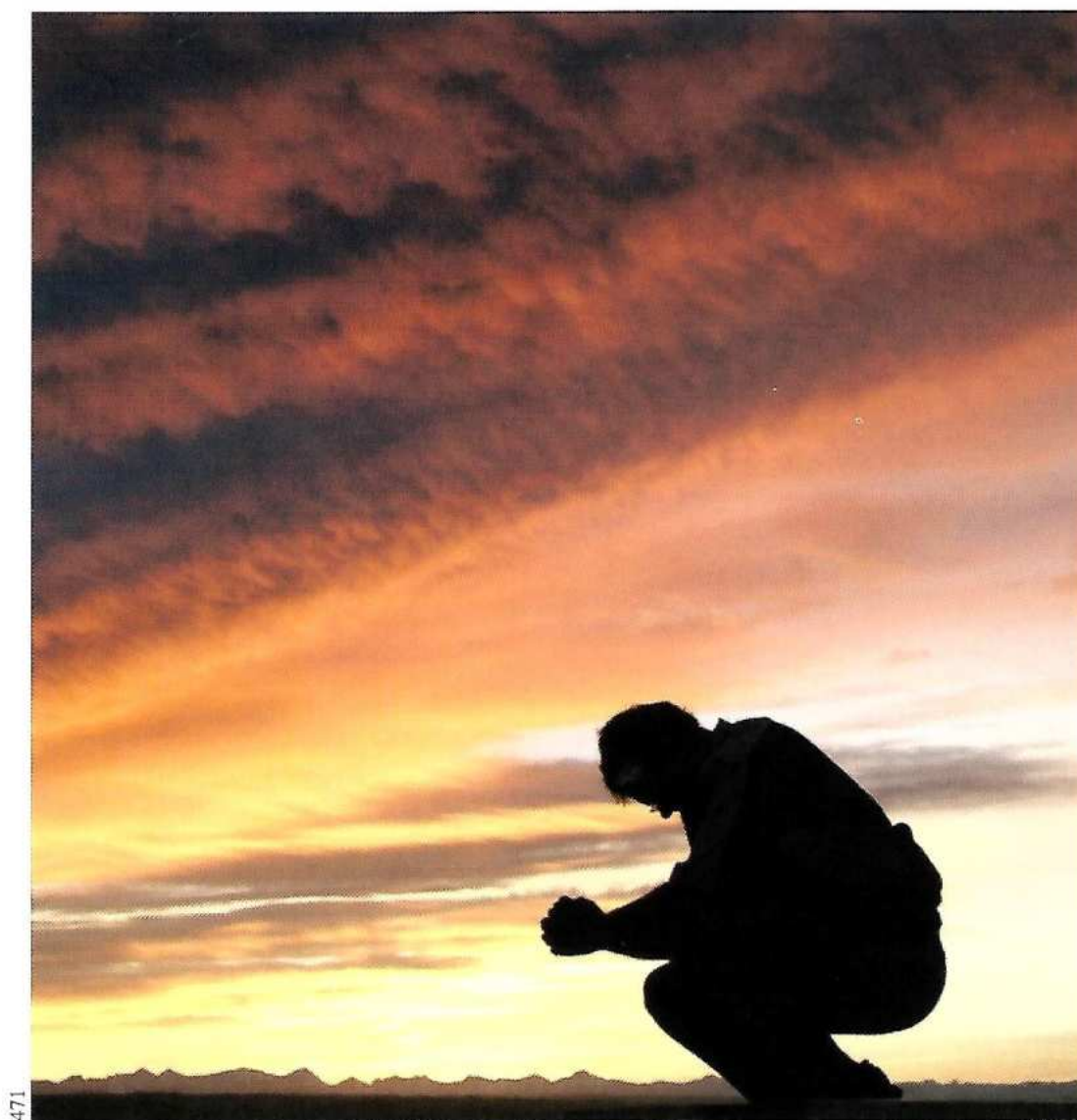
Zoek een boek over spookverschijnselen en ga na hoeveel van de gevallen in het boek authentiek overkomen.

32.10 Literatuurlijst

- Alkemade, A. (1997). Geesten en Spoken. Lisse: Zuid Boekproducties.
- Heide, J.C. van der, en Krebber, R. (1997). Spookhuizen en geestverschijningen. Uitgeverij Citadel.
- Jacobson, N. (1970). Leven de doden? Utrecht: Het Spectrum.
- Manning, M. (1974). Matthew Manning: een paranormaal fenomeen. Haarlem: Gottmer.
- Tenhaeff, W.H.C. (1965). Het Spiritisme. Den Haag: Leopold.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 33 T/M 36

471

PARAPSYCHOLOGIE

LES 33

Herinneringen aan een tussenperiode tussen twee levens

- 33.1 Inleiding
- 33.2 Kenmerken van herinneringen aan een tussenperiode
- 33.3 Fantasie versus herinnering
- 33.4 Vergelijking met bijna-doodervaringen
- 33.5 Vergelijking met andere spontane gevallen
- 33.6 Herinneringen aan een tussenperiode en kennis over het hiernamaals
- 33.7 De aard van onze kennis over het hiernamaals
- 33.8 Samenvatting
- 33.9 Volgende les
- 33.10 Huiswerkopgaven
- 33.11 Oefenopgave
- 33.12 Literatuurlijst

33.1 Inleiding

"Christina" uit Malden herinnerde zich dat er, nadat ze in haar vorige leven gestikt was in een brandend huis te Arnhem, een vrouw in een lang wit kleed naar haar toe kwam. Ze was met die vrouw door de vlammen heen gegaan en vervolgens waren ze samen "naar boven" gegaan. Vervolgens werd er tegen haar gezegd dat ze gestorven was in de brand, maar waarschijnlijk opnieuw geboren mocht worden. Ze kreeg verschillende moeders te zien waar ze uit mocht kiezen.

Ook beweerde ze nog dat ze herinneringen had aan een prachtige andere wereld, die echter doorgaans werden afgedaan als fantasie door haar omgeving.

Zoals we eerder hebben gezien in vorige lessen, bestaan er jonge kinderen die zich vorige levens herinneren en die ook nog iets zeggen te weten van een periode tussen de huidige incarnatie en de vorige. In deze les gaan we dieper in op dit soort tussenperiodeherinneringen oftewel TPH's.

TPH's

"Memories of an intermission period"

In het Engels heten ze doorgaans "memories of an intermission period" of "an intermediate state".

Bardo's**Dodenboek**

Er bestaan overigens in allerlei religieuze tradities doctrines over een tussenperiode. Met name de Tibetaanse boeddhisten hebben die leringen waarschijnlijk het verst uitgewerkt in hun overleveringen, over de zogeheten bardo's, een meerduidig woord dat staat voor verschillende soorten tussenperiodes. Vooral het Tibetaanse dodenboek maar ook het Egyptische dodenboek zijn erg bekend geworden in dit verband. Tijdens het sterven ervaart men volgens de Tibetanen ondermeer een fundamentele helderheid, die zij aanduiden met de oorspronkelijke natuur van de geest.

Duivels vergaderen woest met elkaar temidden van hellevuren: "We moeten die Hoge Ome echt eens vragen om het uitwissen van herinneringen aan de andere wereld. Zo kan iedereen wel goed worden, zeg!"

33.2 Kenmerken van herinneringen aan een tussenperiode

Tussenperiodeherinneringen oftewel TPH's komen onderling op verschillende punten overeen.

De voornaamste kenmerken zijn wel de volgende:

- **Telepathisch contact met een wezen van licht**

Kinderen die zich een vorig leven herinneren melden geregeld dat ze na hun dood werden opgewacht door een soort hogere wezens. In het Indiase geval Jasbir was er bijvoorbeeld sprake van een "saddhu" oftewel een Hindoe-heilige. In het Nederlandse geval Christina ging het om een vrouw in een lang wit kleed. Bij het geval Kees ging het volgens hem om engelen.

Wezen van licht

**Kennis van
aardse leven**

- **Kennis van het aardse leven**
De Amsterdamse Shai Simpson-Baikie vertelde haar moeder bijvoorbeeld dat ze in een wereld was geweest waar iemand alles opschreef 'voor joden en christenen', daarbij doelend op de registratie van alle daden die mensen hadden verricht.

*Shai Simpson-Baikie***Contact met
overledene**

- **Contact met overledenen**
Het Engelse jongetje Stephen Ramsay uit Blackpool herinnerde zich bijvoorbeeld dat hij veel vrienden aan de andere kant had, d.w.z. overledenen zoals hijzelf.

Schoonheid

- **Schoonheid**
De Nederlandse jongen Kees vond het moeilijk om de andere wereld precies te beschrijven, want die past niet op een diabeeldje en was niet te tekenen, volgens hem. Hij zei dat hij zijn eigen plekje aan een prachtige blauwe waterval had, die klaterde onder en boven een bloemenperk.

**Gemeenschap-
pen**

- **Gemeenschappen**
Het joodse meisje Shai herinnerde zich allerlei plaatsen in de andere wereld, die namen hadden die ondermeer ontleend leken aan de joodse Kabbalah zoals "Ha-Binah".

Liefde en licht

- **Liefde en licht**
Het Engelse meisje Lorna Taylor uit Plymouth herinnerde zich dat een hoger wezen dat door haar geïdentificeerd werd als Jezus haar af en toe kwam bezoeken om haar en anderen 'levend licht' te brengen en hen daarmee te helpen.

**Communicatie
met levenden**

- **Communicatie met levenden**
De Indiase jongen Veer Singh herinnerde zich dat hij als geest een broer uit het vorige leven begeleidde op jaarmarkten om hem te beschermen. De moeder uit zijn vorige leven herinnerde zich dat ze daar dromen over had gehad waarin hij aan haar verscheen om haar dit te vertellen.

- Beïnvloeding van de fysieke wereld** - **Beïnvloeding van de fysieke wereld**
Dezelfde Veer Singh herinnerde zich hoe hij als geest een keer een schommel had gebroken waar meisjes op aan het schommelen waren. De meisjes in kwestie bevestigden dat ze onder de omstandigheden die Veer Singh had beschreven inderdaad een keer hadden meegemaakt hoe hun schommel gebroken was.
- Voorbereiding op het aardse leven** - **Voorbereiding op het aardse leven**
Christina uit Malden mocht van een engelachtig wezen zelf haar moeder uitkiezen en werd er daarna op voorbereid dat ze nog een bepaalde periode moest wachten. Kees kreeg van de engelen weer te horen dat hij na verloop van tijd weer aan het werk moest en werd met zachte dwang op weg geholpen.

33.3 Fantasie versus herinnering

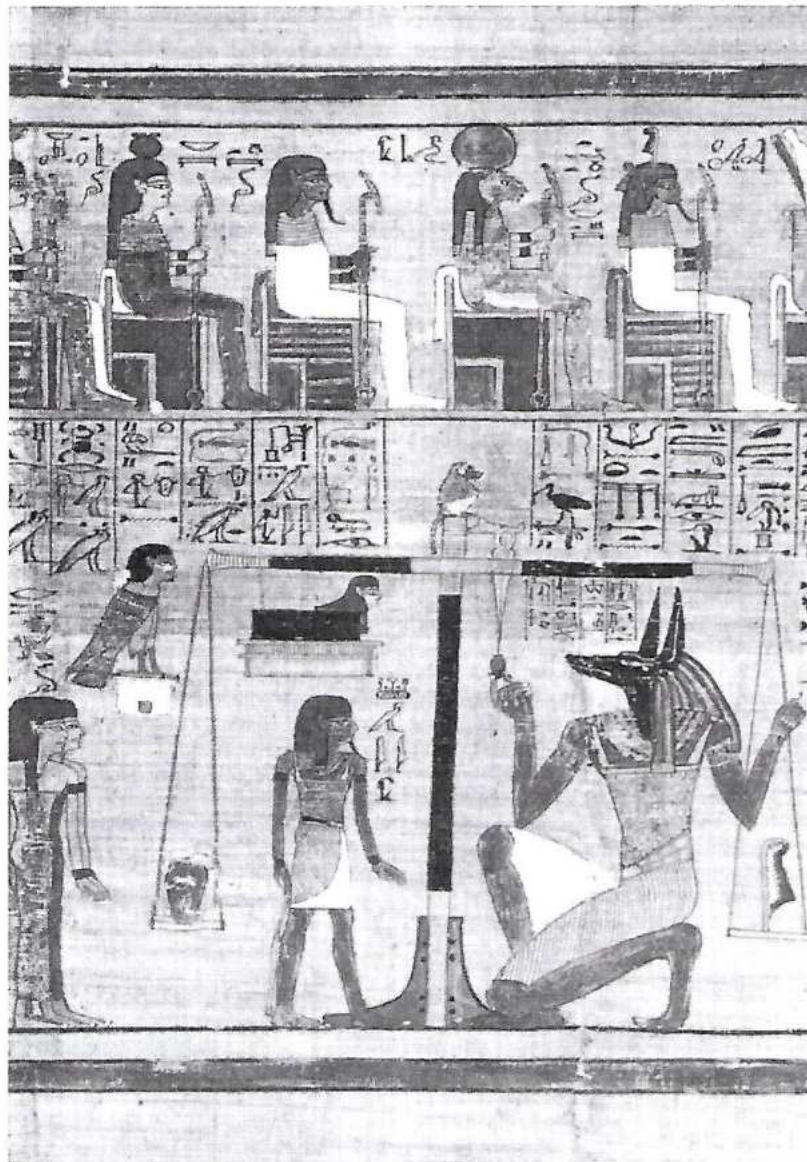
- Sceptici** Sceptici begrijpen doorgaans niet hoe het kan dat iemand waarde hecht aan uitspraken van kinderen over een periode tussen twee levens in. Op zich is dat natuurlijk veel minder verwonderlijk dan zij het voorstellen. Er bestaan immers zoals we in voorgaande lessen hebben gezien naar alle waarschijnlijkheid kinderen die zich werkelijk vorige levens herinneren. Daarom is het helemaal niet raar om aan te nemen dat uitspraken die ze doen over een tussenperiode ook op echte herinneringen kunnen berusten. Het is eerder vreemd dat een scepticus daar niet zelf opkomt!
- Desalniettemin kunnen mogelijke TPH's natuurlijk nog steeds twee bronnen hebben, namelijk fantasie en echte herinnering. Hoe maken we daar onderscheid in?
- Geen fantasie** In het algemeen kunnen we er vanuit gaan dat het als de mogelijke TPH helemaal op zichzelf staat en niet gestaafd wordt door andere ervaringen, aannemelijker is dat ze niet authentiek is, maar op fantasie berust. Er zijn echter TPH's bekend die men niet eens *kan* afdoen als fantasie. De ESP-verklaring is er ook nog eens te vergezocht voor, zodat het om echte herinneringen moet gaan.
- Nooit geleerd** Dat zijn allereerst ervaringen waarin termen of ervaringen worden beschreven die het kind in het huidige leven nooit geleerd heeft. Een sprekend voorbeeld daarvan is het geval Shai Simpson-Baikie, die hebreeuwse, jiddische en Spaanse termen gebruikte die zij noch haar ouders ooit geleerd hadden in dit leven maar die binnen bepaalde tradities wel van toepassing bleken op voorstellingen rond een hiernamaals.
- Wisselwerking met deze wereld** Daarnaast zijn het de ervaringen zoals van Veer Singh waarbij iemand zich herinnert als geest te hebben gecommuniceerd met levenden of de fysieke wereld te hebben beïnvloed, hetgeen bevestigd wordt door uitspraken van onafhankelijke derden.
- We kunnen er daarom niet omheen: sommige TPH's zijn authentiek en betreffen echte herinneringen aan ervaringen na de dood en voor de geboorte.

33.4 Vergelijking met bijna-dood-ervaringen

Parallellen

Wat vervolgens opvalt is dat de tussenperiodeherinneringen van jonge kinderen overeenkomen met BDE's. Alle kenmerken kennen met andere woorden parallellen bij ervaringen van mensen die bijna dood zijn geweest:

- Wezens van licht zijn een kenmerk dat zoals we weten bij veel BDE's voorkomt.
- Kennis van het aardse leven kennen we bij BDE's met name in de vorm van het levenspanorama dat betrekking heeft op het bijna afgesloten leven.
- Contact met overledenen is er in de vorm van overleden geliefden, familieleden en vrienden die de BDE'er opwachten en verder begeleiden in de andere wereld. Dit verschijnsel kennen we ook uit de sterfbedvisioenen.
- De prachtige kleuren, vormen en geluiden van de andere wereld vormen een van de vaakst terugkerende thema's binnen BDE's.
- Gemeenschappen kennen BDE's in de vorm van steden en andere oorden waar zielen samen zouden komen om zich samen verder in te ontwikkelen en te groeien.
- Liefde en Licht staan centraal in bijna alle BDE's en vormen ook een onderwerp van de levenslessen die BDE-ers uitdragen.
- Communicatie met levenden kennen we bij BDE's onder meer uit gevallen waarin men telepathisch contact zou hebben gehad met levenden.
- Beïnvloeding van de fysieke wereld is weliswaar een zeldzaam thema bij BDE's maar komt in enkele gevallen toch voor, net als bij uittredingen.
- Voorbereiding op het aardse leven kennen we bij BDE's in de vorm van voorbereiding op terugkeer in het eigen lichaam. Geregeld vinden we daarbij dezelfde moeite als Kees tentoonspreidde toen hij tegenstribbelde terwijl de engelen hem weer "aan het werk" wilden zetten.

Egyptische afbeelding van het hiernamaals.

33.5 Vergelijking met andere spontane gevallen

Contact met overledenen

Er zijn andere soorten spontane gevallen bekend zoals ervaringen met spontaan contact met overledenen en plaatsgebonden poltergeest die sterke overeenkomsten vertonen met TPHs. De systematische vergelijking hiervan staat trouwens nog in de kinderschoenen.

Plaatsgebonden poltergeest

Maar het is nu al duidelijk dat de ervaringen in één richting wijzen.

De herinneringen van kinderen zoals Veer Singh geven aan dat bepaalde poltergeestachtige verschijnselen inderdaad kunnen berusten op inwerking van psychokinese van de kant van overledenen. Ook verschijningen in een droom kunnen kennelijk berusten op reëel contact met een overledene.

33.6 Herinneringen aan een tussenperiode en kennis over het hiernamaals

**Fantasie
heel
onaannemelijk**

TPH's komen sterk overeen met bijna-doodervaringen, sterfbedvisioenen en andere spontane ervaringen. Bovendien gaat het bij TPH's altijd om jonge kinderen die authentieke herinneringen hebben aan vorige levens. En de kinderen in kwestie en hun naaste omgeving hebben in veruit de meeste gevallen in dit leven nooit gehoord van vergelijkbare ervaringen. De fantasiehypothese is daarmee wel uiterst onaannemelijk geworden.

Maatstaf

We hebben extra veel reden om aan te nemen dat ook hun herinneringen aan een hiernamaals authentiek zijn. Waarschijnlijk vormen de TPH's daarmee de betrouwbaarste bron van kennis over het hiernamaals. We zouden ze als maatstaf kunnen gaan gebruiken in onze speurtocht naar kennis over het leven na de dood en voor een volgende incarnatie. Dat betekent dan dat we niets hoeven aan te nemen over de andere wereld dat niet expliciet bevestigd wordt door tussenperiodeherinneringen. Andersom mogen we er ook behoorlijk zeker vanuit gaan dat een fenomeen als plaatsgebonden poltergeist werkelijk verband houdt met inwerking van een overledene, als dit fenomeen een directe parallel kent bij TPH's.

Jongen zegt heel boos tegen een verbaasd vriendje: Nou ben ik nota bene expres verschenen als spook tijdens de tussenperiode en nou zeggen ze verdorie nog steeds dat spoken niet bestaan!

33.7 De aard van onze kennis over het hiernamaals

Indirecte bronnen
Herinneringen aan ervaringen

Herinneringen aan een tussenperiode zijn altijd *indirecte* bronnen van kennis van het hiernamaals. Dat geldt in feite voor alle vormen van kennis van gene zijde zolang we ons hier bevinden. Het gaat namelijk altijd om *herinneringen* aan ervaringen die men in ontlichaamde toestand heeft gehad. We kunnen die herinneringen alleen aan elkaar toetsen en niet aan geregistreerde aardse kennis, zoals wel mogelijk is bij herinneringen aan vorige levens. Wat dat betreft lijken we zolang we hier op aarde rondlopen in een fysiek lichaam op astronomen die van een afstand kennis proberen te vergaren van andere planeten, sterren of melkwegstelsels. Ooit zullen we allemaal weer "astronauten" worden, zoals we allemaal voor onze geboorte al geweest zijn. Dat wil zeggen dat we dan weer rechtstreeks in aanraking komen met die andere wereld. Maar dat betekent niet dat er *geen* kennis van het hiernamaals mogelijk is. Alleen dienen we wel te beseffen dat die kennis minder direct en daardoor ook minder volledig is dan wanneer we nu al in dat hiernamaals zouden verblijven. Met die restrictie in het achterhoofd kunnen we dankbaar zijn voor het licht dat tussenperiodeherinneringen op gene zijde werpen.

Restrictie

33.8 Samenvatting

Herinneringen aan een tussenperiode of tussenperiodeherinneringen (TPH's) komen voor bij een aantal kinderen die zich een vorig leven kunnen herinneren. Ze vertonen kenmerken die ook voorkomen bij bijna-doodervaringen en sterfbedvisioenen. Aangezien het jonge kinderen betreft die in het huidige leven niet bekend zijn geraakt met vergelijkbare ervaringen van anderen, zijn TPH's een extra betrouwbare bron van kennis over het hiernamaals. Ze kunnen ook vergeleken worden met andere spontane gevallen zoals telepathische contacten met overledenen en spookhuizen. Daarbij kunnen ze dienen als een soort maatstaf voor betrouwbare kennis over gene zijde. Natuurlijk betreffen TPH's wel een indirecte, onvolledige bron over het hiernamaals, maar we kunnen er toch nog veel uit afleiden.

33.9 Volgende les

De volgende keer staan we stil bij het onderwerp dieren en een leven na de dood

33.10 Huiswerkopgaven

1. Waar staat de afkorting TPH voor?
2. Noem een aantal kenmerken van herinneringen aan een tussenperiode.

3. Wat kunnen TPH's betekenen voor de theorievorming naar plaatsgebonden poltergeist?
4. Waarom vormen tussenperiodeherinneringen een extra betrouwbare bron van informatie over het hiernamaals?

33.11 Oefenopgave

Lees het boek "Vroeger toen ik groot was" van Dr. Klink, "Reïncarnatieverhalen van kinderen" van de Harissons of mijn boek "Parapsychologisch onderzoek naar reïncarnatie en leven na de dood" en let daarbij met name ook op passages over tussenperiodeherinneringen.

33.12 Literatuurlijst

- Bosga, D. (2001). De bardo's. Prana, 127, 19-27.
- Bowman, C. (2001). Kinderen uit de hemel, Utrecht: Bruna
- Brinkley, D., & Perry, P. (1994). Saved by the Light. New York: Villard Books.
- Harrison, P., & Harrison, M. (1995). Reïncarnatieverhalen van kinderen. Deventer: Ankh-Hermes.
- Klink, J. (1994). Vroeger toen ik groot was. Vèrgaande herinneringen van kinderen. Baarn: Ten Have.
- Rivas, T. (2000). Herinneringen aan een periode tussen twee levens. Prana, 120, 33-38.
- Rivas, T. (2000). Parapsychologisch onderzoek naar reïncarnatie en leven na de dood. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rivas, T. (2001). Heel wat meer dan niets: herinneringen aan een 'tussenperiode'. Prana, 127, 89-93.
- Rivas, T. (2003). Uit het leven gegrepen: beschouwingen over een leven na de dood. Delft: Koopman & Kraaijenbrink.
- Stevenson, I. (1987). Children who remember previous lives: A question of reincarnation. Charlottesville: University Press of Virginia.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 34

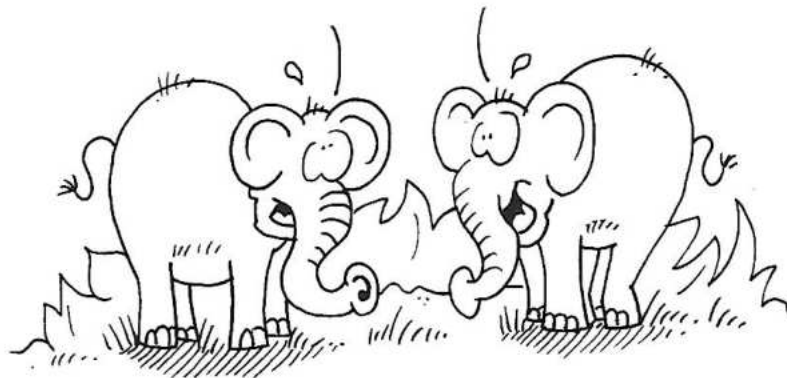
Dieren en leven na de dood

- 34.1 Inleiding
- 34.2 De dierlijke ziel en leven na de dood
- 34.3 Persoonlijke evolutie bij dieren
- 34.4 Dromen over overleden dieren
- 34.5 Verschijningen van overleden dieren
- 34.6 Verklaring en implicatie
- 34.7 Samenvatting
- 34.8 Volgende les
- 34.9 Huiswerkopgaven
- 34.10 Oefenopgave
- 34.11 Literatuurlijst

34.1 Inleiding

In voorgaande lessen hebben we gezien dat de mens niet de enige diersoort is met een geest of ziel en dat dieren naar alle waarschijnlijkheid zowel ESP als psychokinese kunnen vertonen.

In deze les staan we specifiek stil bij wat er gezegd kan worden over het overleven van leden van andere diersoorten na de fysieke dood.

Twee olifanten al toeterend in gesprek met elkaar: "Zouden die rare naakte apen een leven kennen na de dood?" "Best mogelijk, maar waar ligt dan de grens, he?"

34.2 De dierlijke ziel en leven na de dood

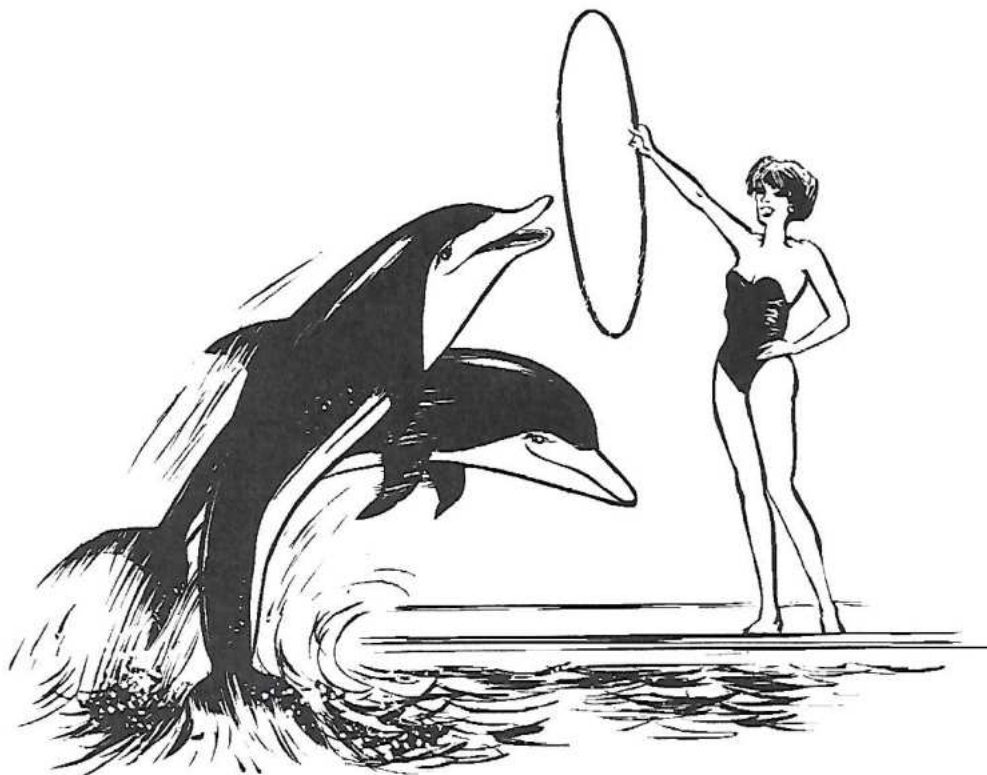
Discriminatie

Het is in deze cursus al eerder aan de orde geweest dat het ingaat tegen het principe van wetenschappelijke zuinigheid om te stellen dat dieren geen paranormale vermogens hebben en mensen wel. Het gaat in feite om een soort discriminatie in de trant van "Het zijn toch maar dieren, die kunnen toch nooit paranormale vermogens zoals ESP en PK vertonen!". Iets dergelijks, en dan nog schokkender, hebben we in de psychologie gezien, toen dieren beschouwd werden als een soort robots of automaatjes zonder gevoelens of gedachten. Gelukkig worden dieren langzaam maar zeker serieuzer genomen. Een volgende stap die daarin gezet moet worden is het doortrekken van de aannemelijkheid van een leven na de dood voor menselijke zielen naar andere dierlijke zielen toe. Behalve misschien in bepaalde religieuze tradities, die daarin vergelijkbaar zijn met verhalen over een platte aarde en een zon die om de aarde draait in plaats van andersom, is er geen enkele reden om te verwachten dat dierlijke geesten na de dood ophouden te bestaan.

Volgende stap

Het voorkomen van ESP bij mensen vormt al een solide basis voor de theorie van een persoonlijk overleven na de dood, zoals zelfs de animistisch georiënteerde Duitse parapsycholoog Hans Bender erkende. Dat betekent dat het voorkomen van ESP bij andere diersoorten al evenzeer aanduidt hoe plausibel het is dat dieren hun dood overleven. Het is zeer onaannemelijk dat daar geen sprake van zou zijn, maar dieren - anders dan mensen- geestelijk vernietigd zouden worden bij de dood.

Plausibel

dolfijnen

34.3 Persoonlijke evolutie bij dieren

Evolutieproces We mogen al evenzeer bij voorbaat stellen dat het voor de hand ligt dat dierlijke zielen net als menselijke een evolutieproces doormaken over meer dan een leven heen. Het is zelfs aannemelijk dat geesten die nu dieren zijn ooit mensen of vergelijkbare wezens zullen worden en andersom ook dat mensen geestelijk ooit andere dieren zijn geweest.

Continuïteit Sterker nog, er is geen enkele reden om dat niet bij voorbaat te veronderstellen. We kunnen dus verwachten dat dieren net als mensen na de dood tijdelijk in een andere wereld terechtkomen en dan vervolgens kunnen reïncarneren in een nieuw lichaam. Het is zelfs denkbaar dat sommige afzonderlijke dieren bewuste herinneringen hebben aan vorige levens en talenten die samenhangen met hun ervaring uit een vorige incarnatie.

Bewuste herinneringen Het is ook mogelijk dat bepaalde dieren bijvoorbeeld mensen herkennen uit een vorig leven en daarbij typische gedragingen vertonen die overeenkomen met het gedrag van een overleden huisdier.

Een mogelijk geval van echte reïncarnatie van een dier wordt gemeld door Focco Huisman (blz. 128): "De heer J. uit Tilburg meent zeker te weten, dat zijn jonge Duitse herder een reïncarnatie is van zijn overleden Groenendaelse Herder. Hij staaft dat met het voorbeeld dat de Groenendaeler altijd in een bepaalde kamer in het huis sliep. Na het overlijden zijn een aantal kamers, waaronder ook de kamer waar hij sliep, grondig schoongemaakt en opnieuw gestoffeerd. Vanaf de eerste dag, dat de Duitse Herder zijn intrede deed in het huis, wilde hij in de bewuste kamer slapen. Voorts reageerde hij op vreemde dingen exact zoals de Groenendaeler. Zijn ogen straalden precies zo. De heer J. had ook nog een poedel, die direct zeer positief op de Duitse Herder pup reageerde: 'het was alsof de pup al jaren in ons huis was geweest!'"

Een westerse boeddhistische monnik, Lawrence Gray, meent zelfs dat zijn favoriete aapje Peppel gereïncarneerd is in zijn adoptief-zoon Ram Rattan.

**Radicaal
ander
dierbeeld**

In ieder geval zouden we moeten verwachten dat hun persoonlijkheid net als die van ons grotendeels door hun talloze ervaringen over verschillende levens heen bepaald is, en veel minder eenduidig door genetische codes dan nu bijna algemeen geloofd wordt. Ook dierbeeld behoeft een radicale wijziging waar het dit soort kwesties betreft.

Focco Huisman

Etische grenzen In de meeste gevallen zal het wel onmogelijk blijven om vast te stellen of individuele dieren specifieke herinneringen aan een vorig leven hebben of bijna-doodervaringen gehad hebben. Er zijn wel macabere experimenten voorgesteld waarbij mensapen gebarentaal zou worden aangeleerd, waarna ze kunstmatig in een toestand van schijndood zouden worden gebracht en dan tenslotte weer gereanimeerd. De apen zouden dan dus via gebarentaal moeten communiceren over hun eventuele BDE's. Maar zelfs de grootste vleeseters zullen nog wel aanvoelen dat zulke experimenten ethisch niet door de beugel kunnen.

Opwachten aan gene zijde Ook melden sommige paragnosten zoals Beatrice Lydecker dat ze waargenomen hebben hoe dieren net als mensen worden opgewacht door geliefden wanneer ze overgaan naar gene zijde. Lydecker schrijft ondermeer over het overlijden van de hond Blacky (blz. 185-186): "Daar, boven de behandeltafel, zag ik het beeld van Princess Royal, die Blacky als pup mee had helpen opvoeden en die twee jaar zijn vriendin en metgezellin was geweest. Zij stond daar op hem te wachten tot hij bij haar zou komen. Toen hij ging, viel zijn oud geworden lichaam in stukken van hem af en verscheen hij weer als het prachtige jonge dier met zijn volle vacht, dat ik veertien jaar eerder in mijn huis had opgenomen.

Het was als het uitkomen van een vlinder uit de pop. Toen hij zich goed geschud had, begon hij zoals vroeger om Princess Royal heen te dansen en zij, op haar beurt, duwde hem vol liefde voort met haar snuit. Zij wilde dat hij mee zou komen en bleef hem aansporen verder te gaan. Hij bleef even naar mij kijken, erop wachtend dat ik hem ook geestelijk zou loslaten. Op de een of andere manier slaagde ik erin te zeggen: 'Blacky, ik houd van je. Ga nu met Princess mee en het ga je goed! Ik zie je later terug.' Terwijl hij afscheid van me nam, voelde ik zijn opgetogenheid, dat hij nu vrij was. Vervolgens vervaagde het beeld."

34.4 Dromen over overleden dieren

Mijn hond Feliz, een kruisingpincher overleed in september 1993 aan de gevolgen van een akelige auto-immuunziekte. Hij was in de loop der tijd erg verzwakt geraakt en zag er doodziek uit toen hij uiteindelijk plotseling onder ellendige omstandigheden overleed. Gelukkig heb ik nog net afscheid van hem kunnen nemen. Toch was ik erg blij dat ik een droom over Feliz kreeg waarin hij springlevend en stralend op mijn bed stond en naar mij keek. Het leek op authentiek contact zoals mensen dat ook met overleden mensen kunnen hebben in dromen.

Wegdromen? Dit soort ervaringen komen vaker voor en zeker niet alle dromen over overleden huisdieren zijn af te doen als wensdromen. Een droom die echt wijst op contact met een huisdier na zijn dood, overkwam de moeder van een eigenares van een Engelse mastiff, Fife die vermist werd. Ze droomde dat Fife kwispelend op een heuvel stond. De hond keek vervolgens naar beneden en daar zag de vrouw zijn gehavende, levenloze lichaam liggen. De volgende morgen nam ze haar dochter mee en liep naar de plek waar ze over gedroomd had. Ze vonden het lijf van Fife terug, precies zoals het eruit had gezien in haar droom.

Paragnost Joop van Limbeek meldt een geval waarin zijn dochter, het buurmeisje, zijn schoonmoeder en zijn vrouw allemaal in dezelfde nacht over de overleden hond Juno droomden zonder dat dit te maken zou hebben met wensdenken.

Dit soort bewijsmateriaal wijst erop dat dieren net als mensen na hun dood telepathisch contact kunnen zoeken met levenden. Het is redelijk om te verwachten dat er hierin geen verschil bestaat tussen menselijke en dierlijke zielen.

34.5 Verschijningen van overleden dieren

Het voorgaande geldt ook voor verschijningen van dieren. Ook deze lijken sterk op die van mensen.

Al in het 19e eeuwse Report on the Census of Hallucinations van de Engelse SPR komen 25 verslagen voor van verschijningen van dieren: eenmalige ervaringen met 13 katten, vier honden, een konijn, een muis, een vogel, een vlinder, een paard met wagen, en herhaalde ervaringen met katten en twee gevallen waarin zowel katten als honden voorkwamen. Er bestaan ook verhalen van geestverschijningen van dieren in spookhuizen of -kastelen. Zelf heb ik wat dat betreft iemand gesproken die ervan overtuigd is een spookachtig wit paard te hebben gezien in een Engels kasteel.

Olivia Durden Robertson van Huntingdon Castle vertelde schrijfster Rebecca Hall dat haar grote rode kater aan haar verscheen toen zij in Londen was. Zijn beeld was meer dan levensgroot toen hij zijn voorpoten om haar heen sloeg, haar telepathisch mededeelde dat hij erg van haar hield en vervolgens wegsprong. Zij voelde dat er een groep katten op hem wachtte. Later hoorde ze dat hij op die dag op Huntingdon Castle was overleden.

Tekenfilmfiguren Tom en Jerry, lachend: En ze zeggen dat wij niet realistisch zijn als we na allerlei bloederige gevechten op leven en dood toch weer opstaan!

Raymond en Suzanne Peters uit de Verenigde Staten waren een keer laat naar bed gegaan, toen Raymond hoorde dat er een hond stond te blaffen in de slaapkamer. Opeens leek het geluid zich zo dicht bij hen te bevinden dat ze allebei recht overeind in bed gingen zitten. Raymond vroeg aan zijn hond: "Wat is er in hemelsnaam aan de hand met

jou, Mac?" Maar op datzelfde moment merkte het echtpaar dat er rook in de kamer was. Ze haastten zich naar de gang en zagen dat die gevuld was met dichte, verstikkende rook. Het huis brandde helemaal af, maar de familie Peters kon zich wel redden dankzij Mac. Alleen was Mac al drie maanden van tevoren overleden!

Robin Deland uit Denver, Colorado reed een keer 's avonds laat over een smalle en kronkelige weg door een bergachtige streek. Opeens verscheen zijn grote collie, Jeff, op de weg voor hem. Jeff was een jaar daarvoor gestorven maar deze hond zag er onmiskenbaar hetzelfde uit. Deland remde uit alle macht. Hij sprong uit de auto en rende met knikkende knieën achter zijn hond aan. Jeff draaide zich om en begaf zich naar de top van een heuvel voor hem. Toen Deland hem gevolgd was zag hij een grote zwerfkei op de weg die daar beland was door een aardverschuiving. Als hij niet gewaarschuwd was, had hij de zwerfkei niet op tijd kunnen ontwijken. Hij was dan zeker in het ravijn beland. Toen hij zich dat realiseerde keek hij waar zijn hond gebleven was, maar die was onvindbaar.

I. M. te Helmond signaleerde een grote witte kat voor haar deur en later op de schutting van haar tuin, luid en klagend miauwend. Ze wilde naar de poes toe gaan, maar het dier holde steeds voor haar uit in de richting van de verkeersweg. Ze had de poes nog nooit eerder gezien, maar voelde intuïtief dat er iets niet klopte. Bij de verkeersweg aangekomen, trof zij haar eigen kat dood aan. De witte poes was in het niets verdwenen en is ook niet meer teruggekeerd.

34.6 Verklaring en implicatie

Geen andere verklaring

Ervaringen van contact met overleden huisdieren door middel van dromen of verschijningen lijken sterk op soortgelijke ervaringen met mensen en kunnen bovendien paranormaal zijn. Het is net als bij ESP en psychokinese onredelijk om dan een andere verklaring te zoeken voor deze ervaringen, alleen omdat het geen mensen betreft. In plaats daarvan zouden we volgens mij uit moeten gaan van reëel contact met overleden huisdieren.

Doden van dieren

Het voorgaande impliceert overigens niet dat het niet erg is om een dier te doden, omdat hij of zij de dood toch wel overleeft. In de trant van "Als je uitgaat van een onsterfelijke dierlijke ziel, waarom zou je er dan nog moeite mee hebben als ze pijnloos worden geslacht? Ze leven daarna toch gewoon verder als geesten!". Een dier doden zonder strikte noodzaak, zoals er bijvoorbeeld in het geval van pijnloze euthanasie zou kunnen zijn bij terminale ziekten, blijft in mijn ogen kwalijk. Het lichaam is ook voor een dier het meest persoonlijke materiële 'bezit' en maakt het het dier mogelijk te leven in deze materiële wereld.

34.7 Samenvatting

Er is alle reden om uit te gaan van dierlijke zielen die net als mensen bewustzijn, ESP en PK vertonen en net als mensen ook de fysieke dood overleven. Bovendien zijn er aanwijzingen dat mensen contact kunnen hebben met overleden dieren door middel van dromen of geestverschijningen.

Dit impliceert overigens niet dat we dieren zomaar mogen doden, omdat ze de dood toch wel 'overleven'.

34.8 Volgende les

De volgende keer gaan we in op het spiritisme in vergelijking met de parapsychologie Succes met de vragen!

34.9 Huiswerkopgaven

1. Waarom is het parapsychologisch gezien ook zonder onderzoek naar leven na de dood al aannemelijk dat dieren de dood overleven?
2. Welke twee soorten aanwijzingen bestaan er voor contact met overleden dieren?
3. Wat voor bewijsmateriaal zou men kunnen verzamelen voor reïncarnatie van huisdieren?
4. Is Fokko Huisman:
 - a. Een bekende paranormale hond?
 - b. Een bekende Nederlandse schrijver over parapsychologische verschijnselen rond dieren?
 - c. Een bekende Amerikaanse schrijver over parapsychologische verschijnselen rond dieren?
 - d. Een tegenstander van de gedachte dat er een dierlijke ziel bestaat?

34.10 Oefenopgave

Vraag aan vrienden, familieleden of kennissen of ze wel eens een paranormale ervaring hebben meegemaakt die verband leek te houden met een overleden huisdier.

34.11 Literatuurlijst

- Barbanell, S. (1940). When your animal dies. Londen: Spiritualist Press.
- Gray, L. (1994). De terugkeer van Peppel. Deventer; Ankh-Hermes.
- Hall, R. (1980). Dieren zijn als mensen. Deventer: Ankh-Hermes.
- Huisman, F. (1985). Zo praat je met dieren. Deventer: Ankh-Hermes.
- Lydecker, B. (1982). Contact met dieren: hoe mensen met dieren kunnen praten. Deventer: Ankh-Hermes.
- Mackenzie, A. (1982). Hauntings and apparitions. Londen: Granada.
- Rivas, T. (1999/2000). Bestaat er een dierlijke ziel? Gezond Idee!, 46, 12-13.
- Rivas, T. (2000). Parapsychologisch onderzoek naar reïncarnatie en leven na de dood. Deventer: Ankh-Hermes.
- Schul, B. (1977). The psychic power of animals. Londen: Coronet.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 35

Inhoud

- 35.1 Inleiding
- 35.2 Kenmerken van het spiritisme
- 35.3 Vergelijking met parapsychologisch onderzoek naar leven na de dood
- 35.4 Risico's van het spiritisme
- 35.5 Samenvatting
- 35.6 Volgende les
- 35.7 Huiswerkopgaven
- 35.8 Oefenopgave
- 35.9 Literatuurlijst

35.1 Inleiding

We hebben het spiritisme in deze cursus al als een beweging leren kennen die van groot belang is geweest voor het ontstaan van het wetenschappelijk onderzoek naar paranormale verschijnselen. Bijna alle parapsychologische verschijnselen die nu nog worden bestudeerd kwamen naar verluidt al voor bij spiritistische sessies.

In deze les kijken we specifiek naar het spiritisme als beweging en vragen ons af waarin deze overeenkomt met en verschilt van parapsychologisch onderzoek naar leven na de dood. Ook staan we stil bij mogelijke gevaren van het spiritisme.

Breed lachende scepticus, gekleed als psychiater met diagnostisch rapport onder zijn arm en met opgeheven vingertje: "Spiritisten en parapsychologen zijn allebei gek om te geloven in paranormale fenomenen. Maar parapsychologen zijn nog het verste heen, omdat ze denken dat hun wanen wetenschappelijk te onderbouwen zijn!"

35.2 Kenmerken van het spiritisme

Religieuze beweging Varianten

Het spiritisme is een religieuze beweging met diverse varianten die op belangrijke punten kunnen afwijken van elkaar. Sommige spiritistische bewegingen zijn zuiver spiritistisch georiënteerd, maar andere zijn syncretistisch, dat wil zeggen dat ze leerstellingen van andere religieuze stromingen, zoals het christendom of natuurgodsdiensten, in zich op hebben genomen. Ook kunnen er verschillende opvattingen bestaan over belangrijke detailkwesities zoals hoe ethisch verantwoord het is om actief zoeken naar contact met overledenen, of het al dan niet bestaan van reïncarnatie. De Zuid-Amerikaanse variant van het spiritisme, het Kardecismo, is afgeleid van de geschriften van Allan Kardec (pseudoniem van de Fransman Hyppolyte Léon Denizard Rivail) en gelooft sterk in reïncarnatie. Dit Kardecisme komt overigens in Europa en Australië voor.

Verschillende opvattingen

In Nederland kennen we sinds 1888 de spiritistische vereniging Harmonia die meer in een Europese traditie thuishoort.

Algemene kenmerken

Desondanks zijn er enkele algemene kenmerken van het spiritisme die alle varianten gemeen hebben, zoals:

- Persoonlijk overleven na de dood.
- De mogelijkheid van contact met overledenen.
- Het concept "mediumschap", dat inhoudt dat sommige mensen extra geschikt zouden zijn als een soort doorgeefluik voor de boodschappen van geesten.
- Het creëren van geschikte omstandigheden waaronder geesten van overledenen gemakkelijk contact kunnen zoeken met levenden, met name bij zogeheten seances oftewel spiritistische sessies (zittingen).

35.3 Vergelijking met parapsychologisch onderzoek naar leven na de dood

Er zijn een aantal duidelijke overeenkomsten en verschillen tussen parapsychologen die onderzoek doen naar leven na de dood en spiritisten.

Overeenkomsten

Leven na de dood

Een aantal parapsychologische onderzoekers, waaronder ikzelf, gaan expliciet uit van het bestaan van een leven na de dood, evenals van de mogelijkheid van contact met overledenen. Verwarrend genoeg worden wij wel eens aangeduid als "spiritisten".

Contact met overledenen

Daarmee wordt dan niet bedoeld dat we het spiritisme als religieuze stroming aanhangen, maar uitsluitend dat we een spiritistische hypothese onderschrijven voor tenminste een deel van het bewijsmateriaal. Dat wil zeggen dat we net als de religieuze spiritisten, maar dan in een *parapsychologisch* verband, stellen dat er naar alle waarschijnlijkheid sprake is van contact met overledenen in die concrete gevallen.

Animisten

Andere parapsychologen die zich bezighouden met spiritisme beschouwen daarbij optredende paranormale ervaringen niet als iets wat verband houdt met een leven na de dood, maar uitsluitend als uitingen van ESP en PK. Zij hangen zonder uitzondering de zogeheten "animistische" hypothese aan, die stelt dat alle verschijnselen bij spiritistische seances verklaarbaar zijn als uitingen van psychologische en paranormale processen van de ziel van levenden oftewel "anima". Ze worden dan ook geregeld "animisten" genoemd. In feite horen ze echter niet bij deze vergelijking betrokken te worden, want ze doen eigenlijk helemaal geen onderzoek naar leven na de dood, maar enkel en alleen naar PSI bij spiritistische seances.

Seance

Verschillen

Aan de lopende band contact

Spiritisten nemen in tegenstelling tot parapsychologen voetstoots aan dat er mediums bestaan die aan de lopende band contact zouden hebben met overledenen. Nu is het op zich wel aannemelijk dat er mensen zijn die hier door hun persoonlijkheid extra geschikt voor zouden kunnen zijn. Er zijn immers, zoals we al hebben gezien, ook paragnosten, parergasten en paranormale genezers die allemaal meer dan gemiddeld blijken te geven van paranormale vermogens. Maar dat is nog iets anders dan dat een medium bijvoorbeeld dagelijks in staat zou zijn contact te leggen met geesten.

- Pseudo-medium** Ook is het vanuit een parapsychologisch oogpunt helemaal niet zeker dat mensen die zichzelf medium noemen ook echt medium zijn. Het is best mogelijk, net als dit bij self-made "paragnosten" het geval kan zijn, dat een zogenaamd medium alleen maar de illusie heeft dat er sprake is van contact met gene zijde.
- Zuiver psychologische fenomenen** De meeste parapsychologische onderzoekers naar leven na de dood stellen voorts dat er bij seances naast mogelijke authentieke contacten met overledenen ook sprake kan zijn van zuiver psychologische fenomenen die daar niets mee te maken hebben. Er kan bijvoorbeeld een zogeheten dissociatieve toestand optreden, waarin de eigen geest van het medium tijdelijk gesplitst wordt in een niet-bestaande geest en het normale bewustzijn. We kennen dit verschijnsel al uit de les over bezetenheid. Spiritisten kunnen zich bijzonder heftig verzetten tegen deze psychologische interpretatie.
- Bedrog** Misschien wel het belangrijkste verschil tussen spiritisten en parapsychologen is dat de meeste spiritisten bij hun seances niet streven naar omstandigheden waaronder mediums geen bedrog kunnen plegen. Ze zijn immers niet bezig met het verzamelen van bewijsmateriaal voor contact met overledenen maar met een soort religieuze bijeenkomsten die gericht zijn op spirituele inspiratie en troost. Veel spiritisten verbazen zich dan ook als parapsychologen niet of nauwelijks geïnteresseerd blijken te zijn in allerlei leringen die hen zouden bereiken uit een hogere geestelijke wereld.
- Onkritisch** Samengevat vinden parapsychologische onderzoekers van leven na de dood spiritisten vaak te onkritisch en soms zelfs wat zweverig. Daar staat tegenover dat spiritisten parapsychologen als lomperiken kunnen zien die de gewijde sfeer verstoren en domweg niet willen geloven in hogere wezens. Spiritisten zien vaak niet in dat parapsychologen voor een deel echt vergelijkbare theorieën kunnen aanhangen als zijzelf en ervaren hen dan als een soort sceptici die helemaal niet open zouden staan voor spiritistische verschijnselen. Gelukkig is dit niet altijd het geval, want dan was er helemaal geen parapsychologisch onderzoek van het spiritisme mogelijk geweest. Ikzelf heb al vaker spiritisten gesproken die me vriendelijk te kennen te gaven niet geïnteresseerd te zijn in parapsychologisch onderzoek, omdat dat "altijd zo sceptisch" zou zijn.
- Sceptici**
- Kritische spiritisten** Er zijn echter ook figuren binnen het spiritisme geweest die wel degelijk een kritische geest vertoonden, verwant aan die van de parapsychologie. Douwe Bosga schrijft hierover (blz. 16): "Binnen de Nederlandse spiritistische wereld was zo'n gunstige uitzondering de voormalige beroepsofficier H.N. de Fremery, die in de eerste helft van deze eeuw [bedoeld wordt de 20e eeuw] vele jaren deel uitmaakte van de redactie van het spiritistische tijdschrift *Het Toekomstig Leven* en die talrijke gezaghebbende geschriften op zijn naam heeft staan, zoals zijn in 1904 verschenen *Handleiding tot de kennis van het spiritisme*. De Fremery was er niet op uit het spiritisme te verheerlijken, maar streefde een onbevooroordeelde meningsvorming na. (...) Dat deze ruimdenkendheid hem in "eigen" kring niet altijd in dank werd afgenomen moge duidelijk zijn."
- De Fremery**
- Bozzano** Buiten Nederland is vooral de Italiaanse spiritist Ernesto Bozzano van groot belang geweest. Hij was uitstekend op de hoogte van de parapsychologische literatuur en verwerkte algemene wetenschappelijke inzichten over paranormale vermogens in zijn grote aantal spiritistische geschriften.

Medium in trance zegt: "Ik krijg de geest van Don Quichotte door!". Spiritist, verontwaardigd, "Dat overkomt ons nu altijd als er van die sceptische parapsychologen bij zijn!"

35.4 Risico's van het spiritisme

- Experimenten** Zoals zo vaak in de parapsychologie is het ook bij het leggen van contact met overledenen helemaal niet verstandig om als een wildeman te gaan experimenteren. Tienerfeestjes en andere gezellige bijeenkomsten waarbij men naar hartelust speelt met glaasje draaien, ouija-borden of pendelen zijn wat dat betreft echt berucht. Ik heb zelf reeds vaker uit de eerste hand gehoord dat daarbij echt brokken zijn gemaakt. Roekeloze avonturen op dit gebied kunnen leiden tot:
- Angstaanjagende extrasomatische psychokinetische, poltergeistachtige verschijnselen, zoals het spontane bewegen of leviteren van voorwerpen, het doorbranden van gloeilampen, het plotseling dalen of stijgen van de kamertemperatuur, en het draaien of vallen van schilderijen en lampen.
 - Intrasomatische psychokinetische verschijnselen, zoals het gevoel geknepen of gekrabd te worden.
 - Psychologische problemen zoals een waan belaagd of zelfs bezeten te worden door geesten.
 - Het ontvangen van dwingende "opdrachten" of sektarische leringen die het leven van deelnemers op zijn kop zetten.
 - Verslaving aan de opwindende gepaard gaat met de experimenten, in die zin dat andere activiteiten en contacten met levenden worden verwaarloosd.
 - In zeldzame gevallen mogelijk zelfs echte bezetenheid door "aardgebonden" geesten.

Dwang	Los van deze kwalijke gevolgen voor de betrokken levenden, is er theoretisch ook nog de mogelijkheid dat men een overleden geest ruw stoort in zijn eigen ontwikkeling door hem als het ware te dwingen in contact te treden met deze wereld. Dit probleem wordt ondervangen door veel spiritistische bewegingen doordat deze bijna uitsluitend <i>vragen</i> of
Vrijwilligheid	een geest in contact met hen wil treden of zelfs alleen maar kijken "wie er eventueel doorkomt". Het initiatief wordt daarmee dus gelegd bij de overledene zelf. Een seance vindt dan plaats op basis van de vrijwilligheid van gene zijde.
Necromantie	In verschillende tradities kent men als negatieve tegenpool hiervan het verschijnsel "necromantie", dat wil zeggen het dwingen van geestelijke wezens om zich te onderwerpen aan een levende. Het kan een rol spelen in allerlei zwart-magische praktijken.

35.5 Samenvatting

Het spiritisme, een religieuze beweging die zich concentreert op contact met overledenen, en parapsychologisch onderzoek naar leven na de dood komen gedeeltelijk overeen in hun theorievorming. Spiritisten beschouwen echter het zoeken naar contact met overledenen doorgaans als een religieuze handeling die niet verstoord moet worden door een kritische houding van parapsychologen. Parapsychologisch onderzoekers van een leven na de dood gaan in veel gevallen wel uit van de mogelijkheid van contact met overledenen, maar anders dan spiritisten, herleiden ze niet alle fenomenen bij seances (spiritistische samenkomsten waarbij men contact met geesten zoekt) tot zulk contact. Ook nemen ze niet zomaar aan dat iemand een medium (iemand die aan de lopende band contact met overledenen kan hebben) is. Dit alles stuit nogal eens op wrevel bij spiritisten.

Er zijn risico's verbonden aan het ondeskundig en onkritisch contact zoeken met overledenen. De gevolgen kunnen ernstig zijn. Onder necromantie verstaan we een negatieve tegenpool van spiritisme die neerkomt op het afdwingen van contact met overledenen.

35.6 Volgende les

De volgende keer gaan we nader in op de soorten verschijnselen die kunnen optreden bij spiritistische mediums

Succes met de vragen!

35.7 Huiswerkopgaven

1. Waarin week H. N. de Fremery af van gewone spiritisten?
2. Noem een aantal risico's van het roekeloos experimenteren met spiritisme voor de levenden die zich daarmee bezighouden.
3. Waarom vinden veel spiritisten parapsychologische onderzoekers te sceptisch?
4. Is necromantie:
 - a) een ander woord voor spiritisme?
 - b) het dwingen van geesten om in contact te treden met levenden?
 - c) het afwijzen van spiritistische experimenten?
 - d) een ander woord voor parapsychologisch onderzoek naar contact met overledenen?

35.8 Oefenopgave

Probeer in tijdschriften of boeken passages te vinden die verwijzen naar de negatieve gevolgen van het zogeheten "glaasje draaien".

35.9 Literatuurlijst

- Bosga, J. (1986). Een broertje dood aan spiritisme. Deventer: Ankh-Hermes.
- Tenhaeff, W.H.C. (1965). Het spiritisme. Den Haag: Leopold.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 36

Inhoud

- 36.1 Inleiding
- 36.2 Onderzoek naar fysische mediums
- 36.3 Vastgestelde fenomenen bij fysische mediums
- 36.4 Onderzoek naar mentale mediums
- 36.5 Doelgerichte communicatie
- 36.6 Drop-in-communicators
- 36.7 Vaardigheden
- 36.8 Mediumschap en contact met overledenen
- 36.9 Samenvatting
- 36.10 Volgende les
- 36.11 Huiswerkopgaven
- 36.12 Oefenopgave
- 36.13 Literatuurlijst

36.1 Inleiding

"Survival"- onderzoek

Sommige mensen stellen het parapsychologische onderzoek naar leven na de dood gelijk aan het onderzoek naar spiritistische verschijnselen. Dat is zeker onterecht, want inmiddels zijn er, zoals we al weten, op grote schaal heel belangrijke onderzoeken verricht naar sterfbedvisioenen, bijna-doodervaringen, reïncarnatie, bezetenheid door overledenen, verschijningen en spookhuizen. Al deze verschijnselen vinden buiten de spiritistische seance plaats en maken tegenwoordig in feite een veel groter deel uit van het parapsychologische onderzoek naar leven na de dood. Toch is dit "survival"-onderzoek wel een serieuze parapsychologische aangelegenheid geworden dankzij het onderzoek naar spiritistische mediums. Dat zien we ook aan de term "spiritistische hypothese" die zoals gezegd neerkomt op een parapsychologische verklaring van paranormale fenomenen in termen van een invloed van een overledene. In deze les bieden we een kort overzicht van de voornaamste spiritistische verschijnselen en we kijken daarbij in hoeverre die verschijnselen een "spiritistische" verklaring behoeven. Daarbij maken we onderscheid tussen fysische en mentale mediums.

Medium in een leunstoel met gesloten ogen, opgewonden: "Ik krijg Pinokkio door. Hij zegt dat die parapsychologen niet zo moeten liegen over het spiritisme. Hij heeft er zelf een lange neus door gekregen!"

36.2 Onderzoek naar fysische mediums

Psychokinese

Onder fysische mediums verstaan we mediums bij wie er allerlei paranormale fenomenen voorkomen die lijken op psychokinetische effecten buiten een spiritistische context. Het woord "fysisch" slaat dus op de paranormale beïnvloeding van de fysieke wereld.

Radicaal

Het bestaan van fysische mediums vond men in de beginperiode van de parapsychologie of psychical research nog veel moeilijker te verkroppen dan mentale mediums. Dat komt doordat de beweringen van fysische mediums of hun aanhangers erg ver gingen en heel radicaal indruisten tegen het materialistische wereldbeeld dat toen al zeker zo sterk was als nu. Bovendien werd een flink aantal fysische mediums ook nog betrapt op bedrog door middel van goocheltrucs of secondanten (helpers). Onderzoekers naar fysische mediums kregen dan ook doorgaans een slechte naam in de wetenschappelijke wereld.

Bedrog

Het zouden naïeve geesten zijn die zich erg gemakkelijk lieten beetnemen. Dat alles heeft het onderzoek op dit gebied niet bepaald vergemakkelijkt en ook nu nog is er sprake van een grote controverse binnen de psychical research.

Controverse

Een heel merkwaardig voorbeeld van een fysisch medium dat volgens bepaalde bronnen ernstige vormen van bedrog pleegde en veroordeeld werd op basis van een oude wet tegen hekserij was de Engelse Helen Duncan. Er bestaat tegenwoordig, bijna 50 jaar na haar dood, nog een fonds om haar naam te zuiveren, de "Helen Duncan Defense Fund".

Periodes

Toch is het spiritisme in Amerika en later Europa opgekomen onder invloed van al dan niet reële poltergeistachtige fenomenen bij de zusters Fox. Douwe Bosga onderscheidt zelfs twee periodes in de geschiedenis van het spiritisme. De eerste periode kenmerkt zich voornamelijk door fysische spiritistische fenomenen. Na 1880 richt de aandacht zich vooral op mentale of psychische verschijnselen. Deze indeling gaat niet helemaal op, omdat er de laatste decennia ook weer aandacht is voor fysisch mediumschap.

Daniel Dunglas Home

Een van de interessantste mediums tot nu toe is Daniel Dunglas Home (1833-1886) geweest, iemand die al kort ter sprake is gekomen in verband met levitatie.

Home was gedeeltelijk van Schotse afkomst zodat zijn achternaam als Joem of Chjoem wordt uitgesproken.

Trance medium

Al op jonge leeftijd gaf Home blijk van helderziende vermogens en daarbij hadden zijn uitspraken meestal betrekking op overledenen. Bovendien ontwikkelde hij zich ook tot een genezer en trance-medium vergelijkbaar met de reeds behandelde Edgar Cayce. Men beweerde dat hij in staat was om diagnoses van ziekten te stellen en de benodigde medicijnen te noemen. Rond 1850 deden zich uiteindelijk ook de specifiek "mediamieke" vermogens bij hem voor, dat wil dus zeggen vermogens die gekoppeld zijn aan het spiritistische mediumschap. Er zouden zich allerlei geesten hebben gemanifesteerd via hem en daarbij uitzonderlijk veel fysische verschijnselen hebben veroorzaakt. Overigens leidde dit tot onmin met de tante bij wie Home inwoonde, waardoor hij als een soort zwerver logeerde bij welgestelden. In ruil voor hun gastvrijheid, hield Home talrijke seances.

De Nederlandse Home-kenner George Zorab citeert ene John Jones die op 7 maart 1860 zo'n zitting meemaakte in Londen (blz. 224-225):

"Tegen kwart over acht gingen we naar de achterzalen en gingen daar aan een kaarttafel zitten. Het gezelschap, inclusief de heer Home, bestond uit negen personen. Terstond begon de tafel te vibreren en verhief zich zachtjes uit eigen beweging van de vloer. Ik zeg "verhief zich uit eigen beweging", omdat geen mens hier debet aan was.

Gedurende een paar minuten gebeurde er niets, terwijl de onderlinge conversatie gewoon voortging en toen steeg de tafel in een langzame, maar regelmatige beweging van de vloer omhoog tot een hoogte van ongeveer 1,25 meter, of beter gezegd 30 centimeter hoger dan onze uitgestrekte handen, die tevoren rustig op het tafelblad hadden gerust. Daarop daalde de tafel. Kloppingen verzochten [via een code] om de harmonica. De heer Home greep haar met zijn rechterhand vast bij de rand aan de onderzijde van het instrument; zijn linkerhand bleef op tafel liggen. Er werden daarop enkele fraaie, voor de vuist weg gefantaseerde composities gespeeld, heel zachtjes, maar zeer melodieuw weergegeven. Het geluid werd steeds voller en luider, totdat de gehele kamer weerklonk van de muziek, alsof er op een orgel werd gespeeld, zonder één valse noot. Een vriend die naast mij zat riep, geheel ontgaan, uit: "Oh, mijn God! Hoe wonderbaarlijk mooi is dit", en na adem te hebben geschept, vroeg hij vervolgens, "Konden ze maar een voor ons bekend wijsje spelen?" En na te hebben verzocht het "God save the Queen" te spelen, werd dat lied terstond ten beste gegeven.

Een aanwezige dame die onlangs haar zoontje had verloren, had aanwijzingen ontvangen dat haar kind in de seancekamer aanwezig was; plotseling begon de harmonica een welbekende melodie te spelen. Nog op aarde had het kind veel van deze melodie gehouden, daar in het lied de naam van zijn moeder werd genoemd. (...) De geluidsexplosies op de tafel (kloppingen) en soms direct onder mijn handen waren zo duidelijk en scherp hoorbaar, zo luid ook, alsof ze met de rand van een groot koperen muntstuk [een Engelse penny] op het houten tafelblad werden teweeggebracht."

D.D. Home

**William
Crookes**

Geen trucs

Een seance met Home vond doorgaans in het volle daglicht of anders in het schemerduister plaats en ondanks allerlei controlemaatregelen is hij nooit op bedrog betrapt. Hij is door beroemde vroege psychical researchers zoals de natuurwetenschapper William Crookes kritisch onderzocht en zijn fenomenen werden zeker door een paar duizend getuigen waargenomen. Velen van hen waren ontwikkelde mensen. Zorab zegt in dit verband (blz. 9): "Tijdens de seances was het mogelijk tezelfdertijd zowel Home als de verschillende optredende fenomenen in de gaten te houden en zo voortdurend vast te stellen dat Home of een van de aanwezigen niet door trucs de manifestaties tot stand brachten. Bovendien was de aard van de verschijnselen een dusdanige, dat ieder op zo'n zitting aanwezig al spoedig tot de conclusie moest komen dat wat hij van zo nabij te zien kreeg onmogelijk door illusionistische methoden kon worden teweeggebracht."

Florence Cook

Dezelfde Sir William Crookes als hierboven door mij genoemd werd, onderzocht ook nog andere mediums. Florence Cook (1856-1904), een Engels vrouwelijk medium, dat hij onderzocht vanaf 1874 is van deze het beroemdste geworden.

Haar ervaringen als medium werden voorafgegaan door het paranormale bewegen van tafels en stoelen, boeken en potloden terwijl ze op de middelbare school zat. Ze werd van school gestuurd omdat de fenomenen de andere leerlingen teveel afleidde en omdat het hoofd van de school beschuldigd werd van spiritistische experimenten.

Gidsen

Als zoveel andere mediums meende ook Cook dat ze vergezeld werd door zogeheten geleidegeesten of gidsen die het verkeer tussen het medium en de geestenwereld zouden regelen. De bekendste hiervan zou een vrouwelijke piratendochter zijn geweest genaamd Katie King.

Materialisaties

De gids zou tijdens de seances van Florence Cook in staat zijn om helemaal te materialiseren. Het zou daarbij niet gaan om een ijle verschijning maar om een compleet menselijk lichaam, met bijvoorbeeld inwendige organen en een hartslag. Ze liet zich ook fotograferen. Vanzelfsprekend riep dit op zich al genoeg vragen op en die werden versterkt doordat Katie King uiterlijk sterk leek op Florence Cook, hoewel er wel fysieke verschillen geconstateerd werden.

Condities

Ook waren de standaardomstandigheden bij haar zittingen niet ideaal te noemen. Bij haar seances werd het medium eerst gefouilleerd en daarna met touwen vastgebonden op een stoel achter een gordijn in een nis in de hoek van de kamer. De touwen werden verzegeld met was. Vervolgens liet men de donker geklede Florence alleen achter het gordijn en ze ging in trance. Na enige tijd verscheen er zichtbaar een in het wit geklede vrouwengestalte. Haar haar werd verborgen door een sluier en alleen haar gezicht, armen en handen waren ontbloot. Katie King praatte enige tijd met de aanwezigen en gaf hen antwoord op vragen.

Scepticus springt als een wildeman op en neer: "Hoezo aantonen? Het kan toch niet anders dat die Florence Cook een tweelingzus heeft gehad?"

Katie King

Vanzelfsprekend was het onderzoek er voornamelijk op gericht om vast te stellen of Katie King misschien toch niet meer was dan een verklede Florence Cook. De betrouwbare Alexander Aksakov beweerde dat hij er ooit in slaagde om Katie King en Florence Cook tegelijkertijd te observeren, dat wil zeggen dat Cook daarbij nog gewoon vastgebonden op haar stoel zat. Ook William Crookes zag beide dames tegelijkertijd. Als er dus bedrog in het spel was, dan moet dat via een secondante gebeurd zijn en niet doordat Florence Cook zichzelf steeds omkleedde als Katie King. We mogen aannemen dat ook deze mogelijkheid op een degelijke manier is uitgesloten.

Tegelijkertijd**Verdacht gemaakt**

Aangezien Florence Cook en William Crookes kennelijk goed met elkaar konden opschieten en Cook een aantrekkelijke vrouw was, werd Crookes bijna vanzelfsprekend erg verdacht gemaakt.

De hedendaagse parapsychologische onderzoeker en theoreticus John Beloff heeft deze verdachtmakingen echter ontzenuwd. Er is bij Florence Cook zelfs, net als bij Daniel Dunglas Home, nooit aangetoond dat ze bedrog had gepleegd. Het heeft er daarmee alle schijn van dat ook het mediumschap van Florence Cook authentiek was. Bosga schrijft dan ook (blz. 27): "De meer dan 40 foto's die Crookes van Katie nam behoren zonder twijfel tot de meest opmerkelijke zaken, die ruim een eeuw van spiritisme heeft voortgebracht."

Naast de volledige materialisaties, meldde Crookes dat er tijdens haar seances onder andere ook nog lichtverschijnselen, levitaties, trommelgeluiden en gematerialiseerde handen optraden.

Scepticus, vergenoegd: "Kijk, dat is nou parapsychologie! Van bedriegers beweren dat ze authentieke fenomenen veroorzaken en van elkaar dat ze bedriegers zijn!"

Eusapia Palladino**Neiging tot bedrog Schoolvoorbeeld**

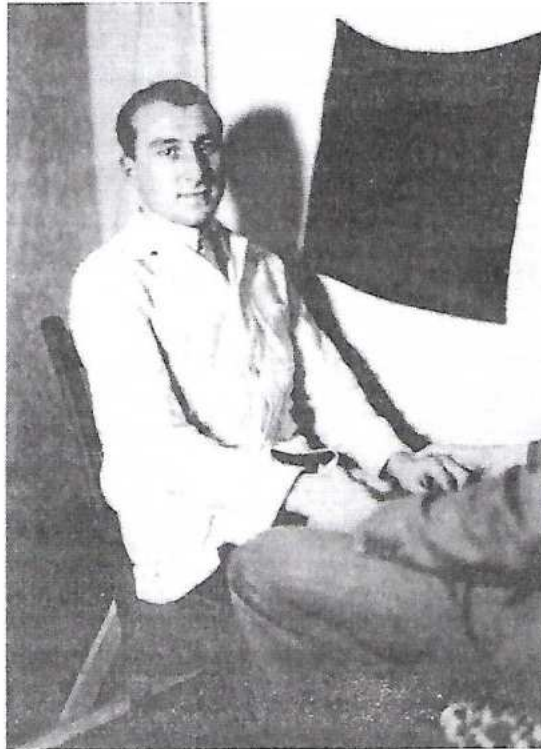
Een van de vervelendste kenmerken van de meeste fysische mediums is dat velen van hen geneigd kunnen zijn tot het plegen van bedrog. Dit schijnt zelfs te hebben gegolden voor veel mediums die onder gecontroleerde omstandigheden in staat bleken om authentieke fenomenen voort te brengen. Een soort schoolvoorbeeld hiervan is het Italiaanse vrouwelijke medium van boerenafkomst Eusapia Palladino geweest. Ze zou

- zo'n behoefte hebben gehad aan aandacht en populariteit dat ze echte paranormale verschijnselen op een onbeholpen manier imiteerde, als haar gaven haar in de steek lieten. Zoiets is koren op de molen van de sceptici, maar dat mag parapsychologen er niet van weerhouden open te blijven staan voor eventuele echte vermogens van mediums. Het gaat bij parapsychologisch onderzoek niet om een soort wedstrijd waarbij deelnemers niet vals mogen spelen, maar om onpartijdig onderzoek naar al dan niet reële paranormale verschijnselen!
- Onpartijdig**
- Ectoplasma** Palladino is een van de bekendste en best bestudeerde "ectoplasma-mediums" geweest en ze werd ondermeer onderzocht door de beroemde Franse natuurwetenschappers Charles Richet en Pierre en Marie Curie, door de Franse filosoof Henri Bergson, door de Engelsen Frederic H. Myers, het beroemde echtpaar Sidgwick, Hereward Carrington, Everard Fielding en Sir Oliver Lodge en de Pool Ochorowitz. Onder "ectoplasma" verstond Richet een "ongewone vorm van materie" die een rol zou spelen bij materialisaties en andere paranormale spiritistische verschijnselen. Het begrip wordt ook nu nog gebruikt en er worden geregeld verbanden gelegd met meervoudige lichamelijkheid. Het is zelfs doorgedrongen in populaire comedyseries zoals de "The Ghostbusters". Volgens Richet was Palladino in staat om bij daglicht en onder gecontroleerde condities haar lichaam te verlengen, te leviteren en tonen (maar geen melodieën) voort te brengen op muziekinstrumenten zonder die aan te raken. Ook kwamen er een soort uitstekels uit haar lichaam te voorschijn die ronddraaiden en aanwezig aanraakten. Deze werden "pseudopods" genoemd.
- Authentiek** Palladino werd uitvoerig onderzocht in Milaan, Warschau, Parijs, Cambridge en Rome. Ondanks haar onbeholpen pogingen om onderzoekers te bedriegen, kwam men algemeen tot de overtuiging dat sommige van haar fenomenen authentiek waren.
- Uitgeput** **Stella C**
Een ander bekend medium uit Engeland was Stella C. In 1923 hield ze enkele seances georganiseerd door de dubieuze Harry Price, met beroemde aanzitters zoals Everard Fielding, Eric Dingwall en Lord Charles Hope. Nadat ze in een trance was geraakt, waren er klopgeluiden te horen, er waren blauwe flitslichten te zien en een tafel bewoog zonder normale oorzaak. Een thermometer gaf een daling in de temperatuur aan en er waren koude briesjes te voelen. Een rubberen hondje werd zomaar door de kamer gegooid zonder aanwijsbare normale oorzaak. Stella C. beweerde dat de sessies haar erg hadden uitgeput en ze hield daarom pas in 1926 weer een seance, waarbij de Duitse filosoof Hans Driesch aanzat. Ook hierbij waren er blauwe flitslichten te zien en een verzegelde mondharmonica bracht uit zichzelf geluiden voort. In 1928 vond er nog een volgende serie plaats waarbij er vergelijkbare fenomenen optraden.
- Versnelde ademhaling** **Rudi Schneider**
Het Oostenrijkse medium Rudi (Rudolf) Schneider (1908-1957) kwam uit een familie waarvan ook andere leden en dan met name zijn broer Willy mediamiek begaafd zouden zijn geweest. Hij werd ondermeer door de beroemde Duitse onderzoeker Von Schrenck-Notzing en de Fransman Eugène Osty onderzocht waarbij men van het medium tenminste enige belichting mocht gebruiken. Hij zou ondermeer geleviteerd hebben en verschillende voorwerpen door de kamer hebben bewogen. Na kritiek van sceptici werden de controlemaatregelen verder verscherpt, maar er bleven zich paranormale fenomenen voordoen. Opvallend aan het mediumschap van Rudi Schneider was het tempo van zijn ademhaling tijdens seances dat veel hoger lag dan gemiddeld. Hij hijgde heel erg en wist dat wel twee tot drie uur vol te houden. Dit hijgen kwam soms ook nog overeen met zijn andere opmerkelijke vermogen. Hij was in staat om een infrarode

lichtstraal die men bijvoorbeeld gebruikt in alarmsystemen in openbare gebouwen zoals musea, via psychokinese te onderbreken.

Harry Price

De twijfelende Harry Price, die we al kennen uit het onderzoek naar spookhuizen, concludeerde over Schneider dat hij ondanks alle maatregelen om bedrog uit te sluiten toch een oplichter was. Hij probeerde dit aan te tonen met behulp van onduidelijke foto's die zouden wijzen op een frauderende Schneider. Onderzoekster Anita Gregory schrijft dit toe aan de rancune van Price die aanvankelijk betrokken was bij de seances met Schneider maar later buiten spel werd gezet. Ze gaat zelfs zover te beweren dat de foto's berusten op fraude van de kant van Harry Price zelf.

Anita Gregory

Rudi Schneider

Franek Kluski

Het Poolse medium Teofil Modrzejewski (1873-1943) dat bekend stond onder zijn pseudoniem Franek Kluski beleefde als kind uittrekkingen en zag overleden mensen en dieren. Vanaf 1918 hield hij talloze seances waaraan mensen uit alle lagen van de bevolking deelnamen. Hoewel de seances doorgaans in het donker plaatsvonden, gebruikte men soms ook verlichting en trof men maatregelen om bedrog uit te sluiten.

Materialisaties

Volgens getuigen ontwikkelden zich uit een soort mist materialisaties van volledige menselijke gestalten die aanzitters soms herkenden als overleden geliefden.

Sommige van deze materialisaties zouden normaal hebben rondgelopen en andere zouden boven de hoofden van de aanzitters hebben gevlogen. Opmerkelijk aan de seances van Kluski waren zijn materialisaties van verschillende soorten dieren. Zoals een hond die na zijn materialisatie bij aanzitters op schoot sprong, een havikachtige vogel die na zijn materialisatie tegen de muren van de seancezaal zou zijn gevlogen en daarbij ook gefotografeerd zou zijn, een leeuwachtige materialisatie en een soort aap. Tijdens de seances die onder meer werden bijgewoond door de Franse parapsycholoog Gustave Geley, Charles Richet en de Pool Pawlowski werden ook nog andere fenomenen geobserveerd zoals lichtverschijnselen, een daling van de temperatuur en een onverklaarbare beïnvloeding van kompasnaalden.

Dieren

- Handen** Charles Richet en Gustave Geley voerden beroemde experimenten uit met gematerialiseerde handen. Ze maakten daar afdrukken van in was. Onder de afdrukken zaten die van de handen en voeten van een kind. Men heeft geprobeerd om deze fenomenen op talloze manieren weg te verklaren, maar is daar nooit overtuigend in geslaagd. Tijdens een bezoek aan de bibliotheek van de SPR te Londen in 1987 heb ik zelf deze afdrukken mogen aanschouwen.
- Vanzelfsprekend zijn de hierboven behandelde fysische mediums slechts diegene die het beroemdst zijn geworden. Andere namen zijn bijvoorbeeld nog Jack Webber, Arnold Clare, Stainton Moses, George Chapman en Minnie Harrison.
- Fysisch mediumschap en communicatie**
- Direct voice** De bekende parapsycholoog Erlendur Haraldsson heeft onlangs nog aandacht besteed aan een IJslands medium, genaamd Indridi Indridason. Hij kenmerkte zich ondermeer door hoorbare paranormale stemmen in de seancekamer, een fenomeen dat later ook optrad bij anderen zoals de Engelsman Leslie Flint. Dit fenomeen heet ook wel "direct voice phenomenon" (letterlijk direct stemfenomeen).
- Phenomenon**
- Mirabelli** In Brazilië is het fysisch medium Carlos (Carmine) Mirabelli erg beroemd geworden. Naast fysische fenomenen zoals materialisaties en levitaties zouden er zich ook geesten door hem hebben gemanifesteerd die vloeiend spraken in 28 talen die Mirabelli zelf niet beheerste. Men kon naar verluidt geen bedrog vaststellen bij dit medium.
- Overgangsvormen** Dit soort gevallen waarbij het fysisch mediumschap gebruikt zou worden door gene zijde om met deze wereld te communiceren, zijn in feite overgangsvormen tussen fysisch en mentaal spiritisme.
- Het Scole Experiment**
- Fenomenen** Een van de meest recente projecten op het gebied van fysisch mediumschap is het zogeheten Scole Experiment, opgezet door een Engelse groep van vier mensen uit Scole, Norfolk. Ze begonnen als een groep enthousiaste amateurs maar zodra er daadwerkelijk fenomenen optraden, betrokken ze er bijna direct wetenschappers bij. Naar verluidt zouden er maar liefst 180 paranormale gebeurtenissen zijn vastgelegd. Voorbeelden daarvan zijn materialisaties, lichtverschijnselen, videobeelden, paranormale foto's en bandopnames.
- Geen controle** De "entiteiten" die zich bij Scole zouden manifesteren zijn overigens niet akkoord gegaan met experimentele condities die de fenomenen echt hadden kunnen bewijzen. Ze beweren tegelijkertijd vreemd genoeg dat fysische verschijnselen het allerbelangrijkst zouden zijn in het bewijzen van contact met overledenen. Toch is het aannemelijk dat tenminste een deel van de fenomenen van de Scole-groep authentiek zijn.

Het Engelse medium Jack Webber laat tijdens een seance de tafel opstijgen.

36.3 Vastgestelde fenomenen bij fysische mediums

Levenden of overledenen

Fysische spiritistische verschijnselen vormen hoe dan ook een variant van extrasomatische psychokinese. De vraag is niet of ze psychokinetisch zijn, maar of ze voortkomen uit PK van levenden of uit psychokinese van overledenen.

Onder verschijnselen die men met een grote mate van zekerheid heeft vastgesteld bij fysieke mediums kunnen we in ieder geval rekenen:

- "dansende" tafels, d.w.z. tafels die gedeeltelijk of helemaal leviteren
- "spookachtige" muziek en andere geluiden, met of zonder gebruikmaking van instrumenten
- paranormale schommelingen in de temperatuur van de kamer
- paranormale briesjes
- materialisaties en apporten van voorwerpen
- materialisaties van dieren
- materialisatie van lichaamsdelen, waaronder handen
- materialisatie van volledige menselijke gestalten
- materialisatie van een soort stembanden waarmee geesten zouden kunnen communiceren, de zogeheten "direct voice phenomena"
- beïnvloeding van allerlei apparaten, waaronder fotocamera's, bandrecorders, cassetterecorders, videorecorders en computers, eveneens met de bedoeling daarmee boodschappen door te geven.

Consensus

Overigens zijn niet alle onderzoekers het erover eens welke fenomenen voldoende bewezen zijn en welke (nog) niet. Men lijkt echter over het algemeen te onderkennen dat in ieder geval een flink gedeelte authentiek moet zijn.

De laatste categorie, de beïnvloeding van allerlei apparaten om daarmee boodschappen door te geven, wordt tegenwoordig aangeduid als instrumentele transcommunicatie. We zullen daar in de volgende les nog nader bijilstaan.

Verbanden

In ieder geval zijn nagenoeg alle serieuze parapsychologen het erover eens dat de fysieke fenomenen die bij fysisch mediumschap voorkomen ook bekend zijn uit andere contexten. D. Scott Rogo beweert weliswaar dat ectoplasma een uniek fenomeen zou zijn, maar ook dit kan weer in verband gebracht worden met een bekend verschijnsel, namelijk de meervoudige lichamelijke van aura's en uittredingen. Er is dan ook op zichzelf geen keiharde aanwijzing dat de fysieke fenomenen persé moeten berusten op authentiek contact met overledenen. Dat lijkt misschien een vreemde conclusie aangezien de verschijnselen erg spectaculair kunnen zijn, maar dan moeten we bedenken dat dit ook kan gelden voor uitingen van PK buiten een spiritistische context.

Philip

Er is zelfs een geval bekend van een groep die met opzet een nepgeest probeerde te creëren, Philip gedoopt, die vergelijkbare effecten leek te produceren als bij normale fysieke seances. Daarnaast kent men ook nog de sjamanistische seances waarbij allerlei totemdieren opgeroepen worden die behoorlijk spectaculaire verschijnselen teweeg kunnen brengen. Tenzij je dit allemaal alsnog wil zien als de inwerking van authentieke geesten, is er dus alle reden om aan te nemen dat veel fysieke fenomenen afkomstig kunnen zijn uit de psychokinetische vermogens van levenden.

Dit geldt natuurlijk niet voor een fenomeen als xenoglossie, omdat het dit geen fysisch fenomeen is, ook niet als het voorkomt bij fysieke mediums.

36.4 Onderzoek naar mentale mediums

Varianten

Onder mentaal mediumschap verstaat men mediumschap waarbij er een communicatie zou plaatsvinden via de geest of het lichaam van een medium. Er worden doorgaans drie varianten onderscheiden:

- Motorische automatisen, zoals glaasje draaien met een ouija-bord of planchette, pendelen en automatisch schrift.
- Helderziend of telepathisch contact met overledenen (Engels: clairvoyant mediumship). In feite gaat het daarbij om paragnosten die gespecialiseerd zijn in communicatie met gene zijde. In Amerika wordt het woord medium hierdoor wel eens als synoniem voor paragnost gebruikt.
- Trance-mediumschap. Hierbij gaat een medium in een diepe trance en zou daarbij overgenomen worden door een overledene, vergelijkbaar met tijdelijke bezetenheid. Trance-mediumschap ontwikkelt zich meestal uit (mogelijke) helderziende contacten met overledenen.

Troost en steun

Het staat vast dat paragnosten in staat zijn om informatie te verstrekken over overledenen. Dit is vaak een grote bron van troost en steun voor hun nabestaanden.

Bekende hedendaagse mediums die zo opereren zijn Doris Stokes en James van Praagh.

ESP

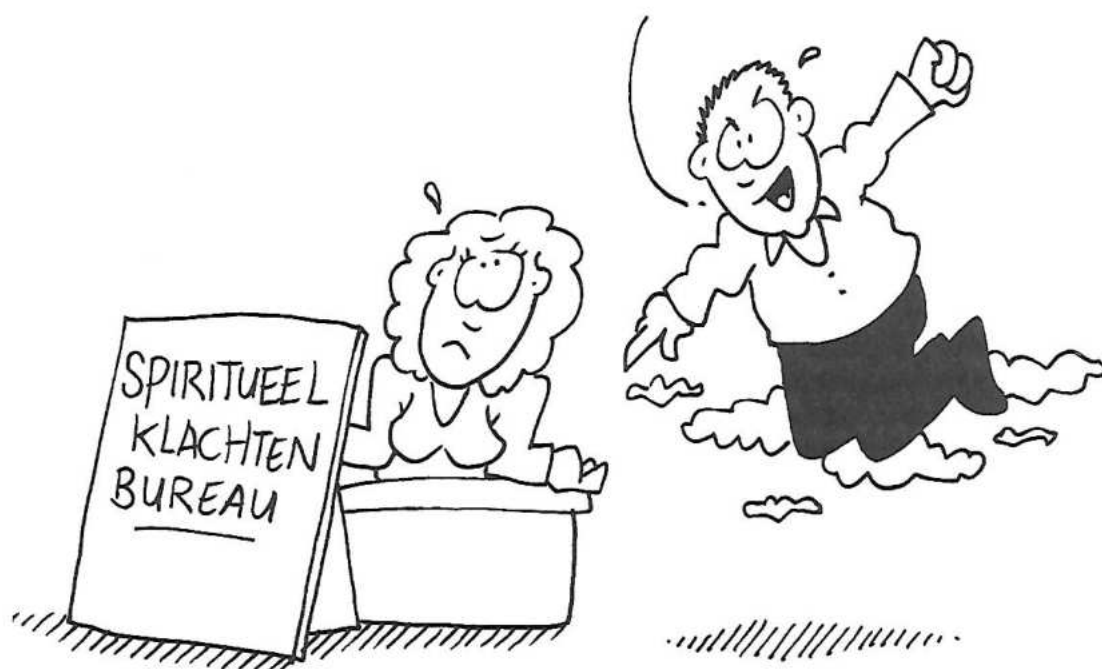
Vanuit het onderzoek naar leven na de dood bezien is deze (mogelijke) vorm van mentaal mediumschap echter het minst interessant, omdat veel of zelfs alles ervan geïnterpreteerd zou kunnen worden als gewone ESP aangevuld met geruststellende voorstellingen over het hiernamaals. Mentaal mediumschap wordt pas echt van belang voor het onderzoek naar leven na de dood als we niet mogen veronderstellen dat de paranormale informatie die bij een seance naar voren komt afkomstig is uit het onbewuste van levende aanzitters.

- Trance mediums** Toch wordt er door sommigen de nadruk op gelegd dat bepaalde geesten via trance-mediums zoals Mrs. Piper in staat waren uiterst persoonlijke details door te geven. Volgens Alan Gauld zou het opmerkelijk zijn dat de "stroom van paranormaal verkregen informatie zo snel, zo overvloedig en zo foutloos was" (blz. 41). Maar volgens anderen, waaronder ikzelf, kan dit best aan het verschijnsel trance-mediumschap toegeschreven worden, zonder dat er echt contact met een overledene aan te pas hoeft te komen.
- Boekentests** Dit geldt ook voor de zogeheten boekentests, van bijvoorbeeld het bekende medium Mrs. Leonard. Daarbij werd door een mogelijke geest een bepaalde passage van een boek in iemands boekenkast genoemd die vervolgens van toepassing bleek te zijn op de overledene. Zo'n boekentest heeft heel veel weg van een boekenorakel, waarbij men een boek openslaat om er een tekst in te vinden die van toepassing is op de situatie en kan dus heel goed verklaard worden door onbewuste helderziendheid van het medium.
- Proxy-sittings** Ook zogeheten "proxy-sittings" zijn niet erg interessant voor het onderzoek naar leven na de dood. Dit zijn seances waarbij een aanzitter iemand anders vertegenwoordigt en er vervolgens uitspraken worden gedaan die voor die ander bestemd zijn. Vaak neemt de aanzitter daarbij voorwerpen mee. De overeenkomsten met gewone consulten van paragnosten die we in vorige lessen hebben behandeld zijn overduidelijk.
- Initiatief** **Onbewuste afsplitsing**
Sommige gevallen van mentaal mediumschap kenmerken zich niet alleen door paranormale informatie en persoonlijkheidskenmerken van de overledenen die door zouden komen, maar lijken ook te duiden op een initiatief dat uitgaat van die overledenen zelf.
- Dissociaties** We weten al dat er bij bezetenheidsgevallen sprake kan zijn van afsplitsingen (dissociaties) van de levende persoon zelf, en dat komt naar alle waarschijnlijkheid ook bij veel mentale mediums voor.
- Geleidegeesten** Velen of zelfs de meesten van hen worden "begeleid" door een gids of geleidegeest die optreedt als een soort tussenpersoon tussen het medium, de aanzitters en de geestenwereld. Meestal is dit een of ander exotisch of sprookjesachtig figuur, zoals een indrukwekkende indiaan. Het heeft er alle schijn van dat deze geesten doorgaans afsplitsingen zijn van het medium zelf. De grote vraag bij met name trance-mediumschap is dan ook of dit misschien tevens geldt voor alle geesten die doorkomen. Zou het zo kunnen zijn dat die net als menig geleidegeest in feite neerkomen op een onbewuste creatie van het medium zelf?
- Imitatie** Het is in theorie denkbaar dat mediums onbewust, net als paragnosten, allerlei informatie over een overledene via ESP inneren van levenden of via retrocognitie en die vervolgens opdissen in de vorm van een soort imitatie van de overledene in kwestie. Dit fenomeen komt zoals we hebben gezien ook voor bij bepaalde gewone paragnosten die zich helemaal identificeren met iemand.

Geen motief

Om dit theoretische probleem te omzeilen moet je je concentreren op gevallen waarin het medium, (net zoals geldt bij reïncarnatiegevallen bij jonge kinderen of gevallen van tijdelijke bezetenheid door onbekenden), geen motief heeft om zich met de overledene te identificeren. Er zijn wat dat betreft twee categorieën bekend:

- gevallen waarin meer dan één medium tegelijk wordt gemobiliseerd, zonder dat de mediums in kwestie dit van elkaar weten, om samen een bepaalde boodschap over te brengen, de zogeheten "kruiscorrespondenties".
- gevallen van geesten die noch aan het medium noch aan de aanzitters bekend zijn, ook wel "drop-in communicators" genaamd.

Sceptische geest bij spiritueel klachtenbureau, razend: "De vernedering! Nu blijf ik al ongelijk te hebben over dat leven na de dood en nu hebben die engelen me ook al gedwongen om als drop-in communicator op te treden bij zo'n suffe seance!"

36.5 Kruiscorrespondenties

Mediums

De belangrijkste kruiscorrespondenties (cross-correspondences in het Engels) vonden plaats tijdens de periode 1901-1932. Het ging om automatisch schrift en de voornaamste betrokkenen waren Mrs. M. de G. Verrall, getrouwd met Professor A.W. Verrall, een bekende classicus, en hun dochter Helen, Mrs. "Willett", Mrs. "Holland" en de reeds genoemde Mrs. Piper.

Bronnen

De bronnen van de kruiscorrespondenties zouden bestaan hebben uit de eerste drie voormannen van de SPR, F.W.H. Myere, Henri Sidgwick en Edmund Gurney.

Cryptogram

De kruiscorrespondenties waren fragmentarisch, verwijzend en onsamenhangend en gebruikten veel symboliek. Ze leken in bepaalde opzichten op een soort quiz of een cryptogram dat uitzonderlijk moeilijk te kraken valt. Er zijn tientallen kruiscorrespondenties bewaard gebleven bij de SPR. Volgens Alan Gauld, die een groot deel hiervan bestudeerd heeft, zitten er ontegenzeggelijk talloze passages tussen waarbij

boodschappen aan verschillende mediums op elkaar aansloten zonder dat dit aan toeval toegeschreven kan worden. Het is trouwens ook niet gelukt om langs kunstmatige weg kruiscorrespondenties te produceren.

Specialistisch

Ook Douw Bosga schrijft over de kruiscorrespondenties (blz. 84): "De integriteit van de bij de kruiscorrespondenties betrokken mediums en onderzoekers is boven iedere twijfel verheven en de teksten waren van een dusdanig specialistisch karakter en te groot in aantal om van toeval te kunnen spreken. Ook laten ze zich niet verklaren op grond van bekende psychologische en psychiatrische fenomenen. Vanwege het feit dat de afzonderlijke brokstukken onbegrijpelijk waren en pas in combinatie met elkaar betekenis kregen, lijkt de schouwhypothese (helderziendheid) hier evenmin erg toepasselijk. In parapsychologische kringen worden de kruiscorrespondenties dan ook beschouwd als één van de meest overtuigende voorbeelden van mogelijke communicatie met een geestenwereld."

36.6 Drop-in-communicators

Binnenvallen

Bij sommige spiritistische seances komen er (mogelijke) geesten door die niemand van de aanwezigen kent maar van wie men het historische bestaan later wel kan vaststellen. Dit kan zowel optreden bij fysische mediums die werken met het "direct voice phenomenon" als bij mentale mediums. Dit soort geesten komen als het ware binnenvallen bij de seance, vandaar dat ze in het Engels ook wel "drop-in-communicators" worden genoemd (een term van Dr. Ian Stevenson), afgeleid van het Engelse werkwoord "to drop in", binnenvallen.

Er zijn twee soorten "drop-in-communicators" oftewel "drop-ins" te onderscheiden:

Gewenst door levende

a) drop-ins waarbij niemand van de aanwezigen de geest kent, maar er wel een levende is die de wens geuit heeft dat een geest zich via een bepaald medium zou manifesteren. Er is wat dat betreft een geval bekend van een meisje, Bessie Manning, dat via een direct voice-medium doorgekomen zou zijn en daarbij zelfs het adres van haar moeder zou hebben doorgegeven. Het medium en overige aanwezigen hadden nog nooit van het meisje gehoord. Maar de moeder die naar aanleiding van de seance benaderd werd, had sterk de wens gekoesterd dat Bessie zich via dit specifieke medium, dat zijzelf wel kende zou manifesteren.

Zonder wens van levende

b) drop-ins waarbij niemand van de aanwezigen de geest kent, en er ook geen levende is die het medium (van naam) kent en de wens heeft dat een overledene zich via hem of haar kenbaar maakt.

Alan Gauld

Een voorbeeld van zo'n geval werd bestudeerd door Dr. Alan Gauld. Het ging om een groepje mensen in Cambridge die tijdens en na de Tweede Wereldoorlog seances hielden met een ouija-bord. Er waren 11 gelegenheden waarbij er een drop-in communicator doorkwam. Tijdens een aantal zittingen tussen 1950 en 1952 kwam er een geest door die zichzelf "Harry Stockbridge" (pseudoniem) noemde en de volgende gegevens over zichzelf verstreekte (Alan Gauld, blz. 68):

"Second Loot verbonden aan Northumberland Fusiliers. Gestorven veertien juli zestien.

Tyneside Scottish

Lang, donker, dun. Bijzondere kenmerken grote bruine ogen. (...)"

Dr. Gauld bestudeerde dit geval pas in 1965. Hij vond een Second Lieutenant H. Stockbridge in een boek getiteld "Officers died in the Great War of 1914-19". Deze zou bij de Northumberland Fusiliers hebben gehoord en gesneuveld zijn op 19 (niet 14) juli 1916. Alan Gauld trok deze overlijdensdatum na bij het Army Records Centre en dit verklaarde dat de juiste datum 14 juli was!

Vervolgens bleek dat Stockbridge geboren was in Leicester in 1896. Alan Gauld slaagde erin zijn broers te traceren en die bevestigden dat hij lang was, donker en dun en dat hij grote bruine ogen had. Bovendien wist hij vast te stellen dat niemand van de aanzitters deze gegevens op een normale manier had kunnen achterhalen.

Naast de drop-in communicators bestudeerd door Alan Gauld zijn er met name nog enkele bijzondere gevallen bekend van IJslandse mediums, bestudeerd door Ian Stevenson en een Braziliaans geval van een militair genaamd Ruytemberg Rocha.

Gary Schwartz heeft onlangs weer eens systematische seances met mediums opgezet, naar eigen zeggen met opmerkelijke resultaten.

36.7 Vaardigheden

Naast de twee categorieën gevallen die men niet kan wegverklaren vanuit motieven van het medium en de aanzitters, is er nog een derde categorie waar animistische (dat wil zeggen niet-spiritistische) theorieën weinig mee kunnen, namelijk die van de vaardigheden. Zoals we in verband met reïncarnatie hebben gezien kan alléén ESP op zichzelf vaardigheden die ze nooit hebben aangeleerd bij jonge kinderen niet verklaren. Dat geldt eveneens voor mediumschap waarbij het medium vaardigheden vertoont die het zelf nooit heeft aangeleerd. In beide gevallen mogen we er van uitgaan dat er inderdaad een overledene in het spel is.

Psychische chirurgen

Er zijn helaas niet zoveel betrouwbare gevallen bekend van mediums die vaardigheden vertoonden die overeenkwamen met die van overledenen. De bekendste beweringen daaromtrent hebben wel betrekking op de gevallen van de psychische chirurgen zoals de Braziliaan Zé Arigó wier lichamen gebruikt zouden zijn voor het uitvoeren van ingewikkelde operaties door overleden artsen. Voor zover de operaties niet gewoon berusten op boerenbedrog, lijken ze echter meestal erg onhygiënisch en onbeholpen. Het lijkt er met andere woorden helemaal niet op dat ze voortkomen uit de kennis van specialisten. Als er al iets paranormals aan de hand is, heeft dit meer met psychokinese te maken dan met professionele vaardigheden.

Xenoglossie	Interessanter zijn wat dit betreft de gevallen van mogelijke actieve xenoglossie, dat wil zeggen het actief gebruiken van talen die men nooit in het huidige leven geleerd heeft. Het kan daarbij gaan om automatisch schrift in bekende maar ook onbekende talen, en bovendien om exotische schriften zoals het Arabisch en het Sanskriet. Een van de bekendste voorbeelden van deze mogelijke vaardigheden is de Braziliaan Chico Xavier.
Chico Xavier	Voor zover ik weet zijn zijn mediamieke prestaties nog maar nauwelijks onderzocht door serieuze parapsychologen.
M. Manning	Tot slot zijn er nog de artistieke vaardigheden, in de vorm van literatuur, muziek of schilderkunst. Matthew Manning, die al vaker in deze cursus aan bod is geweest, heeft als puber veel schilderijen geproduceerd in de stijl van overleden meesters. Rosemary Brown heeft pianomuziek gecomponeerd die ze door zou hebben gekregen van gestorven grootheden als Beethoven en Chopin. Lang niet al deze artistieke producten zijn van hoge kwaliteit en het lijkt erop dat velen ervan domweg berusten op de eigen sluimerende creatieve vaardigheden. Maar dat neemt niet weg dat het kan voorkomen dat er net als bij de in een vorige les behandelde Thompson-Gifford wel degelijk sprake is van een vorm van tijdelijke bezetenheid.
Rosemary Brown	
Tijdelijke bezetenheid	

36.8 Mediumschap en contact met overledenen

Boodschappen	Fysisch mediumschap kan in principe helemaal verklaard worden door inwerking van psychokinese en zoals gezegd kan die PK zowel afkomstig zijn van levenden als van doden. Het is dus niet duidelijk of we hierbij echt te maken hebben met contact met overledenen. Dat kan alleen anders worden als het fysische mediumschap gepaard gaat met boodschappen, zoals bij het "direct voice phenomenon".

Telepathie	Bij mentaal mediumschap kan net als bij veel gevallen van zogeheten bezetenheid veel verklaard worden door afsplitsing van de onbewuste geest van het medium. Er zijn echter zoals we hebben gezien twee belangrijke uitzonderingen, namelijk de kruiscorrespondenties en de drop-in communicators. Bij beide lijkt er duidelijk een invloed uit te gaan van een overledene die wil communiceren met levenden. Nu hadden we al gezien dat er spontane vormen van contact met overledenen bestaan, waar deze vormen van mediumschap dus bij aan moeten sluiten. Alan Gauld stelt dat alle vormen van contact met overledenen neerkomen op een soort telepathie. Dit kan gaan om direct telepathisch contact, zoals in dromen en bij de mentale mediums zoals James van Praagh, maar ook om indirect telepathisch contact dat zich uit in motorische automatismen en bij trance-mediumschap waarbij gebruik gemaakt wordt van een geleidegeest die waarschijnlijk neerkomt op een afsplitsing van het medium zelf. Alleen in het geval van trance-mediumschap waarbij ook nog sprake is van bijzondere vaardigheden waaronder met name xenoglossie, moeten we toch onze toevlucht nemen tot een directe beïnvloeding van het motorische apparaat van het medium. Het gaat dan om een fenomeen dat verwant is aan tijdelijke bezetenheid. Tot slot is het ook nog denkbaar dat er gevallen bestaan waarin de fysische verschijnselen, waaronder materialisaties, echt afkomstig zijn van overledenen.
Directe beïnvloeding	
Materialisaties van overledenen	

36.9 Samenvatting

Er bestaan twee hoofdvormen van spiritistisch mediumschap. Fysisch mediumschap omvat allerlei psychokinetische fenomenen die we ook kennen van PK buiten een spiritistische context. Op zichzelf hebben we daarom strikt genomen geen spiritistische verklaring nodig voor deze verschijnselen.

Mentaal mediumschap kent drie hoofdvormen: helderziend of telepathisch contact met overledenen, motorische automatismen en trance-mediumschap. Het omvat daarbij zowel boodschappen als vaardigheden van overledenen. Veel mentaal mediumschap zou in principe door ESP met levenden kunnen worden verklaard. Er zijn drie categorieën waar dit niet voor geldt: kruiscorrespondenties en drop-in communicators, vanwege de afwezigheid van motieven die dit soort verschijnselen verklaren, en vaardigheden, die niet door ESP alleen verklaarbaar zijn. Er bestaat dus naar alle waarschijnlijkheid echt contact met overledenen via spiritistisch mediumschap, dat waarschijnlijk meestal neerkomt op telepathisch contact en in uitzonderlijke gevallen op tijdelijke bezetenheid. Mogelijk berusten ook enkele fysische verschijnselen bij seances echt op psychokinetische inwerkingen van overledenen.

36.10 Volgende les

De volgende keer besteden we aandacht aan spiritistische communicatie via elektrische en elektronische apparaten en aan het fenomeen channeling.

Succes met de vragen!

36.11 Huiswerkopgaven

1. Wat verstaan we in de parapsychologie onder een spiritistische hypothese?
2. Wie was Daniel Dunglas Home?
 - a) Een bekende Schotse filosoof die een boek schreef over parapsychologie?
 - b) Een berucht scepticus?
 - c) Een medium dat men nooit heeft kunnen betrappen op bedrog?
 - d) Een medium dat steeds weer ontmaskerd is als bedrieger?
3. Noem voorbeelden van fenomenen die door ESP of PK van medium of aanzitters zelf veroorzaakt zouden kunnen zijn.
4. Welke drie soorten mentaal mediumschap worden er doorgaans onderscheiden?
5. Wat zijn drop-in communicators?

36.12 Oefenopgave

Dit keer mag je kiezen:

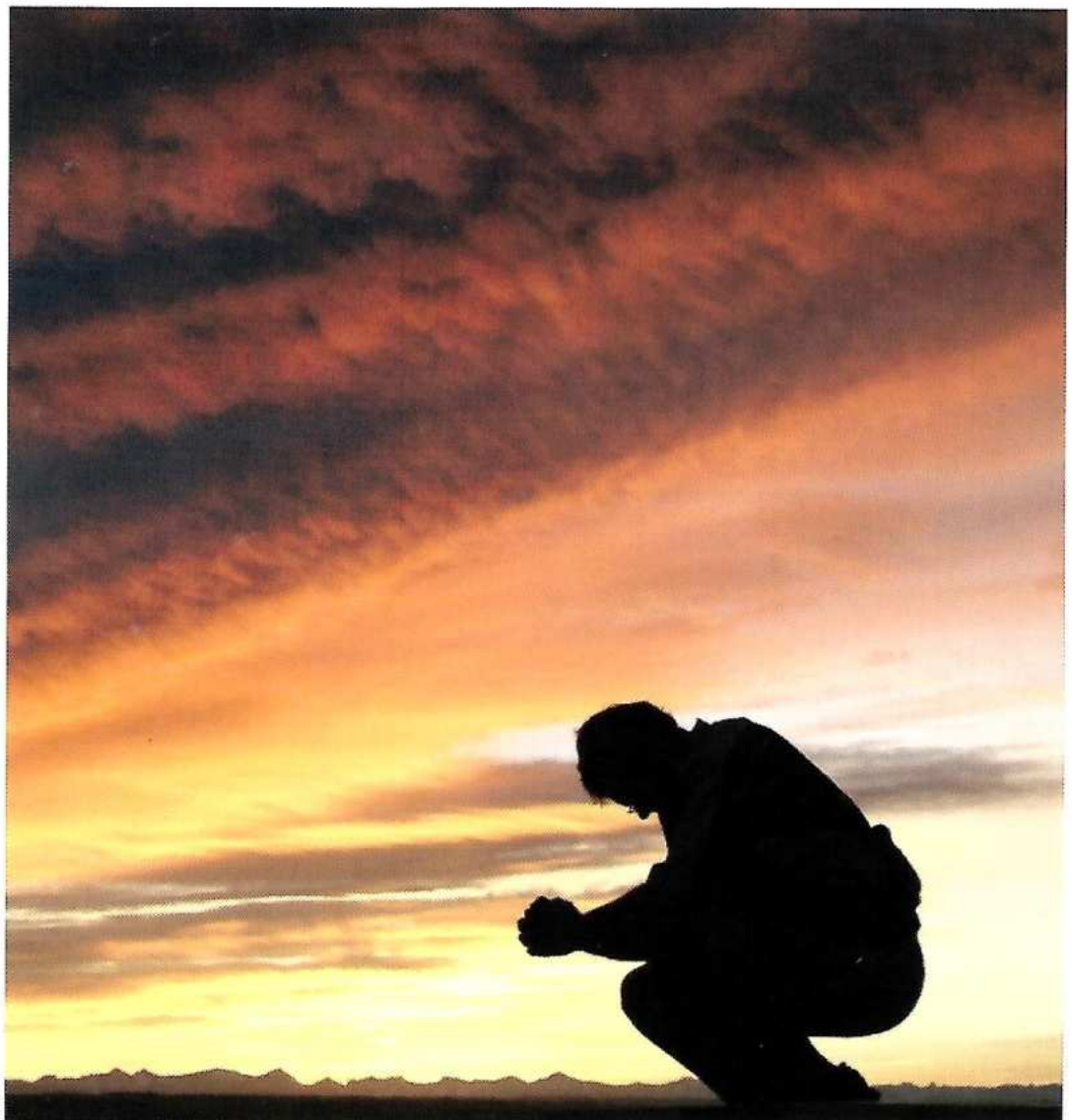
- a) Lees een boek over spiritistische seances en vergelijk de teneur ervan met die van deze les, en/of
- b) Probeer iets uit te vissen over het geval van mentaal mediumschap "Patience Worth". Wat vind je van dit geval?

36.13 Literatuurlijst

- Beloff, J. (1993). *Parapsychology: A Concise History*. Londen: Athlone Press.
- Bosga, D. (1986). *Een broertje dood aan spiritisme*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Bozzano, E. (1932). *Het spiritisme wetenschappelijk verdedigd*. Baarn: Hollandia-drukkerij.
- Dongen, H. van, & Gerding, H. (1993). *Het voertuig van de ziel: Het fijnstoffelijk lichaam; beleving, geschiedenis, onderzoek*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Flint, L. (1973). *Stemmen*. De Bilt: Fontein Folio.
- Gauld, A. (1982). *Mediumship and survival: a century of investigations*. Londen: Paladin.
- Geley, G. (1924). *L' ectoplasmie et la clairvoyance*. Parijs: Librairie Félix Alcan.
- Gissurarson, L.R., & Haraldsson, E. (1989) *The Icelandic Physical Medium Indridi Indridason*, *Proceedings of the Society for Psychical Research*, 57 .
- Haynes, R. (1982). *The Society for Psychical Research 1882-1982: A history*. Londen: MacDonal & Co.
- Jacobson, N.O. (1990). *Leven de doden?* Utrecht: Aura (Het Spectrum).
- Schwartz, G (2003). *The Afterlife Experiments*. Atria.
- Smith, S. (1977). *Dood? Leven zonder lichaam*. Den Haag: Gradivus.
- Tenhaeff, W.H.C. (1965). *Het spiritisme*. Den Haag: Leopold.
- Zorab, G. (1980) *D.D. Home, het krachtigste medium aller tijden: een biografie en een verdediging van de authenticiteit van de bij hem waargenomen verschijnselen*. Den Haag: Leopold.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 37 T/M 40

471

PARAPSYCHOLOGIE

LES 37

Instrumentele transcommunicatie en channeling

- 37.1 Inleiding
- 37.2 Instrumentele transcommunicatie
- 37.3 Instrumentele transcommunicatie en communicatie met overledenen
- 37.4 Channeling
- 37.5 Gevaren van channeling
- 37.6 Samenvatting
- 37.7 Volgende les
- 37.8 Huiswerkopgaven
- 37.9 Oefenopgave
- 37.10 Literatuurlijst

37.1 Inleiding

Communicatie met overledenen Vanaf de beginperiode dat mensen werkten aan de ontwikkeling van radio en televisie, fantaseerden sommigen er al over dat deze ingezet konden worden voor de communicatie met overledenen. Ook de registratie van stemgeluiden en beelden door middel van bandrecorder, videobanden en fotoapparatuur, verbond men al gauw aan het vastleggen van boodschappen uit het hiernamaals. Dit verschijnsel noemen we ‘instrumentele transcommunicatie’, dat wil zeggen de communicatie met overledenen door middel van apparatuur. Het fenomeen staat niet op zichzelf, maar vormt in feite gewoon een moderne variant van het spiritisme.

Variante van spiritismen Dit geldt ook voor channeling, dat alleen verschilt van het traditionele spiritisme doordat men tracht in contact te komen met *hogere wezens*. Mediums stellen zich beschikbaar als ‘kanaal’ (channel) van die wezens, vandaar de term ‘channeling’.

Hogere wezens In deze les staan we stil bij deze twee hedendaagse vormen van spiritisme.

37.2 Instrumentele transcommunicatie

Apparaten

Instrumentele transcommunicatie, of kortweg transcommunicatie, betekent letterlijk communicatie met geestelijke wezens via instrumenten of apparaten. Het fenomeen is vanaf het begin verbonden geweest aan de uitvinding van apparaten waarmee men geluiden of beelden kan uitzenden of vastleggen, zoals telefoons, radio's, bandrecorders en foto- of filmcamera's. Edison wilde bijvoorbeeld een apparaat ontwikkelen waarmee hij met gene zijde kon communiceren.

Edison

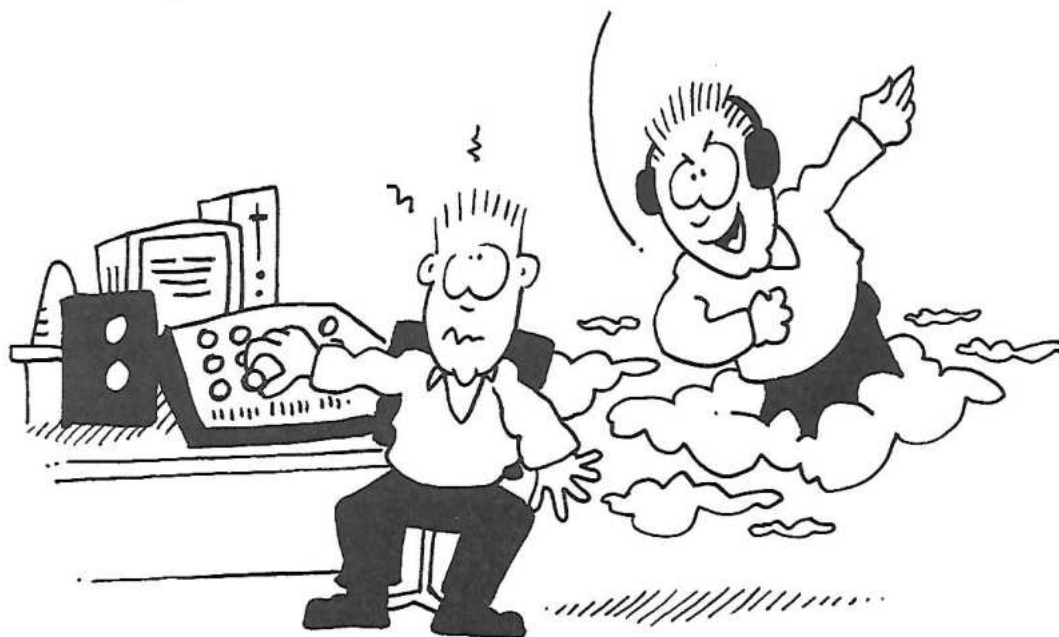
Op buitenstaanders kan dit alles als bizar overkomen, omdat ze geen idee hebben van de opvattingen achter dergelijke pogingen. Mensen die zich bezighouden met instrumentele transcommunicatie zijn doorgaans van mening dat deze wereld en het hiernamaals allebei opgebouwd zijn uit trillende energie oftewel 'vibraties'. Verschillende werelden zouden daarbij verschillende frequenties bezitten. Mits men de juiste golflengten weet te vinden zou men in staat zijn om met overledenen en eventueel ook hogere geestelijke wezens te communiceren. Doorgaans wordt daarbij aangenomen dat er net als bij trance-mediumschap of automatisch schrift sprake is van een samenwerking met de geesten aan gene zijde. Deze zouden aanwijzingen geven tot het optimaal benutten of creëren van de juiste soort apparatuur. Het kan daarbij gaan om bestaande apparaten zoals cassetterecorders, computers of videorecorders, maar ook om nieuwe apparaten waaronder een zogeheten 'spiricom'. In verschillende gevallen zouden er hele teams van overleden technici en wetenschappers betrokken zijn bij dergelijke experimenten. De kwaliteit van de bereikte resultaten zou erg uiteenlopen.

Trillende energie

Samenwerking met geesten

Telefoon

Een vorm van transcommunicatie die alleen spontaan voor kan komen is de mogelijke communicatie met overledenen via de telefoon. De onderzoekers D. Scott Rogo en Raymond Bayless stelden vast dat er veel dergelijke gevallen worden gemeld, waarbij de boodschappen kunnen variëren van korte mededelingen tot hele gesprekken, en de levenden soms nog niet weten dat de gesprekspartner overleden is. Het heeft er alle schijn van dat overledenen soms spontane telefoongesprekken voeren, overigens een dankbaar thema voor horrorfilms.

Overleden technicus met koptelefoon op spreekt verschrikte jongere collega bestraffend toe: "Ja, we hebben zeker gezegd dat we meer technici nodig hebben. Maar wie had het daarbij over zelfmoord?"

Geestfotografie

- Psychokinetisch effect** Er bestaan zeker enkele spontaan genomen foto's die moeilijk langs normale weg verklaard kunnen worden en daardoor wijzen op een wisselwerking met gene zijde. Ze berusten in dat geval waarschijnlijk op een psychokinetisch effect uitgaande van overleden geesten en zijn vergelijkbaar met verschijningen die door meer mensen tegelijk worden waargenomen.
- Meestal onbruikbaar** Maar veruit de meeste geestfoto's zijn parapsychologisch gezien onbruikbaar. Vooral aan het einde van de 19e eeuw was de geestfotografie berucht omdat er veel bedriegers waren die er geld aan probeerden te verdienen. Tegenwoordig berusten veel onbruikbare geestfoto's echter op onkunde van de fotograaf, dat wil zeggen dat hij of zij niet genoeg op de hoogte is van de fotografie om normale effecten te onderscheiden van paranormale.
- Teleurstellend** De meeste recente geestfoto's die wél paranormaal lijken te zijn, zijn behoorlijk teleurstellend. Ze komen vaak neer op niet meer dan wat flitsen en vage contouren. Slechts in uitzonderlijke gevallen komen er duidelijk waarneembare figuren op voor.
- Gedachtenfotografie** Daarbij moet men bij experimentele geestfotografie niet vergeten dat die op zichzelf verklaarbaar zou zijn door een soort gedachtestofografie zoals we die al kennen van Ted Serios.

Bandstemmen

- Raudive en Jürgenson** Het opnemen van stemmen van overledenen op een bandrecorder is een tijdlang in de mode geweest in Nederland en ook nu nog zijn er mensen die zich er actief mee bezig houden. De op internationaal niveau bekendste onderzoekers van zogeheten bandstemmen zijn Konstantin Raudive en Friedrich Jürgenson geweest. Beiden geloofden oprecht dat ze aanvankelijk spontaan stemmen van overleden geliefden en beroemdheden op de band vastlegden. Later zochten ze ook doelbewust contact met overledenen en vroegen ze hen om boodschappen.
- Bedroevende resultaten** Er is alle reden om aan te nemen dat er bijna geen bedrog plaatsvindt op dit gebied. De resultaten van het onderzoek naar bandstemmen zijn echter voor zover bekend bijna even bedroevend als bij de meeste geestfotografie. Er bestaat zelfs verschil van mening over of er überhaupt ooit paranormale stemmen zijn opgenomen, omdat de meeste mogelijke boodschappen erg vaag en onduidelijk zijn. De beste stemmen die men tot nu toe geregistreerd heeft komen vreemd over en ze spreken korte, cryptische boodschappen uit. Veel stemmen zouden bovendien binnen een boodschap verschillende talen door elkaar heen spreken. Zo zegt een spookachtige stem: "city ad mortis", een combinatie van Engels met grammaticaal onjuist Latijn, dat dodenstad zou moeten betekenen. Al met al heeft het er sterk de schijn van, dat de meeste transcommunicatie via bandstemmen niet zo geslaagd is. Bovendien zijn er weliswaar enkele stemmen bekend die paranormaal lijken, maar die zijn op zichzelf zeker verklaarbaar door middel van psychokinese van levenden.
- Vreemd en cryptisch**
- Psychokinese van levenden**

Radiocommunicatie

- Spiricom** Een van de belangrijkste pogingen om via een speciaal soort radio met geesten te communiceren is de ontwikkeling van de Spiricom geweest door onder meer George W. Meek. Zijn team beweert onder meer vloeiend te hebben gecommuniceerd met een concrete overledene, genaamd Dr. Müller (of Mueller, zoals men zijn naam in het Engels schrijft).

Weinig aandacht

De resultaten van de Spiricom hebben weinig aandacht gekregen van parapsychologen, wat erg merkwaardig is omdat ze erg spectaculair lijken. Misschien komt dit domweg omdat ze op buitenstaanders nog ongeloofwaardiger overkomen dan veel andere parapsychologische fenomenen. Het lijkt op het eerste gezicht bijna zeker dat ze gewoon op bedrog berusten. Ikzelf heb wijlen Dr. Hans Bender aangeschreven met de vraag of hij de Spiricom-resultaten authentiek vond. Hij twijfelde daar niet aan, maar schreef de gegevens wel toe aan psychokinese van de onderzoekers. Dat is op zich goed denkbaar, tenzij men zou kunnen aantonen dat er drop-in communicators bij optreden, dat wil zeggen dat er zich spontaan overledenen aanmelden die tot dan toe onbekend waren bij de onderzoekers.

Drop-in

Het blijft raadselachtig waarom hier niet veel meer aandacht aan is besteed.

Recente ontwikkelingen**Vérgaande claims**

Twee nieuwe apparaten die betrokken zijn bij pogingen tot instrumentele transcommunicatie zijn de videorecorder en de personal computer. Er zijn vérgaande claims van mensen als Klaus Schreiber en Ernst Senkowski dat ze geslaagd zouden zijn in het vastleggen van het langzaam tevoorschijn komen van paranormale beelden van overleden mensen, dieren en landschappen, en van zogeheten 'transteksten' die spontaan op een computerscherm zouden verschijnen. De fenomenen zouden van groot belang kunnen zijn voor de studie van psychokinetische effecten op deze apparatuur, of die nu afkomstig zijn van levenden of van overledenen. Maar net als bij de transcommunicatie via radiogolven worden ze nauwelijks serieus door onafhankelijke parapsychologen onderzocht.

Psycho-kinetische effecten op apparatuur

Ook voor deze resultaten geldt overigens dat ze alleen iets kunnen bijdragen tot het onderzoek naar contact met overledenen, als er spiritistische verschijnselen bij optreden zoals drop-in communicators. Op zichzelf zouden ze namelijk -los van zulke verschijnselen- verklaarbaar kunnen zijn door middel van onbewuste psychokinese van de experimentatoren. Senkowski geeft dit nota bene zelf aan doordat hij melding maakt van een psychokinetische beïnvloeding van een computer bij een Engels poltergeistgeval.

Spiritistische verschijnselen**Anny Dirven**

Ook een van de eerste cursisten bij deze cursus parapsychologie, Mw. Anny Dirven uit Budel, heeft mij herhaaldelijk verteld over haar vermoedelijk onbewuste psychokinetische beïnvloeding van elektrische en elektronische apparatuur.

Video-opname van Klaus Schreiber

37.3 Instrumentele transcommunicatie en communicatie met overledenen

Onbewuste psychokinetische	In een vorige les hebben we al gezien dat paranormale verschijnselen bij fysisch mediumschap op zich nog niet hoeven te wijzen op contact met overleden geesten. Zolang er geen sprake is van kruiscorrespondenties, drop-in communicators of paranormale vaardigheden, is het denkbaar dat alle resultaten die men bereikt voortkomen uit onbewuste psychokinetische beïnvloeding door de onderzoekers zelf. Wat betreft kruiscorrespondenties, zou er bij transcommunicatie sprake zijn van boodschappen van dezelfde overledenen aan verschillende onderzoekers. Een probleem hierbij is echter dat de onderzoekers waarschijnlijk al vernomen hadden van het mogelijke 'doorkomen' van deze overledenen bij eerdere experimenten van anderen.
Zeldzaam	Drop-in communicators komen bij transcommunicatie naar het overzichtswerk van Senkowski te oordelen niet erg vaak voor. Hij noemt slechts een handjevol gevallen die zich niet kunnen meten met de gevallen van drop-in communicators bij traditioneel spiritisme. Dat is natuurlijk uiterst merkwaardig als er zoals de aanhangers van transcommunicatie beweren werkelijk sprake zou zijn van hele teams van overleden wetenschappers en technici. Het zou voor de hand liggen dat zulke overledenen veel spectaculaire gevallen van drop-in communicators zouden produceren. Een voorbeeld van zo'n onbelangrijke drop-in was een boodschap in het Engels via een soort radio-ontvanger op 2 mei 1987 van de beroemde Franse chemicus Henri Sainte Claire Deville die aan verifieerbare details slechts zijn naam en de periode waarin hij op aarde geleefd had noemde. Dit geval is gemakkelijk te verklaren door cryptomnesie, dat wil zeggen
Onbelangrijke drop-in communicators	doordat de onderzoekers zelf een keer over deze man gelezen hadden, bijvoorbeeld in een encyclopedie.
Cryptomnesie	Wat paranormale vaardigheden bij transcommunicatie betreft beweren onderzoekers met name dat er boodschappen doorgelopen zouden zijn in verschillende buitenlandse talen die men zelf niet beheerste. Merkwaardig genoeg noemt Senkowski echter onder meer een voorbeeld waarin die buitenlandse taal ook door de mogelijke overledene <i>zelf</i> niet goed beheerst werd!
Buitenlandse talen	Daarnaast beweert ene Ken Webster dat hij hele computerdialogen hield met een boodschapper die in de 16e eeuw zou hebben geleefd. Deze zou historische details hebben genoemd over het toenmalige leven in Engeland die Webster geverifieerd zou hebben in Oxford. Bovendien zou de boodschapper zijn berichten hebben geschreven in correct verouderd Engels zoals dit in de bewuste periode werd gebruikt. Helaas is uitgerekend dit geval voor zover bekend niet gecheckt op authenticiteit. In weer andere gevallen zouden de boodschappen doorgegeven zijn in onder meer het Etruskisch, een taal die men in Italië sprak voor de stichting van het Romeinse Rijk. Ook die gevallen worden verder niet gestaafd.
Boodschappen uit 16^e eeuw	
Niet gecheckt	
Bizarre leveringen	Wat de transcommunicatie-literatuur tot slot geen goed doet zijn de wilde beweringen over vermeende deelname aan de experimenten door buitenaardse wezens, deva's (natuurgeesten) en entiteiten die zich Transgruppe 2109 noemen. Deze laatsten zouden zich onder meer bezig houden met bizarre proeven rond vervorming van de tijd. In feite zijn dit soort aspecten meer verwant aan de channeling, die we hieronder behandelen, dan aan het traditionele spiritisme.

**Dr. Anita
Laverman**

De instrumentele transcommunicatie zal waarschijnlijk voor een groot deel berusten op psychokinetische invloeden van de levende deelnemers zelf. We kunnen echter in dit stadium niet uitsluiten dat er ook effecten afkomstig van overledenen meespelen. Het is dan wel van belang dat onafhankelijke onderzoekers dergelijke resultaten natrekken en vaststellen of ze authentiek zijn of berusten op bedrog of zelfbedrog. Een Nederlandse onderzoekster op dit gebied is Dr. Anita Laverman.

37.4 Channeling

**Spirituele
leerstellingen**

Channeling sluit aan bij het spiritisme maar evenzeer bij het sjamanisme en de openbaringsgodsdiensten. Het draait bij channeling helemaal om contacten met hogere wezens. Volgens parapsycholoog D. Scott Rogo is men er tijdens channelingsessies bij uitstek op uit om spirituele leerstellingen en een filosofische discussie te bevorderen.

Historisch

Er bestaan verschillende varianten van channeling. In sommige gevallen gaat het om het streven naar communicatie met bijzondere historische personen die een speciale boodschap voor de mensheid zouden hebben, zoals Rudolf Steiner. In veel meer gevallen dienen zich echter mogelijke geesten aan die een belangrijke rol spelen in religieuze tradities, zoals Jezus Christus (bijvoorbeeld bij het bekende boek *A Course in Miracles* 'via' channel Helen Cohn Schucman) en de aartsengel Michaël. In een aantal gevallen zouden er onbekende bovennatuurlijke wezens in het spel zijn zoals deva's (natuurgeesten) bij de reeds eerder in deze cursus genoemde Findhorn-gemeenschap of hogere geesten zoals Seth van Jane Roberts. Tot slot zijn er ook gevallen bekend waarin de communicatie afkomstig zou zijn van buitenaardse entiteiten, bijvoorbeeld van de Plejaden. De Amerikaan George Adamski zou dertien jaar lang telepathisch contact hebben gehad met wezens van Venus, afkomstig uit een 'etherisch' gebied van deze planeet.

**Bekende religi-
euze figuren
Onbekende
bovennatuur-
lijke wezens
Buitenaards**

New age

Centraal bij channeling staat niet het contact met geesten zelf, zoals wel geldt voor het traditionele spiritisme en de meeste transcommunicatie, maar de *inhoud* van de boodschappen van 'boven'. Het gaat daarbij meestal om een paar hoofdthema's zoals de geestelijke verbondenheid van alle mensen, de noodzaak van een ecologische en maatschappelijke verandering op aarde en het aanbreken van een 'nieuwe tijd'. Gezien de thematiek van gechannelde boodschappen is het niet verwonderlijk dat ze vooral populair zijn onder mensen die interesse hebben voor de zogeheten New Age-beweging. Parapsychologisch gezien is het opvallend dat er bij channeling niet of nauwelijks

**Weinig paranor-
male
fenomenen**

paranormale verschijnselen worden gemeld, los van de genoemde boodschappen zelf. Het is alsof we maar tevreden zouden moeten zijn met de boodschappen en niet te 'kleingelovig' moeten vragen om bewijzen van hun oorsprong. Merkwaardig genoeg gaan sommigen zelfs zover te stellen dat het niet eens van belang is waar de boodschappen vandaan komen. Ze erkennen nota bene dat die net zo goed afkomstig kunnen zijn uit het onbewuste van de aanzitters zelf, maar stellen daarbij dat hun kwaliteit zou aangeven dat het dan wel moet gaan om hun 'hogere zelf'.

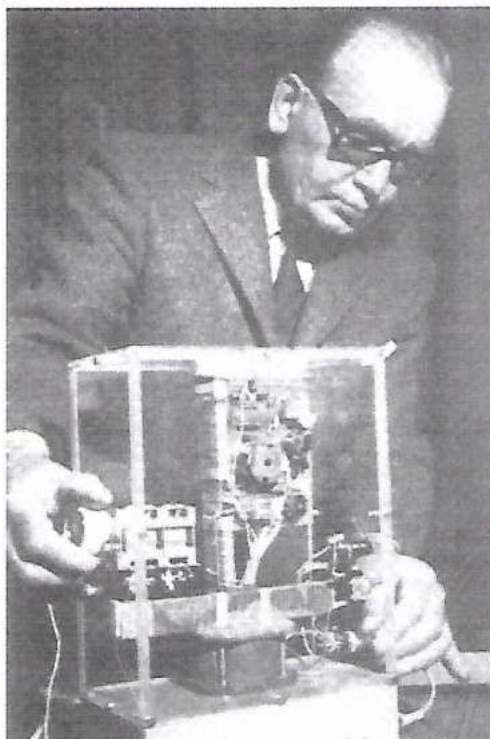
J. Klimo

Zelfs J. Klimo, die een belangrijk overzichtswerk over channeling heeft geschreven, tekent daarbij aan dat er in veel boodschappen bekrompen gedachten voorkomen, taalfouten, historische onjuistheden en onwetenschappelijke beweringen. Dat geeft dus aan dat zeker niet alle gechannelde boodschappen werkelijk afkomstig kunnen zijn van hogere entiteiten. Overigens hebben traditionele spiritisten al vroeg gewezen op het

Aardgebonden

bestaan van zogeheten aardgebonden geesten die zich aandienen bij seances met als enige doel veel misplaatste, onverdiende aandacht te krijgen van aanzitters. Dergelijke aardgebonden geesten zouden de neiging hebben om op een bombastische, overdreven

“Wijsheden” manier allerlei ‘originele’ wijsheden te spuien, terwijl die wijsheden in feite samenraapsels van fragmenten van allang bestaande leringen zijn.

Konstantin Raudive

Onbewuste van channel

Een andere aannemelijke verklaring is echter dat het als waarschijnlijk geldt voor sommige boodschappen in het traditionele spiritisme (bijna) alle gechannelde boodschappen afkomstig zijn uit het onbewuste van het ‘channel’, dat wil zeggen het medium zelf. Het ligt vervolgens aan de ontwikkeling en de talenten van het medium in hoeverre die leringen ook nog iets voorstellen of niet.

Juist omdat het bij channeling niet gaat om gewone overledenen zijn drop-in communicators en overtuigende kruiscorrespondenties bij voorbaat uitgesloten bij dit fenomeen. Ik ken zelf ook geen gevallen van bijzondere vaardigheden in verband met channeling, die niet verklaard zouden kunnen worden door vaardigheden van het medium zelf. Klimo haalt bijvoorbeeld een psycholoog over een vrouwelijk channel aan. Dit medium schreef zelf op eigen titel gedichten en die gedichten zouden qua stijl en gedachtegang sterk lijken op die van het via haar gechannelde werk.

Geen grote geesten

Overigens stelt Klimo dat het niet nodig is om erg bevooroordeeld te staan tegenover de herkomst van gechannelde berichten, maar in zijn boek komt helemaal niets naar voren wat een geloof in de bovennatuurlijke herkomst van in ieder geval veruit de meeste berichten zou rechtvaardigen. De inhoud is doorgaans ook te voorspelbaar en te onorigineel om er een ‘grote geest’ achter te vermoeden.

Inspiratie

Klimo heeft echter wel gelijk als hij zegt dat het goed is om ons open te stellen voor een mogelijke inspiratie door hogere wezens, maar dat moet dan wel op een kritische manier gebeuren, juist omdat channeling laat zien waar het toe leidt als mensen niet kritisch zijn.

37.5 Gevaren van channeling

Sektarisch

Misbruik

Zelfmoord

Channeling is allesbehalve een onschuldig tijdverdrijf. Hoewel sommige boodschappen (erg) positief kunnen zijn en spreken van liefde, zelfrespect en tolerantie, zijn andere onzinnig of zelfs riskant. Het blind geloven in de autoriteit van een gechannelde openbaring kan leiden tot sektarische toestanden. Het medium kan daarbij aanbeden worden als instrument van een hogere realiteit en zo een onevenredige macht krijgen. In sommige gevallen kan zo'n medium daar misbruik van maken en het leven van zijn of haar volgelingen op een duistere manier in zijn greep krijgen. Dit kan zover gaan dat een mannelijke leider van een sektarische beweging beweert dat hij de opdracht heeft gekregen om alle jonge tienermeisjes binnen de sekte (desnoods met geweld) te ontmaagden als zou het daarbij gaan om een heilige inwijding. Of tot het massaal aanzetten tot zelfmoord, alsof die zou leiden tot eeuwige gelukzaligheid.

Er is geen enkele reden om zomaar iets te geloven van wat een channel of een mogelijk gechannelde entiteit beweert. Er is zelfs alle reden om er vanuit te gaan dat de boodschappen waarschijnlijk *niet* van boven komen. Juist iemand met een basale kennis van de parapsychologie weet dat naar waarde te schatten, omdat men al meer dan een eeuw geleden heeft aangetoond dat mensen zichzelf kunnen bedriegen als het gaat om mogelijk contact met geesten.

Hoge geest bespeelt channel als een soort marionet en profeteert daarbij: "Geloof in jezelf!"

Geloof

Overigens moet men de waarde van positieve gechannelde boodschappen voor het persoonlijke leven van sommige mensen ook niet onderschatten. Ze betekenen soms evenveel als traditionele religies. Het is dus zaak dat we het geloof van mensen in channeling normaal gesproken respecteren en alleen kritische kanttekeningen plaatsen waar die echt op hun plaats zijn.

37.6 Samenvatting

Instrumentele transcommunicatie en channeling zijn twee moderne vormen van spiritisme. Instrumentele transcommunicatie is een vorm van fysisch mediumschap waarbij men gebruik maakt van elektrische en elektronische apparaten zoals radio's, videorecorders, fototoestellen en taperecorders. De resultaten verschillen sterk in kwaliteit. De interessantste resultaten zijn parapsychologisch nauwelijks op authenticiteit onderzocht en als ze niet op bedrog berusten zijn ze grotendeels verklaarbaar door psychokinese van levenden. Hoe dan ook zal er veel meer onderzoek moeten plaatsvinden, wil transcommunicatie belangrijk worden voor de parapsychologische studie van communicatie met overleden zielen.

Channeling is een vorm van spiritisme die gericht is op wijze leringen van hogere wezens. Er bestaat vooralsnog parapsychologisch gezien geen interessant bewijsmateriaal op dit gebied. Veel channels geloven overigens zelf dat de boodschappen van hun hogere zelf afkomstig zijn. Channeling brengt serieuze risico's met zich mee zoals sektevorming.

37.7 Volgende les

De volgende keer staan we stil bij reacties van dieren op invloeden van overledenen. Succes met de vragen!

37.8 Huiswerkopgaven

1. Wat is channeling?
2. Hoe zou men meer bewijsmateriaal kunnen verzamelen voor het bestaan van echte instrumentele transcommunicatie met overledenen?
3. Waarom zouden mensen met een algemene ontwikkeling op het gebied van de parapsychologie extra kritisch moeten staan tegenover channeling?
4. Wie is Ernst Senkowski?

37.9 Oefenopgave

Zoek een artikel over een vorm van channeling die hoogstwaarschijnlijk *niet* berust op contact met hogere wezens.

37.10 Literatuurlijst

- Holbe, R. (1987). Bilder aus dem Reich der Toten. München: Knauer.
- Jürgenson, F. (1976). Gesprek met de doden: communicatie met paranormale stemmen. Bussum: Fidessa.
- Klimo, J. (1989). Channeling: een onderzoek naar het ontvangen van mededelingen uit paranormale bronnen. Den Haag: Mirananda.
- Laverman, A. (1996). Please Phone Home; over transcommunicatie. Prana, 97, 71-77.
- Laverman, D.L. (1996). Stemmen. Holmsterland: SKF.
- Raudive, K. (1975). Paranormale stemmen: gesprekken met overledenen via de geluidsband. Bussum: Uitgeverij Fidessa.
- Roberts, J. (1976). The Seth Material. New York: Bantam.
- Scott Rogo, D., & Bayless, R. (1979). Phone Calls from the Dead. New Jersey: Prentice-Hall.
- Senkowski, E. (1995). Instrumentelle Transkommunikation. Frankfurt am Main: R.G. Fischer Verlag.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 38

Dieren en contact met overledenen

- 38.1 Inleiding
- 38.2 Dieren en plaatsgebonden poltergeistverschijnselen
- 38.3 Dieren en verschijningen
- 38.4 Dieren en reïncarnatie en bezetenheid
- 38.5 Beschouwing
- 38.6 Samenvatting
- 38.7 Volgende les
- 38.8 Huiswerkopgaven
- 38.9 Oefenopgaven
- 38.10 Literatuurlijst

38.1 Inleiding

Aangezien we uit mogen gaan van het bestaan van paranormale vermogens bij dieren, kunnen we ook verwachten dat ze in sommige gevallen reageren op uitingen van overledenen. Hiernaar is echter tot nu toe helaas nog maar nauwelijks onderzoek gedaan. Wat dat betreft lijkt de situatie sterk op onderzoek naar ESP bij dieren.

38.2 Dieren en plaatsgebonden poltergeistverschijnselen

Naar verluidt bestaat er een oude proef waarbij men een hond meeneemt in een (echt) spookhuis en let op zijn of haar reacties. Rebecca Hall schrijft dat ene P.L. haar vertelde dat ze dit als kind heeft gedaan in Cheshire (blz. 145): "Een vriend woonde met zijn moeder, een weduwe, in een oud koetshuis; een deel ervan was een roversherberg geweest, die was afgebrand, zodat alleen het koetshuis en de stallen waren overgebleven. Hiervan had zij een prachtig woonhuis gemaakt met enorme eiken balken en grote eiken deuren, die uit het oorspronkelijke huis, dat vermoedelijk Tudor was, waren gered.

Spookhuis

Zij hadden geen hond; elke hond die daar had gewoond was er zenuwziek geworden. Toen de zusters van P.L. de jongeman pas hadden leren kennen, dreven de meisjes ongelovig de spot met zijn bewering dat het huis een spook had. Zij hadden een felle Duitse herder die al een paar mensen had gebeten. Lachend boden zij aan met hun hond naar hem toe te komen om eens te zien hoe die zou reageren. De jongeman zei hun nog dat het spook 's avonds het actiefst was. (...) Toen zij rustig in de grote woonkamer zat, hoorde P.L. de klink van de deur achter zich open gaan. Zij wendde zich om denkend dat de eigenares van het huis was binnengekomen, maar de deur was vanzelf opengegaan. Zij stond op om haar te sluiten en voelde een verschrikkelijke koude. Zij zei tegen de jongeman dat hij de deur niet goed gesloten had en denkend dat het best levende mensen konden zijn die hen lastigvielen, voegde zij eraan toe dat de hond zeker elke vreemde zou bijten. Hij antwoordde dat het geen nut had de deur te sluiten omdat zij voortdurend vanzelf opening. Zij bracht daar tegenin dat dat niet mogelijk was en sloot de deur stevig. Nauwelijks had ze dit gedaan of de deur ging weer open. De hond stond stokstil, elke haar recht overeind. Zij namen de hond mee tot onderaan de trap en de jongeman daagde hen uit met hem naar boven te gaan. De zuster van P.L., aan wie de hond sterk gehecht was, ging naar de overloop en riep de hond. De hond was nog maar op de eerste trede, toen er een 'wolfachtige' uitdrukking op zijn gezicht kwam en hij zijn tanden liet zien en gromde met rechtopstaand haar. Hij weigerde de trap op te gaan ondanks vele pogingen hem daartoe over te halen.

Bang voor een aanwezigheid

De meisjes gingen ietwat geschokt naar huis, maar het gezin dat het huis bewoonde aanvaardde de spoken gelijkmoedig; zij schenen mensen nooit iets aan te doen, behalve de koude die zij meebrachten wanneer deuren opengingen." P.L. wijst erop dat er nog allerlei andere dieren zoals pony's waren die zich vreemd in en om het huis gedroegen.

Verskillende diersoorten

Dr. Robert Morris meldt dat een vriend van hem bij een onderzoekje een hond, een kat, een rat en een ratelslang meenam naar een huis waarin het spookte. Er waren naar verluidt twee kamers waarin moorden waren gepleegd. Nadat de hond, rat en slang in deze kamers waren gebracht gedroegen ze zich alsof ze bedreigd werden. Alleen de kat bleef kalm. Geen van deze dieren reageerde vreemd toen ze in andere kamers werden gezet.

38.3 Dieren en verschijningen

Grote angst

Ian Currie meldt dat dieren dikwijls op verschijningen reageren door een grote angst te tonen. "In een aantal gevallen is het zelfs voorgekomen dat het dier de verschijning al had opgemerkt nog voordat de menselijke aanwezigen dat deden." Hij noemt onder meer een verschijning die twee jaar lang werd waargenomen door twee mensen, maar ook door hun hond. Vreemd genoeg was ook dit verhaal weer verbonden aan een koetshuis:

Verbaasde hond

"De eerste keer werd de figuur gezien in oktober 1967, toen ze pas in het huis waren komen wonen. Hij zag eruit als een normaal mens. Het was een man van gemiddelde lengte en hij droeg een bril en altijd dezelfde kleren. Hij naderde het huis altijd vanaf het toegangshek naar de tuin op ongeveer driehonderd meter van het huis af, liep dan het tuinpad over, langs het keukenraam naar het koetshuis, waar hij plotseling verdween. Zijn loop was wankel. Eén van de getuigen schreef: "onze hond begon steeds te blaffen en achter hem aan te lopen, maar bleef dan plotseling bij de ingang van het koetshuis staan en keek verbaasd om zich heen omdat hij de bezoeker niet meer zag." De verschijning werd ook vier keer in het huis gezien en bij een van die gelegenheden kwam hij uit de badkamer, met ontbloot bovenlichaam en een handdoek om zijn arm. Als er naar hem werd gekeken, placht hij ineens te verdwijnen. Tenslotte werd de verschijning met succes geïdentificeerd", namelijk als de zoon van de vorige bewoner van het huis. Die man was vaak dronken en sliep in die toestand in het koetshuis. Uiteindelijk pleegde hij zelfmoord.

Man zegt lachend tegen zijn vrouw terwijl de hond woedend gromt tegen een gesloten deur: "Of hij een spook ziet? Ja daar lijkt onze Pim wel op als hij dronken aanbelt"

38.4 Dieren en reïncarnatie en bezetenheid

Er zijn nog maar weinig gevallen bekend van dieren die reageren op bezetenheid of reïncarnatie.

Puppie

Zoals we al in een vorige les hebben gezien, meldt Focco Huisman dat in een geval van een mogelijke reïncarnatie van een hond als puppie, een poedel die de hond gekend had direct zeer positief reageerde op het jonge hondje.

Stripverhaal

Verder ken ik zelf alleen nog een hoogstwaarschijnlijk fictief stripverhaal dat ik in mijn tienerjaren heb gelezen. Daarin bleef een hond jarenlang trouw de wacht houden op het graf van zijn baas, die op hoge leeftijd was overleden. Totdat op een dag een klein meisje de begraafplaats kwam bezoeken en hij heel blij naar haar toerende, zodat het leek alsof hij haar herkende als zijn wedergeboren baas, aangezien dat de enige was die emotioneel nog iets voor hem betekende. Navraag wees vervolgens uit dat het meisje geboren was op dezelfde dag dat de oude man overleed. Zoals gezegd is dit verhaal (tenminste in deze specifieke vorm) waarschijnlijk niet authentiek, maar het geeft misschien wel een besef aan dat dieren werkelijk in staat zouden kunnen zijn om een bepaalde persoon of dier te herkennen als een gereïncarneerde overledene.

Exorcist

Rebecca Hall vertelt dat dr. Ormand, een exorcist, kijkt naar de reactie van dieren op een mogelijke bezetene. Zo heeft hij naar eigen zeggen ontdekt dat hij kon merken wanneer het kwade aanwezig was. Zodra hij hun reactie had gemerkt, bracht hij de honden zorgvuldig naar een andere ruimte tot de banceremonie was beëindigd. Daarna bracht hij ze weer mee terug en als zij dan vrolijk kwispelstaartend naar binnen gingen, wist hij dat hij geslaagd was.

38.5 Beschouwing

Deze les is de kortste van de hele cursus omdat er vooralsnog heel weinig geschreven is over reacties van dieren op manifestaties van overledenen.

Aannemelijk

In ieder geval is het zeer aannemelijk dat dieren de aanwezigheid van geesten kunnen opmerken, omdat dieren immers naar alle waarschijnlijkheid niet wezenlijk zullen verschillen van mensen wat normale en paranormale waarneming betreft. Ook is het bij voorbaat te verwachten dat dieren kunnen reageren op bekend gedrag van een gereïncarneerde ziel.

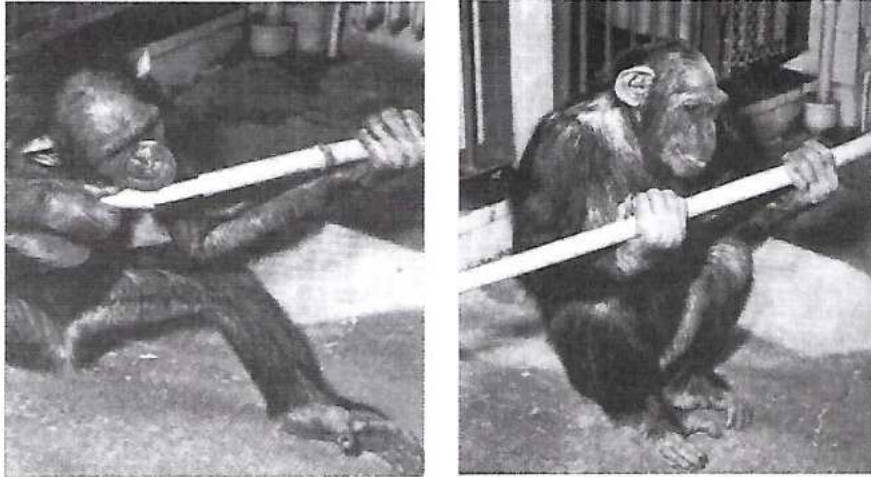
Angst

Bovendien lijkt het voor de hand te liggen dat dieren vaak angstig reageren op overledenen omdat ze hen meestal niet zullen kunnen plaatsen in hun beleving. Deze angst voor het onbekende wordt trouwens door veel mensen gedeeld. Volgens sommigen zouden sommige diersoorten zoals katten minder vatbaar zijn voor dit soort gevoelens, omdat ze vaker dan andere diersoorten paranormale indrukken zouden krijgen en die daardoor hebben leren herkennen als ongevaarlijk.

Katten

Een vorm van dierlijk contact met overledenen die bijzonder moeilijk te bestuderen valt is telepathisch contact. Om te kunnen checken of het contact werkelijk plaatsvindt is het immers nodig zelf ook telepathisch contact te hebben met de overledene in kwestie. Dat neemt niet weg dat we wel degelijk bij voorbaat mogen uitgaan van de realiteit van dergelijk contact, aangezien dit immers ook tussen mensen en overledenen plaatsvindt.

Telepathisch contact

38.6 Samenvatting

Dieren zijn net als mensen vatbaar voor indrukken en herkenning van overledenen. Hier is helaas nog slechts erg weinig onderzoek naar verricht. Toch zijn er enkele gevallen bekend van het opmerken van plaatsgebonden poltergeistfenomenen en verschijningen door dieren en een paar aanwijzingen voor herkenning van gereïncarneerde overledenen. Hoe dan ook mogen we bij voorbaat uitgaan van de realiteit van waarneming van overledenen door dieren en contact tussen overledenen en dieren, door de grote algemene overeenkomsten tussen mensen en dieren.

Dieren reageren vaak angstig op verschijningen en dergelijke vanuit een algemene angst voor het onbekende. Naar het schijnt zijn bepaalde diersoorten zoals katten hier minder gevoelig voor, mogelijk doordat zij meer gewend zijn aan paranormale indrukken. Telepathisch contact tussen dieren en overledenen is moeilijk aantoonbaar maar wel bij voorbaat waarschijnlijk, opnieuw vanwege de overeenkomsten tussen mens en dier.

38.7 Volgende les

De volgende keer zullen we stilstaan bij toeval.
Succes met de vragen!

38.8 Huiswerkopgaven

1. Waarom mogen we er bij voorbaat van uitgaan dat dieren in staat zijn de aanwezigheid van overledenen op te merken?
2. Waarom is het moeilijk om telepathisch contact tussen een dier en een overledene aan te tonen?
3. Waarom zijn veel dieren waarschijnlijk angstig voor verschijningen en dergelijke?
4. "Dieren zijn het ondergeschoven kindje van de parapsychologie." Wat zou ik bedoelen met deze uitspraak?

38.9 Oefenopgaven

Probeer een spookverhaal te vinden op internet of in een boek of tijdschrift waarin een dier een belangrijke rol speelt.

38.10 Literatuurlijst

- Currie, I. (1981). De dood is niet het einde. Baarn: De Kern.
- Hall, R. (1980). Dieren zijn als mensen. Deventer: Ankh-Hermes.
- Huisman, F. (1985). Zo praat je met dieren. Deventer: Ankh-Hermes.
- Schul, B. (1977). The psychic power of animals. Londen: Coronet.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 39

Toeval en synchroniciteit

- 39.1 Inleiding
- 39.2 Toeval rond bekende personen
- 39.3 Wonderbaarlijke terugkeer
- 39.4 Echo's
- 39.5 Karma
- 39.6 Risico van hechten aan toeval
- 39.7 Samenvatting
- 39.8 Volgende les
- 39.9 Huiswerkopgaven
- 39.10 Oefenopgave
- 39.11 Literatuurlijst

39.1 Inleiding

Kort geleden lag ik nogal in de clinch met een ambtenaar genaamd L. Koster. Ik schreef hem diverse brieven om hem ter verantwoording te roepen wegens schijnbaar wangedrag van zijn kant en diende officieel een klacht in bij de klachtencommissie van de instantie waaraan hij verbonden was. In dezelfde periode werd ik benaderd door een andere L. Koster, een tot dan toe volledig onbekend meisje dat mijn advies vroeg rond een mogelijke (door haarzelf ongewenste) plaatsing in een internaat. Door de ernst van de zaak heb ik daar behoorlijk wat energie in gestoken. Zo vroegen twee totaal verschillende L. Kosteren een tijdlang tegelijkertijd veel aandacht in mijn leven.

In de zomer van 1996 stelde ik een profiel samen van het soort hond dat ik wilde hebben. Ras was daarbij niet belangrijk, maar wel grootte en het vermogen om met katten samen te leven en dergelijke. Tot mijn verbazing kwam ik nog diezelfde dag een advertentie tegen in een supermarkt die woordelijk beantwoordde aan mijn profielschets. Het ging daarbij om de hond Takkie, die op dat moment nog bij een tienermeisje hoorde. Toen ik langsging bij het gezin in kwestie, bleek ik haar moeder al tien jaar van gezicht te kennen maar zonder te weten hoe ze met haar achternaam heette. Er waren bovendien vreemde parallellen tussen ieders levensloop. Als klap op de vuurpijl bleek dat ik al maanden een krantenartikel op het prikbord in mijn toilet had hangen waarin werd ingegaan op kritiek van dezelfde vrouw op het optreden van de Nijmeegse politie. Haar voornaam werd daar niet in genoemd maar slechts haar achternaam en initialen, zodat ik geen idee kon hebben gehad dat het om deze vrouw ging.

We hebben waarschijnlijk allemaal ervaring met dergelijke "toevallige" gebeurtenissen. Vanuit een parapsychologisch oogpunt is het van belang om vast te stellen of ze paranormaal zijn, dat wil zeggen verbonden aan de geest en niet langs normale weg verklaarbaar.

Scepticus met feestneus en feesthoedje op tegen een zaal: "Twee onderzoekers komen elkaar tegen op een parapsychologisch congres. Zegt de een tegen de ander: Wat toevallig! U bent net als ik een mens! Zegt de ander: Ja, en we zijn ook nog allebei parapsychologen, hoe is het mogelijk!"

Sceptici

Daarbij hebben we al vaker vastgesteld dat sceptici alle klaarblijkelijk paranormale ervaringen die niet berusten op bedrog of zelfbedrog, willen wegverklaren als niet meer dan zinloos toeval. Ze bedoelen daar feitelijk mee dat ze berusten op volstrekt normale processen die slechts schijnbaar duiden op een overeenstemming tussen de inhoud van iemands geest en gebeurtenissen in de buitenwereld. We hebben al gezien dat dit standpunt steeds minder aannemelijk wordt naarmate de overeenkomst tussen gebeurtenis en gedachten groter wordt.

Zinloos toeval

Geen PSI

In deze les gaat het er nu om of er ook paranormale gevallen van toeval bestaan die NIET berusten op PSI. Dat wil zeggen of er nog een apart soort wetmatigheid bestaat die een gebeurtenis en geest aan elkaar verbindt zonder dat de geest inwerkt op de gebeurtenis of die gebeurtenis waarneemt via ESP. De analytische psycholoog Carl Gustav Jung was van mening dat dit inderdaad het geval is en hij noemde dit concept "synchroniciteit",

Synchroniciteit

afgeleid van de Griekse woorden syn (samen) en chronos (tijd).

Een klassiek voorbeeld van dergelijke synchroniciteit uit Jungs eigen praktijk ziet er als volgt uit (Jung, blz. 22-23) :

Scarabee

"Een jonge patiënte had op een beslissend moment van haar behandeling een droom waarin haar een gouden scarabee ten geschenke werd gegeven. Terwijl ze mij deze droom vertelde, zat ik met mijn rug tegen het gesloten raam. Plotseling hoorde ik achter me een geluid alsof iets zachtjes tegen het raam klopte. Ik draaide me om en zag een vliegend insect van buitenaf tegen het venster aan stoten. Ik opende het raam en ving het dier in de vlucht. Het was de treffendste gelijkenis met een gouden scarabee die onze breedtegraad in staat is voort te brengen, namelijk een scarabaeide (mestkever) cetonia

aurata, het "gewone rozenkevertje", dat in tegenstelling tot zijn normale gewoonte, kennelijk de drang had gevoeld om precies op dat moment een donkere kamer binnen te dringen. Ik moet toegeven dat mij zoiets nooit eerder of later is overkomen, net zoals de toenmalige droom van de patiënte een unieke ervaring voor mij is gebleven."

Acausaal verband

Het zou volgens Jung gaan om een zinvol acausaal (niet-oorzakelijk) verband tussen een gebeurtenis en een innerlijke voorstelling of gedachte. Anders dan de term doet vermoeden hoeven de gebeurtenissen niet perse op precies hetzelfde moment te gebeuren, maar er moet wel een duidelijk verband lijken te bestaan. De gebeurtenis bepaalt de gedachte niet, en ook niet andersom, en toch zou er een zinvolle, wat Jung noemt "acausale" samenhang tussen beide bestaan. Het is parapsychologisch nu de vraag of dat soort synchroniciteit werkelijk bestaat of dat we haar toch terug kunnen voeren tot vormen van PSI.

Archetypen

Overigens zouden volgens Jung een soort oersymbolen, die hij aanduidt als archetypen, een belangrijke rol spelen, zoals in het besproken voorbeeld geldt voor de scarabee. Dit lijkt echter zeker niet op te gaan voor alle gevallen van mogelijke synchroniciteit.

39.2 Toeval rond bekende personen

Kans

Een van de meestvoorkomende vormen van toeval is de toevallige ontmoeting. Een gebruikelijk patroon daarbij is dat er eerst een spontane gedachte aan iemand in je opkomt en die persoon vervolgens inderdaad volkomen onverwachts in je leven opduikt. De kans dat dit op zinloos toeval berust, d.w.z. op normale processen zonder diepere betekenis, wordt kleiner naarmate de ontmoeting onverwachter is. Als je bijvoorbeeld elke dag met iemand omgaat, is de kans dat je die persoon ontmoet vlak nadat je aan hem of haar gedacht heb, natuurlijk heel groot. Het is dan zeker niet nodig om er ook nog een vorm van zinvol toeval bij te halen. Het wordt zelfs terecht erg vreemd gevonden als mensen dat in zo'n situatie wel doen.

Ontmoetingen, telefoongesprekken en dergelijke, waarbij je net intens aan iemand gedacht hebt met wie je al heel lang geen contact hebt gehad, zijn veel moeilijker af te doen als zinloos toeval.

Telepathie

Maar we hebben in de parapsychologie natuurlijk al een begrip dat we op dit soort ontmoetingen en contacten kunnen toepassen, namelijk *telepathie*. Het is met andere woorden niet nodig om voor dit soort toevallige ontmoetingen nog een ander begrip zoals synchroniciteit te verzinnen.

Twee ziekenbroeders lopen af op een verwarde man die luidkeels verkondigt: "Ik ging vanochtend naar mijn werk en ik dacht daarbij aan mijn collega met wie ik elke dag samenwerk. En wie schetst mijn verbazing? Hij was de eerste die ik tegenkwam!"

Veel gemeen

Een andere soort toevallige ontmoeting bestaat uit het samenkomen van mensen die zonder dat ze zich daarvan bewust zijn veel met elkaar delen. Het kan daarbij gaan om persoonlijkheidskenmerken maar ook om een gedeeld verleden. Volgens sommige verhalen zouden zelfs mensen die elkaar kennen uit een vorig leven naar elkaar togetrokken worden.

Telepathisch aftasten

Voor zover dit soort verhalen authentiek zijn en niet berusten op zinloos toeval is het de vraag of we ook hierbij kunnen volstaan met (onbewuste) telepathie. Volgens mij is dat inderdaad denkbaar, omdat het mogelijk is dat we elkaar onbewust telepathisch aftasten en ons onbewust aangetrokken voelen tot situaties waarin we mensen kunnen ontmoeten met wie we dingen delen. Dus ook dit soort toevallige ontmoetingen kunnen in theorie nog verklaard worden door een vorm van onbewuste telepathie.

Weer een andere vorm van toeval rond personen is dat je sterk aan iemand moet denken en dat daar dan kort daarop iets bijzonders mee gebeurt of mee gebeurd is. Zo moest ik onlangs sterk denken aan mijn vriend Jamal. In dezelfde periode blijkt hij helaas om te zijn gekomen bij een ongeluk. Dit tragische geval is verklaarbaar door telepathie of helderziendheid.

Een ander voorbeeld speelde zich af toen prinses Diana van Engeland kwam te overlijden en mensen haar massaal vereerden alsof ze een soort heilige was. Ik dacht toen expliciet en intens: Ze kunnen beter iemand als Moeder Teresa van Calcutta vereren. Korte tijd later kwam zij ook te overlijden. Als dit meer is dan zinloos toeval, zou je kunnen denken aan precognitie.

In het algemeen lijkt het erop dat we voor de verklaring van zinvolle toevalligheden rond bekende personen voldoende hebben aan vormen van ESP.

39.3 Wonderbaarlijke terugkeer

Een volgende vorm van zinvol toeval die gemeld wordt in de literatuur, is de onverklaarbare terugkeer van bezittingen.

Een voorbeeld van toevalkenner Wilhelm von Scholz (blz. 36):

"Een dame in Gera verliest een broche en zet een advertentie in de krant. Een arbeider die de broche terugbrengt vertelt haar, dat hij normaal geen krant leest, maar op de bewuste dag had zijn buurman hem naar eigen zeggen volkomen toevallig de krant in kwestie gegeven. De buurman had hem al uitgelezen en vroeg hem of hij hem niet ook wou lezen. Zijn eerste blik viel op de advertentie van de verloren broche die hij net onderweg gevonden had."

Telepathische boodschap

Dit soort gebeurtenissen kunnen niet verklaard worden door directe telepathie met iemand anders, want het gaat om levenloze voorwerpen. Eventueel zou helderziendheid er in bepaalde gevallen een rol bij kunnen spelen. Maar dat verklaart die gevallen niet waarin de eigenaar het eigendom terugkrijgt zonder daar zelf naar te zoeken. Daarin lijkt er sprake te zijn van een soort telepathische boodschap die mensen kunnen oppikken die het voorwerp vinden. Dit proces zou dan lijken op een soort psychometrie. Door het voorwerp beet te pakken zou men onbewust telepathisch contact krijgen met de eigenaar en daar eveneens onbewust naartoe geleid kunnen worden.

39.4 Echo's

Bijvoorbeeld

Er bestaan allerlei vormen van mogelijk zinvol toeval waarbij er sprake lijkt te zijn van een soort weerklank tussen dingen die op zichzelf los van elkaar staan. Het kan daarbij gaan om een naam of om een gebeurtenis.

Voorbeelden:

- Toen ik een meisje dat ik bij mij thuis had opgevangen buiten de deur zette wegens wangedrag, riep ik de hulp van de Nijmeegse politie in. De agent die mij te woord stond, heette Oetelaar. De volgende ochtend werd ik opgebeld door de moeder van het meisje, Mevrouw Van den Oetelaar.
- In januari 1997 was ik op weg naar een begraafplaats om het graf van mijn goede vriend Wim voor het eerst te bezoeken. Ik kwam daarbij een kennis van mijn moeder tegen. Hij vertelde me dat mijn moeder me niet kon bereiken en daarom hem maar had doorgegeven dat haar broer onverwacht overleden was.
- Ik hield me in september 1997 intensief bezig met het onderwerp materialisme. Een vriend van mij vindt in diezelfde tijd een ongedateerde Griekse munt van 10 Drachmen op straat die hij aan mij geeft. Aan de voorzijde staat een soort model van een atoom, aan de andere kant een afbeelding van de Griekse filosoof uit de Oudheid, Demokritos, een van de eerste bekende materialisten.

**Geen
ingevingen**

Er vanuit gaande dat deze gevallen van toeval zinnig zijn, lijkt er sprake van een soort echo van namen of thema's. Het is duidelijk dat die niet voort kunnen komen uit ESP omdat er geen sprake is van ingevingen. In plaats daarvan lijkt het zoals in de definitie van Jung te gaan om twee onafhankelijke gebeurtenissen die elkaar niet veroorzaken, dus om synchroniciteit.

In de literatuur komen we dit soort dingen erg veel tegen.

Blauwdruk

Het is de vraag hoe we synchroniciteit moeten verklaren. Het lijkt soms wel alsof er een soort blauwdruk bestaat die maakt dat onafhankelijke dingen naar elkaar kunnen verwijzen. Toeval in de zin van synchroniciteit zou met andere woorden kunnen verwijzen naar het bestaan van een soort "lot", al dan niet ingesteld door een soort godheid. Er lijken diepere verbanden te bestaan tussen dingen, mensen en gebeurtenissen dan men doorgaans zou bevroeden.

**Diepere
verbanden**

Wilhelm von Scholz

Orakels

Het is goed mogelijk dat reële weerklankverschijnselen geleid hebben tot de ontwikkeling van verschillende orakelsystemen. In het oude occultisme, maar ook nog in de hedendaagse astrologie stelt men bijvoorbeeld dat de standen van de sterren een weerspiegeling is van de verhoudingen op aarde.

Iets dergelijks gold bijvoorbeeld ook voor de vlucht van vogels die opgevat kon worden als teken of voorteken.

Rituelen

Aan de andere kant heeft men ook geprobeerd om bepaalde gebeurtenissen aan te trekken door middel van rituelen. Een mogelijke verklaring daarbij zou kunnen zijn dat men in feite het toeval, in de zin van synchroniciteit een handje helpt. Dat geldt echter alleen voor gevallen waarin de gebeurtenissen op zich normaal zijn, dus volledig verklaarbaar vanuit voorgaande normale processen. In sommige gevallen zijn ze dat niet en dan moeten we toch eerder denken aan ESP of PK.

**Geest als
veroorzaker**

De geest als veroorzaker van schijnbaar toevallige situaties speelt een belangrijke rol in bewegingen als die van het positieve denken. Er is vanuit de parapsychologie zeker iets voor te zeggen dat positieve gedachten over het algemeen vaker gepaard zullen gaan met positieve gebeurtenissen dan negatieve gedachten. De kracht van gedachten om situaties aan te trekken kan waarschijnlijk worden vergroot door concentratieoefeningen door middel van affirmatie-technieken, waarbij men steeds een bepaalde gedachte uitsprekt, visualisatie-oefeningen waarbij men zich de gewenste situatie beeldend voorstelt, rituelen of gebed.

Herhaling van de geschiedenis

Kennedy en Lincoln

Er bestaan vreemde verhalen over de herhaling van de geschiedenis. Zo zouden er volgens sommige talrijke opvallende en zinvolle verbanden bestaan tussen de moord op John F. Kennedy en die op Abraham Lincoln. Onder meer dat de secretaris van Kennedy Lincoln zou hebben geheten en de secretaris van Lincoln Kennedy. Dit wordt trouwens door verschillende bronnen ontkend, waarmee dit dus geen historisch voorbeeld zou zijn van zo'n herhaling van de geschiedenis!

Voor zover dit soort gevallen authentiek zijn, lijken ze enigszins op een soort vertraagde synchroniciteit.

Carl Gustav Jung

Serialiteit

Afgeleid

Een aparte vorm van toeval is dat er kort na elkaar een aantal gebeurtenissen plaatsvinden die thematisch aan elkaar verbonden lijken te zijn, iets wat wordt aangeduid met de term serialiteit van serie (in de betekenis van reeks). Veel artsen zouden bijvoorbeeld meemaken dat er met korte tussenpozen steeds weer patiënten bij hen komen met een vergelijkbaar ziektebeeld.

Serialiteit lijkt een variant op de herhaling van de geschiedenis.

Meer toeval

Het verschijnsel schijnt ook voor in verband met toeval zelf voor te komen. Mensen die toeval onderzoeken, schijnen zelf vaak kort na elkaar gevallen van toeval mee te maken.

Synchroniciteit en ESP**ESP versus normale indrukken**

Indien we synchroniciteit serieus nemen, wordt het de vraag hoe dit verschijnsel zich verhoudt tot buitenzintuiglijke waarneming. Zijn schijnbaar telepathische en helderziende waarnemingen in feite niets meer dan synchroniciteit? Het antwoord is duidelijk nee. Bij synchroniciteit zou het namelijk gaan om een merkwaardig verband tussen op zichzelf normale gebeurtenissen, terwijl veel gevallen van telepathische indrukken en helderziende waarnemingen zeker niet normaal zijn. Daar bedoel ik bijvoorbeeld mee dat er geen normale verklaring is voor het krijgen van gedetailleerde indrukken over een bestaand iemand, terwijl men die persoon helemaal niet kent. Het heeft dan ook geen zin om ESP te willen herleiden tot synchroniciteit, net zomin als we synchroniciteit kunnen herleiden tot ESP, als het verschijnsel werkelijk bestaat.

Personages

Overigens bestaat er naar alle waarschijnlijkheid een soort van schijnbare synchroniciteit die alsnog verklaarbaar is door ESP, namelijk het gegeven dat sommige schrijvers personages verzonnen met een naam en levensloop die later overeen bleek te komen met een werkelijk bestaande persoon. De schrijvers zouden onbewust met behulp van telepathie of helderziendheid gegevens over deze personen in hun romans kunnen hebben verwerkt.

39.5 Karma**Boemerang**

Een van de ingewikkeldste vraagstukken binnen de parapsychologie is het karma, d.w.z. de paranormale invloed die zou uitgaan van daden op volgende gebeurtenissen. We kunnen daarbij denken aan uitdrukkingen als "Boontje komt om zijn loontje" of "Wie goed doet, goed ontmoet" of aan een "boemerangeffect". Stel bijvoorbeeld dat iemand voortdurend bezig is met het verzamelen van rijkdom zonder aan zijn medemensen te denken. Volgens karmatheorieën loopt zo iemand het risico in een volgend leven wedergeboren te worden als bedelaar.

Karma zou volgens verschillende tradities niet alleen doorwerken van één leven op het volgende, maar ook binnen een en hetzelfde leven.

TPH's

Overigens leren tussenperiodeherinneringen ons dat zielen naar alle waarschijnlijkheid tenminste in sommige gevallen zelf mee kunnen bepalen bij wie ze wedergeboren willen worden.

Het is zeer de vraag of we naast PSI, synchroniciteit en bewuste keuze voor een bepaald leven, nog een apart principe nodig hebben om mogelijke gevallen van karma te verklaren.

Bij karma is er sprake van het aantrekken van bepaalde gebeurtenissen, maar dat kan ook gelden voor PSI en synchroniciteit en zeker ook voor een bewuste keuze voor een bepaald leven.

39.6 Risico van hechten aan toeval

Bijgelovig

Sommige mensen zijn bijna voortdurend bezig te letten op toeval. Ze beperken zich daarbij niet tot de opmerkelijkste voorvallen, maar hechten ook belang aan de meest triviale toevalligheden. Dit kan leiden tot een overmatig "bijgelovige" levenshouding. Men kan dan overal (voor)tekenen in gaan zien en verbanden die er helemaal niet zijn. In het ergste geval kan dit leiden tot ernstige misvattingen en verwijdering van de omgeving.

Met mate

Net als bij alle andere dingen in het leven, geldt ook voor toeval dat we er ons alleen met mate in moeten verdiepen. Iemand die bezig is met een artikel of boek over toeval, let daar natuurlijk meer op dan een willekeurige ander, maar dat is dan ook functioneel voor zo iemand. Maar andere mensen kunnen maar beter volstaan met het lezen van gedegen stukken over toeval en verder alleen letten op de opmerkelijkste gevallen in hun eigen leven of omgeving.

39.7 Samenvatting

De analytische psycholoog Carl Gustav Jung voerde het begrip synchroniciteit in, een vorm van zinvol toeval waarbij de twee verschijnselen die erbij betrokken waren (zoals een gedachte en een gebeurtenis) elkaar niet veroorzaakten. Veel gevallen van zinvol toeval lijken echter niet te maken te hebben met synchroniciteit maar met vormen van ESP.

Toch bestaat er een soort "echo's" waarbij namen, woorden of gebeurtenissen elkaar lijken te weerspiegelen. Als die niet alsnog berusten op zinloos toeval, lijken ze echt overeen te komen met het begrip synchroniciteit van Jung. In dat geval zouden ze kunnen verwijzen naar een soort blauwdruk of lot. ESP kan overigens niet herleid worden tot synchroniciteit, omdat bij er ESP geen sprake is van normale indrukken, maar van indrukken die uit het niets lijken op te doemen.

Positief denken lijkt positievere situaties aan te trekken dan negatief denken.

Het subtiele begrip karma lijkt herleid te kunnen worden tot PSI, synchroniciteit en een bewuste keuze voor een bepaald levensscenario in een tussenperiode tussen incarnaties.

Het is zaak alleen met mate bezig te zijn met toeval omdat een overmatige interesse in dit onderwerp kan leiden tot bijgeloof, misvattingen en een verwijdering van de sociale omgeving.

39.8 Volgende les

De volgende keer sluiten we de cursus af met enkele algemene beschouwingen. Succes met de vragen!

39.9 Huiswerkopgaven

1. Waarom zou synchroniciteit als het werkelijk bestaat niet verklaarbaar kunnen zijn door ESP?
2. Waarom kan ESP niet verklaard worden door synchroniciteit?
3. Welke rol zou de tussenperiode kunnen spelen bij mogelijk karma?
4. Welk risico kan intens bezig zijn met toeval in zich bergen?

39.10 Oefenopgave

Stel vast of u de afgelopen twee weken een opmerkelijk toeval heb meegemaakt. Hoe zou u dit voorval zelf verklaren?

39.11 Literatuurlijst

- Hopcke, R.H. (1997). De zin van toeval. Utrecht: Bruna.
- Kalse, J. (1998). Creëren vanuit je bron. Deventer: Ankh-Hermes.
- Maso, I. (1997). De zin van het toeval. Baarn: Ambo.
- Scholz, W. von (1983). Der Zufall und das Schicksal: Die geheimen Kräfte des Unwahrscheinlichen. Freiburg im Breisgau: Herderbücherei.

PARAPSYCHOLOGIE

LES 40

Algemene beschouwingen

- 40.1 Inleiding
- 40.2 Niet van deze wereld
- 40.3 Perspectief
- 40.4 Niet sceptisch, wel kritisch
- 40.5 Toekomst van de parapsychologie
- 40.6 Samenvatting
- 40.7 Huiswerkopgaven
- 40.8 Oefenopgave
- 40.9 Literatuurlijst

40.1 Inleiding

Je begint nu aan de laatste les van deze cursus parapsychologie. Hopelijk heb je het een en ander opgestoken van deze cursus en is je nieuwsgierigheid voldoende geprikkeld om je nog verder te verdiepen in de parapsychologie. Inmiddels zou je over meer dan voldoende kennis moeten beschikken om zelfstandig specialistische boeken over deelonderwerpen te kunnen lezen of handboeken parapsychologie voor gevorderden. In deze laatste les gaan we nog even in op algemene implicaties van de parapsychologie en over haar toekomst.

Implicaties en toekomst

Scepticus zegt smalend: Veertig lessen koffiedik kijken of veertig lessen parapsychologie, het is allemaal even grote nonsens!

40.2 Niet van deze wereld

Het algemene beeld dat we aan de parapsychologie overhouden voor zowel mensen als dieren is dat we in de kern, als ziel of geest, in feite "niet van deze wereld" zijn. Sommigen vertonen namelijk paranormale vermogens, ESP en PK, of ze zien aura's. We overleven de lichamelijke dood, en kunnen herinneringen hebben aan vorige levens en aan een tussenperiode, waaronder herinneringen aan een contact met hogere wezens. Ook na onze dood kunnen we in bepaalde gevallen contact houden met overledenen. Uit bijna-doodervaringen blijkt dat de meeste mensen zich nog meer thuis voelen in de geestelijke wereld dan in deze wereld. Na een BDE blijken de geestelijke waarden van het Licht uit de andere wereld de betrokkenen diep te raken zodat hun verdere leven er sterk door beïnvloed wordt.

Geesten in een materieel jasje

We zijn geesten in een materieel jasje en het zal dus wel een speciale bedoeling hebben dat we hier op aarde rondlopen. Als we voortkwamen uit de stof, zoals materialisten geloven, dan was er geen mysterie op dit punt, maar nu moeten we ons echt afvragen wat we hier doen als we in feite uit een geestelijke wereld stammen. Kennelijk kunnen we hier bij uitstek bepaalde lessen leren of ruimer een bepaalde ontwikkeling doormaken.

Materialiseme

Het is erg jammer dat het materialisme misschien nog wel even serieus genomen wordt als honderd jaar geleden, in de beginperiode van de psychical research. Het is immers volkomen onterecht.

De bekende popgroep The Police zette het gegeven dat we geestelijke wezens zijn op een aangrijpende manier af tegen de aardse sociale ellende in hun nummer *Spirits in the Material World*:

*There is no political solution
To our troubled evolution
Have no faith in constitution
There is no bloody revolution
We are spirits in the material world
Our so-called leaders speak
With words they try to jail you*

*They subjugate the meek
But it's the rhetoric of failure*

*We are spirits in the material world
Where does the answer lie?
Living from day to day
If it's something we can't buy
There must be another way
We are spirits in the material world
Are spirits in the material world*

*Er is geen politieke oplossing
voor onze problematische evolutie
heb geen vertrouwen in de grondwet
Er is geen bloederige revolutie
We zijn geesten in de materiële wereld
Onze zogenaamde leiders spreken
Met woorden proberen ze je gevangen
te houden*

*Ze onderwerpen de zachtmoedigen
Maar het is de redenaarskunst van het
falen*

*We zijn geesten in de materiële wereld
Waar ligt het antwoord?
Levend van dag tot dag
Als het iets is wat we kunnen kopen
Er moet een andere weg zijn
We zijn geesten in de materiële wereld*

The Police

Probleem

Het gegeven dat we niet van deze wereld zijn wordt in verschillende tradities trouwens vooral ook als probleem opgevat. Het lijkt dan alsof we hier echt niet thuishoren. Dit gevoel lijkt sterk op een soort rouwfase waarin BDE-ers kunnen belanden doordat ze terugverlangen naar de andere wereld. De Duitse mystica

Hildegard von Bingen

Hildegard von Bingen had het in dit verband over een toestand "in exilio", d.w.z. in ballingschap. De katharen beschouwden de aarde zelfs als het domein van de "rex mundi", dat is de koning van de wereld oftewel de duivel.

Het aardse leven

Het is echter niet nodig om de aarde af te wijzen en het aardse in alle opzichten te versmaden om toch te kunnen beseffen dat we in feite geestelijke wezens zijn die uiteindelijk niet voorgoed gebonden zijn aan ons lichaam of aan deze wereld. Tussenperiodeherinneringen en bijna-doodervaringen wijzen op een levensplan voor het aardse leven. Ook synchroniciteit kan mogelijk duiden op een diepere bedoeling in de loop der dingen.

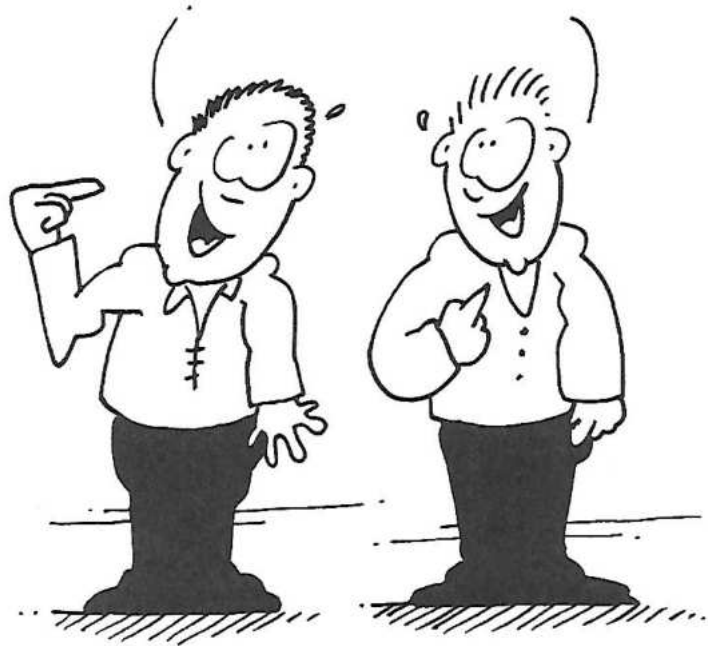
40.3 Perspectief

Paranormale begaafdheid

De parapsychologie maakt het mogelijk om te geloven dat we op den duur allemaal op bewust niveau paranormaal begaafd zullen zijn. Dat komt omdat ze laat zien dat er een persoonlijke evolutie bestaat over levens heen. Zo'n evolutie impliceert een ontwikkeling in psychische en "spirituele" zin, inclusief wat betreft de paranormale vermogens. Ook het zich kunnen herinneren van vorige levens zal waarschijnlijk op den duur gemakkelijker worden.

Collectieve evolutie

Een en ander geldt ook voor de ontwikkeling van de menselijke mogelijkheden op collectief niveau, doordat we mogen verwachten dat de parapsychologie steeds meer in staat zal zijn om vast te stellen hoe allerlei dingen precies werken. De parapsychologische vermogens zullen daardoor ook steeds beter toegepast kunnen worden ten behoeve van onderzoek, hulpverlening en gezondheidszorg.

Twee sceptici guitig tegen elkaar: "Wij ontwikkelen ons ook steeds verder!" "Ja, we worden steeds sceptischer!"

40.4 Niet sceptisch, wel kritisch

Verdonker- manen

Parapsychologisch onderzoek en theorievorming heeft ons geleerd dat scepsis in de zin van het bij voorbaat afwijzen van de mogelijkheid van dingen, leidt tot het verdonkeremen van het bestaan van allerlei verschijnselen. Dit betekent echter zeker niet dat we nu opeens onkritisch alles zouden moeten aannemen wat mensen op parapsychologisch gebied allemaal beweren.

Kritisch

Er zit immers zeer veel kaf onder het koren. Alleen als je kritisch bent en onderscheid weet te maken tussen serieus te nemen verschijnselen en vormen van bedrog en zelfbedrog, kun je komen tot een onderbouwd oordeel. Daarbij weet je dus twee valkuilen te vermijden, dat wil zeggen de loze scepsis en tegelijk de naïeve goedgelovigheid.

40.5 Toekomst van de parapsychologie

Reputatie

De parapsychologie is zoals je hebt gezien een rijk geschakeerde wetenschap met zeer veel bewijsmateriaal voor allerlei verschijnselen en een keur aan interessante theorieën. Toch wordt ze na meer dan 100 jaar nog steeds nauwelijks openlijk serieus genomen door het gros van de wetenschappers. Veel wetenschappers zijn bang hun eigen reputatie op het spel te zetten door zich positief uit te laten over parapsychologie. Daarnaast zijn verschillende secties parapsychologie aan universiteiten wegbezuinigd, waaronder die in Utrecht.

- Bezuinigingen** Het is te hopen dat er snel een kentering komt op dit punt en dat de parapsychologie dan eindelijk de aandacht en invloed krijgt die haar toekomt.
- Beïnvloeding van andere wetenschappen** De parapsychologie zou op grote schaal een belangrijke rol kunnen gaan spelen in allerlei andere wetenschappen, zoals de psychologie, de dierpsychologie, de neurologie, de biologie en de culturele antropologie.
- Verdieping** Binnen de parapsychologie zelf mogen we een verdere verdieping verwachten op de verschillende deelgebieden, zoals rond thema's als de principes van ESP, de mogelijke rol van een fijnstoffelijk lichaam bij paranormaal genezen, de precieze werking van de herinnering bij reïncarnatiegevallen of de invloed van trauma's op de zielen van overledenen. Ook de toepassing van paranormale vermogens bij hulpverlening en genezing zal waarschijnlijk verder geperfectioneerd worden.
- Toepassing**

Hopelijk zul je nog vaak over serieuze onderzoeken rond parapsychologische onderwerpen lezen en nadenken! Voor adviezen en ervaringen en dergelijke kun je me altijd benaderen:

Drs. Titus Rivas
p/a Stichting Athanasia
Darrenhof 9
6533 RT Nijmegen
titusrivas@hotmail.com

40.6 Samenvatting

De parapsychologie laat zien dat mensen en dieren geestelijke wezens zijn die in feite niet van deze wereld zijn. We hebben al dan niet bewuste paranormale vermogens, overleven de dood en ontwikkelen ons over verschillende levens heen. Sommigen vatten dit op als een soort ballingschap, maar het is ook mogelijk om het aardse leven te zien als een zinvolle leerschool.

Het is te verwachten dat we ieder afzonderlijk PSI zullen ontwikkelen in de loop van verschillende levens, evenals het vermogen om ons onze vorige levens te herinneren. Ook collectief zullen deze vermogens mogelijk toenemen.

Er is alle reden om ongefundeerde scepsis voortaan van de hand te wijzen, maar dat betekent niet dat we onkritisch moeten worden. Juist een kritische houding maakt het mogelijk om het kaf van het koren te scheiden.

Hoewel de parapsychologie nog maar nauwelijks serieus wordt genomen in de universitaire wereld en geschaad is door bezuinigingen, is er toch hoop dat ze eens op grote schaal andere wetenschappen bevrucht en zelf tot een verdere verdieping van haar deelgebieden komt, evenals tot een perfectionering van toepassingen.

Succes met de vragen!

40.7 Huiswerkopgaven

1. Wat bedoelde Hildegard von Bingen met de uitdrukking ballingschap als ze het had over deze wereld?
2. Waarom is het aannemelijk dat we ooit nog allemaal paranormaal begaafd worden?
3. Wat is het verschil tussen een sceptische en een kritische houding?
4. Welk verband bestaat er tussen bezuinigingen en de verdere ontwikkeling van de parapsychologie?

40.8 Oefenopgave

Lees een specialistisch boek over een parapsychologisch onderwerp en vraag je af wat je ervan leert.

40.9 Literatuurlijst

- Beloff, J. (1975). Parapsychologie vandaag: nieuwe vormen van onderzoek. Rotterdam: Lemniscaat.
- Broughton, R. (1995). Parapsychologie: een wetenschap in beweging. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rivas, T. (2000). Parapsychologisch onderzoek naar reïncarnatie en leven na de dood. Deventer: Ankh-Hermes.
- Rivas, T. (2004). Encyclopedie van de Parapsychologie van A tot Z. Rijswijk: Elmar.
- Tenhaeff, W.H.C. (1976). Inleiding tot de parapsychologie. Utrecht: Bijleveld.